

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

**Osobnost pachatele násilné trestné činnosti
v kontextu kriminalistické psychologie**

Veronika Macová

Diplomová práce

Studijní program: Psychologie

Vedoucí práce: doc. JUDr. Mgr. Joža Spurný, Ph.D.

Praha 2018

Prague College of Psychosocial Studies

**Personality of Perpetrator of Violent Crime
in the Context of Criminalistics Psychology**

Veronika Macová

The Diploma Thesis

Study Program: Psychology

The Diploma Thesis Work Supervisor: doc. JUDr. Mgr. Joža Spurný, Ph.D.

Praha 2018

Anotace:

Diplomová práce se zabývá osobností pachatele násilné trestné činnosti v kontextu kriminalistické psychologie. Vymezuje osobnost pachatele včetně relevantních typologií. Popisuje vybrané aspekty psychologie násilí a specifikuje formy a příčiny kriminálního chování násilných pachatelů. Věnuje se možnostem aplikace poznatků o osobnosti násilného pachatele v kriminalistické psychologii a jejím úskalím. Výzkum se zaměřuje na vybrané vlastnosti a typologii osobnosti násilných pachatelů, které jsou srovnávány s normami a s pachateli majetkových trestných činů. Klasifikace je prováděna pomocí MMPI-2.

Klíčová slova:

osobnost, pachatel, násilí, kriminální chování, kriminalistická psychologie, MMPI-2

Abstract:

The diploma thesis deals with personality of perpetrator of violent crime in the context of Criminalistics psychology. It defines the perpetrator's personality, including relevant typologies. It describes selected aspects of psychology of violence and specifies the forms and causes of criminal behavior of violent offenders. It deals with the possibilities of applying the knowledge about the personality of the perpetrator of violent crime in the Criminalistics psychology and its pitfalls. The research focuses on the selected features and typology of the personality of violent offenders, which are compared with norms and with offenders of property crimes. Classification is performed using MMPI-2.

Key words:

personality, perpetrator, violence, criminal behaviour, Criminalistics psychology, MMPI-2

Prohlášení:

1. Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Podpis

Děkuji především vedoucímu mé diplomové práce doc. JUDr. Mgr. Jožovi Spurnému, Ph.D., za jeho odborné vedení, cenné rady a připomínky a dále pracovníkům Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR za umožnění praxe, předané zkušenosti a poskytnutá data.

Obsah

Úvod	8
1 Osobnost pachatele násilné trestné činnosti	10
1.1 Hlavní oblasti zájmu psychologie osobnosti.....	10
1.2 Typologie osobnosti využitelné v kriminalistické psychologii.....	11
1.2.1 Megargeeho typologie pachatelů založená na MMPI.....	13
1.2.2 Typologie násilníků podle Tocha.....	16
1.2.3 Typologie agresorů podle Berkowitze.....	17
1.3 Psychologické zkoumání osobnosti pachatele.....	18
2 Vybrané aspekty psychologie násilí	21
2.1 Psychologicky významné zdroje násilí	23
2.1.1 Poznatky vycházející z psychopatologie	24
2.2 Kriminální násilí	26
3 Násilné kriminální chování	29
3.1 Formy násilného kriminálního chování v ČR	31
3.1.1 Struktura zjištěné násilné kriminality.....	33
3.1.2 Struktura pachatelů násilné kriminality.....	34
3.2 Faktory ovlivňující vývoj násilného kriminálního chování.....	36
3.2.1 Kriminogenní faktory.....	37
4 Aplikace poznatků o osobnosti násilného pachatele v kriminalistické psychologii.....	40
4.1 Úskalí psychologické intervence při vyšetřování násilné trestné činnosti	44
5 Vlastní výzkumné šetření osobnosti pachatele násilné trestné činnosti	47
5.1 Cíle výzkumu.....	47
5.2 Výzkumné metody	48

5.3	Výzkumné otázky a hypotézy	53
5.4	Výběr a zpracování dat.....	55
5.4.1	Cílová skupina a výběr respondentů.....	55
5.4.2	Sběr a způsob zpracování dat	57
5.4.3	Reprezentativnost a validita dat.....	61
5.5	Vyhodnocení výsledků výzkumu.....	63
5.6	Diskuse k výzkumu	80
	Závěr.....	83
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	84
	Seznam tabulek.....	94
	Seznam grafů.....	95
	Seznam příloh.....	96

Úvod

Na násilné trestné činy a jejich pachatele je vzhledem k jejich společenské nebezpečnosti nahlíženo jako na globální problém. V celosvětovém měřítku se jedná o téma aktuální, významné, vyžadující náležité vědecké analýzy. Nejprůhodnějším zdrojem informací o pachatelích násilných trestných činů je jejich osobnost. Je to spojovací článek všech bio-psycho-sociálních vlastností a vlivů zpracovaných jedinečným způsobem projevujícím se do konkrétních forem chování. Osobnost pachatele se projevuje ve způsobu spáchání trestného činu, výběru oběti a v mnoha dalších faktorech. Stává se tak zásadní podstatou a východiskem pro práci kriminalistů a vyšetřovatelů. Vzhledem k tomu, že je osobnost pojmem psychologickým, nutně musí být při objasňování a vyšetřování násilné kriminality ve hře odbornost integrující poznatky psychologie do vyšetřovací praxe. Tímto oborem je kriminalistická psychologie. V prostředí ČR se, ve srovnání se zahraničím, jedná o oblast relativně mladou, stále se rozvíjející. Zájem o tento obor mě provází po celou dobu studií, volba tématu tak pro mě nebyla nikterak složitá.

V diplomové práci se budu věnovat osobnosti pachatele násilné trestné činnosti v kontextu kriminalistické psychologie. Cílem práce je předložit relevantní teorie a aktuální poznatky o osobnosti pachatele násilné trestné činnosti orientované na psychologické aspekty objasňování a vyšetřování trestných činů, dále přiblížení forem psychologicko-kriminalistické podpory vyšetřování a rozšíření těchto východisek o vlastní výzkumné šetření.

V první kapitole proto vymezím téma osobnosti pachatele násilné trestné činnosti, a to z pohledu hlavních oblastí zájmu psychologie osobnosti. Věnuji prostor typologiím osobnosti využitelným v kriminalistické psychologii a přiblížím také problematiku individuálního psychologického zkoumání osobnosti pachatele násilné trestné činnosti. Na poznatky o osobnosti pachatele navážu tématem vybraných aspektů psychologie násilí. V druhé kapitole se budu věnovat teoriím spojeným s násilím, agresí a agresivitou, popíši psychologicky významné zdroje násilí z pohledu psychopatologie a vysvětlím pojem kriminální násilí. Ve třetí kapitole pak budu pojednávat o psychologii kriminálního chování. Předložím

informace o formách kriminálního chování u násilné trestné činnosti v České republice a uvedu faktory ovlivňující vznik a vývoj tohoto chování. Teoretickou část uzavřu čtvrtou kapitolou popisující praktické způsoby aplikace poznatků o osobnosti pachatele v kriminalistické psychologii. Poslední podkapitolu věnuji úskalím intervence kriminalistické psychologie v kontextu shrnutí poznatků obsažených v teoretické části a současné situace v ČR.

Diplomovou práci zakončím vlastním výzkumným šetřením osobnosti pachatele násilné trestné činnosti, ve kterém se zaměřím na vybrané vlastnosti a typologii osobnosti násilných pachatelů, které srovnám s normami pro českou populaci a s pachateli majetkových trestných činů. Měření vlastností osobnosti budu provádět pomocí vícedimenzionálního osobnostního inventáře MMPI-2. Ke klasifikaci pachatelů trestných činů využiji Megargeeho systém.

1 Osobnost pachatele násilné trestné činnosti

Osobnost pachatele považuji za jeden z klíčových pojmů pro aplikaci kriminalistické psychologie v průběhu vyšetřování a objasňování trestné činnosti. Lze jej uchopit z mnoha úhlů pohledu, a jeho vymezení proto není zcela jednoznačné. Existuje řada typologií pachatelů vycházejících přímo z psychologie osobnosti. Vždy záleží na záměru, s jakým je dané téma prozkoumáváno. Problematika osobnosti násilného pachatele je multidisciplinární záležitostí, a je tedy třeba se na ni dívat z širšího kontextu. Čírtková uvádí, „že téměř každý psychologický výzkum kriminality začíná či končí u problematiky osobnosti. Téměř každá psychologická koncepce kriminality a kriminálního jednání s tímto pojmem pracuje.“¹ Pro potřeby této práce se však zaměřím pouze na ty aspekty, které se váží k osobnosti pachatele násilné trestné činnosti. Text strukturuji do podkapitol hlavní oblasti zájmu psychologie osobnosti, typologie osobnosti využitelné v kriminalistické psychologii a psychologické zkoumání osobnosti pachatele.

1.1 Hlavní oblasti zájmu psychologie osobnosti

Zjednodušeně by se dalo říct, že hlavní oblastí zájmu psychologie osobnosti je zkratka osobnost. To je však velice obecný a široký pojem, proto definici osobnosti vkládám do přílohy práce² a dále se věnuji pouze faktům vztahujícím se k osobnosti pachatele. Čírtková spatřuje hlavní zájem psychologie osobnosti pachatele v otázkách, jakým způsobem dospívá jedinec ke kriminálnímu jednání (tj. individuální vlastnosti) a zda mají pachatelé určité psychické zvláštnosti odlišující je od nepachatelů (tj. společné vlastnosti). Tím jsou myšleny vlastnosti, které trestnou činnost pachatele spouštějí, udržují ji v chodu a formují její modus operandi (tj. způsob páčání trestného činu).³ Houbová aj. uvádějí, že se psychologie osobnosti pachatele zabývá zejména motivací k trestné činnosti, psychologickými příčinami trestné činnosti, psychopatologií chování pachatele a možnostmi nápravně-výchovného působení.⁴ Všechna tato teoretická hlediska

¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 59.

² Příloha č. I: Osobnost jako hlavní oblast zájmu psychologie osobnosti

³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 59.

⁴ HOUBOVÁ, Drahomíra aj. *Psychologie pro právníky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 183.

přispívají, mimo jiné, k efektivnímu vyšetřování a objasňování trestné činnosti. Jejich základem jsou četné výzkumy a studie, které daly vzniknout řadě typologií. Vybraným forenzně významným typologiím osobnosti se věnuji v následující podkapitole.

1.2 Typologie osobnosti využitelné v kriminalistické psychologii

Osobnostní typologie využitelné v kriminalistické psychologii jsou poměrně nejednotným tématem. Odborníci se často liší v jejich výčtu i klasifikaci. Například Heretik dělí v rámci teorie delikvence jednotlivé typologie na biologické, sociologické, psychologické a polyetiologické.⁵ K podobnému rozložení se přiklání i Houbová aj.⁶ Netík, Netíková a Hájek hovoří o osobnostních typologiích diferencovaně u obviněného, obžalovaného, odsouzeného, propuštěného a samostatně pak u pachatelů obecně.⁷ Záhorská oproti tomu rozlišuje obecné typologie využívané v psychologii osobnosti a typologie zaměřené přímo na pachatele konkrétních trestných činů.⁸ Čírtková klasifikuje typy pachatelů u vybraných trestných činů zvlášť.⁹ V současné době však neexistuje studie či odborná literatura, která by poskytovala kompletní výčet typologií aplikovatelných v kriminalistické psychologii. Ani tato diplomová práce neaspiruje na vymezení všech teorií. S ohledem na zvolené téma zde uvádím ty, které považuji za významné v kontextu vyšetřování a objasňování násilné trestné činnosti. Strukturuji je na obecné typologie osobnosti, obecné typologie osobnosti pachatele a typologie osobnosti pachatele násilné trestné činnosti. Předkládám zde jejich přehled. S ohledem na omezený rozsah práce vkládám většinu popisů jednotlivých typologií do příloh. V hlavním textu práce se blíže věnuji pouze těm typologiím, které mají zásadní význam pro rozbor osobnosti pachatele násilné trestné činnosti.

⁵ HERETIK, Anton. *Forenzní psychologie pro psychologov, právníkov, lékařov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUKÓDEX, 2010, s. 86.

⁶ HOUBOVÁ, Drahomíra aj. *Psychologie pro právníky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 183.

⁷ NETÍK, Karel, Daria NETÍKOVÁ a Stanislav HÁJEK. *Psychologie v právu: Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 8, 21, 36, 48, 52.

⁸ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 32.

⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 149, 154, 156, 168, 186, 203, 200, 204, 206, 217, 252, 260, 264, 276.

- **Obecné typologie osobnosti**

Za obecné typologie osobnosti považují teorie, které vycházejí z psychologie osobnosti a jsou používány i mimo obor kriminalistické psychologie. Mezi nejvýznamnější v kontextu kriminalistické psychologie patří teorie temperamentu a charakteru podle C. R. Cloningera¹⁰, pětifaktorový model osobnosti¹¹ a BASIC ID¹². Dle Záhorské umožňují jmenované typologie kriminalistickým psychologům lépe pochopit chování a prožívání pachatele trestného činu. Díky tomu lze získané poznatky vhodně interpretovat a účinně tak intervenovat při přípravě a vedení vyšetřovacích úkonů. Tyto teorie považuje za základní znalosti, kterými by měl být vybaven každý psycholog-konzultant.¹³

- **Obecné typologie osobnosti pachatele**

Jako obecné typologie osobnosti pachatele označují typologie použitelné u různých druhů trestných činů bez ohledu na jejich deliktová specifika. Jako zásadní vnímám především typologii pachatelů podle C. Lombrosa¹⁴, typologii pachatelů podle Hazelwooda a Douglase¹⁵, integrativní obecnou typologii osobnosti pachatele¹⁶ a Megargeeho typologii pachatelů založenou na MMPI.

- **Typologie osobnosti pachatele násilné trestné činnosti**

Typologie osobnosti pachatele násilné trestné činnosti se váží k osobnosti agresivních či násilných jedinců. Za neopomenutelné považují typologii agresorů podle Berkowitze a typologii násilníků podle Tocha. Dále existuje celá řada typologií pachatelů konkrétních násilných trestných činů. Vzhledem k tomu, že je tato práce zaměřena na kriminální násilí obecně, vkládám vybrané typologie závažných trestných činů do přílohy.¹⁷

V následujících podkapitolách přiblížím Megargeeho typologii pachatelů založenou na MMPI, typologii násilníků podle Tocha a typologii agresorů podle Berkowitze.

¹⁰ Příloha č. II: Teorie temperamentu a charakteru podle C. R. Cloningera

¹¹ Příloha č. III: Pětifaktorový model osobnosti

¹² Příloha č. IV: BASIC ID

¹³ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 32.

¹⁴ Příloha č. V: Typologie pachatelů podle C. Lombrosa

¹⁵ Příloha č. VI: Typologie pachatelů podle Hazelwooda a Douglase

¹⁶ Příloha č. VII: Obecná typologie osobnosti pachatelů

¹⁷ Příloha č. VIII: Typologie pachatelů vybraných násilných trestných činů

1.2.1 Megargeeho typologie pachatelů založená na MMPI

Edwin I. Megargee vytvořil typologii mladistvých a dospělých pachatelů na základě jejich vyšetření pomocí Minnesotského multifázového osobnostního inventáře (MMPI). Pachatele rozlišuje do deseti kategorií. Každou z kategorií označil nepopisujícím jménem, aby se tak vyhnul případnému nálepkování. Dává tím typologii určitou volnost v identifikaci charakteristik jednotlivých typů pachatelů. Kategorie pachatelů seřadil od nejméně po nejvíce duševně narušené.¹⁸ V klasifikaci nebezpečnosti pachatele pro společnost a jejich potřeb a motivů spatřuje nenahraditelné výhody využitelné v celé forenzní sféře, zejména pak v penitenciární a kriminalistické psychologii. Megargeeho klasifikační systém napomáhá např. při pátrání po pachateli, indikaci psychiatrické intervence v průběhu vyšetřovacích úkonů či při vytváření forenzních posudků. Převážně je však používán ve vězeňství pro zjištění rizik a potřeb pachatelů. Diagnostickou metodu MMPI-2 Megargee hodnotí jako užitečnou pro rozlišení agresivních pachatelů, ostatních pachatelů a nepachatelů.¹⁹ 10 typů osobnosti rozdělil do 3 skupin na nízko, středně a vysoko skórující profily:

- **Nízko skórující profily**

Nízko skórující profily považuje za nejvíce neškodné. Pachatelé s těmito profily bývají vzdělaní, mají nezdravější vztahy v rodině a jsou nejpřízpůsobivější. První z těchto typů je tzv. „*Item*“, kam lze zařadit osoby všeobecně stabilní, vlídné, neagresivní, s minimálními problémy či konflikty s autoritami, bez větší kriminální historie. Většinou se jedná o situační zločince. Další je typ „*Easy*“, vyznačuje se bystrostí, stabilitou, přizpůsobivým chováním, dobrými mezilidskými vztahy, minimální agresivitou a nadměrnou kontrolou hostility. Hrozí u něj nečekaná ventilace nahromaděné agrese. „*Able*“ je okouzlivý, impulzivní, manipulující, orientovaný na úspěch, dominantní a inteligentní. Trestné činy mu většinou slouží jako prostředek k dosažení kýženého cíle. „*Baker*“ bývá horlivý, dogmatický, neurotický, negativní, s průměrnou agresivitou, mívá problémy s autoritami

¹⁸ VAN VOORHIS, Patricia. *Psychological Classification of the Adult Male Prison Inmate*. Albany: State University of New York, 1994, p. 17–19.

¹⁹ MEGARGE, Edwin I., Joyce L. CARBONELL, Martin J. BOHN Jr. a Greta L. SLIGER. *Classifying Criminal Offenders with the MMPI-2: The Megargee System*. Vol. 3. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001, p. 5–9.

a sklon k nadužívání alkoholu. Nepáchá násilnou kriminalitu, ale vyznačuje se častou recidivou, většinou pod vlivem alkoholu.²⁰

- **Středně skórující profily**

Středně skórující profily bývají na škálách v MMPI-2 mírně zvýšené, s jednou nebo více škálami v hodnotě 70 T skóru. Patří sem „George“, který často tvrdě pracuje, je horlivý, neurotický, spíše submisivní, nenápadný, s negativním postojem k justici a naučenými kriminálními hodnotami. Nadprůměrně recidivuje, ale nepáchá násilnou ani jinou závažnou trestnou činnost. „Delta“ může být charakterizován jako bystrý, amorální, požitkářský, egocentrický, manipulující, značně agresivní, mívá špatné vztahy v rodině a s autoritami. Svou kriminální kariéru začíná brzy a většinou v ní pokračuje celý život. Vyznačuje se násilnou a ne zřídka i majetkovou kriminalitou. „Jupiter“ bývá spíše individualistický, pasivní, neagresivní, přizpůsobivý, nekonfliktní, úzkostný, cynický, podezřívavý, bez motivace něčeho dosáhnout. Páchaná kriminalita je u Jupitera velice různorodá, liší se v motivaci i v četnosti užití násilí.²¹

- **Vysoko skórující profily**

Vysoko skórující profily mívají často psychické problémy, bývají deviantní. „Foxyrot“ je tvrdý, cynický, antisociální, špatně přizpůsobivý, impulzivní, nezodpovědný, sebestředný, panovačný, manipulující, často s velice patologickým rodinným zázemím, psychiatrickými problémy a rozsáhlou kriminální historií. Vyznačuje se agresivním chováním a pácháním závažné násilné trestné činnosti. „Charlie“ je typem netolerantním, nepřátelským, mizantropickým, výrazně agresivním, antisociálním, odcizeným, deviantním, s řadou problémů v mezilidských vztazích, s četnými zdravotními komplikacemi a s dispozicemi k užívání návykových látek. Páchá násilnou trestnou činnost, zejména proti osobám. „How“ bývá značně depresivní, napjatý, nesoustředěný, nestabilní, nepřizpůsobivý, impulzivní, nesebevědomý, narušený, často trpí nějakou duševní chorobou, postrádá copingové strategie a proto se nezřídka uchyluje k násilí, mívá

²⁰ MEGARGEE, Edwin I., Joyce L. CARBONELL, Martin J. BOHN Jr. a Greta L. SLIGER. *Classifying Criminal Offenders with the MMPI-2: The Megargee System*. Vol. 3. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001, p. 183–239.

²¹ MEGARGEE, Edwin I., Joyce L. CARBONELL, Martin J. BOHN Jr. a Greta L. SLIGER. *Classifying Criminal Offenders with the MMPI-2: The Megargee System*. Vol. 3. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001, p. 240–276.

nezdravé sociální vztahy, jeho potřeby jsou v různých směrech neefektivní. Nemá tak rozsáhlou kriminální historii, ale za to páchá zvláště závažné násilné trestné činy proti osobám, včetně sexuálně motivovaných.²²

Megargeeho typologii pachatelů považují pro účely této práce za jednoznačně nejzásadnější. Její význam je nevyvratitelný jak v oblasti propracované teorie, která tvoří základ mnoha výzkumů pachatelů konkrétních druhů trestných činů (např. sexuálních delikventů²³), tak v oblasti psychologického zkoumání pachatelů násilné trestné činnosti. Část jeho teorie by totiž bylo možné zařadit i mezi typologie osobnosti pachatele násilné trestné činnosti. Megargee v souvislosti se svou výzkumnou činností vyvinul novou škálu nadměrné kontroly hostility (O – H) využívanou v MMPI-2, která identifikuje útočné jedince. Rozlišil nedostatečně se ovládající a nadměrně se ovládající agresory. Zaměřil se na pachatele nadměrně se ovládající, jelikož jejich útočné chování se vyskytuje neočekávaně a je často velmi brutální. Ve škále O–H mívají vysoký skór, ačkoli v klinických škálách zkoumajících hostilitu se objevují významně nižší skóry a tyto osoby se pak jeví jako lépe kontrolující své impulzy. Osoby s vysokým skórem v O–H škále však bývají sociálně odcizené a jejich přehnaná kontrola agresivity může vést k nečekané ventilaci formou spáchání zvláště závažného násilného trestného činu.²⁴

Megargee svá zjištění dále aplikoval na *typologii osobnosti vrahů*, které rozlišuje na jedince s nadměrnou sebekontrolou (mají vysoké zábrany a sebeovládání, násilí páchají až po intenzivní a dlouhotrvající provokaci) a osoby s nízkou sebekontrolou (mají nízké zábrany, reagují agresivně i při nižší intenzitě provokace).²⁵ Tuto typologii dále rozšířil Blackburn na základě důkladné analýzy vyšetření pomocí MMPI. Pachatele s nadměrnou sebekontrolou dělí na depresivně-inhibovaný typ a represorský typ (úzkostný, potlačuje emoce). Pachatele s nízkou sebekontrolou diferencuje na psychopatický typ a paranoidně agresivní typ.²⁶

²² MEGARGE, Edwin I., Joyce L. CARBONELL, Martin J. BOHN Jr. a Greta L. SLIGER. *Classifying Criminal Offenders with the MMPI-2: The Megargee System*. Vol. 3. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001, p. 277–326.

²³ ERICKSON, William D. et al. Frequency of MMPI Two-Point Code Types among Sex Offenders. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 1987, Vol. 55, No. 4, p. 566–570.

²⁴ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 53.

²⁵ NETÍK, Karel, Daria NETÍKOVÁ a Stanislav HÁJEK. *Psychologie v právu: Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 59.

²⁶ HERETIK, Anton. *Forenzná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 336.

Pomocí MMPI roztřídili vrahy také Holcomb, Adams a Ponder, a to do pěti typů osobnosti na typ psychotický, dezorientovaný, normální, hostilní a depresivní.²⁷

1.2.2 Typologie násilníků podle Tocha

Hans Toch se věnoval studiu osobnostních charakteristik násilných jedinců. Výzkum založil na pozorování a analýze peer-to-peer rozhovorů mezi 77 vězni a čerstvě propuštěnými, u kterých sledoval agresivní projevy. Výsledkem studie byl popis vzniku, cíle a motivace různých typů násilí. Na základě svých zjištění rozdělil násilníky celkem do deseti kategorií, které seřadil podle četnosti výskytu.²⁸

Nejčastějším typem jsou *násilníci posilující svůj sebeobraz (self-image promoting)*, kteří prostřednictvím násilí přesvědčují druhé o své nebojácnosti a tvrdosti, čímž zakrývají vlastní strach z bezcennosti a nedůležitosti. Na druhém místě jsou *násilníci bránící svoji pověst („rep“ defending)*, kteří se chovají agresivně kvůli své sociální roli (např. vůdce gangu). Dalším poměrně častým typem jsou *násilníci ochraňující svůj sebeobraz (self-image defending)*, kteří si agresivně brání vlastní image před poskvrněním od ostatních.²⁹ Četnější výskyt mají také *násilníci uvolňující tlak (pressure removing)*, kteří jsou náchylní k výbuchům agrese, a *násilníci zneužívající (exploiting)*, kteří mají potěšení z manipulace s ostatními.³⁰ Již v menší míře se vyskytují *tyrani a sadisté (bullying)* mající potěšení z utrpení druhých a *násilníci nastavení na sebeobranu (self-defending)*, kteří používají násilí jako prevenci před napadením od svého okolí. Dále jsou to *násilníci shovívaví k sobě (self-indulging)*, kteří jsou přesvědčeni, že ostatní jim mají sloužit, a pokud tak nečiní, vyvolává to v nich agresi.³¹ Nejméně častými typy jsou *násilníci vynucující pravidla (norm enforcing)*, kteří používají násilí k vynucování norem, jež považují za důležité, a *násilníci vnitřně se uvolňující (catharting)*, kteří prostřednictvím násilí záměrně uvolňují svůj vnitřní tlak nebo nepříjemné pocity.³²

²⁷ HOLCOMB, William R., Nicholas A. ADAMS and Howard M. PONDER. The Development and Cross-Validation of an MMPI Typology of Murderers. *Journal of Personality Assessment*. 1985, Vol. 49, No. 3, p. 240–244.

²⁸ BARON, Robert A. *Human Aggression*. New York: Plenum, ©1977, p. 192–197.

²⁹ ČERMÁK, Ivo. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, s. 77.

³⁰ BARON, Robert A. *Human Aggression*. New York: Plenum, ©1977, p. 192–197.

³¹ ČERMÁK, Ivo. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, s. 77.

³² BARON, Robert A. *Human Aggression*. New York: Plenum, ©1977, p. 192–197.

Tato typologie vychází především z vnějších projevů násilníků, díky nimž přinesla důležité poznatky o motivech agresivního chování.³³ Z mého pohledu je proto cenným teoretickým základem pro práci s pachateli násilné trestné činnosti.

1.2.3 Typologie agresorů podle Berkowitze

Tato typologie je založena na Berkowitzově teorii agrese. Násilníky dělí podle typu převažující agrese na emocionálně reaktivní typ a instrumentální typ.³⁴ *Emocionálně reaktivní typ agresora* obvykle disponuje zvýšenou dráždivostí, výbušností, impulzivitou a labilitou. Agrese u něj vzniká jako reakce na situaci, při které ztrácí kontrolu. Spouštěcím podnětem může být cokoli, co agresor subjektivně vyhodnotí jako útočné, nepřátelské či ponižující. Pachatel není primárně motivován touhou ublížit, ale spíše se ochránit před nejrůznějšími formami potenciálního nebezpečí. *Instrumentální typ agresora* oproti tomu útočí vědomě, snaží se dosáhnout svého cíle. Pachatel se v tomto případě učí, upevňuje si zjevné výhody agresivního chování. Prostřednictvím agrese dosahuje požadovaného zisku (např. peníze, pocit nadřazenosti, moc).³⁵

Oba typy agresorů se z mého pohledu výrazně liší svou motivací, nebezpečností a předvídatelností dalšího jednání. Považuji za důležité znát toto rozdělení a umět jej aplikovat při práci s pachateli násilné trestné činnosti. V kriminalistické psychologii může být dle mého názoru užitečné pro volbu vhodné strategie práce s agresorem, ale také pro znalecké posuzování osobnosti pachatele.

Možnosti využití výše vyjmenovaných a popsanych teorií v kriminalistické psychologii jsou variabilní. Přinejmenším poskytují určitý teoretický základ, na kterém lze stavět taktiku dalších vyšetřovacích postupů a přístupu k pachateli. V tomto ohledu je možné teorie využít jako podklad pro psychologické zkoumání násilného jedince a odhad jeho nebezpečnosti z pohledu možnosti recidivy. Právě tomuto diferenciálnímu způsobu zkoumání osobnosti pachatele násilné trestné činnosti se věnuje následující podkapitola.

³³ ČERMÁK, Ivo. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, s. 77.

³⁴ ČERMÁK, Ivo. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, s. 69.

³⁵ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 32.

1.3 Psychologické zkoumání osobnosti pachatele

Doposud jsem se soustředila na obecnou psychologii osobnosti pachatelů násilné trestné činnosti, tedy na jevy, vlastnosti a rysy, které mají pachatelé společné. V této podkapitole se zaměřím na možnosti a způsoby poznávání osobnosti konkrétního pachatele. Čírtková považuje zkoumání osobitých vlastností pachatele za základní podstatu psychologických teorií. V kontextu kriminalistické psychologie spatřuje praktické využití takového poznávání zejména v porozumění minulému jednání pachatele směřujícímu k predikci budoucího chování (např. objasnění vnitřních pohnutek vedoucích ke spáchání násilného trestného činu) a v možnostech ovlivňování jeho osobnosti (např. tlumení agresivních způsobů chování či zamezení opakování násilné trestné činnosti).³⁶

Existuje několik způsobů, jakými lze ke zkoumání osobnosti pachatele násilné trestné činnosti přistupovat. Jejich volba je závislá na účelu či záměru, který je při vyšetřování toho či onoho konkrétního trestného činu sledován. Čírtková hovoří například v souvislosti s posuzováním nebezpečnosti pachatele o třech hlavních přístupech, a to statistickém, individuálním a klinickém. *Statistický přístup* vychází z detailních výzkumů kriminální a recidivující populace, na jejichž podkladě vytváří prediktory páchaní trestné činnosti. *Individuální přístup* je založen na odborné způsobilosti experta, který na základě svého vzdělání, praktických zkušeností a teoretických preferencí subjektivně a celostně posuzuje osobnost pachatele. *Klinický přístup* je oproti tomu více empirický, opírá se nejen o odbornost experta, ale také o spolehlivost použitých metod.³⁷ Takové odborné poznávání a posuzování osobnosti či nebezpečnosti pachatele probíhá jako psychologické vyšetření, při kterém psycholog využívá poznatků a metod psychodiagnostiky.³⁸ Pavlovský aj. rozlišují psychodiagnostické metody používané ve forenzní praxi na *metody klinické* (pozorování, rozhovor) a *metody testové* (testy výkonové, testy projektivní, dotazníky).³⁹ Čírtková dále dělí testové metody na *objektivní zkoušky* (orientované na výkon), *subjektivní testy* (založené na výpovědi jedince o sobě samém) a *projektivní testy* (zobrazují projekce individuálních

³⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 60–61.

³⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 88.

³⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 61.

³⁹ PAVLOVSKÝ, Pavel aj. *Soudní psychiatrie a psychologie*. Praha: Grada, 2012, s. 197.

vlastností, postojů, problémů aj.).⁴⁰ Heretik uvádí rozdělení specializovaných metod používaných k psychodiagnostice agresivity u pachatelů násilných trestných činů podle stupně blízkosti testového chování reálnému na čtyři skupiny, a to na *testy bez primárního vztahu k agresivitě* (např. Barevný pyramidový test), *projektivní testy s přímým či nepřímým zaměřením na agresivitu* (např. Tematický apercepční test, Rorschachův test), *dotazníky a sebehodnotící škály* (např. MMPI) a *behaviorální experimenty* (např. experiment Milgrama a Busse). Zdůrazňuje však, že ve forenzní diagnostice násilného chování mají největší význam metody dotazníkové a projektivní.⁴¹

Z řady *jednorozměrných dotazníků* zaměřených na diagnostiku agresivity lze uvést Inventář agrese Busse a Durkeeové (B-D-I). Z *vícerozměrných dotazníků* přináší důležité poznatky vztahující se k agresi inovovaná verze Minnesotského multifázového osobnostního inventáře (MMPI-2) a Freiburský osobnostní dotazník (FPI). Z významných *verbálních projektivních metod* lze zmínit Hand test (test ruky) nebo Rosenzweigův obrázkový frustrační test (P-F Test). Velice významnými *verbálními širokospektrými projektivními metodami* využitelnými při psychodiagnostickém vyšetření agresivity jsou Rorschachův test (ROR) a Tematický apercepční test (TAT). Obecně lze říci, že zajímavé poznatky o agresivitě mohou přinést i *grafické projektivní metody* (např. kresba postavy, test čáry života, test kresby stromu). Svoboda uvádí, že zobrazují vědomé i nevědomé rysy osobnosti, jejichž vyjádření kresbou je blízké k jednání jedince.⁴²

Uvedený výčet testových psychodiagnostických metod využitelných pro účely diferenciální psychologie osobnosti pachatele násilné trestné činnosti nelze v žádném případě považovat za kompletní. Existuje nepřeberné množství testů, které může psycholog využít. Čírtková poznamenává, že každá z testových metod má své přednosti i nedostatky, proto se zpravidla využívá vhodné kombinace testových baterií tak, aby získané údaje přinesly požadované informace o osobnosti pachatele.⁴³ Heretik, Heretik aj. zmiňují, že testové metody ve

⁴⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 62–63.

⁴¹ HERETIK, Anton. *Forenzná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 331.

⁴² SVOBODA, Mojmír, ed., Pavel HUMPOLÍČEK a Václav ŠNOREK. *Psychodiagnostika dospělých*. Praha: Portál, 2013, s. 222, 260, 272, 275, 280, 342, 386, 415.

⁴³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 63.

významné míře doplňují, upřesňují a objektivizují poznatky získané klinickými metodami.⁴⁴ Podle Čírtkové tvoří základní klinické metody pozorování chování vyšetřovaného a diagnostický, poznávací rozhovor či interview, která poskytují kvalitativně hodnotná data o osobnosti pachatele.⁴⁵ Pavlovský aj. v souvislosti s násilnou trestnou činností zdůrazňují, že hodnocení osobnosti konkrétního jedince musí probíhat s ohledem na všechny poznatky získané jak psychologickým vyšetřením, tak vyplývající z objektivních údajů.⁴⁶

Heretik uvádí, že při forenzně-psychologickém posuzování osobnosti pachatele násilné trestné činnosti je třeba vycházet z analýzy kognitivních, motivačních a konativních složek osobnosti, ale také z rozboru motivačního pozadí v období před trestným činem a při něm, eventuálně z motivačních alternativ možného jednání v konkrétní situaci. Takový rozbor nutně vyžaduje multidisciplinární vyhodnocení kriminalistických, psychiatrických a psychologických vodítek v jejich spleťtých souvislostech. Například je třeba zohlednit, že mentální náročnost kriminogenní situace je u většiny násilných trestných činů poměrně nízká, tedy že i jedinec s lehkou mentální retardací je schopen si uvědomit závažnost svého chování. Současně je nutné vzít v úvahu, že značná část násilných trestných činů je spáchána v afektu. Důležitým zdrojem informací pro posouzení afektivity jsou ohledání místa činu a soudně-lékařské nálezy. Nezbytnou složkou, která si zaslouží pozornost, je vztah pachatele a oběti násilí, jehož historie může hrát důležitou roli v iniciaci agresivního chování. V neposlední řadě je třeba také zohlednit, do jaké míry je agresivita zastoupena v motivační struktuře osobnosti pachatele, v jaké formě a intenzitě se u daného jedince vyskytuje. Agresivitu Heretik označuje jako relativně stabilní osobnostní proměnnou, která je dobře měřitelná a hodnotitelná výše zmiňovanými specializovanými psychodiagnostickými testovými metodami.⁴⁷ U násilné trestné činnosti je agresivita velice významným obecným i diferenciálním faktorem. To, čím se liší násilní pachatelé od ostatních pachatelů či nepachatelů, je především užití násilí. Proto je nezbytné dále objasnit vybrané aspekty psychologie násilí.

⁴⁴ HERETIK, Anton, Anton HERETIK aj. *Klinická psychológia*. Nové Zámky: Psychoprof, 2007, s. 180.

⁴⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 63.

⁴⁶ PAVLOVSKÝ, Pavel aj. *Soudní psychiatrie a psychologie*. Praha: Grada, 2012, s. 211.

⁴⁷ HERETIK, Anton. *Forenzná psychológia pre psychológov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 352–354.

2 Vybrané aspekty psychologie násilí

Násilí je, stejně jako osobnost pachatele, velice široký, obtížně definovatelný pojem. Autoři vědeckých publikací přistupují k danému tématu různorodě, předkládají rozmanitá vysvětlení a popisují pestrou škálu dělení tohoto fenoménu. V závislosti na své odbornosti se liší v tom, co všechno v sobě násilí zahrnuje, v používané terminologii i v kladení důrazu na jednotlivé složky násilí. Nesporný je ale fakt, že se jedná o jeden z klíčových pojmů kriminalistické psychologie. Považuji proto za důležité předložit zde souhrn významných teorií a přístupů předních odborníků zabývajících se násilím, agresí, agresivitou a násilnou kriminalitou.

Jednotlivé obory psychologie pohlízejí na násilí z různých hledisek. V zásadě si neodporují, spíše se doplňují a rozšiřují tak dostupné informace o násilí, které poskytují teoretický základ pro psychologii kriminalistickou. Jejich obecné definice zdůrazňující závažnost celého tématu vkládám do přílohy práce.⁴⁸ Podobně je tomu i u jednotlivých autorů věnujících se dané problematice. Například Čermák rozlišuje pojem násilí a agrese, přičemž násilí označuje za subkategorii agrese, kterou vysvětluje jako záměrný pokus někomu fyzicky ublížit, ačkoli na fyzický útok neklade takový zřetel. Rozdíl zdůrazňuje spíše v tom, že agrese je motivačním zdrojem násilí, kdežto násilí je jen jedním z projevů agresivního chování.⁴⁹ Poněšický taktéž rozlišuje mezi násilím a agresí, ovšem jejich vysvětlení pojímá poněkud odlišně. Agresi chápe jako zdroj životní energie a vývoje. Násilí pak označuje za mezilidské vztahové chování, jehož následkem je narušení vývoje či kontinuity života druhého.⁵⁰ Čírtková proti tomu upřednostňuje pojem agrese, kterou vysvětluje jako přirozené chování zahrnující širokou škálu rozmanitých jevů (tj. agresivní myšlenky, komunikace, fantazie, snění, konání). V širším smyslu popisuje agresi jako činnost, nebo úmyslné odmítnutí činnosti, poškozující nebo snižující určité hodnoty (např. nadávky, vulgarismy, anekdoty, společenská hrubost, úmyslné odmítnutí pomoci). Naopak v užším slova smyslu agresi pojímá jako brachiální (fyzické) násilí či útok. Zmiňuje také rozlišení agrese na *přátelskou* (tj. ohrožující, přehnaná starostlivost a péče) a *nepřátelskou* a dělení agresivity na

⁴⁸ Příloha č. IX: Násilí jako celosvětový problém a oblast zájmu základních oborů psychologie

⁴⁹ ČERMÁK, Ivo. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, s. 12.

⁵⁰ PONĚŠICKÝ, Jan. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Praha: Triton, 2004, s. 50.

konstruktivní (napomáhající rozvoji osobnosti a sebeprosazení) a *destruktivní* (tj. touha ničit či ubližovat).⁵¹ Novotný, Zapletal aj. používají z kriminologického pohledu pojmy násilí a agrese spíše v synonymním smyslu. Definují je jako „útok na fyzickou nebo psychickou integritu člověka ve smyslu úmyslného užití fyzického násilí, resp. pohrůžky násilím, vůči jiné osobě“. Poznamenávají, že násilím zaměřeným na vlastní osobu se zabývá spíše sociologie.⁵²

Podle Spurného je rozdíl mezi pojetím násilí v kriminologickém či sociologickém přístupu, kde se jedná o sociální fenomén s příčinami v sociálních procesech, a v psychologickém přístupu, kde je násilí chápáno jako patologický způsob interakce jedince s jeho okolím. Násilí rozděluje podle délky trvání na *dlouhodobé* (latentní a pokračující), *situační* (postupně gradující v konfliktních situacích) a ve formě *incidentů* (neočekávané, převážně s krátkým, intenzivním průběhem). Dělí je podle jeho podoby na *agresi* (verbální, fyzickou, vůči osobám, vůči předmětům), *manipulaci* (neagresivní ovlivňování formou „ohlupování“ a násilný nátlak z „podřízené“ pozice) a *kombinaci* obou typů. Zaměřuje se také na následky násilí, které klasifikuje jako *újmu nehmotnou* (tj. ohrožení jedince z hlediska citlivých informací, společenského postavení apod.), *hmotnou* (majetkovou a finanční), *fyzickou* (tj. ohrožení zdraví či života) a *emocionální* (tj. psychické následky v podobě traumatu, úzkostí apod.).⁵³ S uvedeným členěním násilí se ztotožňují i Houbová aj. Dále rozlišují násilí *motivované* (sem řadí agresi, manipulaci a kombinaci obou) a násilí *bez motivu* (např. impulzivní reakce).⁵⁴

Heretik pak věnuje pozornost přímo forenzní agresologii, která se zabývá různými formami násilí, a to z biologického, psychologického, sociálního a právního hlediska. Rozlišuje pojmy *agrese* (tj. jednotka chování, reakce na podnět), *agresivita* (tj. vlastnost osobnosti, osobnostní dispozice), *hostilita* (tj. všeobecný sociální postoj, zaměřenost osobnosti) a *hněv* (tj. silná emoce, subjektivní a dynamizující faktor). Uvádí dělení agrese podle různých charakteristik na *heteroagresi* (tj. proti okolí) a *autoagresi* (tj. proti sobě samému), *agresi přímou* (tj. proti překážce/útočníkovi) a *nepřímou* (tj. proti náhradnímu

⁵¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 168–169.

⁵² NOVOTNÝ, Oto, Josef ZAPLETAL aj. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2004, s. 283.

⁵³ SPURNÝ, Joža. *Psychologie násilí: O psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. Praha: Eurounion, 1996, s. 7–8.

⁵⁴ HOUBOVÁ, Drahomíra aj. *Psychologie pro právníky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 224.

objektu), agresi *instrumentální* (tj. prostředek k získání cíle) a *hostilní* (tj. vybití afektu hněvu), agresi *proaktivní* (tj. předem připravenou) a *reaktivní* (tj. v afektu) a podle stupně společenské nebezpečnosti na agresi *fantazijní, slovní, proti věcem, proti živým organismům*. Agresivitu pak rozlišuje na *benigní* (tj. pudový základ, k přežití, společný lidem i zvířatům) a *maligní* (tj. výhradně lidská vášeň).⁵⁵ Podobné názvosloví a rozdělení uvádí i Látalová, navíc však rozlišuje agresi *kolektivní* a *individuální*.⁵⁶

Z průzkumu zahraniční literatury popisující problematiku násilí, kterou provedl Institut pro kriminologii a sociální prevenci, vyplývá, že cizojazyční autoři pojmají tuto problematiku obdobně. Řada českých autorů ze zahraniční literatury také vychází.⁵⁷ Vymezená pojetí násilí a agrese považují za bazální znalosti, se kterými by měl být kriminalistický psycholog seznámen. Na základě těchto podkladů totiž vznikly i některé typologie osobnosti pachatelů násilí, například typologie agresorů podle Berkowitze popisovaná v kapitole 1.2.3. Jistě by bylo možné rozšířit uvedené teorie o další poznatky, to však není předmětem zájmu této práce, proto se dále budu soustředit pouze na vybraná témata psychologie násilí, konkrétně na psychologicky významné zdroje násilí a na kriminální násilí.

2.1 Psychologicky významné zdroje násilí

Zdrojem násilí může být řada faktorů. V zásadě lze vycházet z teorií agrese a agresivity. Čírtková zmiňuje *teorii psychoanalytickou* (chápe agresivitu jako pudovou instinktivní složku osobnosti), *teorii frustrace* (agrese může být motivována jakoukoli fyziologickou nebo sociální nenaplněnou potřebou), *lernteoretickou koncepci* (agrese je osvojována v průběhu socializace) a *teorii kognitivní* (klade důraz na záměr, plán a rozhodnutí).⁵⁸ Heretik mimo jiné pojednává o teoriích *biopsychosociálních a integrativních* (zohledňují vlivy biologické, psychické i sociální).⁵⁹ O agresi, agresivitě, respektive o násilí, lze

⁵⁵ HERETIK, Anton. *Forenzná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 319–321.

⁵⁶ LÁTALOVÁ, Klára. *Agresivita v psychiatrii*. Praha: Grada, 2013, s. 10.

⁵⁷ MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 22–28.

⁵⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 169–176.

⁵⁹ HERETIK, Anton. *Forenzná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 326–331.

hovořit v rozmanitých rovinách. Významnými předměty zájmu odborníků v oblasti násilí jsou v současné době jeho neurologické základy a spojitost s duševními chorobami. S ohledem na to, že neurologické aspekty násilí nejsou předmětem mého výzkumu, vkládám novinky z této oblasti do přílohy práce.⁶⁰ Dále se věnuji pouze poznatkům vycházejícím z psychopatologie.

2.1.1 Poznatky vycházející z psychopatologie

Poznatky vycházející z psychopatologie jsou pro praxi kriminalistických psychologů velice podnětným materiálem. Psychopatologie totiž vysvětluje násilné chování v kontextu duševních chorob či vrozených poruch osobnosti. Tardiff uvádí, že některé mentální poruchy disponují zvýšeným potenciálem k násilnému jednání. Stejně jako se liší jednotlivé druhy násilí, agrese a agresivity, i u různých duševních chorob se mohou vyskytovat odlišné prvky a způsoby asociálního chování. Duševní choroba je však jen jednou z proměnných majících vliv na vznik násilí. Poskytuje pouze určité predispozice k násilí, jejichž charakteristiku, frekvenci a závažnost determinují specifické vlivy prostředí, a to u specifického jedince ve specifický čas.⁶¹ Vágnerová hovoří o vlivech dědičnosti, biologických předpokladů, zkušeností, prostředí, aktuálních podnětů a situace.⁶²

Dle Látalové většinu násilí tvoří individuální neplánovaná impulzivní agrese. Zdůrazňuje, že tyto činy páchají převážně duševně zdraví lidé. Pacienty s duševní poruchou považuje spíše za neagresivní. Spatřuje u nich pouze mírně vyšší riziko agresivního chování než je tomu u běžné populace.⁶³ Harsa, Žukov a Csémy však provedli výzkum agresivity u psychiatrických pacientů pomocí osobnostních dotazníků, jehož výsledky naznačují zvýšený výskyt významných znaků vztahujících se k agresivním tendencím (tj. osobnostní psychopatologie, depresivní symptomy, emoční nestabilita, snížený kontakt se sociální realitou).⁶⁴ Pincus pak vyzdvihuje rozbor sta případů masových vražd, který dokládá, že více než polovina

⁶⁰ Příloha č. X: Poznatky o násilí vycházející z neurokriminologie

⁶¹ TARDIFF, Kenneth. Mental Illness: Assessment and Management of Violent Patients. In: KURTZ, Lester R., ed. *Encyclopedia of Violence, Peace and Conflict*. San Diego: Academic, 1999, p. 413–422.

⁶² VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2012, s. 758–762.

⁶³ LÁTALOVÁ, Klára. *Agresivita v psychiatrii*. Praha: Grada, 2013, s. 10–11.

⁶⁴ HARSA, Pavel, Ilja ŽUKOV a Ladislav CSÉMY. Možnosti posuzování a měření agresivity u psychiatrických pacientů pomocí osobnostních dotazníků. *Česká a slovenská psychiatrie*. 2008, roč. 104, č. 8, s. 405–411.

těchto zločinců vykazovala závažné poruchy duševního stavu již v době před spácháním činu.⁶⁵

Podle Vevery, Černého a Krále souvisejí s násilným chováním čtyři osobnostní dimenze – kontrola impulzů, regulace afektů, egoismus a paranoidní styl uvažování. Ty mohou být vlivem psychických poruch nabuzeny či utlumeny. Pravděpodobnost násilného chování předpokládají u poruch psychotických a u organického postižení centrální nervové soustavy. Jako zvlášť ohrožující faktor u těchto poruch označují zneužívání návykových látek a vysazení medikace.⁶⁶

Vágnerová zdůrazňuje, že užívání psychoaktivních látek bývá častým spouštěčem násilí, a to zejména pro to, že takové látky odstraňují určité zábrany.⁶⁷ Tardiff předpokládá zvýšené riziko násilného chování zejména u nadužívání alkoholu, kokainu, amfetaminů, halucinogenů, barbiturátů a léků na předpis.⁶⁸

Netík, Netíková a Hájek dále hovoří v souvislosti s nebezpečím výskytu násilného chování o poruchách intelektu, neurotických rysech, a sexuálních deviacích.⁶⁹ Heretik označuje za forenzně významné psychické poruchy psychoreaktivní stavy, určité poruchy osobnosti (zejména paranoidní, schizoidní, disociální, emočně nestabilní a histrionskou), psychózy, mentální retardaci a poruchy podmíněné organickým poškozením mozku. Zdůrazňuje, že zvláštní pozornost si zaslouží alkoholismus, toxikománie a sexuologie.⁷⁰ Látalová popisuje jako forenzně nejvýznamnější disociální poruchu osobnosti, pro niž jsou typické bezohlednost v sociálních vztazích a nedostatek empatie. Takoví jedinci bývají nespolehliví, bez výčitek svědomí či studu, často lžou, chovají se nevhodně a agresivně. Mívají však zvláštní kouzlo, tzv. povrchní šarm.⁷¹

Nastíněné poznatky jsou z forenzního hlediska podstatným zdrojem informací, obzvlášť pro práci soudních znalců (např. při posuzování příčetnosti).

⁶⁵ PINCUS, Jonathan H. *Masoví vrazi*. Přeložil Ivo POSPÍŠIL. Praha: Lidové noviny, 2002, s. 7–8.

⁶⁶ VEVERA, Jan, Martin ČERNÝ a Pavel KRÁL. Agrese a násilné chování. *Postgraduální medicína*. 2011, roč. 11, č. 2, s. 220–226.

⁶⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2012, s. 760.

⁶⁸ TARDIFF, Kenneth. Mental Illness: Assessment and Management of Violent Patients. In: KURTZ, Lester R., ed. *Encyclopedia of Violence, Peace and Conflict*. San Diego: Academic, 1999, p. 413–422.

⁶⁹ NETÍK, Karel, Daria NETÍKOVÁ a Stanislav HÁJEK. *Psychologie v právu: Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 68.

⁷⁰ HERETIK, Anton. *Forenzná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 199–252.

⁷¹ LÁTALOVÁ, Klára. *Agresivita v psychiatrii*. Praha: Grada, 2013, s. 131.

V kriminalistické psychologii se uplatní zejména při vytváření jednotlivých kroků vyšetřování a při volbě přístupu k podezřelému či obviněnému trpícímu duševní chorobou. Čírtková popisuje zásady jednání s duševně narušenými jedinci jako doporučení, která je nutno aplikovat tvůrčím způsobem v kontextu nastalé situace.⁷² Vždy je třeba postupovat individuálně. Záleží na konkrétních projevech násilného jednání daného jedince, na jeho nebezpečnosti a dalších okolnostech spojených s kriminálním násilím. Kriminální násilí jakožto pojem odlišný od „normální“ agrese upřesňuji v následující podkapitole.

2.2 Kriminální násilí

Z výše uvedených informací o agresivitě, agresi a násilí poměrně jasně vyplývá, že ne každá agrese je agresi kriminální, ne každé násilí je trestné. Čermák podtrhuje nutnost odlišit od sebe normální sklon k agresi a charakteristiky násilných jedinců, jejichž chování je extrémní, časté a leží tak mimo normu.⁷³ Ani abnormální násilí se však nedá považovat za kriminální. Rozhodujícím znakem totiž nejsou normy statistické, sociální ani psychologické, nýbrž zákonné. Riedel a Welsh označují právo jako to, co dělá z agresivního chování násilí kriminální. Bez právních norem by bylo násilí pouze fenoménem nemorálním, šokujícím až nehorázným, nikoliv však zločinem.⁷⁴ Čírtková uvádí, že jen malá část násilí je klasifikována jako kriminální agrese, tedy jako agrese, kterou postihuje zákon.⁷⁵ To co definuje kriminální násilí, je tedy příslušná právní norma. Výčet konkrétních násilných trestných činů se tak může lišit stát od státu. Plichtová v této souvislosti upozorňuje na kulturně-antropologické studie a mezikulturní komparativní výzkumy, které ukazují, že se jednotlivé kultury liší v tom, co považují za násilí oprávněné, normální, tedy nepostihované zákonem.⁷⁶ Pro potřeby této práce je klíčová zejména tuzemská legislativa, její pojetí násilné trestné činnosti a formy páchaní takových činů v ČR, čemuž se budu blíže věnovat v kapitole 3.1.

⁷² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 81–82.

⁷³ ČERMÁK, Ivo. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, s. 69.

⁷⁴ RIEDEL, Marc and Wayne N. WELSH. *Criminal Violence: Patterns Explanations, and Interventions*. New York: Oxford University, 2016, p. 5.

⁷⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 180.

⁷⁶ PLICHTOVÁ, Jana. Násilie, agresivita a zodpovednosť. In: ČERMÁK, Ivo, Martina HŘEBÍČKOVÁ a Petr MACEK, ed. *Agrese, identita, osobnost*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR, 2003, s. 72–96.

Riedel a Welsh zdůrazňují také vliv médií, která veřejnosti neukazují reprezentativní vzorek kriminálního násilí, nýbrž jen jeho extrémní podoby. To má nesporný dopad na veřejné mínění o násilném jednání. Taková sdělení mohou v lidech vyvolat strach. Strach generuje další reakce veřejnosti, které pak podněcují tlak na zákonodárce.⁷⁷ To co, děsí okolí nejvíc, je brutalita. Nutno podotknout, že se v kontextu kriminálního násilí nejedná o jev příliš častý. Zásadní je zejména z hlediska své závažnosti. Tomuto pojmu se však mnoho autorů přímo nevěnuje, používají jej spíše při popisu způsobu provedení násilných trestných činů.⁷⁸ Výjimku tvoří Čírtková, která hovoří o brutalitě ve vztahu ke kriminální agresi jako o měřítku posuzujícím přiměřenost kriminálního násilí. Vysvětluje, že brutalita se projevuje nepřiměřeným odbržděním agrese zahrnujícím prvky týrání druhého. Brutalitu spojuje s právním pojmem „zvlášť zavrženíhodný způsob spáchání trestného činu“. Podle Čírtkové signalizuje takové bestiální jednání narušenou strukturu a dynamiku osobnosti pachatele.⁷⁹ Další zmínky o brutalitě lze nalézt v ruské literatuře, která na ni nahlíží dokonce jako na vlastnost osobnosti (tj. bezohlednost ke strádání druhých) a současně jako na vědomé mučení druhých.⁸⁰ Ukrajinský právník Matviychuk pak hovoří o brutalitě v souvislosti s trestním právem jako o specifickém kriminálním chování způsobujícím oběti nesnesitelná muka (morální, duševní, fyzická). Takové vymezení považuje za důležité především pro soudní praxi (např. pro soudně-znaleckou činnost či vyměření délky trestu).⁸¹ Pavlovský aj. podotýkají, že znalecké posuzování chladného násilného kriminálního jednání není odborníky pojímáno jednotně.⁸²

Netík, Netíková a Hájek vyslovují v tomto kontextu otázku, v jakém vztahu je vlastně kriminální násilí k osobnosti (jednak k agresivitě jako relativně trvalému a identifikovatelnému rysu osobnosti a jednak k specifické struktuře osobnosti). Uvádějí, že řada forenzně-psychologických výzkumů a praktických zkušeností poukazuje na častější výskyt agresivity u pachatelů majetkové trestné činnosti, než

⁷⁷ RIEDEL, Marc and Wayne N. WELSH. *Criminal Violence: Patterns Explanations, and Interventions*. New York: Oxford University, 2016, p. 7.

⁷⁸ MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 22.

⁷⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 181.

⁸⁰ MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 22.

⁸¹ МАТВІЙЧУК, Валерій К. Поняття і суспільна небезпечність вчинення злочину способом особливо жорстокого поводження. *Юридична Наука*. 2016, рік 64 номер 10, p. 72–108.

⁸² PAVLOVSKÝ, Pavel aj. *Soudní psychiatrie a psychologie*. Praha: Grada, 2012, s. 210.

u násilných deliktů. Současně uvádějí, že z pouhého faktu, že pachatel užil při spáchání trestného činu násilí, nelze usuzovat jeho osobnost.⁸³ Matoušková oproti tomu zmiňuje, že pachatelé trestných činů násilné povahy mívají obvykle zvýšenou hladinu agresivity.⁸⁴ Tento rozpor v teoriích citovaných odborníků bude předmětem výzkumné části mé diplomové práce. Před tím, než se však začnu věnovat vlastnímu výzkumnému šetření, je třeba ještě popsat další teoretické oblasti, které jsou s daným tématem neodmyslitelně provázány, a ze kterých budu ve výzkumu také vycházet. Jednou z nich je psychologie kriminálního chování.

⁸³ NETÍK, Karel, Daria NETÍKOVÁ a Stanislav HÁJEK. *Psychologie v právu: Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 58.

⁸⁴ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 113.

3 Násilné kriminální chování

Na úvod této kapitoly musím opět konstatovat, že psychologie kriminálního chování zaměřená na násilnou trestnou činnost a kriminalitu s ní spojenou není odbornou veřejností pojmána jednotně. Kolektiv autorů z Institutu pro kriminologii a sociální prevenci podotýká, „že žijeme v době, která se s nadměrným násilím neumí vypořádat ani teoreticky ani prakticky, a to nejen v životě jednotlivce, ale ani v celospolečenském a globálním měřítku“.⁸⁵ Kriminální chování je tak dalším rozporuplným tématem, jehož specifikaci je nutné věnovat pozornost. Tvoří velice významnou část předmětu zájmu kriminalistické psychologie i psychologie osobnosti jako takové. V první řadě je proto třeba pospat obecné poznatky o kriminálním chování.

Matoušková hovoří o chování jako o vnějším projevu jedince vycházejícím z osobnosti, je dáno zkušeností, postoji (tj. *spontánní projev*) a reaguje na vnější podněty (tj. *reaktivní projev*). Bezprostředními pohnutkami chování jsou motivy. Motivace jedince se skládá z *pohnutek vnitřních* (potřeb) a *vnějších* (pobídek).⁸⁶ U pachatelů násilné trestné činnosti hraje motivace velice významnou roli. Umožňuje podrobněji popsat osobnost, chování a další charakteristiky pachatele. Takové znaky se specificky projevují na místě činu a v modu operandy trestného činu, což poskytuje důležité poznatky pro psychologickou intervenci při objasňování a vyšetřování trestných činů.⁸⁷

Helfgott vysvětluje kriminální jednání jako zvláštní kategorii chování zahrnující kulturně-právně-politicko-ekonomické procesy, které stojí mimo zákon.⁸⁸ Netík, Netíková a Hájek rozlišují kriminální chování na *reaktivní* (určované převážně vnějšími činiteli jako osobitá reakce na podnět) a *spontánní* (určované převážně vnitřními činiteli vyplývajícími z individuality osobnosti).⁸⁹

⁸⁵ MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 9.

⁸⁶ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 84.

⁸⁷ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 28.

⁸⁸ HELFGOTT, Jacqueline B. *Criminal Behavior: Theories, Typologies, and Criminal Justice*. Los Angeles: Sage, 2008, p. 6.

⁸⁹ NETÍK, Karel, Daria NETÍKOVÁ a Stanislav HÁJEK. *Psychologie v právu: Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 50.

Stejné rozdělení popisuje i Matoušková.⁹⁰ Čírtková konstatuje, že za určitých okolností se může dopustit kriminálního chování zahrnujícího násilí i doposud počestný člověk. Vždy záleží na konkrétní situaci, ve které se jedinec nachází. Čím vyšší je pro něj atraktivita zvoleného cíle, tím pravděpodobnější je užití kriminálního jednání k jeho dosažení.⁹¹ Fischer a Škoda označují kriminální chování za projev poruchy adaptace.⁹² To znamená, že i bezúhonný jedinec může v určitý moment selhat v důsledku neschopnosti vypořádat se s nastalou situací jiným, nekriminálním způsobem.

Čírtková pak předkládá vysvětlení zdrojů kriminálního jednání zakotvených v osobnosti pachatele jako možné důsledky *impulzivního životního stylu, přizpůsobení se skupině, neadekvátních strategií při zvládnání stresu* nebo jako *instrumentální chování*.⁹³ Matoušková doplňuje, že je kriminální chování řízeno regulačním systémem osobnosti (tj. složkami sociálními, kognitivními, emočními i aktivačními). Tento proces popisuje jako vytvoření představy o cíli (většinou bez předvídání následků), formulaci plánu a následně vlastní kriminální chování probíhající za účasti zpětné vazby. Toto však neplatí pro chování reaktivní, při kterém je rozhodující uspořádání nastalé situace.⁹⁴

Čírtková označuje pachatele, kteří se pro své chování rozhodli po zralé úvaze jako *řemeslné pachatele* a ty, kteří nebyli schopni vyřešit své problémy jinak jako *krizové pachatele*. Jejich delikty diferencuje na *skryté zločiny* (tj. bez přímé konfrontace s obětí, např. krádež) a *otevřené zločiny* (tj. zahrnující přímou konfrontaci s obětí, např. loupež). Zmiňuje také kriminální schopnosti pachatelů, které rozlišuje na *mechanické* (zahrnující manipulaci s nástroji a přípravu pracovních postupů), *organizační* (zahrnující plánování činu a vedení týmu) a *sociální* (zahrnující zacházení s obětí a zvládnání stresu spojeného s činem). Dále zdůrazňuje, že se u pachatelů trestné činnosti vyskytují převážně dvě extrémní varianty sebeobrazu, a to *snížené sebecítění* (tj. negativní názor na sebe sama) a *zvýšené sebecítění* (tj. nekritické sebevědomí a egocentrismus). V souvislosti

⁹⁰ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 84.

⁹¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 77.

⁹² FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Praha: Grada, 2014, s. 170.

⁹³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 181–184.

⁹⁴ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 84–85.

s obrazem druhých pak u pachatelů rozlišuje empatii a sympatii. *Empatii (cognitive role taking)* vysvětluje jako schopnost vcítit se do druhých, předpovídat jejich chování a manipulovat tak s obětí. *Sympatií (affective role taking)* rozumí schopnost vnímat prožívání a pocity druhých, což blokuje kriminální odhodlanost pachatele.⁹⁵ Z obecného hlediska by bylo možné uvést řadu dalších psychologických aspektů kriminálního jednání. Cílem práce však není popsat všechny dostupné poznatky, ale pouze ty nejpodstatnější vztahující se k pachatelům násilné trestné činnosti. V tomto ohledu považuji doposud uvedené teorie o osobnosti a o násilí za elementární stavební kameny, na jejichž základech budu dále specifikovat a konkretizovat poznatky o formách a precipitorech násilného kriminálního chování v kontextu kriminalistické psychologie.

3.1 Formy násilného kriminálního chování v ČR

Jak vyplývá z výše uvedených teorií, existuje nespočet způsobů, kterými lze formy násilného kriminálního chování uchopit. Vycházím-li z pojmu kriminální násilí (viz kapitola 2.2), nezbytně musím nejprve vymežit danou problematiku z pohledu legislativy. S ohledem na kulturně podmíněné rozdíly kriminálního chování zaměřím popis jeho násilných forem na specifické prostředí ČR.

V českém právním systému je násilí zakotveno v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vantuch vykládá zákonné pojetí *násilí* jako „*použití fyzické síly k překonání nebo zamezení odporu (at' už kladeného nebo jen očekávaného)*.“⁹⁶ Institut pro kriminologii a sociální prevenci pod pojem násilí řadí vyhrožování, pokus i dokonané jednání, které způsobuje jinému jedinci fyzickou či psychickou újmu.⁹⁷ Dle Vantucha může být takové násilí nasměřováno proti věci, přímo proti konkrétnímu jedinci, anebo je pácháno na jednom člověku, což působí na vůli jiného (např. přímé násilí na dítěti, jehož cílem je ovlivnit rodiče). Vantuch zdůrazňuje, že podle § 119 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník je *trestný čin spáchán násilím* i tehdy, byla-li osoba uvedena do stavu bezbrannosti lstí či podobným způsobem. Do *stavu bezbrannosti* lze druhého uvést např. pomocí

⁹⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 76–79.

⁹⁶ VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem*. Olomouc: ANAG, 2011, s. 556.

⁹⁷ MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 18.

omamných látek. *Lstí* se rozumí využití omylu jedince s úmyslem získat prospěch či dosáhnout určitého cíle. Násilné trestné činy mohou být spáchány také *pohrůžku násilí*, kterou Vantuch popisuje jako bezprostřední hrozbu násilím, ale i vyhrožování zacílené do bližší či vzdálenější budoucnosti. Toto se opět vztahuje na pohrůžku ohrožující jedince přímo, ohrožující jeho osobu blízkou, anebo jeho majetek.⁹⁸ Takový výklad nutně naznačuje, že pod pojem násilná kriminalita lze zahrnout poměrně pestrou škálu rozličných forem chování. Právní komentáře zákona však nespecifikují, o které konkrétní trestné činy se jedná. Dokonce ani sám zákon takové členění neuvádí.

Staňková však v rámci svého právního rozboru násilných trestných činů popisuje několik skupin deliktů, které od sebe vzájemně odlišuje z hlediska skutkové podstaty, účelu násilí a míry násilí. Volně na základě rozložení násilné trestné činnosti, které uvádí Staňková, lze říci, že první kategorii tvoří *násilné trestné činy instrumentální povahy*, jejichž základní skutková podstata vyžaduje naplnění znaku násilí či pohrůžky násilím, přičemž násilné působení slouží k dosažení jiného nenásilného cíle či naplnění potřeby pachatele (např. loupež, znásilnění). Druhou kategorií by bylo možné pojmenovat jako *násilné trestné činy hostilní povahy*, jejichž skutková podstata vyžaduje naplnění znaku násilí či pohrůžky násilím, přičemž cílem a potřebou pachatele je samotné násilné působení na oběť (např. násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, porušování svobody sdružování a shromažďování). Další kategorii lze označit jako *trestné činy typicky násilné*, jejichž skutková podstata přímo nevyžaduje naplnění znaku násilí či pohrůžky násilím, ale z jejich základu násilí jasně vyplývá, bez násilí by byl takový typ trestného činu nerealizovatelný (např. vražda, ublížení na zdraví, týrání svěřené osoby, týrání osoby žijící ve společném obydlí). Poslední kategorii by šlo příznačně nazývat jako *trestné činy předpokládající násilí*, jejichž skutková podstata přímo nevyžaduje naplnění znaku násilí či pohrůžky násilím, násilí jako takové pro ně není znakem typickým, ale nelze jej považovat ani za jev ojedinělý, násilí se zde spíše předpokládá (např. zbavení osobní svobody, omezování osobní svobody).⁹⁹ Dle mého názoru je na základě vlastního studia trestního zákoníku vhodné tuto

⁹⁸ VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem*. Olomouc: ANAG, 2011, s. 556, 592.

⁹⁹ STAŇKOVÁ, Lenka. *Násilná kriminalita*. Rigorózní práce. Olomouc, 2015, s. 12–13. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí: JUDr. Filip Ščerba, Ph.D.

klasifikaci doplnit ještě o tzv. *trestné činy primárně nenásilné*, které nemají zaneseno násilí či pohrůžku násilím ve své základní skutkové podstatě, tedy daný trestný čin lze spáchat i bez násilí, ale násilí či pohrůžka násilím se objevují v jejich skutkové podstatě kvalifikované (např. porušování domovní svobody). To znamená, že za určitých okolností může pachatel původně nenásilný trestný čin spáchat za použití násilí, což je potom přítěžující okolností a za násilný způsob spáchání daného trestného činu tak pachateli hrozí vyšší trestní sazba.¹⁰⁰

Pro úplnost je však nutno dodat, že Novotný, Zapletal aj. upozorňují, že násilná kriminalita není pojmem právním, nýbrž kriminologickým.¹⁰¹ Z práva však bezesporu vychází. Formy kriminálního chování u násilné trestné činnosti v ČR mají jak z pohledu právního, tak kriminologického či policejního rozličnou povahu – tvoří homogenní skupinu. Dále je popisují z hlediska struktury zjištěné násilné kriminality a struktury typických pachatelů násilných deliktů.

3.1.1 Struktura zjištěné násilné kriminality

Pojem násilná kriminalita nejčastěji používá Policie ČR, a to zpravidla v souvislosti se svou takticko-statistickou činností. Nepřímo tak ve svých statistikách definuje formy páchání násilné trestné činnosti v České republice, respektive trestné činy uvedené v trestním zákoníku, které v současné době zahrnuje do násilné kriminality.¹⁰² Násilná kriminalita je zjišťována zejména Odborem obecné kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování, který jak ve své taktice, tak statistice odlišuje násilnou trestnou činnost především od trestných činností charakteru mravnostního a majetkového.¹⁰³ Oproti tomu statistiky Evropské unie zahrnují do násilné kriminality násilí vůči životu a zdraví osob (bez ohledu na motiv), loupeže a sexuální delikty (včetně znásilnění a sexuálních útoků).¹⁰⁴ Institut pro kriminologii a sociální prevenci konstatuje, že nejednotnost českých statistik policejních, vězeňských, justičních a dalších statistik

¹⁰⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 8. 1. 2009, s. 354–461.

¹⁰¹ NOVOTNÝ, Oto, Josef ZAPLETAL aj. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2004, s. 284.

¹⁰² MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 18.

¹⁰³ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. BURÝŠKOVÁ, Lenka. Služba kriminální policie a vyšetřování a její působnost. *Policie České republiky* [online]. ©2009, posl. revize 10. 4. 2009 [cit. 2017–08–14].

¹⁰⁴ EUROSTAT. Statistika trestné činnosti. *Eurostat* [online]. ©2014, posl. revize 16. 6. 2016 [cit. 2017–08–14].

předkládaných orgány činnými v trestním řízení komplikuje kvantitativní srovnání údajů o četnosti jednotlivých forem násilného kriminálního chování. Současně upozorňuje na změnu trestního zákoníku v roce 2009, která se ve statistikách taktéž projevuje. Následkem toho jsou pak vývojové trendy kriminálního chování u násilné trestné činnosti těžko interpretovatelné.¹⁰⁵ Přesto však Marešová shrnuje údaje vyplývající z analýzy statistických dat a dalších materiálů trestní justice provedené Institutem pro kriminologii a sociální prevenci. Významnými poznatky jsou pokles násilné trestné činnosti v posledních letech (zejména vražd a loupeží), vyšší stupeň brutality útoků spáchaných mladistvými a relativně stabilní počet obětí násilných trestných činů, který ačkoli vykazoval určité výkyvy, nenaznačoval dlouhodobější tendence k poklesu či nárůstu (kromě obětí loupeží, jejichž počet má sestupnou tendenci).¹⁰⁶ Vzhledem k tomu, že je kvantitativní popis forem násilné kriminality v ČR vlivem různorodosti informací spíše orientační a nemá tedy příliš silnou vypovídající hodnotu, vkládám statistická data jen do přílohy.¹⁰⁷

Podobně je tomu i u popisu kvalitativního. Z výzkumu založeného na dotaznících vyplněných českými experty z různých profesí, kteří se násilnou kriminalitou a jejími následky dlouhodobě zabývají, bohužel nevzešel jednoznačný výsledek. Jedna polovina tvrdí, že se intenzita násilné kriminality v posledních letech zvyšuje, druhá s tímto tvrzením zásadně nesouhlasí. Vyzdvižen byl názor, že se v ČR ve srovnání s dobou minulou nevyskytují žádné mimořádně násilné jevy. Nelze však vyloučit, že bude v nejbližší době nutné pojetí násilí opět přehodnotit, jelikož doba je neklidná a ve společnosti výrazně narůstají obavy z budoucnosti. Stejně jak stoupá násilí v obecném prostoru, stoupá i násilí kriminální a zlepšující tendence se v tomto směru zatím nedají očekávat.¹⁰⁸

3.1.2 Struktura pachatelů násilné kriminality

Vybraným sociodemografickým a osobnostním charakteristikám pachatelů násilné kriminality se věnují Gillernová, Boukalová aj. Zdůrazňují, že lze tyto

¹⁰⁵ MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 41–43.

¹⁰⁶ MAREŠOVÁ, Alena. Nové jevy v násilné kriminalitě. In: RVPPK. *Tisková zpráva ze zasedání Republikového výboru pro prevenci kriminality: 04/2016*. Praha: MV ČR, 2016, s. 3–4.

¹⁰⁷ Příloha č. XI: Statistická struktura zjištěné násilné kriminality v ČR

¹⁰⁸ MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 15, 79–80, 93.

poznatky velice dobře využít při plánování jednotlivých vyšetřovacích úkonů a při práci s pachatelem (např. pátrání po pachateli, jeho zatčení, stanovení taktiky dalšího jednání s pachatelem aj.). Popisují, že násilnou trestnou činnost páchají převážně muži. Za rizikové označují takové prostředí, ve kterém je násilí pojímáno jako legální forma dosažení cíle (např. gangy). Častěji se také vyskytují znaky poukazující na nižší socioekonomické prostředí, narušené rodinné klima, rozvod rodičů, emočně chladné rodinné vztahy, týrání v dětství a direktivní či ambivalentní výchovu. Obvyklý je také problémový socializační proces (tj. konfliktní chování, záškoláctví, šikana, výtržnosti, abusus alkoholu a dalších návykových látek aj.). Nejzávažnější násilí většinou páchají jedinci s podprůměrnými intelektovými schopnostmi. Předpokládá se, že takové osoby se nedostatečně adaptují na nové podmínky a neznámé situace, a proto se uchylují k násilnému řešení. Roli hrají i snížené ovládací schopnosti, nezřídka podmíněné zneužíváním návykových látek, zejména alkoholu.¹⁰⁹ Matoušková v této souvislosti vyzdvihuje příznaky, které nasvědčují na nebezpečnost pachatele, jako jsou lhostejnost vůči citům ostatních, nezodpovědnost, ignorování sociálních norem, neschopnost udržet si vztahy, nízký práh pro spuštění agresivního chování, neschopnost prožívat pocit viny a sklon obviňovat druhé.¹¹⁰ Nutno dodat, že tento výčet pouze ilustruje časté jevy vyskytující se u násilníků. Neznamená to, že každý, kdo naplňuje popisované znaky, se automaticky stane násilným zločincem.

Motivace násilných pachatelů pak bývá velice různorodá. Odvíjí se od osobnostních charakteristik konkrétního pachatele projevujících se ve specifické situaci určitého trestného činu. Hickey uvádí několik konkrétních příkladů motivace vraždy, které však lze aplikovat i na jiné násilné trestné činy. Jsou to altruismus, zakrytí jiného trestného činu, alkohol a drogy, sebeobrana, frustrace, vztek, rivalita, nenávisť, žárlivost, pomsta, chamtivost, moc a kontrola a řada dalších.¹¹¹ Obecně je však obtížné říct, jaká motivace u pachatelů násilných trestných činů převažuje. Heretik zdůrazňuje, že analýza motivace je vlastně zkoumáním subjektivní stránky trestného činu, která má vlastní dynamiku. Hovoří

¹⁰⁹ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 28-31.

¹¹⁰ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 118.

¹¹¹ HICKEY, Eric, ed. *Encyclopedia of Murder & Violent Crime*. Thousand Oaks: Sage, 2003, p. 228-231.

o motivech a motivaci jako o procesu, při kterém jedinec dospěje k určitému chování.¹¹² Motivace a její vliv na násilí se tedy skládá z řady proměnných, které je obtížné kvantifikovat. Liší se u jednotlivých pachatelů i typů násilného chování.

Z hlediska kriminální kariéry násilní delikventi páchají zpravidla různorodé trestné činy. Málomocný pachatel se specializuje přímo na násilí, většinou jej užívá jako prostředek při jiném druhu trestné činnosti. U násilníků se také často vyskytuje nižší věk, ve kterém byl spáchán první delikt. Čím více deliktů za svou kriminální kariéru pachatel spáchá, tím větší pravděpodobnost je, že některý z těchto činů bude násilný. Ti, kteří začínají s kriminalitou v nižším věku, mívají delší kriminální kariéru a bývají odsouzeni za větší počet různorodých trestných činů, včetně násilných.¹¹³ Neexistuje tedy typická kariéra násilníka. Většina poznatků o násilnících tak bývá spíše orientační.

Ne zcela zodpovězenou otázkou ještě zůstává, jakým způsobem se pachatelé dostávají do situací, ve kterých se uchylují k násilnému chování. Faktorům ovlivňujícím vývoj kriminálního chování se věnuji v následující podkapitole.

3.2 Faktory ovlivňující vývoj násilného kriminálního chování

V předešlém textu jsem shrnula obecné poznatky vycházející z psychologie kriminálního jednání a specifikovala formy kriminálního chování u násilné trestné činnosti v České republice. V této části práce se budu věnovat faktorům, které ovlivňují vznik, respektive působí na vývoj, násilného kriminálního chování. Uvedu stručné shrnutí důležitých precipitorů násilné kriminality, jakožto specifického způsobu chování, využitelné v kriminalistické psychologii.

Škála faktorů, které podmiňují vývoj násilné trestné činnosti, je totiž skutečně pestrá. Nedá se říct, že by některé vlivy byly mnohonásobně důležitější než jiné. Jak jsem již dříve několikrát zmiňovala, zásadní je jejich vzájemná kombinace. Je také

¹¹² HERETIK, Anton. *Forenzná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 155.

¹¹³ PIQUERO, Alex R., David P. FARRINGTON and Alfred BLUMSTEIN. *Key Issues in Criminal Career Research: New Analyses of the Cambridge Study in Delinquent Development*. New York: Cambridge University, 2007, p. 68–73, 80.

třeba vzít v úvahu, že vedle *faktorů rizikových (kriminogenních)*, působí na jedince i faktory *ochranné (protektivní)*. Blatníková a Netík vysvětlují protektivní faktory jako vlivy, které mírní či tlumí riziko vzniku a vývoje kriminálního chování. Tento fakt pomáhá objasnit skutečnost, že ne všichni jedinci vystavení kriminogenním faktorům začnou automaticky páchat trestnou činnost. Autoři uvádějí, že některé protektivní faktory působí v opozici k účinkům faktorů rizikových (tj. *aditivní model*) a některé přímo ochraňují jedince před negativním působením kriminogenních faktorů (tj. *interaktivní model*). Jako významné faktory zmiňují osobnostní odolnost (např. kognitivní schopnosti, sociální zaměřenost, citlivost na změnu, copingové dovednosti aj.), pozitivní vztah alespoň s jedním rodičem či dostupnost vztahů a sociální podpory mimo rodinu.¹¹⁴

3.2.1 Kriminogenní faktory

Jak vyplývá z výše uvedeného, vznik a vývoj násilného chování bývá podmíněn multifaktorálně. Kriminogenní faktory lze proto označit pouze jako dílčí vlivy zvyšující riziko užití násilného způsobu jednání, nikoliv jako bezprostřední příčiny.¹¹⁵ Obecných rizikových faktorů existuje nepřeborné množství. Ačkoli se současní odborníci ve větší či menší míře liší v jejich stylu členění, obsahově se zpravidla shodují. Rozmanitý výčet a podrobný rozbor dané problematiky není hlavním předmětem zájmu této práce, proto níže uvádím především obecná rozlišení kriminogenních faktorů a zmiňuji pouze takové činitele, kteří mají významný vliv na násilné kriminální chování.

Zoubková a Moulisová uvádějí třídění kriminogenních faktorů podle úrovně zkoumání na *faktory obecné* (vztahující se ke kriminalitě jako k hromadnému jevu), *zvláštní* (vztahující se ke specifickým druhům či kategoriím trestných činů, např. k násilné kriminalitě) a *konkrétní* (vztahující se k individuálnímu trestnému činu). Dále rozdělují faktory podle jejich rozsahu na *objektivní* (tj. společenské, založené na vlivu makrostruktury – politika, ekonomika, kultura, masmédiá, všeobecné sociální prostředí; mezostruktury – škola, pracoviště, bydliště; mikrostruktruy – rodina, přátelé, parta, sousedé) a *subjektivní* (tj. osobnostní, založené na

¹¹⁴ BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008, s. 36–37.

¹¹⁵ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2012, s. 758.

biologicko-psychické struktury jedince). Zohledňují také kriminogenní vlivy *místa* (např. velkoměsto vs. vesnice), *času* (např. den vs. noc) a *délky trvání* (např. vyhocení dlouhodobého konfliktu). Zmiňují i vlivy změny tradiční role rodiny, ztráty autority školy, liberalizace (např. vůči drogám), dostupnosti nejrůznějšího zboží (např. zbraní) a v neposlední řadě také vliv médií.¹¹⁶

O masmédiích, jakožto o násilném kriminogenním faktoru, pojednává například Šoltýs. Jejich vliv zdůrazňuje zejména z hlediska podílu na proměně významnosti násilí jako znaku. Příval násilných scén dává divákovi zažít zkušenost, že násilí „nebolí“. Realitu od filmu sice převážná většina jedinců racionálně jednoznačně rozliší, takový zážitek se však může přesunout i tam, kam nepatří.¹¹⁷ Vliv násilí prezentovaného ve zprávách, filmech, videohrách a hudbě opakovaně prokazují i výzkumy. Anderson, Berkowitz, Donnerstein aj. v rámci svého metaanalytického šetření potvrdili, že násilí prezentované v médiích zvyšuje pravděpodobnost násilného chování, a to v okamžitém i dlouhodobém kontextu. Z výzkumu vyvstala potřeba realizace dalších longitudinálních studií zaměřených na projevy extrémního násilí, u kterého je obtížnější prokázat přímý vliv médií.¹¹⁸

Blatníková a Netík pojmají rizikové faktory obdobně, jako výše citovaní autoři. Navíc však na podkladě řady metaanalytických výzkumů popisují *vnější faktory* vztahující se k násilné trestné činnosti (např. hospodářská krize, ekonomická „nerovnoprávnost“, environmentální krize, migrační krize, nejistý politický vývoj, kulturní krize, rozpad komunitní soudržnosti, prostorová koncentrace chudoby, nezaměstnanost, nedostupnost sociální bytové výstavby apod.), potom *faktory rodinné* (např. kriminalita v rodině, početná rodina, nedostatečné či nevhodné způsoby a techniky uplatňované při výchově dětí, zneužívání a zanedbávání dětí, rozpad rodiny apod.) a *faktory individuální* (např. kognitivní deficit a slabý školní výkon, nízká míra empatie či zvýšená impulzivita). Shrnují také *faktory nezávislé* (tj. 6 relativně samostatných prediktorů kriminálního chování, konkrétně impulzivita, nízká inteligence či zhoršené školní

¹¹⁶ ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2004.

¹¹⁷ ŠOLTIS, Otakar. Masmédia a násilí. In: GÁL, Fedor, ed. *Násilí*. Praha: Egem, 1994, s. 65–73.

¹¹⁸ ANDERSON, Craig A., Leonard BERKOWITZ, Edward DONNERSTEIN, et al. The Influence of Media Violence on Youth. *Psychological science in the Public Interest*. 2003, Vol. 4, No. 3, p. 81–110.

výsledky, nedostatečná výchova a péče, kriminalita v rodinné anamnéze, socioekonomická deprivace a antisociální chování v dětství).¹¹⁹

Pro doplnění lze citovat také Svatoše, který mimo již uvedeného pojednává o vlivech tendence napodobovat řešení konfliktů násilím, postojů k rasové nerovnosti, norem platných v dané společnosti, ale i o vlivu úlohy a chování oběti násilí.¹²⁰ Dále je vhodné zmínit také Vágnerovou, která hovoří spíše obecně ve vztahu k násilnému chování o vlivech *dědičnosti* (tj. vrozené dispozice k agresivnímu chování), *biologických předpokladů* (tj. genetické předpoklady a mechanická poškození centrální nervové soustavy), *duševních chorob* (tj. duševní choroby vzniklé během života, vrozené poruchy osobnosti a užívání psychoaktivních látek), *prostředí* (tj. rodina, sociální skupiny, společnost, sociální role) a aktuální situace (závisí i na aktuálním stavu jedince).¹²¹ Obdobný výčet lze najít i v dalších odborných publikacích věnujících se například teoriím agrese a teoriím kriminologickým či sociologickým.

V některých odborných zdrojích se hovoří odděleně od kriminogenních faktorů i o pojmech kriminální sklon¹²² a kriminální příležitost¹²³. Jedná se však o teorie úzce provázané, související již s výše uvedeným. Vzhledem k omezenému rozsahu práce proto vkládám vysvětlení obou těchto termínů do příloh.

Je zřejmé, že na vzniku a vývoji různých forem násilného kriminálního jednání se podílí nespočetně faktorů. Psychologie kriminálního chování se tak stává velice složitým oborem zohledňujícím barvitou škálu jevů významných pro kriminalistickou praxi. Nejpodstatnějším poznatkem týkajícím se vývoje násilného kriminálního chování však zůstává fakt, že se na jeho vzniku a rozvoji podílí vždy velké množství vlivů najednou.

¹¹⁹ BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008, s. 12–32.

¹²⁰ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 133–134.

¹²¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2012, s. 758–762.

¹²² Příloha č. XII: Kriminální sklon

¹²³ Příloha č. XIII: Kriminální příležitost

4 Aplikace poznatků o osobnosti násilného pachatele v kriminalistické psychologii

V textu předcházejících kapitol jsem přiblížila vybrané teorie osobnosti pachatele, významné poznatky o psychologii násilí a důležitá fakta týkající se kriminálního chování. Všechny tyto oblasti tvoří široký teoretický základ, který je však pro praxi kriminalistického psychologa zcela zásadní. Na možnosti využití popisovaných teorií jsem upozorňovala v průběhu celého textu práce. Nyní předložím přehled konkrétních úkonů, ve kterých může kriminalistický psycholog aplikovat výše uvedené souvislosti a poznatky o osobnosti násilného pachatele.

Na úvod této kapitoly však považuji za důležité zasadit kriminalistickou psychologii do kontextu její oborové provázanosti. Čírtková uvádí, že na studiu osobnosti pachatele se podílí hned několik vědních disciplín, jejichž poznatky se vzájemně prolínají a doplňují.¹²⁴ Pachatelem trestného činu se zabývá především kriminalistika, kriminologie, trestní právo, ale také biologie, sociologie, psychiatrie, psychopatologie, forenzní psychologie a řada dalších vědních oborů.¹²⁵ O integraci psychologie osobnosti, právních disciplín, kriminologie a sociologie usiluje psychologie forenzní, která v sobě zahrnuje psychologii kriminalistickou, soudní, penitenciární, postpenitenciární, policejní a kriminologickou. Osobností podezřelého a obviněného, jejich prožíváním a chováním, se zabývá psychologie kriminalistická, osobností obžalovaného pak psychologie soudní, na osobnost odsouzeného se zaměřuje psychologie penitenciární a na osobnost propuštěného se soustředí psychologie postpenitenciární. Psychologie policejní se v kontextu osobnosti pachatele věnuje spíše řešení hromadného narušování veřejného pořádku. Kriminologická psychologie se prolíná všemi těmito oblastmi a tvoří jejich teoretický základ, zabývá se osobností pachatele všeobecně.¹²⁶ Hovořím-li tedy o činnosti kriminalistického psychologa, mám na mysli práci s podezřelým či obviněným vykonávanou v průběhu objasňování a vyšetřování trestného činu, tedy ještě před vynesemím obžaloby.

¹²⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 44.

¹²⁵ HOUBOVÁ, Drahomíra aj. *Psychologie pro právníky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 182.

¹²⁶ VYMĚTAL, Štěpán. Forenzní psychologie. In. BAŠTECKÁ, Bohumila, ed. *Psychologická encyklopedie: Aplikovaná psychologie*. Praha: Portál, 2009, s. 106–109.

Čírtková uvádí, že kriminalistický psycholog bývá nápomocen v průběhu objasňování a vyšetřování trestných činů zejména kriminalistům, vyšetřovatelům a soudcům, méně často pak státním zástupcům a výjimečně advokátům. Zdůrazňuje však, že jsou jeho služby využívány zpravidla v případech důkazní nouze či nejednoznačnosti. Jeho odborné postupy tedy nenahrazují kriminalistickou techniku, taktiku ani metodiku. Rozlišuje odborné forenzně-psychologické služby do tří oblastí na *soudně znaleckou psychologickou činnost, konzultační činnost a speciální psychologické postupy* (tj. polygraf, videoanalýza, kriminální analýza případu, grafologie, psycholingvistika, vyšetřovací hypnóza).¹²⁷ Záhorská však proti tomu zastává názor, že není možné oddělit od konzultační činnosti psychologa natolik významné speciální psychologické postupy.¹²⁸ Ani Gillernová, Boukalová aj. takové rozlišení neuvádějí. Pojednávají spíše o rozdílech mezi postavením a činností *psychologa znalce* a *psychologa konzultanta*. Obecně, u obou těchto kategorií, zdůrazňují, že se kriminalističtí psychologové pohybují hned v několika odborných oblastech najednou. Nezbytně tak musejí být seznámeni s relevantními právními předpisy (např. trestní zákoník, trestní řád), vybranými sociologickými souvislostmi (např. sociální deviace, sociální patologie) a s poznatky z kriminalistiky (např. mechanismy vytváření vyšetřovacích verzí, postupy ohledání místa činu). Samo sebou se počítá s tím, že také disponují adekvátními odbornými znalosti ve svém oboru (zejména v psychologii osobnosti, sociální psychologii, vývojové psychologii, klinické psychologii či psychopatologii) a umějí reflektovat vlastní psychologickou praxi. Významný základ reflexe práce kriminalistického psychologa tvoří zejména výsledky aktuálních výzkumů v oblasti kriminalistické psychologie a zhodnocení postupů práce například formou rozhovoru s odsouzeným (poskytuje zpětnou vazbu efektivit psychologické konzultace a součinnosti dalších expertů intervenujících při objasňování a vyšetřování trestného činu), formou kontroly psychologického profilu při dopadení pachatele či formou revize psychologického usuzování při vytváření vyšetřovacích verzí (např. pomocí poznatků získaných z výpovědí).¹²⁹ Záhorská k tomuto doplňuje, že by měl psycholog konzultant disponovat znalostmi z oblasti

¹²⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 285–286, 296.

¹²⁸ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 22.

¹²⁹ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 28–31.

policejní práce a analyticko-syntetickými dovednostmi, aby mohl efektivně integrovat získané vědomosti a zkušenosti do nových, neznámých problémů. Klinickou atestaci v tomto ohledu nepovažuje za nutnost, spíše za výhodu.¹³⁰

Psychologa konzultanta (tj. konzultační činnost) je nezbytné odlišovat od psychologa znalce (tj. soudně znalecká psychologická činnost):

- **Činnost psychologa znalce v kriminalistické psychologii**

Soudně znalecká psychologická činnost, nebo také činnost expertizní, již má v České republice určitou tradici, teoretické zázemí i právní úpravu (např. zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících).¹³¹ V trestně právní oblasti se využívá jak pro účely vyšetřování, tak soudního projednávání věci.¹³² Pro tuto diplomovou práci je významné především přizvání znalce v přípravném řízení (tj. během objasňování a vyšetřování trestného činu), které si může podle § 105 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád) vyžádat orgán činný v trestním řízení, jež považuje znalecký posudek za nezbytný pro rozhodnutí (např. policie), a to tehdy, je-li k objasnění skutečnosti třeba odborných znalostí (v tomto případě z oblasti psychologie).¹³³ Dle Čírtkové se psycholog znalec vyjadřuje zpravidla k oblastem posuzování osobnosti obviněného, posuzování kriminální motivace pachatele, posuzování věrohodnosti osoby či její výpovědi a posuzování nebezpečnosti pachatele. Tento výčet však nelze považovat za úplný. Vždy záleží na požadavcích zadavatele znaleckého zkoumání. Obecně však platí, že se psycholog znalec může vyjadřovat pouze k subjektivní stránce trestného činu, a to převážně (míněno na prostředí ČR) u trestných činů proti životu a zdraví, trestných činů spáchaných mladistvými pachateli, případů autoagrese ve vyšetřovací vazbě a u některých nedbalostních trestných činů. Takový znalecký posudek má jasně danou strukturu a u soudu se na něj pohlíží jako na důkazní prostředek (tzn., že má procesní význam). V této souvislosti znalec obvykle vypovídá před soudem a soud pak k jeho závěrům přihlíží při vynesení rozsudku. Jádrem činnosti psychologa znalce je psychodiagnostika, setkává se tedy

¹³⁰ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 23.

¹³¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 286.

¹³² PAVLOVSKÝ, Pavel aj. *Soudní psychiatrie a psychologie*. Praha: Grada, 2012, s. 195.

¹³³ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 9. 12. 1961, s. 513–576.

s pachatelem vždy přímo a na základě jeho vyšetření formuluje své závěry k předem stanoveným otázkám. Je třeba také zdůraznit, že se psycholog znalec (na rozdíl od psychologa konzultanta) setkává s trestným činem nejdříve po vznesení obvinění ze spáchání daného trestného činu (nejedná tedy s podezřelým, ale pouze s obviněným).¹³⁴

- **Činnost psychologa konzultanta v kriminalistické psychologii**

Oproti výše uvedenému je konzultační psychologická činnost v České republice stále ještě ve fázi rozvoje. Záhorská zmiňuje, že se konzultační psychologické služby uplatňují převážně (ne však výhradně) při vyšetřování závažné trestné činnosti (opět míněno na prostředí ČR).¹³⁵ Podle § 157, odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád) může policie v přípravném řízení (tj. během objasňování a vyšetřování trestného činu) v závažných a skutkově složitých věcech využít odborné pomoci konzultanta, který má znalost ze speciálního oboru (v tomto případě z psychologie). Přizvaný konzultant je na základě souhlasu policejního orgánu oprávněn nahlížet do spisu a být přítomen při provádění úkonů trestního řízení (jen v nezbytném rozsahu). Do provádění úkonů však nesmí zasahovat.¹³⁶ Gillernová, Boukalová aj. popisují, že konzultace psychologa se zaměřuje na různé kriminalisticko-psychologické problémy spojené s taktikou vyšetřování, zejména na psychologickou konzultaci k trestnému činu před zahájením trestního stíhání (např. psychologické profilování neznámého pachatele, předávání podnětů k taktice postupu práce s podezřelým), psychologickou analýzu uskutečňovaných vyšetřovaných úkonů (např. videoanalýza, psycholinguistika), psychologickou pomoc při přípravě vyšetřovacích úkonů (např. výslech, rekonstrukce) a konzultace v průběhu procesních úkonů (např. pomoc při formulaci otázek zadávaných znalcům z oblasti psychologie a psychiatrie).¹³⁷ Čírtková zdůrazňuje, že konzultační činnost ústí zpravidla do odborného stanoviska (tzn., že má taktický, nikoliv procesní význam). Dále vysvětluje, že psycholog konzultant (na rozdíl od psychologa znalce) při své

¹³⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 286–293.

¹³⁵ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 18, 23.

¹³⁶ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 9. 12. 1961, s. 513–576.

¹³⁷ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 17.

činnosti zpravidla nevychází z jednání s pachatelem, nýbrž z kriminálního činu a jeho psychologického rozboru (včetně detailního popisu chování pachatele při činu). Neopírá se o psychodiagnostické metody, ale o své vlastní know-how, a to kazuistickým způsobem. Při práci interpretuje nejrůznější teorie a dostupné výzkumy tak, aby zodpověděl otázky zformulované kriminalisty či vyšetřovatelem.¹³⁸ Záhorská doplňuje, že jako metody práce psycholog využívá při konzultační činnosti zejména pozorování (plánované, systematické a co možná neobjektivnější) a psychologickou analýzu (tj. postupný proces analýzy, syntézy a následné interpretace dostupných informací).¹³⁹

Je tedy zřejmé, že činnost psychologa konzultanta se liší od činnosti psychologa znalce hned v několika ohledech (v legislativní úpravě, významu pro vyšetřovací a soudní praxi, používaných metodách, zadávaných otázkách i v konkrétních úkonech). O znalecké či expertizní činnosti pojednává významně větší množství publikací, než o činnosti konzultační. Její prostředky jsou orgány činnými v trestním řízení běžně využívány a všeobecně se jedná o oblast prozkoumanější, uznávanější a tedy i známější. Pro účely této práce je však hlavním předmětem zájmu právě činnost konzultační, která se opírá o teoretický základ popsany v předchozích kapitolách. Výčet a stručný popis úkonů psychologa konzultanta, které jsou v České republice využívány při objasňování a vyšetřování úmyslných závažných násilných trestných činů, vkládám do přílohy práce.¹⁴⁰

4.1 Úskalí psychologické intervence při vyšetřování násilné trestné činnosti

Účelem této podkapitoly je nastínění úskalí psychologické intervence při vyšetřování násilné trestné činnosti plynoucích z doposud předložených teorií, poznatků a důležitých informací o osobnosti pachatele násilné kriminality. Problematické momenty vyvstávající z teoretické části práce shrnu v několika stručných bodech. Současně zde zohledním i stávající situaci související s náročností aplikace kriminalistické psychologie v podmínkách České republiky.

¹³⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 293–294.

¹³⁹ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 23–28.

¹⁴⁰ Příloha č. XIV: Konzultační činnost psychologa při vyšetřování násilných trestných činů

Obsáhlý teoretický základ popisovaný v prvních třech kapitolách doplněný řadou příloh koresponduje s nároky na znalosti a dovednosti psychologa konzultanta. Každá z teoretických kapitol je uvozena zjištěním, že se jedná o téma rozsáhlé a nejednotně pojímané odbornou veřejností. Úkolem kriminalistického psychologa je vyznat se v daných souvislostech a zároveň je umět převést do praxe. Jen málokterá profese si nutně vyžaduje syntézu takového množství dat spolu se specifickými požadavky na dovednosti a osobnostní vlastnosti odborníka. Z úkonů popisovaných v kapitole čtvrté doplněných přílohou č. XIV je zřejmé, že každá pracovní zkušenost psychologa konzultanta je jedinečná. Musí tedy k jednotlivým úkolům přistupovat individuálně a maximálně při nich zúročit své vědomosti a praxi. Faktory plynoucí z teoretické části, které činnost kriminalistického psychologa ještě více znesnadňují, lze shrnout do následujícího desatera bodů:

- Vymezení teoretického rámce osobnosti pachatele je nejednoznačné.
- Typologie osobnosti pachatele jsou často zaměřeny pouze na určité faktory.
- Pachatelé násilné trestné činnosti tvoří nesourodou skupinu.
- Psychologické teorie o násilí jsou nejednotné a jejich syntéza je obtížná.
- Pojetí kriminálního násilí je podmíněné kulturou a legislativou různých zemí.
- Statistiky forem násilné kriminality jsou světově téměř neporovnatelné.
- Na kriminálním chování se podílí řada obtížně sledovatelných faktorů.
- Závěry výzkumů si s ohledem na své oborové zaměření leckdy odporují.
- Na kriminalistické psychologii jsou kladeny vysoké nároky.
- V ČR není naplno využíván potenciál intervence psychologů konzultantů.

Z předložených faktů vyplývá, že jsou na českého psychologa konzultanta kladeny obrovské požadavky jak po stránce odborné, tak po stránce osobnostní, a to bez adekvátní „přípravné“ podpory. V současné době u nás neexistuje studijní obor psychologie zaměřený tak, aby již v rámci přípravy na výkon budoucího povolání naučil absolventa všem vědním oborům, jejichž znalost je pro kriminalistickou psychologii klíčová. Doposud je jen několik málo odborníků, kteří se na tuto problematiku úzce profilují. Počet policejních psychologů se sice rozrůstá, ale jejich náplní práce není intervenovat při vyšetřování trestných činů.

Věnují se spíše policejní personalistice, případně krizové intervenci nabízené policistům, jejich rodinám či obětem trestných činů. Nutno však podotknout, že se jedná o problematiku, která je u nás stále v rozvoji. Je tedy nezbytné přispívat k rozšiřování odbornosti a tradice tohoto oboru. Jedná se sice o práci náročnou, za to však velice potřebnou a prospěšnou. Bez opětovného důkladného zkoumání teoretických ale i praktický sporných momentů se rozvoj dané oblasti neobejde.

Teoretický rozbor tématu psychologie osobnosti pachatele násilné trestné činnosti je proto nezbytné doplnit vlastním výzkumem. Z teoretické části práce vyplynulo, že jsou vlastnosti osobnosti, zejména pak agresivita, dobře měřitelné a hodnotitelné pomocí testových metod. Ve výzkumech pachatelů trestných činů se opakovaně osvědčila diagnostická metoda MMPI-2, na základě které vzniklo i několik druhů typologií pachatelů. Jako sporné se ukázaly otázky týkající se agresivity, nadměrné kontroly hostility a psychopatologie osobnosti. Odborníci se zde lišili v názoru na to, zda se pachatelé násilných trestných činů těmito vlastnostmi vyznačují, či nikoli. Výzkumy se také zabývali otázkou srovnání pachatelů násilných a majetkových trestných činů. Opakovaně vyvstala potřeba získat o násilných pachatelích více vědecky podložených informací. Na tyto závěry z teoretické části proto navazují vlastním výzkumným šetřením osobnosti pachatele násilné trestné činnosti.

5 Vlastní výzkumné šetření osobnosti pachatele násilné trestné činnosti

V teoretické části jsem představila významné poznatky o osobnosti pachatele násilných trestných činů, relevantní teorie násilí a důležité informace o násilném kriminálním chování, to vše v kontextu kriminalistické psychologie, jejíž formy psychologické podpory vyšetřování násilné trestné činnosti jsem přiblížila v poslední teoretické kapitole. Ve výzkumné části navazuji na teoretické základy vlastním šetřením zaměřeným na osobnost pachatele násilné trestné činnosti.

5.1 Cíle výzkumu

Na podkladě výše citovaných výzkumů byla opakovaně vyslovena potřeba vědeckého zkoumání osobnosti pachatele násilné trestné činnosti. Z poznatků uvedených v teoretické části práce také vyplynulo, že není zcela jasné, v jakém vztahu je kriminální násilí k osobnosti pachatele, respektive zda se pachatelé násilné trestné činnosti vyznačují specifickou strukturou osobnosti, či nikoliv. Odborníci se také rozcházel v názoru, zda může být psychopatie osobnosti precipitorem kriminálního násilí. Rozporuplné byly i teorie agrese a agresivity jako relativně stálého rysu osobnosti, což vede k otázce, zda se pachatelé násilných trestných činů skutečně vyznačují zvýšenou agresivitou. Jiné teorie totiž poskytují alternativní vysvětlení užití násilí v nadměrné kontrole hostility. Některé výzkumy pak poukazují na častější výskyt agresivity u pachatelů majetkové trestné činnosti, než je tomu u násilných deliktů. Zasazením těchto teoretických nejasností do kontextu kriminalistické psychologie se potvrzuje nezbytnost výzkumu osobnosti pachatele násilné trestné činnosti. Vycházím-li z Punchova popisu prvků šetření,¹⁴¹ svůj základní výzkumný koncept pak formuluji následovně:

- **Oblastí výzkumu** je struktura osobnosti pachatele násilné trestné činnosti.
- **Tématem výzkumu** jsou specifické vlastnosti osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí.

¹⁴¹ PUNCH, Keith F. *Základy kvantitativního šetření*. Přeložil Jan HENDL. Praha: Portál, 2008, s. 43.

- **Cílem výzkumu** je prozkoumání specifické struktury osobnosti pachatelů násilné trestné činnosti a zjištění odchylek vlastností osobnosti pachatelů, kteří použili při spáchání trestného činu násilí nebo pohrůžku násilí od českých norem a zjištění rozdílů ve vlastnostech osobnosti pachatelů, kteří použili při spáchání trestného činu násilí nebo pohrůžku násilí a pachatelů, kteří spáchali trestný čin bez použití násilí nebo pohrůžky násilí.

Pro zpracování svého výzkumného záměru volím statistický přístup ke zkoumání osobnosti, který jsem popisovala v teoretické části práce. Výzkumná data budu proto zpracovávat kvantitativně, zaměřím se na klasifikaci typů osobnosti násilných pachatelů a na jejich vybrané vlastnosti. Použiji tedy nomotetický přístup k osobnosti. Provedu zkoumání více osob, respektive jejich osobnosti a významných vlastností, a to za účelem možnosti srovnání výsledků výzkumných dat a jejich následného zobecnění.¹⁴² Cílím tak na získání popisu struktury osobnosti a jejích specifických vlastností, kterými odliším násilné pachatele od pachatelů nenásilných a od nepachatelů.

5.2 Výzkumné metody

Za účelem zjištění struktury osobnosti pachatelů násilných trestných činů využiji psychodiagnostickou metodu. Jak jsem uváděla již v teoretické části práce, k měření vlastností osobnosti je vhodné použít testovou metodu, v tomto případě subjektivní test, konkrétně vícerozměrný dotazník. Pro potřeby svého výzkumného záměru jsem zvolila širokospektrý dotazníkový test osobnosti – *inovovanou verzi Minnesotského multifázového osobnostního inventáře (MMPI-2)*. Jedná se o test sloužící ke zjišťování důležitých vlastností osobnosti a psychických poruch. Tento psychodiagnostický inventář zachycuje subjektivní výpovědi respondentů metodou nepřímého posouzení. Sestává se z několika hlavních druhů škál, konkrétně ze standardních validizačních škál, standardních klinických škál, nových validizačních škál, obsahových škál a doplňkových škál.¹⁴³ Tento výzkum sleduje specifickou strukturu osobnosti, k jejíž typologii využiji škály validizační a standardní. Dále se zaměřím na vybrané vlastnosti osobnosti, jejichž zkoumání

¹⁴² ŠNÝDROVÁ, Ivana. *Psychodiagnostika*. Praha: Grada, 2008, s. 12.

¹⁴³ SVOBODA, Mojmir, ed., Pavel HUMPOLÍČEK a Václav ŠNOREK. *Psychodiagnostika dospělých*. Praha: Portál, 2013, s. 386–389.

vyplývá z výše popsané teorie. K tomu poslouží některé obsahové a některé doplňkové škály, konkrétně škály reflektující oblast vnějších agresivních tendencí, poruchy regulace chování a psychopatologii osobnosti. Pro přehlednost a lepší orientaci ve zpracování a vyhodnocení výsledků výzkumu zde uvádím tři tabulky se stručným popisem dimenzí sledovaných škál.

Tabulka č. 1: Škály MMPI-2 reflektující oblast vnějších agresivních tendencí¹⁴⁴

Zkratka	Název škály	Charakteristika
ANG	Zloba	Zjišťuje ztrátu sebekontroly ve vzteku.
CYN	Cynismus	Sleduje cynická mínění a misantropické postoje.
ASP	Antisociální chování	Zobrazuje antisociální rysy osobnosti.
TPA	Chování typu A	Zkoumá energický, soutěživý a hostilní styl osobnosti.

Škály reflektující oblast vnějších agresivních tendencí uvedené v tabulce č. 1 patří mezi obsahové škály MMPI-2. Jsou všeobecně zacíleny na kontrolu chování a vnější vyjadřování emocí. Ukazují tak způsob, jakým jedinec jedná s druhými lidmi. Vysoké skóry v této oblasti naznačují vyšší dráždivost, netrpělivost, nedůvěru, impulzivitu, direktivnost, agresivitu a sklon k porušování práva.¹⁴⁵

Tabulka č. 2: Škály MMPI-2 reflektující poruchy regulace chování¹⁴⁶

Zkratka	Název škály	Charakteristika
Ho	Hostilita	Postihuje hostilní projevy chování, např. zlost, raport s druhými, cynismus.

¹⁴⁴ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 48–49.

¹⁴⁵ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 48–49.

¹⁴⁶ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 52–55.

O - H	Nadměrná kontrola hostility	Predikuje neočekávané útočné chování u nadměrně se ovládajících jedinců.
MAC-R	MacAndrewova škála alkoholismu	Posuzuje způsob manifestace zneužívání návykových látek a nepřímo také pravděpodobnost jejich nadužívání.
AAS	Škála manifestního návykového chování	Zrcadlí otevřené připouštění problémů s abúzem návykových látek.
APS	Škála návykového potenciálu	Je zaměřena na připouštění abúzu drog a antisociálního chování.

Škály reflektující poruchy regulace chování uvedené v tabulce č. 2 jsou doplňkovými škálami. Zvýšené skóry těchto škál signalizují hostilitu, zlost, podezřívavost, sociální odcizenost, zneužívání návykových látek, antisociální a agresivní chování.¹⁴⁷

Tabulka č. 3: Pět škál MMPI-2 reflektujících psychopatologii osobnosti (PSY – 5)¹⁴⁸

Zkratka	Název škály	Charakteristika
AGGR	Agresivita	Postihuje ofenzivní a instrumentální agresi.
PSYC	Psychoticismus	Zjišťuje odtržení od reality.
DISC	Nedostatečná sebekontrola	Mapuje míru sebekontroly, např. impulzivitu, konvenčnost, sklon k riziku.
NEGE	Negativní emocionalita/neuroticismus	Je zaměřena na negativní emocionalitu, např. obavy, pocity viny, sebekritičnost.
INTR	Introverze/nízká pozitivní emocionalita	Zrcadlí sníženou pozitivní emocionalitu, např. prožívání radosti, pozitivní postoj, energičnost.

¹⁴⁷ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 52–55.

¹⁴⁸ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 55–57.

Pět škál psychopatologie osobnosti uvedených v tabulce č. 3 patří mezi doplňkové škály. Poskytují přehled o hlavních osobnostních rysech. Zvýšené skóry lze interpretovat jako instrumentální agresi, dominanci, zášť, vztahovačnost, dezorganizované myšlení, impulzivitu, sklon k riziku, konstrukci katastrofických scénářů, úzkostnost, deprese a afektivní dispozice.¹⁴⁹

Aby bylo možné určit, které z výsledných skóru jsou zvýšené a které nikoliv, je třeba definovat normy pro vyhodnocení. Při jejich stanovení vycházím především z českých norem publikovaných v manuálu pro vyhodnocení MMPI-2.¹⁵⁰ U vybraných škál, které pro účely toho výzkumu využívám, však v českém manuálu není standardizován nízký skór, proto pro rozlišení nízkých skóru od normálních skóru použiji hranici, kterou uvádí Šnorek.¹⁵¹

Tabulka č. 4: Normy použité pro vyhodnocení výsledků MMPI-2

Nízké skóry	Normální skóry	Zvýšené skóry	Vysoké skóry
≤44	45-59	60-64	≥65

Při zpracování a vyhodnocení výsledků výzkumu budu tedy používat české normy, ve kterých je vysoká úroveň T skóru stanovena v hodnotě 65 a větší a zvýšená úroveň je v rozmezí T skóru od 60 do 64. Pro ilustraci normality, která však není stanovena českými normami, a proto nebude interpretována, pouze popsána, použiji normální úroveň T-skóru na hladině od 45 do 59 a nízkou úroveň T skóru v hodnotě 44 a menší.

S ohledem na to, že výše popsaná metoda, respektive její vybrané škály, postihuje pouze určité vlastnosti osobnosti, pro zjištění specifické struktury osobnosti s využitím MMPI-2 použiji Megargeeho systém klasifikace pachatelů trestných činů. Tuto metodu vycházející z typologie osobnosti sestavené Megargeem popisují v kapitole 1.2.1. Pro přehlednost a rychlou orientaci ve výzkumu zde však i přes to uvedu alespoň souhrnnou tabulku č. 5 s 10 kategoriemi osobnostních typů pachatelů trestných činů rozdělených do 3 skupin podle

¹⁴⁹ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 55–57.

¹⁵⁰ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 48–57.

¹⁵¹ ŠNOREK, Václav. Možnosti a meze integrace Rorschachovy metody a MMPI-2. In: HELLER, Daniel, Václav MERTIN a Irena SOBOTKOVÁ, ed. *Psychologické dny 2006: Prožívání sebe a měnícího se světa*. Praha: KPS FF UK v Praze a ČMPS, 2007, s. 4.

typického profilového obrazu MMPI-2 na nízko skórující, středně skórující a vysoko skórující profily. U každého z typů uvedu stručnou charakteristiku.

Tabulka č. 5: Megargeeho systém klasifikace pachatelů trestných činů pomocí MMPI-2¹⁵²

Typy profilů	Kategorie	Charakteristika
Nízko skórující typy	Item	Stabilní, dobře přizpůsobivý, s minimálními problémy či konflikty s autoritami.
	Easy	Bystrý, přizpůsobivý, s dobrými mezilidskými vztahy, s tendencí se podceňovat.
	Able	Okouzlující, impulzivní, manipulující, orientovaný na úspěch.
	Baker	Horlivý, dogmatický, omezený, s tendencí k nadužívání alkoholu.
Středně skórující typy	George	Pracovitý, horlivý, submisivní, s naučenými kriminálními hodnotami.
	Delta	Amorální, požitkářský, egocentrický, manipulující, se špatnými vztahy s autoritami.
	Jupiter	Průbojný, s deprimující historií, daří se mu zpravidla lépe, než by se dalo předpokládat.
Vysoko skórující typy	Foxtrot	Tvrdý, cynický, antisociální, špatně přizpůsobivý, recidivující, frustrovaný.
	Charlie	Nepřátelský, mizantropický, agresivní, antisociální, odcizený, často s abúzem drog.
	How	Nestabilní, narušený, často s duševní chorobou a s neefektivními potřebami.

Pro zařazení respondentů do typů osobnosti uvedených v tabulce č. 5 použijí Megargeeho manuál publikovaný ve Spojených státech amerických.¹⁵³

¹⁵² VAN VOORHIS, Patricia. *Psychological Classification of the Adult Male Prison Inmate*. Albany: State University of New York, 1994, p. 17–19.

5.3 Výzkumné otázky a hypotézy

Z výše uvedeného cíle výzkumu a popsanych výzkumných metod je zřejmé, že předmětem mého zájmu je především osobnost pachatele násilné trestné činnosti. Z teorie vyplývá na povrch hned několik sporných otázek: Vyznačují se pachatelé násilné trestné činnosti specifickou strukturou osobnosti? Vyznačují se pachatelé násilné trestné činnosti specifickou psychopatologií osobnosti? Vyznačují se pachatelé násilné trestné činnosti zvýšenou agresivitou jako rysem osobnosti? Vyznačují se pachatelé násilné trestné činnosti nadměrnou kontrolou hostility? Liší se specifická struktura osobnosti pachatelů násilné trestné činnosti od specifické struktury osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti?

V návaznosti na vyvstalé nejasnosti a na Punchův popis prvků šetření¹⁵⁴ dále formuluji své výzkumné otázky následovně:

- **Obecnou výzkumnou otázkou** je, zda existuje vztah mezi vlastnostmi osobnosti a spácháním trestného činu za použití násilí nebo pohrůžky násilí.
- **Specifickou výzkumnou otázkou** je, zda existuje odchylka vlastností osobnosti pachatelů násilné trestné činnosti od českých norem a zda existuje rozdíl mezi vlastnostmi osobnosti pachatelů násilné trestné činnosti a pachatelů majetkové trestné činnosti, zejména v oblastech vnějších agresivních tendencí, poruch regulace chování a psychopatie osobnosti.

Své výzkumné nulové a alternativní hypotézy, pak formuluji následovně:¹⁵⁵

- **H₁₀**: V oblasti vnějších agresivních tendencí, poruchách regulace chování a psychopatii osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí neexistuje odchylka od českých norem MMPI-2.
- **H₁₁**: V oblasti vnějších agresivních tendencí, poruchách regulace chování a psychopatii osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí existuje odchylka od českých norem MMPI-2.

¹⁵³ MEGARGE, Edwin I., Joyce L. CARBONELL, Martin J. BOHN Jr. a Greta L. SLIGER. *Classifying Criminal Offenders with the MMPI-2: The Megargee System*. Vol. 3. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001, p. 393–402.

¹⁵⁴ PUNCH, Keith F. *Základy kvantitativního šetření*. Přeložil Jan HENDL. Praha: Portál, 2008, s. 43.

¹⁵⁵ BUDÍKOVÁ, Marie, Maria KRÁLOVÁ a Bohumil MAROŠ. *Průvodce základními statistickými metodami*. Praha: Grada, 2010, s. 134.

- **H2₀**: Vlastnosti osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí, se v oblasti vnějších agresivních tendencí neliší od vlastností osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí.
- **H2₁**: Vlastnosti osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí, se v oblasti vnějších agresivních tendencí liší od vlastností osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí.
- **H3₀**: Vlastnosti osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí, se v poruchách regulace chování neliší od vlastností osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí.
- **H3₁**: Vlastnosti osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí, se v poruchách regulace chování liší od vlastností osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí.
- **H4₀**: Vlastnosti osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí, se v psychopatologii osobnosti neliší od vlastností osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí.
- **H4₁**: Vlastnosti osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí, se v psychopatologii osobnosti liší od vlastností osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí.
- **H5₀**: Mezi typy osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí klasifikovaných pomocí MMPI-2 a typy osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí klasifikovaných pomocí MMPI-2, neexistuje rozdíl.
- **H5₁**: Mezi typy osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí klasifikovaných pomocí MMPI-2 a typy osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí klasifikovaných pomocí MMPI-2, existuje rozdíl.

5.4 Výběr a zpracování dat

S ohledem na etickou a bezpečnostní otázku tématu osobnosti pachatele násilné trestné činnosti v kontextu kriminalistické psychologie je pro studenta, jakožto civilistu, velice obtížné dostat se k hodnotným výzkumným datům. Zcela nemožné je získat podklady k výzkumu přímo z vyšetřovací praxe. Psychologové, na tož pak studenti, se k takovým datům většinou vůbec nedostanou, a pokud ano, nemohou je využít k výzkumným účelům. Šetření osobnosti podezřelého či obviněného by totiž mohlo hrubým způsobem ohrozit probíhající objasňování či vyšetřování trestné činnosti. Většina akademických výzkumů dané problematiky je proto prováděna na vězeňské populaci či prostřednictvím rozboru znaleckých posudků, které však taktéž nejsou běžně dostupné.

S žádostí o umožnění výzkumu na toto téma a poskytnutí adekvátních dat jsem se proto obrátila na Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky (dále jen „GŘVSČR“). Zde mi bylo na psychologickém pracovišti odboru výkonu vazby a trestu umožněno absolvovat odbornou stáž. Náplní této praxe byla mimo jiné i práce s anonymizovanými statistickými a psychodiagnostickými daty.

5.4.1 Cílová skupina a výběr respondentů

Veškerá výzkumná data jsem získala z GŘVSČR. Na výběru základního souboru respondentů jsem se z důvodu zachování anonymity respondentů nepodílela. Pro účely tohoto výzkumu mi bylo poskytnuto celkem 43 vyplněných záznamových listů MMPI-2. Data byla sesbírána ve věznicích Jiřice a Horní Slavkov v letech 2012–2015, původně za účelem vytvoření standardizace MMPI-2 pro vězeňskou populaci ČR. Tento projekt však nebyl z interních důvodů dále realizován. Testování absolvovali pouze muži ve výkonu trestu, kteří potřebovali vyšetřit. Z etických a bezpečnostních důvodů byla veškerá poskytnutá data anonymizována. U každého záznamového archu byly uvedeny pouze věk, § trestního zákoníku (tzn. trestný čin nebo činy, za které byl pachatel odsouzen) a datum vyplnění testu. Veškeré citlivé údaje byly odstraněny, aby tak nemohlo dojít k identifikaci respondentů.

Všem respondentům bylo náhodně přiřazeno identifikační číslo od 1 do 43. Tímto identifikátorem byl označen každý záznamový list. Po prvotním zpracování získaných dat byli z poskytnutého vzorku vyřazeni 3 respondenti, kteří nevyhovovali výzkumnému cíli a stanoveným hypotézám. Skutkovou podstatu jimi spáchaného trestného činu nebylo možné klasifikovat jako trestný čin spáchaný za použití násilí nebo pohrůžky násilí, ani jako majetkový trestný čin spáchaný bez použití násilí. V celkovém výzkumném souboru bylo ponecháno 40 mužů ($N = 40$), kteří povahou spáchaného trestného činu odpovídali cíli a hypotézám výzkumu. Tito respondenti byli následně rozřazeni do dvou skupin. Kritériem pro zařazení do skupiny N_1 bylo, aby alespoň jedna skutková podstata trestného činu, ze všech, za které byl pachatel odsouzen, naplňovala ve své obecné či kvalifikované části znak použití násilí nebo pohrůžky násilí, případně aby z povahy této skutkové podstaty zřejmě vyplývalo, že byl trestný čin spáchán násilně. Kritériem pro zařazení do skupiny N_2 bylo, aby spáchaný trestný čin, za který byl pachatel odsouzen, byl klasifikovatelný jako trestný čin proti majetku a současně aby se v jeho obecné ani kvalifikované skutkové podstatě nevyskytoval znak použití násilí nebo pohrůžky násilí, a aby ani z povahy této skutkové podstaty nevyplývalo, že byl trestný čin spáchán násilně. Výsledkem bylo vytvoření skupiny pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí ($N_1 = 20$) a skupiny pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí ($N_2 = 20$).

Ve skupině N_1 byly identifikovány tyto násilné trestné činy: vražda (NTČ 1), týrání osoby žijící ve společném obydlí (NTČ 2), týrání svěřené osoby (NTČ 3), pohlavní zneužívání (NTČ 4), znásilnění (NTČ 5), ublížení na zdraví (NTČ 6), porušování svobody sdružování a shromažďování (NTČ 7), násilné porušování domovní svobody (NTČ 8), loupež (NTČ 9), násilná krádež (NTČ 10). Tabulka č. 6 ukazuje počty všech zjištěných násilných trestných činů u celého souboru. Někteří respondenti byli odsouzeni za větší počet násilných trestných činů, suma uvedeného výčtu proto neodpovídá počtu respondentů.

Tabulka č. 6: Počty zjištěných násilných trestných činů v souboru N_1

TČ 1	TČ 2	TČ 3	TČ 4	TČ 5	TČ 6	TČ 7	TČ 8	TČ 9	TČ 10
1	1	1	1	1	2	1	13	6	3

Ve výzkumném souboru $N_1 = 20$ bylo zjištěno 30 násilných trestných činů, z toho 1 vražda, 1 týrání osoby žijící ve společném obydlí, 1 týrání svěřené osoby, 1 pohlavní zneužívání, 1 znásilnění, 2 ublížení na zdraví, 13 násilných porušování domovní svobody, 6 loupeží a 3 násilné krádeže.

Ve skupině N_2 byly identifikovány tyto nenásilné majetkové trestné činy: krádež, nenásilné porušování domovní svobody. Tabulka č. 7 ukazuje počty všech zjištěných nenásilných majetkových trestných činů u celého souboru. Žádný z respondentů nebyl odsouzen za větší počet majetkových trestných činů, suma uvedeného výčtu proto odpovídá počtu respondentů. Recidiva není zohledněna.

Tabulka č. 7: Počty zjištěných nenásilných majetkových trestných činů v souboru N_2

Krádež	Porušování domovní svobody
19	1

Ve výzkumném souboru $N_2 = 20$ bylo zjištěno 20 nenásilných majetkových trestných činů, z toho 19 krádeží a 1 nenásilné porušování domovní svobody.

5.4.2 Sběr a způsob zpracování dat

K měření vlastností osobnosti respondentů byla použita diagnostická metoda MMPI-2 ve variantě „tužka-papír“. Během administrace byl respondentům předložen inventář v sešitové formě obsahující 567 položek. U každé položky respondenti označili, zda pro ně dané tvrzení platí či neplatí, tedy zda s ním souhlasí či nesouhlasí. Svou odpověď zapsali pomocí křížku do záznamového listu k odpovídajícímu číslu otázky buď do kolonky označené „S“ jako souhlasím s tvrzením nebo „N“ jako nesouhlasím s tvrzením.¹⁵⁶ Test byl administrován u některých respondentů v individuální formě, a u některých ve formě skupinové, vždy v kanceláři vězeňského psychologa. Všechny testy předkládal kvalifikovaný psycholog z věznic Jiřice nebo Horní Slavkov, anebo z GRVŠČR. Všem respondentům byl ponechán dostatek času pro vyplnění celého dotazníku. Na procesu administrace jsem se nepodílela. Vlastní práce na sběru dat započala ve fázi převzetí anonymizovaných vyplněných záznamových listů MMPI-2.

¹⁵⁶ SVOBODA, Mojmir, ed., Pavel HUMPOLÍČEK a Václav ŠNOREK. *Psychodiagnostika dospělých*. Praha: Portál, 2013, s. 387.

Zpracování odpovědí zanesených do záznamového listu MMPI-2 je možné jen v počítačové podobě.¹⁵⁷ Odpovědi čtyřiceti respondentů jsem proto ze záznamových listů manuálně vložila do skórovacího programu pro Windows určeného pro vyhodnocení MMPI-2, který zpracoval propočty hrubých a vážených skórá. Výsledkem bylo 40 individuálních profilů osobnosti, které předkládám pro úplnost získaných dat v příloze.¹⁵⁸ Pomocí tohoto programu jsem vygenerovala souhrnnou tabulku zobrazující T skóry všech změřených škál u všech respondentů. Se získanými daty jsem dále pracovala v tabulkovém procesoru Microsoft Excel a v softwaru SPSS určenému k zpracování kvantitativních dat (přehled všech využitých funkcí těchto programů vkládám do přílohy práce).¹⁵⁹

Za účelem zjištění, zda se vybrané vlastnosti osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí liší od norem pro českou populaci a od vybraných vlastní osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí, jsem získaná data zpracovala následovně:

- Určila jsem přijatelnost 40 protokolů MMPI-2 podle českého manuálu.¹⁶⁰
- U validních protokolů soborů N₁ a N₂ jsem selektovala škály reflektující oblast vnějších agresivních tendencí (ANG – Zloba, CYN – Cynismus, ASP – Antisociální chování, TPA – Chování typu A), škály reflektující poruchy regulace chování (Ho – Hostilita, O – H – Nadměrná kontrola hostility, MAC-R – MacAndrewova škála alkoholismu, AAS – Škála manifestního návykového chování, ASP – Škála návykového potenciálu) a pět škál reflektujících psychopatologii osobnosti (AGGR – Agresivita, PSYC – Psychoticismus, DISC – Nedostatečná sebekontrola, NEGE – Negativní emocionalita/neuroticismus, INTR – Introverze/nízká pozitivní emocionalita).
- U T skórá vybraných škál jsem provedla výpočty aritmetických průměrů.
- U T skórá vybraných škál jsem provedla Kolmogorovův–Smirnovův test normality, který prověřuje, zda má soubor normální rozložení.¹⁶¹

¹⁵⁷ SVOBODA, Mojmir, ed., Pavel HUMPOLÍČEK a Václav ŠNOREK. *Psychodiagnostika dospělých*. Praha: Portál, 2013, s. 387.

¹⁵⁸ Příloha č. XV: Výsledky testů MMPI-2 soborů N₁ a N₂

¹⁵⁹ Příloha č. XVI: Užití tabulkového procesoru MS Excel a softwaru SPSS

¹⁶⁰ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 25–31.

- U T skórá vybraných škál souboru N_1 jsem pro porovnání s normami pro českou populaci využila jednovýběrový t-test zjišťující zda se proměnná rovná hodnotě, nebo se liší natolik, že jde o statisticky významný rozdíl.¹⁶²
- U T skórá vybraných škál jsem provedla Studentův t-test, který porovnává, zda se aritmetické průměry souborů N_1 a N_2 statisticky významně liší.¹⁶³

Za účelem zjištění, zda se pachatelé násilné trestné činnosti vyznačují specifickou strukturou osobnosti a zda existuje rozdíl mezi typy osobnosti pachatelů násilné trestné činnosti a typy osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti, jsem získaná data zpracovala následovně:¹⁶⁴

- Prověřila jsem validitu 40 profilů MMPI-2 podle Megargeeho manuálu.
- V souladu s manuálem jsem u všech validních profilů provedla základní procedury, ve kterých jsem s využitím předepsaných T skórá vypočítala potřebné součty a rozdíly. Tyto výpočty vkládám do přílohy práce.¹⁶⁵
- V souladu s manuálem jsem u všech validních profilů prověřila veškerá primární klasifikační pravidla všech 10 osobnostních typů v tomto pořadí: Able, Baker, Charlie, Delta, Easy, Foxtrot, George, How, Item, Jupiter. Výpočty primárních pravidel vkládám do přílohy práce.¹⁶⁶
- V souladu s manuálem jsem u všech 10 osobnostních typů seletovala profily, které splnily všechna předepsaná primární pravidla, a to v tomto pořadí: Able, Baker, Charlie, Delta, Easy, Foxtrot, George, How, Item, Jupiter. U těchto profilů jsem dále prověřila veškerá sekundární pravidla všech typů osobnosti klasifikovaných pomocí primárních pravidel. Výpočty sekundárních klasifikačních pravidel vkládám do přílohy práce.¹⁶⁷

¹⁶¹ HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004, p. 30–32.

¹⁶² HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004, p. 105–122.

¹⁶³ HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004, p. 105–122.

¹⁶⁴ MEGARGE, Edwin I., Joyce L. CARBONELL, Martin J. BOHN Jr. a Greta L. SLIGER. *Classifying Criminal Offenders with the MMPI-2: The Megargee System*. Vol. 3. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001, p. 393–416.

¹⁶⁵ Příloha č. XVII: Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2

¹⁶⁶ Příloha č. XVII: Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2

¹⁶⁷ Příloha č. XVII: Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2

- V souladu s manuálem jsem u všech profilů prověřovaných sekundárními pravidly stanovila předepsanou úroveň (minimální, nízkou, střední, maximální), v jaké se shodují s klasifikovanými osobnostními typy. Výpočty míry shody vkládám do přílohy práce.¹⁶⁸
- V souladu s manuálem jsem u všech profilů porovnála úroveň shody v jednotlivých osobnostních typech. V případě, že se profil shodoval s jedním osobnostním typem ve vyšší míře než s ostatními, provedla jsem závěrečnou klasifikaci typu osobnosti. V případě, že se profil shodoval s dvěma či více osobnostními typy ve stejné míře, aplikovala jsem pravidla pro zařazení mnohonásobně klasifikovaných profilů MMPI-2. Na základě instrukcí jsem pak klasifikovala všechny profily do některého z 10 typu osobnosti. Přehled použitých pravidel vkládám do přílohy práce.¹⁶⁹
- Výslednou klasifikaci jsem u soborů N_1 a N_2 strukturovala do 3 skupin podle typického profilového obrazu MMPI-2 na nízko skórující, středně skórující a vysoko skórující profily.¹⁷⁰
- Výsledné nominální škály jsem prověřila na možnost použití chí-kvadrátu.¹⁷¹
- U výsledných nominálních škál jsem provedla chí-kvadrát test dobré shody pro srovnání souborů N_1 a N_2 v 10 typech osobnosti (Able, Baker, Charlie, Delta, Easy, Foxtrot, George, How, Item, Jupiter).¹⁷²
- U výsledných nominálních škál jsem provedla chí-kvadrát test dobré shody pro srovnání soborů N_1 a N_2 ve 3 typech profilů (nízko skórující profily, středně skórující profily, vysoko skórující profily).¹⁷³

S ohledem na omezený rozsah této práce vkládám většinu výpočtů do příloh. Dále přibližuji pouze reprezentativnost a validitu dat a vyhodnocení výsledků.

¹⁶⁸ Příloha č. XVII: Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2

¹⁶⁹ Příloha č. XVII: Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2

¹⁷⁰ MEGARGE, Edwin I., Joyce L. CARBONELL, Martin J. BOHN Jr. a Greta L. SLIGER. *Classifying Criminal Offenders with the MMPI-2: The Megargee System*. Vol. 3. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001, p. 183–370.

¹⁷¹ HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004, p. 273–294.

¹⁷² HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004, p. 273–294.

¹⁷³ HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004, p. 273–294.

5.4.3 Reprezentativnost a validita dat

Z hlediska reprezentativnosti dat pracuji pouze s počtem respondentů, jejich pohlavím a věkem. Z důvodu zajištění anonymity dat nemám o dalších sociodemografických charakteristikách informace.

Ve výzkumném souboru ($N = 40$) jsou pouze muži (100 %) v průměrném věku 35 let. Následující tabulka ilustruje věkové rozložení výzkumného souboru.

Tabulka č. 8: Věkové rozložení respondentů

	Průměr	Minimum	Maximum	Medián
N_1	34	26	43	35
N_2	35	23	45	35
Celkem	35	23	45	35

V celkovém výzkumném souboru je průměrný věk 35 let, u N_1 34 let a u N_2 35 let. Nejnižší věk v celém souboru je 23 let, u N_1 26 let a u N_2 23 let. Nejvyšší věk je v celém souboru 45 let, u N_1 43 let a u N_2 45 let. Střední hodnota věku je vždy 35 let. Aritmetický průměr i medián věkového složení respondentů se shodují se statistikami věkového složení odsouzených v ČR k 31. 12. 2017, kde obě tyto hodnoty činí také 35 let.¹⁷⁴ Z hlediska věku je tedy vzorek reprezentativní.

Reprezentativnost pohlaví může být sporná. Dle citovaných statistik je mezi odsouzenými v ČR k 31. 12. 2017 92,55 % mužů.¹⁷⁵ Z teoretické části práce však vyplývá, že násilnou trestnou činnost páchají převážně muži. Proto považuji zacílení výzkumu pouze na mužskou populaci za adekvátní. Dále Megargeeho systém klasifikace pachatelů trestných činů, který využívám jako jednu z metod výzkumu, pracuje odlišně s daty mužů a žen. Při vyhodnocování by tedy nebyla možná syntéza výsledků obou pohlaví a srovnávání mužů a žen by pak přesahovalo cíle výzkumu. Výsledky výzkumu budu interpretovat pouze na mužskou část populace pachatelů násilných trestných činů. Takový postup pokládám za vyhovující účelu a cíli této diplomové práce.

¹⁷⁴ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. GŘVSČR [online]. Praha: ©2018, s. 90 [cit. 2018-07-28].

¹⁷⁵ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. GŘVSČR [online]. Praha: ©2018, s. 90 [cit. 2018-07-28].

Problematická je však reprezentativnost velikosti souboru. Celkový součet odsouzených v ČR k 31. 12. 2017 činí 20 271 osob.¹⁷⁶ Počet 40 respondentů tedy nelze považovat za reprezentativní pro populaci odsouzených v ČR. Pro zobecnění výsledků na tuto populaci je rozsah výběrového souboru jednoznačně nedostatečný. Je však třeba zohlednit závažnost tématu a současně těžkosti při získávání dat. Vzhledem k přísným bezpečnostním a etickým normám lze poskytnutých 43 záznamových listů MMPI-2 pro potřeby diplomové práce považovat za úspěch. Jak jsem uváděla již výše, k datům pro psychologický výzkum z vězeňského prostředí je obtížné se dostat, zejména pak pro civilistu. Ještě náročnější je získat adekvátní množství dat pro provedení kvantitativního výzkumu. Přihlédnu-li ke smyslu a cíli této diplomové práce, hodnotím rozsah souboru jako přiměřený. Jeho omezenou statistickou reprezentativnost zohledním při vyhodnocování a interpretaci výsledků výzkumu.

Validita dat byla prověřena pomocí jasně stanovených kritérií. Použitá pravidla, výpočty, výsledky a jejich zhodnocení vkládám do přílohy.¹⁷⁷

- **Přijatelnost protokolů podle českého manuálu:**

Celkem byli jako nevalidní označeni 4 respondenti ze skupiny N_1 a 4 respondenti ze skupiny N_2 . Tyto respondenty proto v části výzkumu interpretovaného na základě českého manuálu, tj. v části pracující pouze se škálami reflektujícími oblast vnějších agresivních tendencí, poruchy regulace chování a psychopatologii osobnosti, vyřazují ze souboru. Pro tuto část výzkumu se soubor $N = 32$, z toho $N_1 = 16$ a $N_2 = 16$.

- **Validita profilů podle Megargeeho manuálu:**

Celkem byli jako nevalidní označeni 2 respondenti ze skupiny N_1 . Tyto respondenty proto v části výzkumu interpretovaného na základě Megargeeho manuálu, tj. pro účely klasifikace pachatelů trestných činů pomocí MMPI-2, vyřazují ze souboru. Pro tuto část výzkumu se soubor $N = 38$, z toho $N_1 = 18$ a $N_2 = 20$.

¹⁷⁶ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. *GŘVSČR* [online]. Praha: ©2018, s. 90 [cit. 2018-07-28].

¹⁷⁷ Příloha č. XVIII: Validita dat

5.5 Vyhodnocení výsledků výzkumu

V této podkapitole předkládám výsledky vlastního výzkumného šetření osobnosti pachatele násilné trestné činnosti. Na základě těchto výsledků zjištěných z výzkumného souboru popisuji rozhodnutí, zda byly jednotlivé nulové hypotézy zamítnuty či nikoliv a zda byly jejich alternativní hypotézy přijaty či nikoliv.¹⁷⁸ Hypotézám H1 se věnují grafy č. 1, č. 2, č. 3 a tabulky č. 9, č. 10, č. 11 zobrazující srovnání výsledků pachatelů násilné trestné činnosti s normami pro českou populaci. Ověřování hypotéz H2 ilustrují graf č. 4 a tabulka č. 12 zachycující srovnání soborů N₁ a N₂ v oblasti vnějších agresivních tendencí. O hypotézách H3 rozhoduji na základě grafu č. 5 a tabulky č. 13 zachycujících srovnání soborů N₁ a N₂ v poruchách regulace chování. Graf č. 6 a tabulka č. 14 ukazují srovnání soborů N₁ a N₂ v psychopatologii osobnosti, na základě čehož prozkoumávám hypotézy H4. Hypotézy H5 pak objasňují grafy č. 7, č. 8 a tabulka č. 15, které porovnávají klasifikované typy osobnosti u souboru N₁, tedy pachatelů násilné trestné činnosti, s klasifikovanými typy osobnosti u souboru N₂, tedy pachatelů majetkové trestné činnosti.

- **Výsledky testu nulové hypotézy H1₀ a její alternativní hypotézy H1₁**

Hypotézy H1 jsem testovala na vybraných vlastnostech osobnosti soboru N₁ a normách MMPI-2 standardizovaných pro českou populaci. Vybrané vlastnosti zobrazují škály reflektující oblast vnějších agresivních tendencí, poruchy regulace chování a psychopatologii osobnosti. Naměřené hodnoty T skóre těchto škál u všech respondentů zařazených do souboru N₁ spolu s přehledem zjištěných četností T skóre podle norem stanovených pro českou populaci (vysoké skóre, zvýšené skóre, normální skóre, nízké skóre) vkládám do příloh práce.¹⁷⁹

K testování, zda existuje odchylka od českých norem MMPI-2 u vybraných vlastností osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí, jsem využila jednovýběrový t-test. Tento test ověřuje, zda se úroveň vybrané proměnné (v tomto případě škál reflektujících oblasti vnějších agresivních tendencí, poruch regulace chování a psychopatologie osobnosti

¹⁷⁸ BUDÍKOVÁ, Marie, Maria KRÁLOVÁ a Bohumil MAROŠ. *Průvodce základními statistickými metodami*. Praha: Grada, 2010, s. 134.

¹⁷⁹ Příloha č. XVII: Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2

zjištěných u souboru N_1) rovná určité hodnotě (zde normě pro českou populaci) nebo se liší natolik, že jde o statisticky významný rozdíl.¹⁸⁰ Testovala jsem, zda se charakteristiky souboru N_1 liší od nejvyšší hodnoty T skóru, která je na základě českých norem považována za normální (tj. hodnota T skóru 59), nebo zda se v aritmetickém průměru jedná o statisticky nevýznamný rozdíl.

Jak jsem uváděla v předchozí podkapitole, velikost testovaného souboru je poměrně malá. Z toho důvodu bylo před analýzou dat pomocí t-testu nezbytné zkontrolovat, zda se jedná o proměnné s normálním rozložením odpovědí. To jsem zjišťovala pomocí Kolmogorovova–Smirnovova testu normality.¹⁸¹ S ohledem na omezený rozsah diplomové práce vkládám výsledky tohoto testu do přílohy.¹⁸² Testy v sociálních vědách se standardně testují na 95% hladině spolehlivosti¹⁸³, proto touto hladinou dále interpretuji.

Jako první vyhodnocuji škály reflektující oblast vnějších agresivních tendencí. Graf č. 1 zobrazuje četnost hodnot T skóru sledovaného souboru ($N_1 = 16$) v českých normách pro tyto škály. Na škále ANG (Zloba) skórovalo 10 respondentů vysokým skórem, 1 respondent zvýšeným skórem, 5 respondentů normálním skórem a žádný respondent nízkým skórem. Výsledky na škále CYN (Cynismus) ukazují 7 respondentů s vysokým skórem, 2 respondenty se zvýšeným skórem, 5 respondentů s normálním skórem a 2 respondenty s nízkým skórem. Na škále ASP (Antisociální chování) se zobrazilo 9 respondentů s vysokým skórem, žádný respondent se zvýšeným skórem, 6 respondentů s normálním skórem a 1 respondent s nízkým skórem. Škála TPA (Chování typu A) ukázala 3 respondenty s vysokým skórem, 3 respondenty se zvýšeným skórem, 5 respondentů s normálním skórem a 5 respondentů s nízkým skórem. U souboru N_1 byli identifikováni respondenti s četnějším výskytem skóru nad normou (s vysokými skóry a se zvýšenými skóry) než v normě či pod normou (s normálními skóry a s nízkými skóry) u škál ANG (Zloba), CYN (Cynismus), ASP (Antisociální chování).

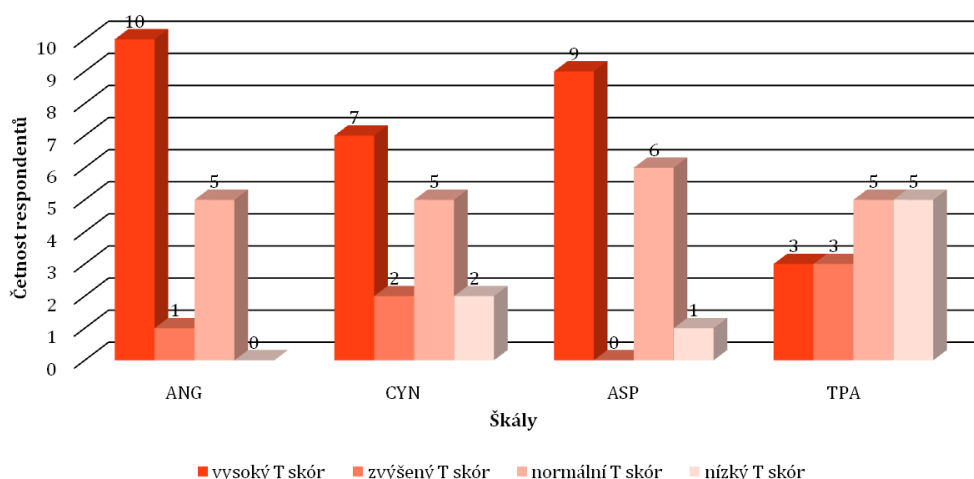
¹⁸⁰ HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004, p. 105–122.

¹⁸¹ HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004, p. 30–32.

¹⁸² Příloha č. XIX: Test normálního rozložení

¹⁸³ MAREŠ, Petr a Ladislav RABUŠIC. Normalita rozložení a Z skóry: Zobecnování výběrových výsledků na základní soubor. In: *Informační systém Masarykovy univerzity: Studijní materiály předmětu FSS* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2003 [cit. 2018-07-29].

Graf č. 1: Normované výsledky souboru N₁ v oblasti vnějších agresivních tendencí

Tabulka č. 9 zobrazuje výsledné signifikace a aritmetické průměry zjištěné u souboru N₁ jednovýběrovým t-testem ověřujícím statistický význam rozdílu od norem MMPI-2 pro českou populaci v oblasti vnějších agresivních tendencí. Červeně vyznačené proměnné zde vyšly jako statisticky významné. Signifikance škály ANG (Zloba) je 0,012 a její aritmetický průměr T skóre je 74,625. Signifikace škály ASP (Antisociální chování) je 0,046 a její aritmetický průměr T skóre je 68,5. Jako statisticky významné odchylky od normálu tedy mohou být identifikovány škály Zloba a Antisociální chování. Škála Zloba však neodpovídá normálnímu rozložení na 95% hladině spolehlivosti, proto ji nebudu dále interpretovat. Výsledky jsou v tomto směru spíše orientační.

Tabulka č. 9: Výsledky jednovýběrového t-testu souboru N₁ v oblasti vnějších agresivních tendencí

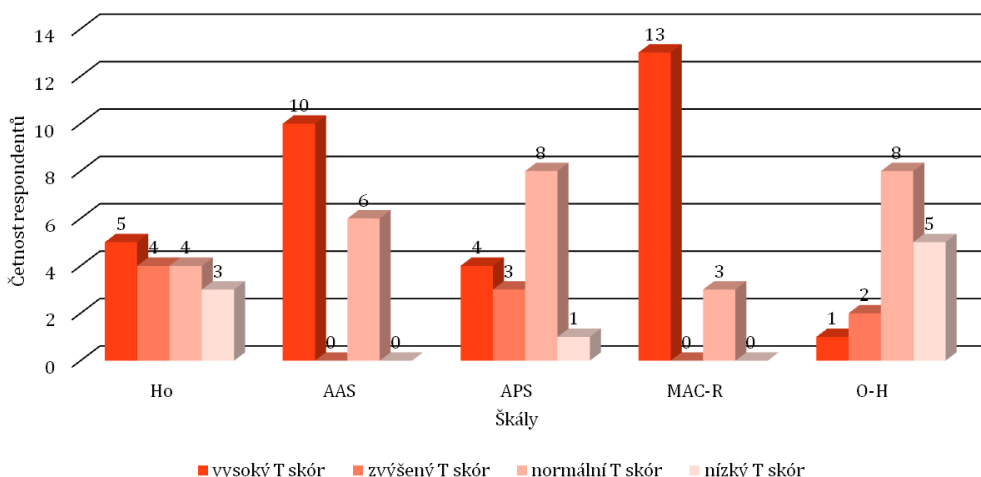
	Jednovýběrový t-test	Popisná statistika
	Signifikace	Průměr
ANG	0,012	74,625
CYN	0,853	59,625
ASP	0,046	68,500
TPA	0,105	53,688

Na základě výše uvedených výsledků lze na hladině spolehlivosti 95 % říci, že soubor N₁ složený z pachatelů násilných trestných činů se vyznačuje antisociálními

rysy osobnosti. Mívají tendence k porušování práva, problémové chování, často manipulují, nedůvěřují, jsou egocentričtí, agresivní, zlostní a impulzivní.¹⁸⁴

Dále vyhodnocuji škály reflektující poruchy regulace chování. Graf č. 2 zobrazuje četnost hodnot T skóre sledovaného souboru ($N_1 = 16$) v normách pro tyto škály. Na škále Ho (Hostilita) skórovalo 5 respondentů vysokým skórem, 4 respondenti zvýšeným skórem, 4 respondenti normálním skórem a 3 respondenti nízkým skórem. Výsledky na škále AAS (Škála manifestního návykového chování) ukazují 10 respondentů s vysokým skórem, žádného respondenta se zvýšeným skórem, 6 respondentů s normálním skórem a žádného respondenta s nízkým skórem. Na škále APS (Škála návykového potenciálu) vyšli 4 respondenti s vysokým skórem, 3 respondenti se zvýšeným skórem, 8 respondentů s normálním skórem a 1 respondent s nízkým skórem. Na škále MAC-R (MacAndrewova škála alkoholismu) se zobrazilo 13 respondentů s vysokým skórem, žádný respondent se zvýšeným skórem, 3 respondenti s normálním skórem a žádný respondent s nízkým skórem. Škála O - H (Nadměrná kontrola hostility) ukázala 1 respondenta s vysokým skórem, 2 respondenty se zvýšeným skórem, 8 respondentů s normálním skórem a 5 respondentů s nízkým skórem.

Graf č. 2: Normované výsledky souboru N_1 u poruch regulace chování

U souboru N_1 byli identifikováni respondenti s čtenějším výskytem skóre nad normou (s vysokými skóry a se zvýšenými skóry) než v normě či pod normou (s normálními skóry a s nízkými skóry) u škál AAS a MAC-R.

¹⁸⁴ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 49.

Tabulka č. 10 zobrazuje výsledné signifikace a aritmetické průměry zjištěné u souboru N_1 jednovýběrovým t-testem ověřujícím statistický význam rozdílu od norem MMPI-2 pro českou populaci v oblasti poruch regulace chování. Červeně vyznačené proměnné zde vyšly jako statisticky významné. Signifikance škály AAS (Škála manifestního návykového chování) je 0,01 a její aritmetický průměr T skóru je 73,438. Signifikance škály MAC-R (MacAndrewova škála alkoholismu) je 0,001 a její aritmetický průměr T skóru je 70,750. Jako statisticky významné odchylky od normálu mohou být identifikovány Škála manifestního návykového chování a MacAndrewova škála alkoholismu. Škála manifestního návykového chování však neodpovídá normálnímu rozložení na 95% hladině spolehlivosti, proto ji nebudu dále interpretovat. Výsledky jsou v tomto směru spíše orientační. Škála O - H (Nadměrná kontrola hostility) sice vykazuje statisticky významný rozdíl od normy, ale její aritmetický průměr není vyšší než 59 T skóru. Vzhledem k tomu, že český manuál hovoří u sledovaných škál pouze o vysokém a zvýšeném skóru, nebude tento výsledek interpretován.

Tabulka č. 10: Výsledky jednovýběrového t-testu souboru N_1 u poruch regulace chování

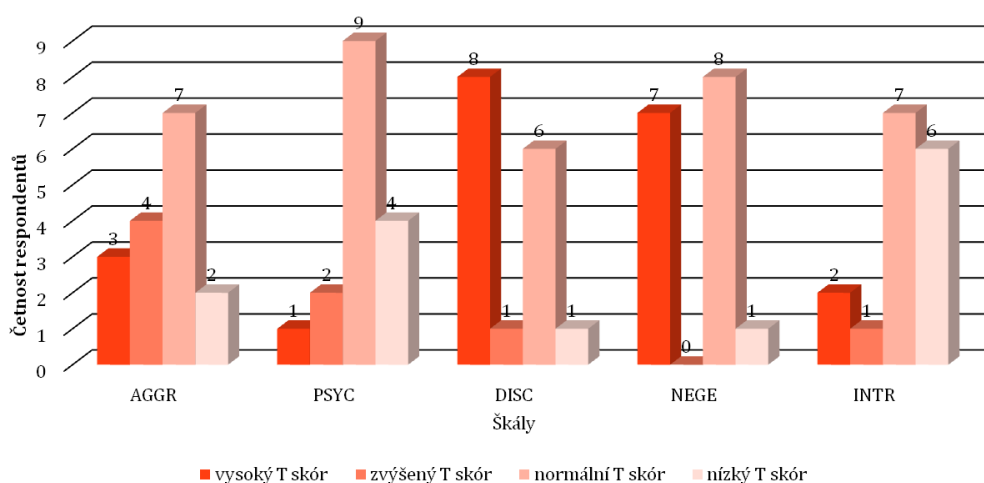
	Jednovýběrový t-test	Popisná statistika
	Signifikace	Průměr
Ho	0,487	56,875
AAS	0,010	73,438
APS	0,726	58,063
MAC-R	0,001	70,750
O-H	0,002	48,313

Na základě výše uvedených výsledků lze na hladině spolehlivosti 95 % říci, že soubor N_1 složený z pachatelů násilných trestných činů se vyznačuje pravděpodobným zneužíváním návykových látek, jež zahrnují alkohol i jiné drogy. Jejich sklon k abúzu se vyznačuje odolností vůči změně. Nelze však predikovat jisté zneužívání návykových látek, spíše vlastnosti osobnosti, které ovlivňují způsob manifestace zneužívání těchto látek. Bývají zahořklí, sociabilní, impulzivní,

energičtí, interpersonálně povrchní s mělkými vztahy a s malými ohledy na budoucí následky svého chování.¹⁸⁵

Jako poslední v rámci testování hypotéz H1 vyhodnocuji pět škál psychopatologie osobnosti. Graf č. 3 zobrazuje četnost hodnot T skóru sledovaného souboru ($N_1 = 16$) v normách pro tyto škály. Na škále AGGR (Agresivita) skórovali 3 respondenti vysokým skórem, 4 respondenti zvýšeným skórem, 7 respondentů normálním skórem a 2 respondenti nízkým skórem. Výsledky na škále PSYC (Psychoticismus) ukazují 1 respondenta s vysokým skórem, 2 respondenty se zvýšeným skórem, 9 respondentů s normálním skórem a 4 respondenty s nízkým skórem. Na škále DISC (Nedostatečná sebekontrola) se zobrazilo 8 respondentů s vysokým skórem, 1 respondent se zvýšeným skórem, 6 respondentů s normálním skórem a 1 respondent s nízkým skórem. Na škále NEGE (Negativní emocionalita/neuroticismus) vyšlo 7 respondentů s vysokým skórem, žádný respondent se zvýšeným skórem, 8 respondentů s normálním skórem a 1 respondent s nízkým skórem. Škála INTR (Introverze/nízká pozitivní emocionalita) ukázala 2 respondenty s vysokým skórem, 1 respondenta se zvýšeným skórem, 7 respondentů s normálním skórem a 6 respondentů s nízkým skórem. U souboru N_1 byli identifikováni respondenti s čtenějším výskytem skóru nad normou (s vysokými skóry a se zvýšenými skóry) než v normě či pod normou (s normálními skóry a s nízkými skóry) u škály DISC (Nedostatečná sebekontrola).

Graf č. 3: Normované výsledky souboru N_1 u psychopatologie osobnosti

¹⁸⁵ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 53–54.

Tabulka č. 11 zobrazuje výsledné signifikance a aritmetické průměry zjištěné u souboru N_1 jednovýběrovým t-testem ověřujícím statistický význam rozdílu od norem MMPI-2 pro českou populaci v oblasti psychopatologie osobnosti. Červeně vyznačené proměnné zde vyšly jako statisticky významné. Signifikance škály PSYC (Psychoticismus) je 0,006. Signifikance škály INTR (Introverze/nízká pozitivní emocionalita) je 0,001. Jako statisticky významné odchylky mohou být identifikovány škály Psychoticismus a Introverze/nízká pozitivní emocionalita, ale jejich aritmetické průměry nejsou vyšší než 59 T skóru. Vzhledem k tomu, že český manuál hovoří u sledovaných škál pouze o vysokém a zvýšeném skóru, nebude tento výsledek interpretován. Škála DISC (Nedostatečná sebekontrola) sice vykazuje v průměru vysoké skóry a škála NEGE (Negativní emocionalita/neuroticismus) má v průměru zvýšené skóry, ale ani u jedné z těchto škál nebyl na hladině spolehlivosti 95 % prokázán statisticky významný rozdíl. Proto ani tyto výsledky nemohou být interpretovány.

Tabulka č. 11: Výsledky jednovýběrového t-testu souboru N_1 u psychopatologie osobnosti

	Jednovýběrový t-test	Popisná statistika
	Signifikance	Průměr
AGGR	0,770	58,063
PSYC	0,006	51,688
DISC	0,099	66,000
NEGE	0,377	62,313
INTR	0,001	46,813

Shrnu-li poznatky výsledků vážících se k hypotézám H_1 , mohu na základě výše uvedeného zamítnout nulovou hypotézu H_{10} , že mezi vybranými vlastnostmi osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí a vybranými normami MMPI-2 pro českou populaci neexistuje rozdíl a mohu přijmout její alternativní hypotézu H_{11} , že mezi vybranými vlastnostmi osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí a vybranými normami MMPI-2 pro českou populaci existuje rozdíl.

Interpretovatelný a statisticky významný rozdíl na hladině spolehlivosti 95 % byl prokázán u škály Antisociálního chování a u MacAndrewovy škály alkoholismu. Pachatelé násilné trestné činnosti zařazení do souboru N_1 se prokazatelně vyznačují problémovým chováním, impulzivitou, sklonem k abúzu návykových látek, agresivitou, problémy v interpersonálních vztazích a dispozicí k porušování zákona. S ohledem na malé N není možné zobecnit tyto výsledky na všechny násilné pachatele v ČR. Tato zjištění však mohou sloužit jako pilotní nálezy využitelné při dalším výzkumném šetření.

- **Výsledky testu nulové hypotézy H20 a její alternativní hypotézy H21**

Hypotézy H2 jsem testovala na vlastnostech osobnosti souboru N_1 a vlastnostech osobnosti souboru N_2 pomocí škál MMPI-2 reflektujících oblast vnějších agresivních tendencí. Naměřené hodnoty T skóru těchto škál u všech respondentů zařazených do souborů N_1 a N_2 vkládám do přílohy práce.¹⁸⁶

K testování, zda v oblasti vnějších agresivních tendencí existuje rozdíl mezi pachateli, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí a pachateli majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí, jsem využila Studentův t-test shody aritmetických průměrů (spolu s Leveneho testem shody rozptylů v souborech). Tyto testy ověřují, zda se proměnné (v tomto případě škály reflektující oblast vnějších agresivních tendencí, respektive jejich aritmetické průměry a rozptyly) vypočtené pro dva na sobě nezávislé soubory (zde N_1 a N_2) statisticky významně liší. I v tomto případě jsem však nejprve vycházela z provedeného testu normality (Kolmogorov–Smirnov), jehož výsledky jsou dostupné v příloze práce.¹⁸⁷ Dále jsem testovala, zda se na hladině spolehlivosti 95 % rozptyly škál reflektujících oblast vnějších agresivních tendencí mezi souborem N_1 a souborem N_2 liší. Jestliže byla signifikance Leveneho testu nižší než 0,05, byl dále k vyhodnocení použit výsledek t-testu nepředpokládající shodnost rozptylů. V opačném případě bylo využito výsledku t-testu předpokládajícího shodnost rozptylů.¹⁸⁸ Stejný postup byl využit i pro testování hypotéz H3 a H4 pouze s rozdílem testovaných škál reflektující jiné vybrané vlastnosti osobnosti.

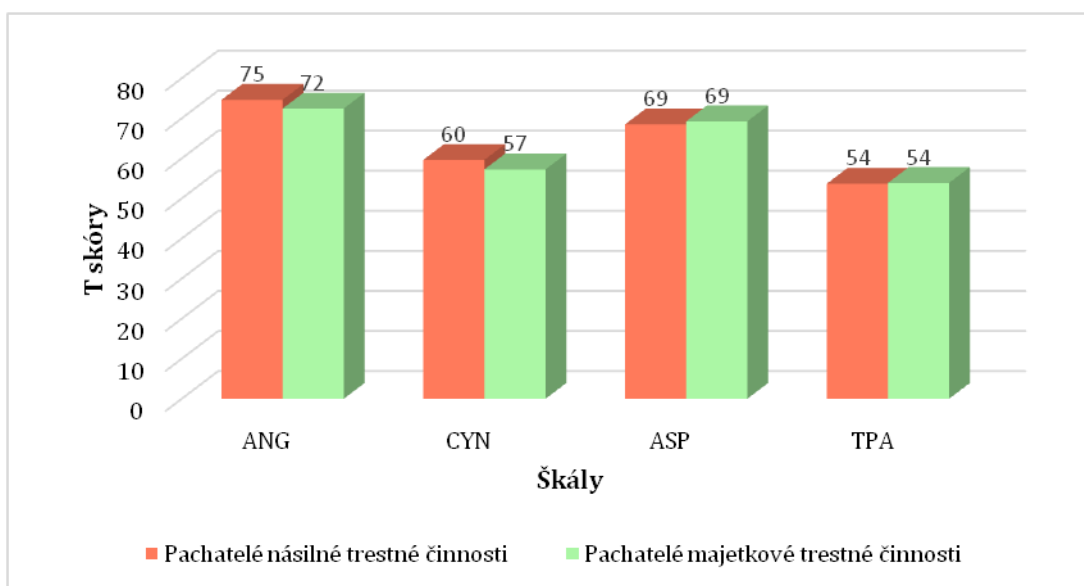
¹⁸⁶ Příloha č. XVII: Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2

¹⁸⁷ Příloha č. XIX: Test normálního rozložení

¹⁸⁸ HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004, p. 105–122.

Graf č. 4 zobrazuje aritmetické průměry T skóre škál reflektujících oblast vnějších agresivních tendencí sledovaných souborů ($N_1 = 16$, $N_2 = 16$). Na škále ANG (Zloba) byl vypočítán průměrný T skóre souboru N_1 na 75 a souboru N_2 72. Průměry škály CYN (Cynismus) jsou v hodnotě T skóre u N_1 60 a u N_2 57. Na škále ASP (Antisociální chování) se ukazuje průměrný T skóre u N_1 na hodnotě 69 a u N_2 na hodnotě 69. U škály TPA (Chování typu A) vyšel průměrný T skóre N_1 na 54 a N_2 na 54.

Graf č. 4: Aritmetické průměry T skóre N_1 a N_2 oblasti vnějších agresivních tendencí

Tabulka č. 12 zobrazuje výsledné signifikance Levenova testu rovnosti rozptylů a t-testu rovnosti aritmetických průměrů souborů N_1 a N_2 v oblasti vnějších agresivních tendencí. Červeně vyznačené signifikance byly použity k výslednému zjištění statisticky významného rozdílu mezi soubory. Jejich výběr byl proveden na základě výše popsaného postupu. Signifikance škály ANG (Zloba) je na základě předpokladu shodného rozptylu 0,764. Signifikance CYN (Cynismus) byla vypočtena s předpokladem shodného rozptylu na 0,553. U škály ASP (Antisociální chování) jsem hodnotila signifikanci 0,891, a to za předpokladu shodného rozptylu. Pro škálu TPA (Chování typu A) byla rozhodující signifikance 0,967 s předpokladem rovného rozptylu. Z těchto výsledků vyplývá, že statisticky významný rozdíl mezi pachateli násilných trestných činů (N_1) a pachateli majetkových trestných činů (N_2) nebyl prokázán u žádné ze škál reflektujících oblast vnějších agresivních tendencí. Z hlediska odlišnosti souborů proto nemohou být interpretovány žádné diferencující znaky mezi skupinami N_1 a N_2 .

Tabulka č. 12: Výsledky t-testu souborů N_1 a N_2 v oblasti vnějších agresivních tendencí

		Levenův test rovnosti rozptylů	T-test pro rovnost průměrů
		Signifikace	Signifikace
ANG	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,592	0,764
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,764
CYN	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,055	0,553
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,554
ASP	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,218	0,891
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,891
TPA	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,754	0,967
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,967

Výsledky vážící se k hypotézám H_2 neumožňují zamítnutí nulové hypotézy H_{20} , že pachatelé, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí, se v oblasti vnějších agresivních tendencí neliší od pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí. Na hladině spolehlivosti 95 % tedy nebyl prokázán rozdíl ve vybraných vlastnostech osobnosti souborů N_1 a N_2 .

- **Výsledky testu nulové hypotézy H_{30} a její alternativní hypotézy H_{31}**

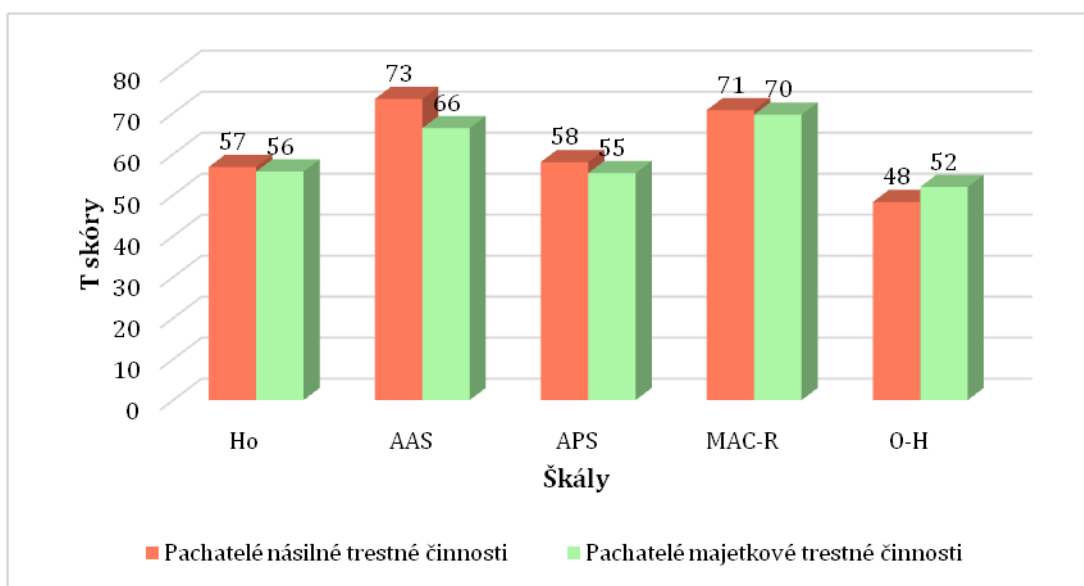
Hypotézy H_3 jsem testovala na vlastnostech osobnosti souboru N_1 a vlastnostech osobnosti souboru N_2 pomocí škál MMPI-2 reflektujících poruchy regulace chování. Naměřené hodnoty T skóre těchto škál u všech respondentů souborů N_1 a N_2 vkládám do přílohy práce.¹⁸⁹ K testování, zda v oblasti poruch regulace chování existuje rozdíl mezi pachateli, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí a pachateli majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí, jsem využila totožný postup jako u testování hypotéz H_2 (viz výše).

Graf č. 5 zobrazuje aritmetické průměry T skóre škál reflektujících oblast poruch regulace chování sledovaných souborů ($N_1 = 16$, $N_2 = 16$). Na škále H_0

¹⁸⁹ Příloha č. XVII: Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2

(Hostilita) byl vypočítán průměrný T skór soboru N_1 na 57 a soboru N_2 56. Průměry škály AAS (Škála manifestního návykového chování) jsou v hodnotě T skóru u N_1 73 a u N_2 66. Na škále APS (Škála návykového potenciálu) se ukazuje průměrný T skór u N_1 na hodnotě 58 a u N_2 na hodnotě 55. U škály MAC-R (MacAndrewova škála alkoholismu) vyšel průměrný T skór N_1 na 71 a N_2 na 70. Na škále O – H (Nadměrná kontrola hostility) se prezentují průměrné T skóry u N_1 v hodnotě 48 a u N_2 v hodnotě 52.

Graf č. 5: Aritmetické průměry T skórů N_1 a N_2 poruch regulace chování

Tabulka č. 13 zobrazuje výsledné signifikance Levenova testu rovnosti rozptylů a t-testu rovnosti aritmetických průměrů souborů N_1 a N_2 v oblasti poruch regulace chování. Červeně vyznačené signifikance byly použity k výslednému zjištění statisticky významného rozdílu mezi soubory. Jejich výběr byl izde proveden na základě postupu popsaného u testování hypotéz H_2 . Z tabulky vyplývá, že u všech pěti škál jsou předpokládány shodné rozptyly. Signifikance škály Ho (Hostilita) je 0,762. Signifikance škály AAS (Škála manifestního návykového chování) byla vypočtena na 0,239. U škály ASP (Antisociální chování) jsem hodnotila signifikanci 0,468. Pro MAC-R (MacAndrewova škála alkoholismu) byla rozhodující signifikance 0,734. U škály O – H (Nadměrná kontrola hostility) je výsledná signifikance 0,330. Z těchto výsledků vyplývá, že statisticky významný rozdíl mezi pachateli násilných trestných činů (N_1) a pachateli majetkových trestných činů (N_2) nebyl prokázán u žádné ze škál reflektujících poruchy regulace chování.

Tabulka č. 13: Výsledky t-testu souborů N_1 a N_2 u poruch regulace chování

		Levenův test rovnosti rozptylů	T-test pro rovnost průměrů
		Signifikace	Signifikace
Ho	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,157	0,762
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,762
AAS	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,071	0,239
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,240
APS	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,854	0,468
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,468
MAC-R	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,160	0,734
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,735
O-H	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,907	0,330
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,331

Jako tomu bylo u hypotéz H2, i výsledky testování hypotéz H3 neumožňují zamítnutí nulové hypotézy H3₀, že pachatelé, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí, se v oblasti poruch regulace chování neliší od pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí. Na hladině spolehlivosti 95 % tedy nebyl prokázán rozdíl ve vybraných vlastnostech osobnosti souborů N_1 a N_2 , proto nemohou být interpretovány žádné znaky diferencující tyto soubory.

- **Výsledky testu nulové hypotézy H4₀ a její alternativní hypotézy H4₁**

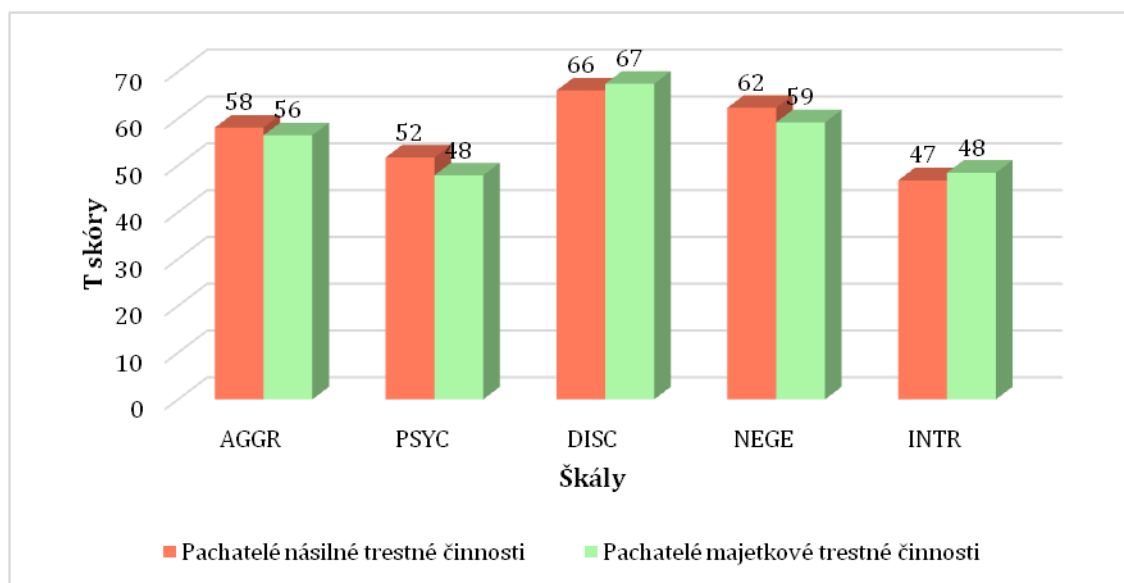
Hypotézy H4 jsem testovala na vlastnostech osobnosti souboru N_1 a vlastnostech osobnosti souboru N_2 pomocí škál MMPI-2 reflektujících psychopatologii osobnosti. Naměřené hodnoty T skóru těchto škál u všech respondentů souborů N_1 a N_2 vkládám do přílohy práce.¹⁹⁰ K testování, zda v oblasti psychopatologie osobnosti existuje rozdíl mezi pachateli, kteří spáchali

¹⁹⁰ Příloha č. XVII: Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2

trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí a pachateli majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí, jsem využila totožný postup jako u testování hypotéz H2 a H3 (viz výše).

Graf č. 6 zobrazuje aritmetické průměry T skóre škál reflektujících psychopatologii osobnosti sledovaných souborů ($N_1 = 16$, $N_2 = 16$). Na škále AGGR (Agresivita) byl vypočítán průměrný T skóre soboru N_1 na 58 a soboru N_2 56. Průměry škály PSYC (Psychoticismus) jsou v hodnotě T skóre u N_1 52 a u N_2 48. Na škále DISC (Nedostatečná sebekontrola) se ukazuje průměrný T skóre u N_1 na hodnotě 66 a u N_2 na hodnotě 67. U škály NEGE (Negativní emocionalita/neuroticismus) vyšel průměrný T skóre N_1 na 62 a N_2 na 59. Na škále INTR (Introverze/nízká pozitivní emocionalita) se prezentují průměrné T skóre u N_1 v hodnotě 47 a u N_2 v hodnotě 48.

Graf č. 6: Aritmetické průměry T skóre N_1 a N_2 psychopatologie osobnosti

Tabulka č. 14 zobrazuje výsledné signifikance Levenova testu rovnosti rozptylů a t-testu rovnosti aritmetických průměrů souborů N_1 a N_2 v oblasti psychopatologie osobnosti. Červeně vyznačené signifikance byly použity k výslednému zjištění statisticky významného rozdílu mezi soubory. Jejich výběr byl taktéž proveden na základě postupu popsaného u testování hypotéz H2 a H3. Z tabulky vyplývá, že u všech pěti škál jsou předpokládány shodné rozptyly. Signifikance škály AGGR (Agresivita) je 0,691. Signifikance škály PSYC (Psychoticismus) byla vypočtena na 0,232. U škály DISC (Nedostatečná

sebekontrola) jsem hodnotila signifikanci 0,779. Pro NEGE (Negativní emocionalita/neuroticismus) byla rozhodující signifikance 0,535. U škály INTR (Introverze/nízká pozitivní emocionalita) je výsledná signifikance 0,695. Z těchto výsledků vyplývá, že statisticky významný rozdíl mezi pachateli násilných trestných činů (N_1) a pachateli majetkových trestných činů (N_2) nebyl prokázán u žádné ze škál reflektujících psychopatologii osobnosti.

Tabulka č. 14: Výsledky t-testu souborů N_1 a N_2 u psychopatologie osobnosti

		Levenův test rovnosti rozptylů	T-test pro rovnost průměrů
		Signifikace	Signifikace
AGGR	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,443	0,691
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,692
PSYC	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,471	0,232
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,233
DISC	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,314	0,779
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,779
NEGE	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,837	0,534
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,534
INTR	Shodné rozptyly jsou předpokládány	0,882	0,695
	Shodné rozptyly nejsou předpokládány		0,695

I v tomto případě, stejně jako u hypotéz H2 a H3, výsledky testování hypotéz H4 neumožňují zamítnutí nulové hypotézy H_{40} , že pachatelé, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí, se v oblasti psychopatologie osobnosti neliší od pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí. Na hladině spolehlivosti 95 % tedy nebyl prokázán rozdíl ve vybraných vlastnostech osobnosti souborů N_1 a N_2 , proto nemohou být interpretovány žádné znaky diferencující tyto soubory. Rozdíl mezi vybranými vlastnostmi násilných a nenásilných pachatelů tedy nebyl prokázán u žádné ze stanovených hypotéz.

- **Výsledky testu nulové hypotézy H_{5_0} a její alternativní hypotézy H_{5_1}**

Hypotézy H_5 jsem testovala na vlastnostech osobnosti souboru N_1 a vlastnostech osobnosti souboru N_2 pomocí klasifikace pachatelů trestných činů s použitím MMPI-2 (Megargeeho systém). Všechny provedené výpočty vedoucí k výsledné klasifikaci respondentů zařazených do souborů N_1 a N_2 vkládám do příloh práce.¹⁹¹ Na základě striktně stanovených instrukcí jsem zařadila každého z respondentů ($N = 38$, $N_1 = 18$, $N_2 = 20$) do jednoho z 10 typů osobnosti (Able, Baker, Charlie, Delta, Easy, Foxtrot, George, How, Item, Jupiter). Klasifikované typy jsem dále rozdělila do 3 skupin (nízko skórující typy, středně skórující typy, vysoko skórující typy).

K testování, zda existuje rozdíl mezi vlastnostmi osobnosti pachatelů, kteří spáchali trestný čin za použití násilí nebo pohrůžky násilí a vlastnostmi osobnosti pachatelů majetkové trestné činnosti spáchané bez použití násilí, jsem využila chí-kvadrát test.¹⁹² Tento test dobré shody ověřuje statisticky významný rozdíl mezi očekávanými a pozorovanými hodnotami (v tomto případě mezi výsledky souborů N_1 a N_2) nominálních proměnných (zde název klasifikovaného typu osobnosti a typ profilu). Podmínkou pro využití chí-kvadrátu je však sestavení kontingenční tabulky, ve které je četnost každé kombinace příslušnosti k singulárním kategoriím větší než 5.¹⁹³ U výsledků, které splnily předeepsané podmínky pro využití chí-kvadrátu, jsem testovala, zda se proměnné v souborech N_1 a N_2 významně liší na hladině spolehlivosti 95 %.

Graf č. 7 zobrazuje četnost profilů klasifikovaných podle Megargeeho systému v souborech N_1 a N_2 . Item byl v souboru N_1 zastoupen čtyřikrát a v souboru N_2 čtyřikrát. Easy se u N_1 vyskytl dvakrát a u N_2 jedenkrát. Able byl klasifikován v N_1 dvakrát a v N_2 čtyřikrát. Baker nebyl klasifikován u žádného souboru. George se objevil v N_1 dvakrát a v N_2 jedenkrát. Delta byl zjištěn dvakrát u N_1 a třikrát u N_2 . Jupiter se u N_1 nevyskytuje a u N_2 je jedenkrát. Foxtrot byl zařazen dvakrát do N_1 a jedenkrát do N_2 . Charlie se nevyskytuje v N_1 a v N_2 je zastoupen dvakrát. How je třikrát v N_1 a dvakrát v N_2 . V N_1 je jedenkrát objevil

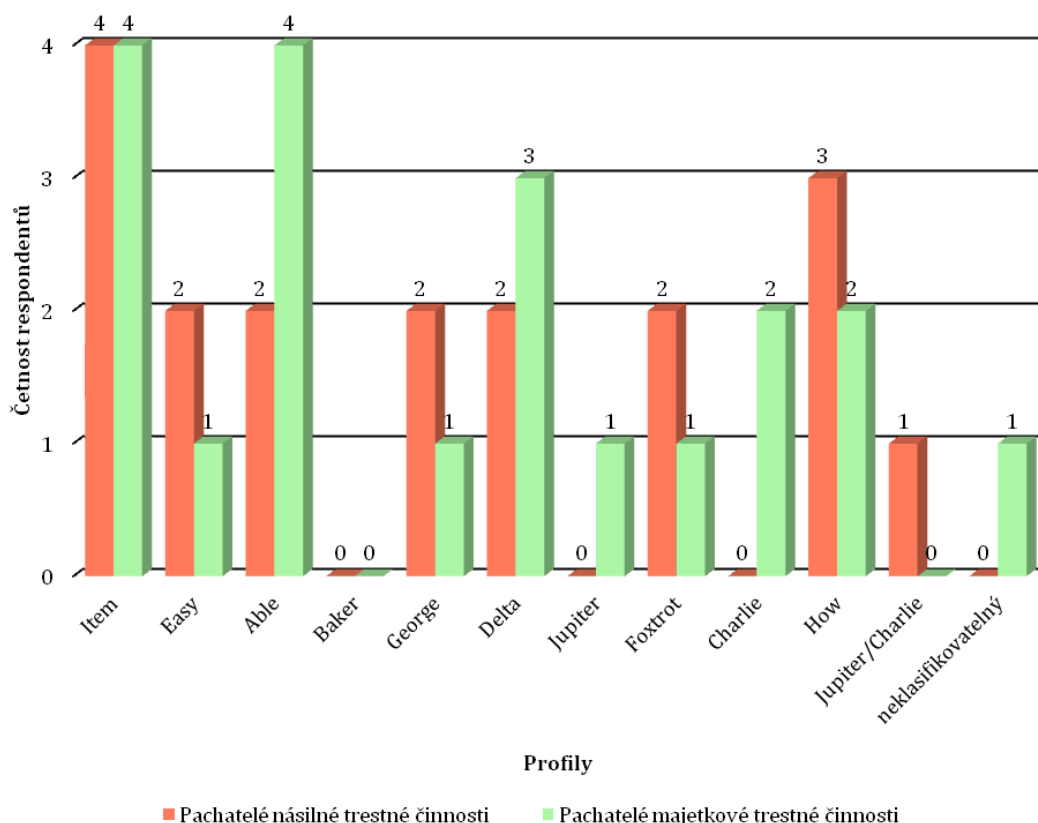
¹⁹¹ Příloha č. XVII: Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2

¹⁹² HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004, p. 273–294.

¹⁹³ SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011, s. 174–175.

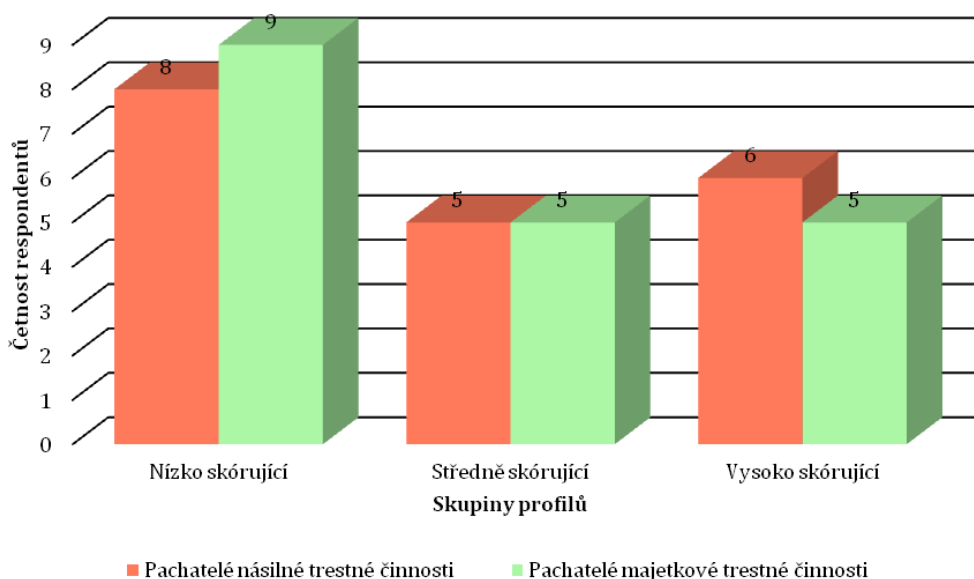
mnohonásobně klasifikovaný profil Jupiter/Charlie. V N_2 byl jeden profil neklasifikovatelný. Vzhledem k tomu, že četnost příslušnosti k jednotlivým kategoriím není vždy větší než 5, není možné výsledky statisticky ověřit testem dobré shody. Tabulka tedy pouze ilustruje zjištěnou klasifikaci profilů, ale vzhledem k malému počtu N ji není možné interpretovat. Na základě těchto výsledků nemůže být testována hypotéza H_5 .

Graf č. 7: Četnost klasifikovaných profilů u souborů N_1 a N_2 podle Megargeeho systému

Graf č. 8 zobrazuje četnost typů profilů klasifikovaných podle Megargeeho systému v souborech N_1 a N_2 . Do nízko skórujícího typu bylo zařazeno 8 respondentů z N_1 a devět respondentů z N_2 . Jako středně skórující typ bylo označeno 5 respondentů z N_1 a 5 respondentů z N_2 . V N_1 je 6 respondentů a v N_2 5 respondentů klasifikovaných jako vysoko skórující typ. Vzhledem k tomu, že jeden respondent patří do kategorie mnohonásobně klasifikovaného profilu Jupiter/Charlie, kde Jupiter přísluší ke středně skórujícímu typu a Charlie k vysoko skórujícímu typu, musí být tento respondent započítán dvakrát. Všechny četnosti respondentů zastoupených v jednotlivých kategoriích jsou větší než 5. Je proto možné výsledky statisticky ověřit testem dobré shody.

Graf č. 8: Četnost klasifikovaných typů profilů u souborů N₁ a N₂ podle Megargeeho systému

Tabulka č. 15 zachycuje výslednou signifikaci testu dobré shody (chí-kvadrát) klasifikovaných typů profilů v souborech N₁ a N₂. Číselně je zde znázorněna četnost respondentů zařazených do jednotlivých typů profilů včetně jejich procentuálního zastoupení. Z tabulky vyplývá, že signifikance po provedeném chí-kvadrátu je 0,86. Statisticky významný rozdíl mezi pachateli násilných trestných činů (N₁) a pachateli majetkových trestných činů (N₂) tedy nebyl prokázán.

Tabulka č. 15: Chí-kvadrát test dobré shody klasifikovaných typů profilů u souborů N₁ a N₂

		Pachatelé		Celkem
		N1	N2	
Nízko skórující typy	Četnost	8	9	17
	Relativní četnost	47,1%	52,9%	100,0%
Středně skórující typy	Četnost	5	5	10
	Relativní četnost	50,0%	50,0%	100,0%
Vysoko skórující typy	Četnost	6	5	11
	Relativní četnost	54,6%	45,4%	100,0%
Statistická signifikance		0,855940		

Výsledky testování hypotéz H₅ neumožňují zamítnutí nulové hypotézy H₅₀. Na hladině spolehlivosti 95 % tedy nebyl prokázán rozdíl v klasifikovaných typech osobnosti souborů N₁ a N₂.

5.6 Diskuse k výzkumu

Pachatelé násilné trestné činnosti všeobecně vyvolávají zpravidla ambivalentní pocity. Na jednu stranu jsou velice populární. Kauzy různorodých vrahů a násilníků přitahují pozornost médií i široké veřejnosti. Filmografie a literatura pojednávající o těchto pachatelích, ať už biograficky či v rovině smyšleného příběhu, patří mezi trháky zábavního průmyslu u nás i ve světě. Na druhou stranu skutečné příběhy obětí brutálních trestných činů a případy veřejných projevů násilného chování prezentované v televizních i novinových zprávách v poměrně hojném počtu společnost děsí. I odborné pojmání násilí a s ním spojené kriminality je nejednotné, vědecké teorie se často rozcházejí a dosavadní pokusy o syntézu byly spíše neúspěšné. Ačkoli je tématu pachatelů násilných trestných činů věnován velký zájem, nelze tvrdit, že by byl jeho předmět po odborné stránce vyčerpán. V tomto ohledu je předložené výzkumné šetření nepostradatelnou součástí celé diplomové práce.

Cílem výzkumu bylo prozkoumání jeho specifické struktury osobnosti pachatelů násilné trestné činnosti a zjištění odchylek od českých norem MMP-I a odlišností od pachatele majetkové trestné činnosti. Bylo prokázáno, že se násilní pachatelé zařazení do souboru N_1 oproti normě vyznačují zvýšeným antisociálním chováním a manifestním alkoholismem. Rozdíl mezi vybranými vlastnostmi násilných pachatelů a pachatelů majetkových trestných činů nebyl prokázán. Stejně tak nebyl prokázán rozdíl v typologii osobnosti násilných pachatelů a pachatelů majetkových trestných činů. Specifická struktura osobnosti pachatelů násilných trestných činů není prokazatelná.

Zaměřím-li se na kritické zhodnocení výzkumu, musím znovu připomenout, že velikost N je pro zobecnění výsledků příliš nízká. Několik respondentů také neprošlo přes test validity, což výzkumný soubor ještě zmenšilo. Vzorek byl tak malý, že nebylo možné provést původně zamýšlené testy, jako chí-kvadrát pro 10 typů osobnosti. V kriminalisticko-psychologických výzkumech se však tento problém vzhledem k obtížnému získávání dat vyskytuje poměrně často.

Dalším kritickým bodem je i fakt, že jsem neměla vliv na výběr respondentů, ani na průběh jejich testování. O tomto procesu mám jen kusé informace, proto nemohu s jistotou říci, zda nedošlo ke zkreslení dat již při jejich sběru.

Ke zkreslení mohlo dojít také vlivem značně nerovnoměrného rozložení typů násilných trestných činů, za které byli pachatelé odsouzeni. V ideálních podmínkách by měla struktura trestných činů vzorků N₁ a N₂ odpovídat struktuře rozložení v populaci násilných a majetkových pachatelů. V teorii jsem však upozorňovala na nejednotnost statistických údajů zveřejňovaných o násilné trestné činnosti. Typický vzorek násilných pachatelů se proto hledá velice obtížně.

Ačkoli výsledky výzkumu statisticky neprokázaly jasné souvislosti mezi vybranými vlastnostmi osobnosti a pácháním násilné kriminality, přeci jen přinesly zajímavé podněty k diskusi.

Ve výsledcích násilných pachatelů i pachatelů majetkových trestných činů se v porovnání s normami pro českou populaci ukázaly jako zvýšené škály zachycující nedostatečnou sebekontrolu, zlobu, antisociální chování, manifestní návykové chování a manifestní alkoholismus. Zdůvodnění by se mohlo opírat o poznatky vycházející z psychopatologie, popsané v kapitole 2.1.1 či o faktory ovlivňující vývoj kriminálního chování uvedené v kapitole 3.2. Vliv alkoholu a jiných návykových látek na nárůst kriminálního chování je nepopiratelný. Jedná se o jednu z mála problematik, na které se odborníci z různých oblastí citovaní v teoretické části shodují. Zvýšená impulzivita, dráždivost a ztráta sebekontroly ve vzteku v kombinaci s alkoholem jsou zřejmými precipitory trestné činnosti, což potvrzuje i výzkum Vevery, Černého a Krále. Autoři dále konstatují, že pokroků ve zkoumání násilného chování lze dosáhnout aplikací molekulární buněčné biologie a zobrazovacích metod CNS.¹⁹⁴ Podnětem pro další výzkumná šetření zaměřená na lepší porozumění podstatě násilného chování by tak mohla být myšlenka kombinace psychodiagnostických metod s metodami neurologickými.

Z předložených výsledků dále vyplývá, že se násilní a majetkoví pachatelé v hodnotách T skóru u převážné většiny škál téměř shodují. Tato zjištění jsou však v rozporu s konstatováním Netíka, Netíkové a Hájka, že řada forenzně-

¹⁹⁴ VEVERA, Jan, Martin ČERNÝ a Pavel KRÁL. Agrese a násilné chování. *Postgraduální medicína*. 2011, roč. 11, č. 2, s. 220–226.

psychologických výzkumů poukazuje na čtenější výskyt agresivity u majetkových pachatelů, než u pachatelů násilných.¹⁹⁵ Je třeba konstatovat, že výsledky mohly být zkresleny reprezentativností výběrového souboru. Struktura trestných činů, za které byli násilní pachatelé ve skupině N₁ odsouzeni, se vyznačuje výrazným počtem majetkově motivovaných činů. Užití násilí tak mohlo být pouhým vyústěním situace, nikoliv primárním záměrem pachatele. Jak vyplývá z kapitoly 3.2.1 věnující se kriminogenním faktorům, na způsobu spáchání trestného činu se vždy podílí řada vlivů. Vhodné by bylo provést navazující šetření, ve kterém by se rozšířil soubor a zajistila by se reprezentativnost dat. Výběr respondentů by bylo příhodné založit na větším počtu sociodemografických informací. To by však s ohledem na bezpečnostní normy vyžadovalo účast vězeňských psychologů.

Překvapivá zjištění přinesly výsledky klasifikace pachatelů. I přes poměrně nízký počet respondentů se zde objevily všechny osobnostní typy, kromě typu Baker. Nejčtenější výskyt se jak u násilných, tak u majetkových pachatelů ukázal v nízko skórujících kategoriích, které se považují za nejméně nebezpečné, jak vyplývá z Megargeeho typologie popisované v kapitole 1.2.1. Ke zvážení je možnost zkreslení výsledků užitím metody, jejíž základy byly postaveny na testování pachatelů v zahraničí. V českých podmínkách doposud použita nebyla. Vzhledem k tomu, že má tato metoda bohaté možnosti využití, další výzkumná činnost by mohla být zaměřena na její aplikovatelnost na české prostředí. V případě realizace navazujícího výzkumu s rozšířeným výběrovým souborem by mohla Megargeeho metoda nejen obohatit obor kriminalistické psychologie o kvalitativně významná data, ale byla by také využitelná v psychologii penitenciární. Klasifikace populace odsouzených v ČR by mohla napomoci efektivnímu nastavení programů zacházení s odsouzenými, zejména pak s velmi nebezpečnými odsouzenými.

¹⁹⁵ NETÍK, Karel, Daria NETÍKOVÁ a Stanislav HÁJEK. *Psychologie v právu: Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 58.

Závěr

Autorka se věnuje osobnosti pachatele násilné trestné činnosti v kontextu kriminalistické psychologie. Jejím cílem bylo předložit relevantní teorie a aktuální poznatky vážící se k tématu, přiblížit formy psychologické podpory objasňování a vyšetřování násilných trestných činů a rozšířit tato východiska o poznatky plynoucí z vlastního výzkumného šetření osobnosti násilného pachatele.

Diplomová práce pojednává o ústředních typologiích osobnosti násilných pachatelů a možnostech jejich zkoumání, charakterizuje vybrané aspekty psychologie násilí včetně jeho zdrojů, přibližuje formy a precipitory násilného kriminálního chování a popisuje aplikaci všech těchto poznatků do kriminalistické psychologie i s jejími současnými úskalími.

V rámci vytyčeného cíle autorka vyvozuje z teoretické části práce následující závěry: Vymezení osobnosti násilného pachatele je nejednoznačné, typologie jsou velice různorodé a často zaměřené jen na určité faktory. Pachatelé násilné trestné činnosti tvoří nesourodou skupinu, teorie o násilí jsou nejednotné a jejich syntéza je obtížná. Kriminální násilí je podmíněné kulturou a legislativou různých zemí, statistiky forem násilné kriminality se významně liší a jsou celosvětově i místně téměř neporovnatelné. Na kriminálním chování se podílí řada obtížně sledovatelných faktorů.

V navazujícím výzkumu zaměřeném na strukturu a vybrané vlastnosti osobnosti pachatele násilné trestné činnosti autorka používá jako metody psychodiagnostický test MMPI-2 a Megargeeho systém klasifikace pachatelů trestných činů. Výsledky násilných pachatelů srovnává s normami pro českou populaci a s výsledky pachatelů majetkových trestných činů. Šetření prokázalo zvýšené antisociální chování a manifestní alkoholismus u testovaných násilných pachatelů. Rozdíl mezi pachateli násilných trestných činů a pachateli majetkových trestných činů však nebyl prokázán.

Autorka doporučuje závěry výzkumu prověřit na větším vzorku respondentů. S ohledem na nebezpečnost a závažnost násilných trestných činů považuje toto téma za aktuální, vyžadující další vědecké analýzy znalců různých oborů.

Seznam použitých pramenů a literatury

- [1] ANDERSON, Craig A., Leonard BERKOWITZ, Edward DONNERSTEIN, et al. The Influence of Media Violence on Youth. *Psychological science in the Public Interest*. 2003, Vol. 4, No. 3, p. 81–110. ISSN: 1529–1006. Dostupné také z: https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/83429/2003.Anderson_etal.InfluenceofMediaViolenceonYouth.PsychologicalScienceinthePublicInterest.pdf?sequence%3D1
- [2] BARON, Robert A. *Human Aggression*. New York: Plenum, ©1977. ISBN 978–1–4615–7197–1.
- [3] BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. ISBN 978–80–7338–075–5.
- [4] BUDÍKOVÁ, Marie, Maria KRÁLOVÁ a Bohumil MAROŠ. *Průvodce základními statistickými metodami*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978–80–247–3243–5.
- [5] ČERMÁK, Ivo. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998. ISBN 80–902614–1–8.
- [6] ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 8. 1. 2009. ISSN 1211–1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [7] ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 9. 12. 1961. ISSN 1211–1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>
- [8] ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 11. 8. 2008, s. 4086–4116. ISSN 1211–1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
- [9] ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2. upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978–80–7380–213–4.
- [10] ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978–80–247–2207–8.

- [11] ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-86898-73-3.
- [12] DENNISON, Susan M., Con STOUGH and Astrid BIRGDEN. The Big 5 Dimensional Personality Approach to Understanding Sex Offenders. *Psychology, Crime & Law*. 2001, Vol. 7, No. 1-4, p. 243-261. ISSN 1477-2744. Dostupné také z: https://www.researchgate.net/profile/Con_Stough/publication/247523257_The_big_5_dimensional_personality_approach_to_understanding_sex_offenders/links/00b7d52d89580259a3000000.pdf
- [13] DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: Příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1.
- [14] DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4.
- [15] ERICKSON, William D. et al. Frequency of MMPI Two-Point Code Types among Sex Offenders. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 1987, Vol. 55, No. 4, p. 566-570. ISSN: 0022-006X.
- [16] EUROSTAT. Statistika trestné činnosti. *Eurostat* [online]. ©2014, posl. revize 16. 6. 2016 [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Crime_statistics/cs&oldid=292634#N.C3.A1siln.C3.A1_kriminalita
- [17] FAZEL, Seena, Paul LICHTENSTEIN, Martin GRANN and Niklas LÅNGSTRÖM. Risk of Violent Crime in Individuals with Epilepsy and Traumatic Brain Injury: A 35-Year Swedish Population Study. *PLOS Medicine* [online]. 2011, Vol. 8, No. 12 [cit. 2017-08-14]. ISSN 1549-1676. Dostupné z: <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1001150>
- [18] FELSON, Marcus a Ronald V. CLARKE. *Příležitost dělá zloděje: Praktická teorie prevence kriminality*. Přeložil Daniel SOUKUP. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003. ISBN 80-7338-016-1. Dostupné také z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/291.pdf>

- [19] FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2. rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5046-0.
- [20] GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3.
- [21] GLENN, Andrea L. and Adrian RAINE. Neurocriminology: Implications for the Punishment, Prediction and Prevention of Criminal Behaviour. *Nature Reviews Neuroscience*. 2014, Vol. 15, No. 1, p. 54-63. ISSN 1471-003X. Dostupné také z: http://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1124&context=neuroethics_pubs
- [22] HAMER, Dean a Peter COPELAND. *Geny a osobnost: Biologické základy psychiky člověka*. Přeložili Vlastimil BLECHA, Ondřej PRCÍN a Klára VAŇKOVÁ. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-779-5.
- [23] HARSA, Pavel, Ilja ŽUKOV a Ladislav CSÉMY. Možnosti posuzování a měření agresivity u psychiatrických pacientů pomocí osobnostních dotazníků. *Česká a slovenská psychiatrie*. 2008, roč. 104, č. 8, s. 405-411. ISSN 1212-0383. Dostupné také z: https://www.researchgate.net/profile/Pavel_Harsa/publication/274835566_Moznosti_posuzovani_a_mereni_agresivity_u_psyhiatrickych_pacientu_pomoci_osobnostnich_dotazniku/links/552ac6e50cf29b22c9c18b44/Moznosti-posuzovani-a-mereni-agresivity-u-psyhiatrickych-pacientu-pomoci-osobnostnich-dotazniku.pdf
- [24] HAZELWOOD, Robert R. and John E. DOUGLAS. The Lust Murderer. *FBI Law Enforcement Bulletin*. 1980, Vol. 49, No. 4, p. 18-22. ISSN 0014-5688. Dostupné také z: <http://www.criminiseriali.it/documenti/law%20enforcement%20bulletin%20april%201980.pdf>
- [25] HELFGOTT, Jacqueline B. *Criminal Behavior: Theories, Typologies, and Criminal Justice*. Los Angeles: Sage, 2008. ISBN 978-1-4129-0487-2.

- [26] HERETIK, Anton. *Forezná psychológia pre psychológov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. 3. preprac. a rozš. vyd. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010. ISBN 978-80-89447-22-0.
- [27] HERETIK, Anton, Anton HERETIK aj. *Klinická psychológia*. Nové Zámky: Psychoprof, 2007. ISBN 978-80-89322-00-8.
- [28] HICKEY, Eric, ed. *Encyclopedia of Murder & Violent Crime*. Thousand Oaks: Sage, 2003. ISBN 0-7619-2437-X.
- [29] HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004. ISBN 0-415-27410-9.
- [30] HOLCOMB, William R., Nicholas A. ADAMS and Howard M. PONDER. The Development and Cross-Validation of an MMPI Typology of Murderers. *Journal of Personality Assessment*. 1985, Vol. 49, No. 3, p. 240-244. ISSN 0022-3891.
- [31] HOUBOVÁ, Drahomíra aj. *Psychologie pro právníky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-100-7.
- [32] HRUBÝ, Radovan, Igor ONDREJKA a Gabriela NOSÁLOVÁ. Základy teórie osobnosti podľa R. C. Cloningera. *Psychiatria*. 2007, roč. 14, č. 2-3, s. 114-120. ISSN 1338-7030. Dostupné také z: <http://www.psychiatria-casopis.sk/files/psychiatria/2-3-2007/PSY23-2007-cla11.pdf>
- [33] JANDOUREK, Jan. *Průvodce sociologií*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2397-6.
- [34] KOCSIS, Richard N., Harvey J. IRWIN and Andrew F. HAYES. Organised and Disorganised Criminal Behaviour Syndromes in Arsonists: A Validation Study of a Psychological Profiling Concept. *Psychiatry, Psychology and Law*. 1998, Vol. 5, No. 1, p. 117 - 131. ISSN 1321-8719.
- [35] KRUG, Etienne G., et al., eds. *World report on violence and health*. Geneva: World Health Organization, 2002. ISBN 92-4-154561-5. Dostupné také z: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42495/1/9241545615_eng.pdf
- [36] KULIŠŤÁK, Petr aj. *Klinická neuropsychologie v praxi*. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3068-7.

- [37] LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0.
- [38] LÁTALOVÁ, Klára. *Agresivita v psychiatrii*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4454-4.
- [39] LAZARUS, Arnold A. Multimodal Behavior Therapy: Treating the "BASIC ID". *The Journal of Nervous and Mental Disease*. 1973, Vol. 156, No. 6, p. 404-411. Dostupné také z: https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/32736575/Encyclopedia_of_Psychotherapy.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1502366010&Signature=%2FKwab7HAtaUgDLin%2F%2Be2%2Fyk%2BB0%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DEncyclopedia_of_Psychotherapy.pdf#page=1079
- [40] LOVAŠ, Ladislav. Agrese. In: VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK, ed. *Sociální psychologie*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008, s. 267-286. ISBN 978-80-247-1428-8.
- [41] MAREŠOVÁ, Alena. Nové jevy v násilné kriminalitě. In: RVPPK. *Tisková zpráva ze zasedání Republikového výboru pro prevenci kriminality: 04/2016*. Praha: MV ČR, 2016, s. 1-6. Dostupné také z: www.mvcr.cz/soubor/projevy-nasilne-kriminality-pdf.aspx
- [42] MAREŠOVÁ, Alena, Radovan HAVEL, Milada MARTINKOVÁ a Miroslav TAMCHYNA. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. ISBN 978-80-7338-149-3. Dostupné také z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/424.pdf>
- [43] MÄSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. *GŘVSČR* [online]. Praha: ©2018, s. 90 [cit. 2018-07-28]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2018/05/Statistick%C3%A1-ro%C4%8Denka-V%C4%9Bze%C5%88sk%C3%A9-slu%C5%BEby-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky-za-rok-2017.pdf>
- [44] MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0.

- [45] МАТВІЙЧУК, Валерій К. Поняття і суспільна небезпечність вчинення злочину способом особливо жорстокого поводження. *Юридична Наука*. 2016, рік 64 номер 10, р. 72–108. ISSN 2222–5374. Dostupné také z: <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=794089007091010095127100025007100077042014005059003070089124115007023028099102095097107039057104056039007123119011111071066003025010090051067091124023102066116019003014033047122081070016002002095001001080074119078071092082076109028023005126014026098009&EXT=pdf>
- [46] MEGARGEЕ, Edwin I., Joyce L. CARBONELL, Martin J. BOHN Jr. a Greta L. SLIGER. *Classifying Criminal Offenders with the MMPI-2: The Megargee System*. Vol. 3. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001. ISBN 0–8166–3045–3.
- [47] MINÁRIK, Peter. O přednášejících a jejich tématech k přednesení na konferenci. *3. ostravská konference soudních znalců* [online]. Ostrava, ©2016–2017 [cit. 2017–08–14]. Dostupné z: <http://www.konferencepsych-znalci.cz/o-prednasejicich/#minarik>
- [48] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2016: Ve srovnání s rokem 2015*. Praha: MV ČR, 2017. Dostupné také z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2016.aspx>
- [49] NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Academia, 2009. ISBN 978–80–200–1680–5.
- [50] MAREŠ, Petr a Ladislav RABUŠIC. Normalita rozložení a Z skóry: Zobecňování výběrových výsledků na základní soubor. In: *Informační systém Masarykovy univerzity: Studijní materiály předmětu FSS* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2003 [cit. 2018–07–29]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1423/podzim2004/SOC708/um/59381/SOC108_708PRIKLADY_DEMO03_normalnirozlozeni.txt

- [51] NEBYLICYN, Vladimir D. and Jeffrey A. GRAY, eds. *Biological Bases of Individual Behavior*. New York: Academic, 1972.
- [52] NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002. ISBN 80–86471–14–4.
- [53] NETÍK, Karel, Daria NETÍKOVÁ a Stanislav HÁJEK. *Psychologie v právu: Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997. ISBN 80–7179–177–6.
- [54] NOLEN-HOEKSEMA, Susan aj. *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. 3. přeprac. vyd. Přeložila Hana ANTONÍNOVÁ. Praha: Portál, 2012. ISBN 978–80–262–0083–3.
- [55] NOVOTNÝ, Oto, Josef ZAPLETAL aj. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80–7357–026–2.
- [56] OTEVŘENÁ SPOLEČNOST. Mapa kriminality. *Otevřená společnost* [online]. ©2018 [cit. 2018–07–23]. Dostupné z: <http://www.mapakriminality.cz/>
- [57] PAVLOVSKÝ, Pavel aj. *Soudní psychiatrie a psychologie*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978–80–247–4332–5.
- [58] PINCUS, Jonathan H. *Masoví vrazi*. Přeložil Ivo POSPÍŠIL. Praha: Lidové noviny, 2002. ISBN 80–7106–584–6.
- [59] PIQUERO, Alex R., David P. FARRINGTON and Alfred BLUMSTEIN. *Key Issues in Criminal Career Research: New Analyses of the Cambridge Study in Delinquent Development*. New York: Cambridge University, 2007. ISBN 978–0–521–84865–7.
- [60] PLICHTOVÁ, Jana. Násilie, agresivita a zodpovednosť. In: ČERMÁK, Ivo, Martina HŘEBÍČKOVÁ a Petr MACEK, ed. *Agrese, identita, osobnost*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR, 2003, s. 72–96. ISBN 80–86620–06–9.80–81
- [61] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. BURÝŠKOVÁ, Lenka. Služba kriminální policie a vyšetřování a její působnost. *Policie České republiky* [online]. ©2009, posl. revize 10. 4. 2009 [cit. 2017–08–14]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/sluzba-kriminalni-policie.aspx>

- [62] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2017. *Policie České republiky* [online]. ©2018, posl. revize 2. 3. 2018 [cit. 2018-07-23]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2017.aspx>
- [63] POLIŠENSKÁ, Veronika A. Popis osobnosti pachatele trestného činu vloupání dle Cloningerova dotazníku temperamentu a charakteru. *Československá psychologie*. 2009, roč. 53, č. 6, s. 545–555. ISSN 1804–6436. Dostupné také z: <http://www.psu.cas.cz/miranda2/export/sitesavcr/data.avcr.cz/humansci/psu-brno/people-contacts/cv/polisenska/polisenska-2.pdf>
- [64] PONĚŠICKÝ, Jan. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Praha: Triton, 2004. ISBN 80–7254–593–0.
- [65] PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVAŇA. *Základy kriminalistiky*. Praha: Armex, 2005. ISBN 80–86795–11–X.
- [66] PUNCH, Keith F. *Základy kvantitativního šetření*. Přeložil Jan HENDL. Praha: Portál, 2008. ISBN 978–80–7367–381–9.
- [67] RAINE, Adrian. *The Anatomy of Violence: The Biological Roots of Crime*. New York: Pantheon Books, 2013. ISBN 978–0–307–37884–2.
- [68] RIEDEL, Marc and Wayne N. WELSH. *Criminal Violence: Patterns Explanations, and Interventions*. 4. Edition. New York: Oxford University, 2016. ISBN 978–0–19–938613–0.
- [69] ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: Obor v pohybu*. 5. rozš. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978–80–247–1174–4.
- [70] SERIN, Ralph C. Psychopathy and Violence in Criminals. *Journal of Interpersonal Violence*. 1991, Vol. 6, No. 4, p. 423–431. ISSN: 0886–2605
- [71] SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978–80–7367–778–7.
- [72] SMĚKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: Člověk v zrcadle vědomí a jednání*. Brno: Barrister & Principal, 2002. ISBN 80–85947–80–3.

- [73] SPURNÝ, Joža. *Psychologie násilí: O psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. Praha: Eurounion, 1996. ISBN 80-85858-30-4.
- [74] SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 20-21. ISBN 978-80-7380-153-3.
- [75] STAŇKOVÁ, Lenka. *Násilná kriminalita*. Rigorózní práce. Olomouc, 2015. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí: JUDr. Filip Ščerba, Ph.D. Dostupné také z: http://www.theses.cz/id/9kvpzl/Rigorozni_prace_Stankova_-_Nasilna_kriminalita.pdf
- [76] STOKLASA, Jan. *Fuzzy přístup k vyhodnocování osobnostního inventáře MMPI-2*. Olomouc, 2012. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí: PhDr. Radko Obereignerů, Ph.D.
- [77] SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-389-6.
- [78] SVOBODA, Mojmír, ed., Pavel HUMPOLÍČEK a Václav ŠNOREK. *Psychodiagnostika dospělých*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0363-6.
- [79] ŠEJNOHA, Josef. *Kriminální psychologie: Stručné základy kriminální psychologie pro právníky a praktické kriminalisty*. 2. vyd. Praha: Československý detektiv, 1930.
- [80] ŠNOREK, Václav. Možnosti a meze integrace Rorschachovy metody a MMPI-2. In: HELLER, Daniel, Václav MERTIN a Irena SOBOTKOVÁ, eds. *Psychologické dny 2006: Prožívání sebe a měnícího se světa*. Praha: KPS FF UK v Praze a ČMPS, 2007. ISBN 978-80-7308-185-0. Dostupné také z: <http://cmeps.ecn.cz/pd/2006/texty/pdf/snorek.pdf>
- [81] ŠNÝDROVÁ, Ivana. *Psychodiagnostika*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2165-1.
- [82] ŠOLTIS, Otakar. Masmédia a násilí. In: GÁL, Fedor, ed. *Násilí*. Praha: Egem, 1994, s. 65-73. ISBN 80-85395-41-X.
- [83] ŠUBRT, Jiří aj. *Soudobá sociologie VI: Oblasti a specializace*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2558-4.

- [84] TARDIFF, Kenneth. Mental Illness: Assessment and Management of Violent Patients. In: KURTZ, Lester R., ed. *Encyclopedia of Violence, Peace and Conflict*. 2. Vol. San Diego: Academic, 1999, p. 413–422. ISBN 0–12–227013–4.
- [85] VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978–80–246–1832–6.
- [86] VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 5. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978–80–262–0225–7.
- [87] VALLA, Jeffrey M., Stephen J. CECI and Wendy M. WILLIAMS. The Accuracy of Inferences about Criminality Based on Facial Appearance. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology*. 2011, Vol. 5, No. 1, p. 66–91. ISSN 1933–5377. Dostupné také z: <http://psycnet.apa.org/fulltext/2011-14970-005.html>
- [88] VALLABHAJOSULA, Brigitte. *Murder in the Courtroom: The Cognitive Neuroscience of Violence*. New York: Oxford University, 2015. ISBN 978–0–19–999572–1.
- [89] VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem*. Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 978–80–7263–677–8.
- [90] VAN VOORHIS, Patricia. *Psychological Classification of the Adult Male Prison Inmate*. Albany: State University of New York, 1994. ISBN 0–7914–1793–X.
- [91] VEVERA, Jan, Martin ČERNÝ a Pavel KRÁL. Agrese a násilné chování. *Postgraduální medicína*. 2011, roč. 11, č. 2, s. 220 – 226. ISSN 1212–4184. Dostupné také z: <http://zdravi.euro.cz/clanek/postgradualni-medicina/agrese-a-nasilne-chovani-457912>
- [92] VYMĚTAL, Štěpán. Forezní psychologie. In: BAŠTECKÁ, Bohumila, ed. *Psychologická encyklopedie: Aplikovaná psychologie*. Praha: Portál, 2009, s. 106–110. ISBN 978–80–7367–470–0.
- [93] ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978–80–7367–236–2.
- [94] ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2004. ISBN 80–86795–05–5.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Škály MMPI-2 reflektující oblast vnějších agresivních tendencí.....	49
Tabulka č. 2: Škály MMPI-2 reflektující poruchy regulace chování.....	49
Tabulka č. 3: Pět škál MMPI-2 reflektujících psychopatologii osobnosti (PSY – 5).	50
Tabulka č. 4: Normy použité pro vyhodnocení výsledků MMPI-2	51
Tabulka č. 5: Megargeeho systém klasifikace pachatelů trestných činů pomocí MMPI-2.....	52
Tabulka č. 6: Počty zjištěných násilných trestných činů v souboru N ₁	56
Tabulka č. 7: Počty zjištěných nenásilných majetkových trestných činů v souboru N ₂	57
Tabulka č. 8: Věkové rozložení respondentů.....	61
Tabulka č. 9: Výsledky jednovýběrového t-testu soboru N ₁ v oblasti vnějších agresivních tendencí.....	65
Tabulka č. 10: Výsledky jednovýběrového t-testu soboru N ₁ u poruch regulace chování.....	67
Tabulka č. 11: Výsledky jednovýběrového t-testu soboru N ₁ u psychopatologie osobnosti	69
Tabulka č. 12: Výsledky t-testu soborů N ₁ a N ₂ v oblasti vnějších agresivních tendencí.....	72
Tabulka č. 13: Výsledky t-testu soborů N ₁ a N ₂ u poruch regulace chování.....	74
Tabulka č. 14: Výsledky t-testu soborů N ₁ a N ₂ u psychopatologie osobnosti	76
Tabulka č. 15: Chí-kvadrát test dobré shody klasifikovaných typů profilů u soborů N ₁ a N ₂	79

Seznam grafů

Graf č. 1: Normované výsledky soboru N_1 v oblasti vnějších agresivních tendencí	65
Graf č. 2: Normované výsledky soboru N_1 u poruch regulace chování	66
Graf č. 3: Normované výsledky soboru N_1 u psychopatologie osobnosti	68
Graf č. 4: Aritmetické průměry T skóre N_1 a N_2 oblasti vnějších agresivních tendencí.....	71
Graf č. 5: Aritmetické průměry T skóre N_1 a N_2 poruch regulace chování	73
Graf č. 6: Aritmetické průměry T skóre N_1 a N_2 psychopatologie osobnosti	75
Graf č. 7: Četnost klasifikovaných profilů u soborů N_1 a N_2 podle Megargeeho systému	78
Graf č. 8: Četnost klasifikovaných typů profilů u soborů N_1 a N_2 podle Megargeeho systému	79

Seznam příloh

I. Osobnost jako hlavní oblast zájmu psychologie osobnosti	1
II. Teorie temperamentu a charakteru podle C. R. Cloningera	3
III. Pětifaktorový model osobnosti	4
IV. BASIC ID.....	5
V. Typologie pachatelů podle C. Lombrosa.....	7
VI. Typologie pachatelů podle Hazelwooda a Douglase.....	9
VII. Obecná typologie osobnosti pachatelů.....	11
VIII. Typologie pachatelů vybraných násilných trestných činů.....	13
IX. Násilí jako celosvětový problém a oblast zájmu základních oborů psychologie.....	15
X. Poznatky o násilí vycházející z neurokriminologie	17
XI. Statistická struktura zjištěné násilné kriminality v ČR.....	20
XII. Kriminální sklon.....	22
XIII. Kriminální příležitost.....	24
XIV. Konzultační činnost psychologa při vyšetřování násilných trestných činů	26
XV. Výsledky testů MMPI-2 soborů N ₁ a N ₂	31
XVI. Užití tabulkového procesoru MS Excel a softwaru SPSS	53
XVII. Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2	55
XVIII. Validita dat	91
XIX. Test normálního rozložení.....	96

I. Osobnost jako hlavní oblast zájmu psychologie osobnosti

Smékal uvádí, že se pojem osobnost vyvíjel v různých pojetích determinovaných teoretickými východisky dané školy či autora.¹⁹⁶ Nakonečný popisuje osobnost jako hypotetický konstrukt, jako existující fenomén, který nelze přímo pozorovat, ale lze jej logicky odvozovat z pozorovatelného.¹⁹⁷ Říčan vysvětluje význam osobnosti jako hodnotící pojem (tj. jako označení konkrétního jedince), psychickou individualitu jedince (tj. jeho odlišnost od ostatních) a jako strukturu celku psychiky (tj. souhrn relativně samostatných složek).¹⁹⁸ Vágnerová spatřuje charakteristiku osobnosti v určitém způsobu prožívání, uvažování a chování, kterým je formován vztah jedince s jeho prostředím.¹⁹⁹ Heretik považuje osobnost za zásadní psychologický pojem označující osobité sjednocení všech tělesných a duševních vlastností člověka.²⁰⁰ Záhorská uvádí, že neexistují dva zcela totožní jedinci, jelikož každý je do jisté míry stejný jako všichni ostatní, stejný jako někteří ostatní a přitom není jako nikdo jiný.²⁰¹ Osobnost je tedy možné definovat například „jako příznačné a charakteristické vzorce myšlení, emocí a chování, které tvoří individuální osobní styl interakce s fyzickým a sociálním prostředím.“²⁰²

Psychologie osobnosti je tak oborem věnujícím pozornost poměrně širokému spektru jevů. Vágnerová řadí mezi její hlavní oblasti zájmu osobnost jako celek, struktury vrstev osobnosti, stabilnější charakteristiky projevů a faktory ovlivňující rozvoj osobnosti. Rozlišuje obecnou psychologii osobnosti zaměřenou na takové jevy, které jsou lidem společné, a diferenciální psychologii osobnosti studující podrobnosti a rozdíly mezi jedinci.²⁰³ Záhorská zmiňuje čtyři okruhy otázek, které jsou v rámci psychologie osobnosti prozkoumávány. Jedná se o strukturu osobnosti (tj. schopnosti, temperament, charakter, motivační struktura), dynamiku

¹⁹⁶ SMÉKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: Člověk v zrcadle vědomí a jednání*. Brno: Barrister & Principal, 2002, s. 17.

¹⁹⁷ NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia, 2009, s. 14.

¹⁹⁸ ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: Obor v pohybu*. Praha: Grada, 2007, s. 11–12.

¹⁹⁹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010, s. 13.

²⁰⁰ HERETIK, Anton. *Forenzná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 142.

²⁰¹ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 30.

²⁰² NOLEN-HOEKSEMA, Susan aj. *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. Přeložila Hana ANTONÍNOVÁ. Praha: Portál, 2012, s. 536–537.

²⁰³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010, s. 25–26.

osobnosti (tj. chování a prožívání jako výsledek vzájemného působení prostředí a osobnosti), vývoj osobnosti (tj. změny evoluční a involuční) a patologii osobnosti (tj. poruchy struktury či dynamiky osobnosti vzniklé v průběhu jejího vývoje).²⁰⁴ Heretik navíc rozlišuje jako předmět zájmu psychologie osobnosti i konstrukci (tj. tělesná stavba člověka, která se podílí na formování osobnosti), zaměřenost (tj. zájmy, hodnoty, významné životní postoje) a u dynamiky osobnosti zmiňuje i obranné mechanismy.²⁰⁵

²⁰⁴ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 30–32.

²⁰⁵ HERETIK, Anton. *Forenzná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 142–145.

II. Teorie temperamentu a charakteru podle C. R. Cloningera

Jedná se o teorii osobnosti, která patří z obecného hlediska k neurobiologicky orientovaným koncepcím vysvětlujícím osobnost. Cloninger označuje temperament jako emoční jádro osobnosti, které využívá procedurální paměť. Na základě funkce neurotransmiterových systémů mozku rozlišuje čtyři základní dimenze temperamentu, a to *vyhýbání se poškození* (tj. behaviorální inhibice řízená funkcí GABA a serotoninu), *vyhledávání nového* (tj. behaviorální aktivace řízená funkcí dopaminu), *závislost na odměně* (tj. síla sociální vazby řízená funkcí noradrenalinu a serotoninu) a *perzistenci* (tj. vytrvalost spojená s funkcí glutamátu a serotoninu). Charakter je podle Cloningera na rozdíl od temperamentu značně ovlivněn sociálním učením, kulturním prostředím a individuální zkušeností.²⁰⁶ Rozlišuje dimenze charakteru na *cílesměrnost* (tj. míra integrity a zaměřenosti), *spolupráci* (tj. vztah k sociálnímu okolí) a *sebepřesazení* (tj. spiritualita). Jednotlivé dimenze temperamentu a charakteru jsou zjistitelné a měřitelné dotazníkem TCI (Temperament and Character Inventory).²⁰⁷ Praktickým příkladem využití Cloningerova dotazníku temperamentu a charakteru je výzkum osobnosti pachatelů vloupání, který probíhal v 19 českých věznicích na 149 odsouzených. Přínosem studie je detailní popis osobnostních charakteristik pachatelů vloupání zdůrazňující jejich specifika. Z výzkumu také vyplynula doporučení replikovat techniku u jiných typů pachatelů (zejména u pachatelů násilné trestné činnosti) a napomoci tak vědeckému přístupu k profilování.²⁰⁸

²⁰⁶ HRUBÝ, Radovan, Igor ONDREJKA a Gabriela NOSÁLOVÁ. Základy teórie osobnosti podľa R. C. Cloningera. *Psychiatria*. 2007, roč. 14, č. 2-3, s. 114-120.

²⁰⁷ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 34-35.

²⁰⁸ POLIŠENSKÁ, Veronika A. Popis osobnosti pachatele trestného činu vloupání dle Cloningerova dotazníku temperamentu a charakteru. *Československá psychologie*. 2009, roč. 53, č. 6, s. 545-555.

III. Pětifaktorový model osobnosti

Pětifaktorový model osobnosti zahrnuje dimenze obsahující osobnostní tendence projevující se převažujícím způsobem prožívání, uvažování a chování. Rozlišuje pět základních charakteristik osobnosti na *extraverzi* (tj. zaměřenost na okolní svět zahrnující asertivitu a entuziasmus), *neuroticismus* (tj. ohrožení okolním světem zahrnující dráždivost a odtažitost), *svědomitost* (tj. proaktivní tendence zahrnující píli a sebekontrolu), *vstřícnost* (tj. vztah k lidem zahrnující soucit a zdvořilost) a *otevřenost ke zkušenosti* (tj. vztah ke světu zahrnující způsob poznávání a otevřenost k poznávání).²⁰⁹ Na základě této teorie byla vytvořena diagnostická metoda NEO-FFI (NEO Five-Factor Inventory).²¹⁰ V praxi sloužila teorie pětifaktorového modelu osobnosti například jako východisko výzkumu pachatelů sexuálního zneužívání dětí. Výsledky šetření realizovaného na 64 mužích odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody ve věznicích v Austrálii přinesly kvalitativně hodnotná data popisující osobnost pachatelů tohoto trestného činu. Současně byla vyjádřena potřeba rozšířit výzkum na větší počet respondentů, aby mohla být blíže popsána typologie sexuálních násilníků.²¹¹

²⁰⁹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010, s. 100–110.

²¹⁰ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 37.

²¹¹ DENNISON, Susan M., Con STOUGH and Astrid BIRGDEN. The Big 5 Dimensional Personality Approach to Understanding Sex Offenders. *Psychology, Crime & Law*. 2001, Vol. 7, No. 1–4, p. 243–261.

IV. BASIC ID

Jedná se o specifický model osobnosti. Čírtková²¹² a Záhorská²¹³ uvádějí, že autorem je R. S. Lazarus. Oproti tomu Gillernová, Boukalová aj. označují za autora A. Lazaruse.²¹⁴ Dle vlastních zjištění však připisují autorství Arnoldu A. Lazarusovi, který ve svém původním článku popisuje teorii BASIC ID jako multimodální behaviorální terapii. Celý koncept se zakládá na předpokladu, že je člověk biologický organismus, který se určitým způsobem chová, prožívá, cítí, představuje si, myslí a komunikuje se svým okolím. Je to eklektický klinický přístup aplikovatelný nejrůznějšími způsoby. Zahrnuje empiricky ověřené postupy, které jsou širokospektré, flexibilní a poskytují tak přehled o osobnosti subjektu.²¹⁵

Obecně lze pojem BASIC ID přeložit jako „základní identita“. Název je zkratkou složenou z prvních písmen sedmi dimenzí tohoto modelu, pomocí kterých je možné realisticky popsat každého jedince.²¹⁶ *B (behavior)* označuje reakce a viditelné chování (vystupování, způsob jednání, neverbální projevy aj.). Kriminalistický psycholog v tomto případě mapuje vzorce chování jedince v různých situacích a může tak předpovídat postup pachatele (např. reakce při zatčení, při výslechu, pravděpodobnost užití násilí). *A (affect)* zahrnuje afektivní procesy (city, emoce, nálady). V kontextu kriminalistické psychologie se sleduje, které podněty u jedince navozují určitý typ prožitků (např. reakce na obtížné otázky při výslechu, způsob ventilace emocí, sebeovládání, stabilita jeho emočního ladění). *S (sensation)* představuje smyslové a tělesné pocity (napětí, zčervenání, třes) a mechanismy jejich aktivační hladiny. Psychologa-konzultanta například zajímá, jaký podnět spouští u pachatele pocit bažení (craving), což umožňuje lépe pochopit dynamiku jeho chování a zefektivňuje kriminalistickou práci (např. taktika vyšetřování, taktika výslechu, psychologický profil, predikce recidivy). *I (imagery)* znamená imaginace (sny, představy, fantazie aj.). Psycholog se zabývá

²¹² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 55.

²¹³ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 38.

²¹⁴ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 44.

²¹⁵ LAZARUS, Arnold A. Multimodal Behavior Therapy: Treating the "BASIC ID". *The Journal of Nervous and Mental Disease*. 1973, Vol. 156, No. 6, p. 404–411.

²¹⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 55–56.

fantazií a imaginací pachatele, díky nimž porozumí jeho prožívání a chování v kontextu páchané trestné činnosti (např. modus operandi, recidiva a její interval, brutalita).²¹⁷ *C (cognition)* zrcadlí kognici (myšlenky, názory, hodnoty, iracionalitu, očekávání).²¹⁸ Cenné informace zde psycholog může získat z osobního prostoru pachatele, z místa činu či ze způsobu výběru oběti. Lze tak zhodnotit připravenost trestného činu a přístup pachatele k vyšetřování. *I (interpersonal relationships)* zahrnuje široké sociální okolí (interpersonální vztahy, osoby blízké, okruh známých aj.). Psycholog poznává způsob vztahování pachatele (např. druhy konfliktů, preference prostředí, vztahy s rodiči), což umožňuje lépe pochopit zvolený způsob páchaní trestného činu (např. výběr oběti, motivace, forma uspokojení). *D (drugs/biological)* představuje biologická hlediska a fyziologické funkce (zdravotní anamnéza, výživa, hygiena, drogy, alkohol aj.). Psycholog hledá příčinu problémů pachatele (např. abúzus léků, alkoholu, návykových látek), zjišťuje, zda bylo první nadužívání a až po něm trestná činnost, či naopak.²¹⁹

Podle Záhorské je model BASIC ID v kriminalistické psychologii využitelný pro odhad nebezpečnosti pachatele (např. možné opakování trestné činnosti, předpokládaná brutalita, predikce reakcí a agresivních obran při vyšetřování) a ve velmi specifických výslechových situacích (např. příprava výslechu nebezpečného pachatele).²²⁰ Čírtková zmiňuje i užitečnost metody při běžné policejní praxi, např. při volbě individuálního přístupu v jednání s podezřelými.²²¹ Účinnost praktické aplikace BASIC ID v kriminalistické psychologii je však výzkumy problematicky doložitelná. Lazarus hovoří o obtížném až nemožném pevně kontrolovaném zkoumání této metody. Její ověřitelnost ale spatřuje v kvalitativních empirických postupech.²²² Takové metody jsou však při objasňování trestné činnosti z bezpečnostně-právního hlediska spíše nerealizovatelné. Důkladnější zkoumání prováděných kroků by totiž mohlo ohrozit probíhající vyšetřování.

²¹⁷ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 44–45.

²¹⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 55.

²¹⁹ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 46.

²²⁰ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 41–43.

²²¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 56.

²²² LAZARUS, Arnold A. Multimodal Behavior Therapy: Treating the "BASIC ID". *The Journal of Nervous and Mental Disease*. 1973, Vol. 156, No. 6, p. 404–411.

V. Typologie pachatelů podle C. Lombrosa

Cesare Lombroso vycházel z prací Galla (zakladatele frenologie), který se věnoval souvislostem mezi stavbou lebky a psychickými vlastnostmi. Během svého antropologického zkoumání došel k závěrům, že se zločinec již rodí s biologickými dispozicemi determinujícími páchaní trestné činnosti. Za základní fyziognomické znaky zločinnosti považoval například nízké čelo, ustupující bradu, vyčnívající bradu, velké uši s přerostlými ušními lalůčky, deformace prstů, šilhání aj.²²³ Rozdělení zločinců podle Lombrosa popisuje již Šejnoha v prvním forenzně-psychologickém díle, které vyšlo v českém jazyce. Uvádí, že v rámci *teorie o rozeném zločinci* rozdělil Lombroso pachatele na šest typů, konkrétně na zločince rozené, zločince z vášně nebo z náruživosti, zločince šílené, zločince zdánlivé, kriminoidy a zločince tajné.²²⁴ Heretik zdůrazňuje, že Lombrosova práce byla založena na rozsáhlém empirickém materiálu zahrnujícím více než 25 000 zločinců. V reakci na jeho teorie však proběhla i řada dalších výzkumů, která Lombrosova zjištění nepotvrdila.²²⁵

Houbová aj. považují Lombrosovu typologii za již více či méně přežitou.²²⁶ S tímto tvrzením se ztotožňuji v ohledu neaktuálnosti popisů jednotlivých typů zločinců. Proto zde také dílčí charaktery pachatelů nevysvětluji, pouze vyjmenovávám. Na druhou stranu však spatřuji velký význam teorie v základu pro další možné výzkumy využitelné v kriminalistické psychologii. V roce 2011 byl publikován výzkum provedený na 33 studentkách a 3 studentech psychologie. Respondenti měli u 32 fotografií hlav mladých mužů určit, které z nich považují za nepachatele a které za pachatele. U pachatelů pak odhadovali, zda se jednalo o nenásilný či násilný trestný čin a dále o jaký trestný čin konkrétně šlo. Svě odpovědi zanášeli na číselné stupnice podle toho, jak si byli tvrzeními jisti. Na fotografiích bylo zobrazeno 16 kriminálních (distribuce drog, žhářství, fyzický útok, znásilnění) a 16 netrestaných studentů, vždy muži do 29 let, běloši, bez jizev,

²²³ HERETIK, Anton. *Forenzná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 66.

²²⁴ ŠEJNOHA, Josef. *Kriminální psychologie: Stručné základy kriminální psychologie pro právníky a praktické kriminalisty*. Praha: Československý detektiv, 1930, s. 125.

²²⁵ HERETIK, Anton. *Forenzná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 67.

²²⁶ HOUBOVÁ, Drahomíra aj. *Psychologie pro právníky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 184.

tetování, vousů či jiných stigmatizujících znaků. Výsledky ukázaly, že respondenti byli schopni na základě fotografií obličejů dobře rozlišit kriminálníky od nekriminálních. Jisti si však byli spíše u pachatelů nenásilných trestných činů. Násilníky označovali jako možné pachatele, ovšem s menší odhadovanou pravděpodobností. Nedařilo se jim ani přiřadit správný trestný čin k danému pachateli. Ženy měly problém poznat pachatele znásilnění, dokonce je označovaly za nejméně pravděpodobné kriminálníky.²²⁷ Taková zjištění považuji za velice cenná pro praxi kriminalistického psychologa. Samozřejmě je třeba se na osobnost pachatele dívat v širším kontextu. Jak uvádí Heretik, fyziognomické znaky jsou pouze jednou determinantou zločinnosti.²²⁸ Jsem však toho názoru, že není možné je z kriminalistické psychologie zcela vynechat.

²²⁷ VALLA, Jeffrey M., Stephen J. CECI and Wendy M. WILLIAMS. The Accuracy of Inferences about Criminality Based on Facial Appearance. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology*. 2011, Vol. 5, No. 1, p. 66–91.

²²⁸ HERETIK, Anton. *Forezná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a iné pomáhajúce profesie*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, s. 67.

VI. Typologie pachatelů podle Hazelwooda a Douglase

Speciální agenti FBI R. R. Hazelwood a E. Douglas vytvořili pro potřeby profilování neznámého pachatele typologii podle charakteru scény deliktu. Rozlišili pachatele organizovaného a pachatele dezorganizovaného. *Organizovaný pachatel* má často maskulinní vzhled.²²⁹ Vyznačuje se průměrnou až nadprůměrnou inteligencí, mívá vysoký sociální status ve své rodině, zpravidla žije s partnerkou, je sociálně zdatný, vykonává spíše kvalifikovanou profesi. Výběr oběti a místa činu má svůj řád, pachatel svůj čin dopředu promýšlí, připravuje a plánuje. *Dezorganizovaný pachatel* představuje v zásadě opak typu organizovaného. Vyznačuje se spíše podprůměrnou inteligencí, nemá příliš sociálních vazeb, většinou nevede běžný sexuální život, bývá sociálně neobratný, vykonává nekvalifikovanou činnost. Čin páchá nepromyšleně, improvizuje.²³⁰

Hazelwood a Douglas popsali svou typologii původně na sexuálních vraždách.²³¹ Lze ji však využít i u jiných typů vražd, zejména takových, které jsou páchány sériově.²³² Ačkoli byla teorie vytvořena pro konkrétní trestnou činnost, řadím ji mezi obecné typologie osobnosti pachatele. Jsem toho názoru, že znaky organizovanosti a dezorganizovanosti lze najít i u pachatelů jiných deliktů. To potvrzuje validační studie konceptu psychologického profilování zaměřená na analýzu místa činu žhářů motivovaných profitem nebo vandalismem. Výsledky výzkumu potvrdily přítomnost znaků organizovaného a dezorganizovaného typu pachatele ve způsobech kriminálního chování žhářů. Přínosem výzkumu tak bylo rozšíření empirických základů profilování.²³³

Tuto typologii považuji za obecnou i z pohledu extrémnosti protichůdně vymezených charakterů, které nemusejí vždy zcela odpovídat každému individu. Záhorská uvádí, že se na některých místech činu objevují znaky obou typů

²²⁹ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 45.

²³⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 385.

²³¹ HAZELWOOD, Robert R. and John E. DOUGLAS. The Lust Murderer. *FBI Law Enforcement Bulletin*. 1980, Vol. 49, No. 4, p. 18-22.

²³² ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 45.

²³³ KOCŠIS, Richard N., Harvey J. IRWIN and Andrew F. HAYES. Organised and Disorganised Criminal Behaviour Syndromes in Arsonists: A Validation Study of a Psychological Profiling Concept. *Psychiatry, Psychology and Law*. 1998, Vol. 5, No. 1, p. 117-131.

pachatelů. Nelze očekávat znaky charakteristické pro zcela čistý osobnostní typ. Roli hraje celá řada proměnných. Například je třeba počítat s případným spolupachatelstvím. V širším kontextu tak může být teorie organizovaného a dezorganizovaného typu kromě profilování neznámého pachatele dobře využitelná v kriminalistické psychologii například při obecné volbě taktiky následných vyšetřovacích úkonů či při přípravě na výslech (koho vyslýchat jako prvního, kdo je sugestibilnější, kdo ovlivňuje druhého aj.).²³⁴

²³⁴ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 47.

VII. Obecná typologie osobnosti pachatelů

Integrativní obecná typologie pachatelů vznikla na základě kritiky jednostranně zaměřených přístupů k osobnosti pachatele a náhodného výběru sledovaných faktorů. Dnešní autoři se shodují, že příčinu páchaní trestné činnosti je třeba hledat v kombinaci četných vlivů (genetických, sociálních a psychických).²³⁵ Fischer a Škoda uvádějí, že tato typologie vychází z dlouholeté praxe různých odborníků, zobecňuje řadu jiných typologií, a je proto nejlépe aplikovatelná.²³⁶ Čírtková²³⁷ a Matoušková²³⁸ rozlišují na základě hledisek blízkých psychopatologii pět základních typů osobnosti pachatele, a to socializovaný typ, neurotický typ, psychopatický typ, mentálně nedostatečný typ a psychotický typ.

Socializovaný typ je z hlediska psychologie osobnosti „normální“, nevyskytuje se u něj žádná patologie. Spáchaný trestný čin je spíše epizodický, jeho motivace je pochopitelná (např. nedbalostní jednání, situační tlak) a reakce jsou přirozené (lítost, úzkost, obavy o další životní cestu aj.). Jednání s ním bývá bezproblémové. *Neurotický typ* je emočně nestabilní, zpravidla trpí ve větší či menší míře neurotickou poruchou (úzkostnost, depresivní ladění, hysterické reakce aj.). Jeho kriminální jednání může být protestem proti vlastní rodině (např. u mladých delikventů), bývá motivováno potřebou uznání (snaha na sebe upozornit) nebo nevědomým pocitem viny (sankce přinese úlevu). Způsob spáchání trestného činu je amatérský (zanechává zřetelné stopy). Při jednání s tímto typem se doporučuje pozitivní atmosféra a jednoznačná komunikace. *Psychopatický typ* se vyznačuje významným podílem osobnosti na kriminálním jednání.²³⁹ Jde o odlišné druhy psychopatů, pro které jsou typické určité rysy (paranoidní psychopat, hypertymní/hypotymní/cyklotymní psychopat, schizoidní psychopat, explozivní psychopat, anankastický psychopat, hysterický psychopat, astenický psychopat, sociopat).²⁴⁰ Tyto rysy představují ve značné míře trvalou odchylku osobnosti, proto psychopati často recidivují, výkon trestu odnětí svobody je většinou

²³⁵ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 133.

²³⁶ FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Praha: Grada, 2014, s. 183.

²³⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 62.

²³⁸ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 134.

²³⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 62–64.

²⁴⁰ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 135.

neovlivní. Patří k nejproblémovějším pachatelům, při jednání je třeba zachovat si jistotu, důraznost a důslednost. *Mentálně nedostatečný typ* je charakterizován nízkou inteligencí. Jeho kriminální chování bývá nepromyšlené, často páchá násilnou trestnou činnost. Při jednání s ním je třeba zohlednit zvýšené riziko sugestibility (např. lživé produkce či doznání). *Psychotický typ* trpí některou z konkrétních podob psychózy. Často se dopouští násilné trestné činnosti, zpravidla bizarního či brutálního typu. Motivace bývá nečitelná. U tohoto typu se vyžaduje intervence psychiatra nebo psychologa, jelikož psychotický pachatel musí být z důvodu nepřičetnosti zbaven trestněprávní odpovědnosti. Při jednání s ním je nutné ověřovat získané informace.²⁴¹

Netík, Netíková a Hájek k uvedenému výčtu přiřazují ještě *deviantně socializovaný typ* pachatele, kterého označují jako kulturou podmíněného delikventa. Jedná se o jedince, který si osvojil sociální normy určité skupiny, jež jsou ale v rozporu s normami společnosti. Vyznačuje se sice regulovaným chováním, ovšem nesprávnými normami.²⁴²

Z popisu jednotlivých osobnostních rysů vyplývá, že je tato typologie v kriminalistické psychologii velice dobře využitelná při volbě strategie jednání s konkrétním pachatelem (např. vedení výslechu) a při přípravě vyšetřovacích úkonů (např. přizvání psychologa-konzultanta či znalce z oboru psychiatrie).

²⁴¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 62–66.

²⁴² NETÍK, Karel, Daria NETÍKOVÁ a Stanislav HÁJEK. *Psychologie v právu: Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 8.

VIII. Typologie pachatelů vybraných násilných trestných činů

V této příloze alespoň stručně nastíním některé významné typologie specifických druhů násilných trestných činů, konkrétně sériové vraždy, masové vraždy a sériového znásilnění. Jedná se o nejzávažnější násilné trestné činy, proto se jim v oblasti vytváření typologií pachatelů věnuje značná pozornost.

Asi nejčastěji citovanou teorií je *typologie pachatelů sériových vražd podle Holmese a De Burgera*, která dělí tyto pachatele na základě motivace agresivního jednání do čtyř skupin na vizionářský typ (motivace vzniká na psychopatologickém základě), misionářský typ (jsou motivováni etickými, religiozními či jinými principiálními důvody), hédonistický typ (dělí se na vrahy ze žádostivosti motivované sexuální slastí, vrahy z nadšení motivované touhou po silných zážitcích a vrahy pro zisk motivované majetkovým či jiným profitem) a mocensky orientovaný typ (motivováni touhou po moci a kontrolou nad obětí, jejím životem a smrtí).²⁴³ Typologie byla později doplněna o typ milosrdný (motivováni přesvědčením, že oběti pomáhají).²⁴⁴ Toto rozdělení sériových vražd má pro vyšetřovací praxi orientační teoretickou a poznávací hodnotu.²⁴⁵

Odlišný výčet poskytuje *kompilovaná typologie masových vražd*, jejímiž autory jsou R. a S. Holmesovi. Zpracováním dosavadních relevantních poznatků rozdělili masové vrahy do deseti kategorií. Řadí se sem vrazi z rodinného kruhu (vraždí vlastní rodinu), vrazi motivovaní ziskem, vrazi motivovaní sexem, pseudo-komanda (fascinovaní zbraněmi a představou sebe jako vraždícího vojáka), vrazi ze zálohy (vraždí například prostřednictvím požáru či výbušnin), psychopatičtí vrazi, vrazi z profesního kruhu (vraždí ve svém zaměstnání), vrazi-učedníci (vraždí na příkaz vůdce), ideologičtí vrazi (vůdci přesvědčující ostatní k sebevraždě) a institucionální vrazi (vraždí na příkaz vůdce v průběhu genocidy).²⁴⁶

²⁴³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 114–115.

²⁴⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013, s. 36.

²⁴⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 115.

²⁴⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: Příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015, s. 46–51.

Čírtková popisuje mimo jiné *typologii sériových pachatelů znásilnění*. Rozlišuje čtyři typy znásilňovačů. Patří sem typ kompenzujícího pachatele (motivovaný touhou po vyrovnání své sociální nedostačivosti), typ pachatele testujícího svou moc (motivovaný touhou po nadvládě), typ zlostného nepřítele žen (motivovaný touhou po odplatě) a typ sadisty (motivovaný sexuální deviací). Tato typologie však není uplatnitelná vždy (např. skupinové znásilnění, znásilnění v průběhu jiného trestného činu), proto také nehledá ideální typ pachatele, nýbrž kompilaci z charakteristik uvedených prototypů.²⁴⁷

²⁴⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 195–196.

IX. Násilí jako celosvětový problém a oblast zájmu základních oborů psychologie

Zásadním dokumentem pro doložení závažnosti tématu násilí a jeho mezioborové provázanosti je Světová zpráva o násilí a zdraví, kterou vydala Světová zdravotnická organizace. Násilí je zde prezentováno jako celosvětový problém. Je chápáno jako záměrné použití fyzické síly a vyhrožování silou způsobující smrt, fyzické zranění, psychickou újmu, ohrožení vývoje nebo deprivaci. Dělí se podle jeho zaměření na *násilí proti sobě samému* (tj. sebevražedné chování a sebe-zneužívání), *násilí interpersonální* (tj. násilí v rodině/mezi partnery čili na dětech, na partnerovi, na seniorech a násilí v komunitě čili na známých a na neznámých) a *násilí kolektivní* (tj. sociální, politické a ekonomické). Dle sdělení Světové zdravotnické organizace přijde v důsledku násilí ročně o život více než milion osob. Je to jedna z nejčastějších příčin smrti u osob mezi 15 a 44 lety. Ještě mnohem víc lidí je násilím poznamenáno, a to nejrůznějšími fyzickými či duševními následky.²⁴⁸

Ohnisko tématu násilí v jeho důsledcích spatřuje vývojová psychologie. Násilím se zabývá zejména v oblasti týrání, zneužívání, zanedbávání a deprivace v rodině a blízkém mimorodinném společenství. Mapuje také násilí v kontextu kultury, médií a válečných konfliktů. Vnímá jej jako faktor ohrožující člověka po celý jeho život. Za zvlášť závažné násilí pak považuje takové, které ohrožuje celé skupiny populace či celou společnost.²⁴⁹ Z pohledu sociální psychologie lze násilí vymezit o něco úžeji, a to jako fyzickou agresi s těžkými důsledky. V literatuře se často používá pojmu násilí jako synonyma pro pojem agrese. To však může způsobovat různá nedorozumění, jelikož násilí je pouze jednou z forem agrese. Lze říci, že násilí je vždy agresí, ale ne každá agrese je násilím. Agrese je v sociální psychologii pojímána především jako forma chování, která v sobě zahrnuje záměrné ubližování, způsobování negativních důsledků. Oproti psychologii vývojové zde není tolik důležité, jaké konkrétní následky byly způsobeny.

²⁴⁸ KRUG, Etienne G., et al., eds. *World report on violence and health*. Geneva: World Health Organization, 2002, p. 3–7.

²⁴⁹ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006, s. 300–308.

Zásadním znakem je cílevědomý charakter násilí.²⁵⁰ Z hlediska psychologie osobnosti je však tento pojem opět o něco širší. Agresivním potenciálem totiž disponuje každý jedinec. O agresi se hovoří v oblasti motivace, a to jako o reakci na situaci frustrace, která se vyskytuje v různých formách. Pudový základ má *agrese vzteklá*, která by měla být ventilována vhodným způsobem (např. při sportu), kdežto *agrese instrumentální* je naučená a její útlum je závislý spíše na neúspěchu zvolené agresivní strategie. Nebezpečná agrese je pak taková, která ohrožuje důstojnost, práva či svobodu jiné osoby.²⁵¹

²⁵⁰ LOVAŠ, Ladislav. Agrese. In: VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK, ed. *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008, s. 267–268.

²⁵¹ NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia, 2009, s. 121–122.

X. Poznatky o násilí vycházející z neurokriminologie

Neurokriminologie je nově vznikající vědní disciplína, která se zabývá možnostmi poznávání biologických základů zločinu. Usiluje o pochopení kriminálního jednání prostřednictvím neurovědy. Pomocí metod zobrazujících mozek hledá například vysvětlení neurálního jádra násilí. Díky takovým poznatkům lze lépe porozumět podstatě násilných trestných činů. Raine spatřuje elementární původ tohoto pojetí v práci Lombrosa. Upozorňuje, že ačkoli se od teorií tohoto autora ve 20. století ustoupilo, současná neurologická technika umožňuje provádění exaktnějších výzkumů biologických základů násilí, což otevírá zajímavá východiska pro práci s násilníky.²⁵² V České republice hovořil 24. 1. 2017 o formování nového oboru neurokriminologie hlavní host 3. ostravské konference soudních znalců RNDr. Peter Minárik, PhD. Součástí přednášky bylo i pojednání o hledání podstaty struktur mozku a jeho činnosti, která hraje roli v antisociálním chování.²⁵³ Jde tedy o téma nové, aktuálně prozkoumávané. Studie věnující se neurokriminologii a příbuzným oblastem přinášejí řadu významných poznatků. Dále uvedu některé z nich, zejména ty, které jsou spojovány s funkcí mozku a neurotransmiterů souvisejícími s násilím.

Hamer a Copeland vysvětlují, že lidský mozek je naprogramován tak, aby byl člověk schopen vzteku a na pocity nenávisti, frustrace a vzteku reagoval ještě větším vztekem. Tento proces řídí amygdala (tj. část limbického systému).²⁵⁴ Glenn a Raine vykládají, že výrazně snížený objem a funkce amygdaly produkují proaktivní agresi a naopak u zvýšeného objemu a funkce se vyskytuje agrese reaktivní.²⁵⁵ Vevera, Černý a Král uvádějí, že lze u impulzivních násilníků pomocí tomografie (PET, SPECT) a funkční magnetické rezonance (fMRI) popsat snížený objem frontálních laloků a glukózového metabolismu. Impulzivní násilí tak z neurologického pohledu vysvětlují jako důsledek sníženého prahu aktivace

²⁵² RAINE, Adrian. *The Anatomy of Violence: The Biological Roots of Crime*. New York: Pantheon Books, 2013, s. 8–9.

²⁵³ MINÁRIK, Peter. O přednášejících a jejich tématech k přednesení na konferenci. *3. ostravská konference soudních znalců* [online]. Ostrava, ©2016–2017 [cit. 2017–08–14].

²⁵⁴ HAMER, Dean a Peter COPELAND. *Geny a osobnost: Biologické základy psychiky člověka*. Přeložili Vlastimil BLECHA, Ondřej PRCÍN a Klára VAŇKOVÁ. Praha: Portál, 2003, s. 77.

²⁵⁵ GLENN, Andrea L. and Adrian RAINE. Neurocriminology: Implications for the Punishment, Prediction and Prevention of Criminal Behaviour. *Nature Reviews Neuroscience*. 2014, Vol. 15, No. 1, p. 54–63.

motorických agresivních reakcí na vnější podněty (bez zhodnocení negativních dopadů). Dochází zde k nerovnováze mezi zpomalenou funkcí prefrontálního kortexu (např. spojuje informace z vnějších podnětů, plánování a rozhodování) a zvýšenou aktivitou limbických struktur (např. kontrolují úzkost a strach).²⁵⁶

Vallabhajosula hovoří v souvislosti s násilím i o nebezpečí úrazů ovlivňujících jednotlivé funkce mozku, zejména pak o poškození temporálních a frontálních laloků, které jsou zvláště zranitelné z důvodu svého umístění. Taková zranění mohou mít různou příčinu i podobu. Často však způsobují významné deficity v inteligenci, paměti a osobnosti. Mohou zapříčinit i trvalé omezení kognitivních funkcí.²⁵⁷ Longitudinální studie, kterou provedli Fazel, Lichtenstein, Grann a Långström, dokládá, že traumatická poškození mozku významně zvyšují riziko výskytu násilného chování.²⁵⁸

Současní odborníci spojují s agresí také některé neurotransmitery, zejména serotonin.²⁵⁹ Hamer a Copeland popisují výzkumy zaměřené na souvislost serotoninu s násilím. Ty dokazují, že se snížená hladina serotoninu a 5-hydroxyindolyloctové kyseliny (produkt rozkladu serotoninu) váže na výskyt násilného chování. Některé z výzkumů ukázaly, že u výrazných projevů agrese jsou vyšší i hladiny noradrenalinu a ACTH (obě látky souvisejí se stresem).²⁶⁰ Vevera, Černý a Král v této souvislosti odkazují na Cloningerovu teorii. Doplnují, že se při výzkumech spojených s měřením hladiny noradrenalinu v plazmě u osob s vyšší bazální úrovní agresivity vyskytovala zvýšená hladina noradrenalinu, testosteronu, růstového hormonu a kortizolu.²⁶¹

Z výše uvedeného vyplývá, že na témata příbuzná neurokriminologii již byla publikována řada výzkumů (experimentálních, longitudinálních i meta-

²⁵⁶ VEVERA, Jan, Martin ČERNÝ a Pavel KRÁL. Agrese a násilné chování. *Postgraduální medicína*. 2011, roč. 11, č. 2, s. 220–226.

²⁵⁷ VALLABHAJOSULA, Brigitte. *Murder in the Courtroom: The Cognitive Neuroscience of Violence*. New York: Oxford University, 2015, p. 29.

²⁵⁸ FAZEL, Seena, Paul LICHTENSTEIN, Martin GRANN and Niklas LÅNGSTRÖM. Risk of Violent Crime in Individuals with Epilepsy and Traumatic Brain Injury: A 35-Year Swedish Population Study. *PLOS Medicine* [online]. 2011, Vol. 8, No. 12 [cit. 2017–08–14].

²⁵⁹ GLENN, Andrea L. and Adrian RAINE. Neurocriminology: Implications for the Punishment, Prediction and Prevention of Criminal Behaviour. *Nature Reviews Neuroscience*. 2014, Vol. 15, No. 1, p. 54–63.

²⁶⁰ HAMER, Dean a Peter COPELAND. *Geny a osobnost: Biologické základy psychiky člověka*. Přeložili Vlastimil BLECHA, Ondřej PRCÍN a Klára VAŇKOVÁ. Praha: Portál, 2003, s. 85–89.

²⁶¹ VEVERA, Jan, Martin ČERNÝ a Pavel KRÁL. Agrese a násilné chování. *Postgraduální medicína*. 2011, roč. 11, č. 2, s. 220–226.

analytických). Někteří autoři také čerpají přímo ze své praxe. Například neurolog Jonathan Pincus provedl mnoho studií masových vrahů a pachatelů násilných trestných činů zaměřených na vnitřní faktory způsobující agresivní chování. Zjistil, že většina násilníků byla v dětství vystavena brutálnímu týrání, které následně vedlo k permanentnímu poškození jejich mozku. Své nálezy podkládá četnými kazuistikami. Příkladem může být Louis Culpepper, který několik týdnů před tím, než začal páchat násilnou trestnou činnost, utrpěl při automobilové nehodě vážná zranění, která měla za následek krvácení do mozku s velkými sraženinami krve v oblasti pravého a levého frontálního laloku. Odsouzen byl za pohlavní zneužívání své šestileté nevlastní dcery. Culpepper byl v dětství sám sexuálně zneužíván otcem, dědem a jejich známými. Pincusova analýza ukazovala, že pachatel utrpěl dvojí postižení (vývojové a fyzické). Následkem pohlavního zneužívání v dětství se u něj vyvinuly pedofilní sklony, které však držel v rovině fantazií. Zábrany ztratil až vlivem nehody, při které byly poškozeny jeho frontální laloky. Pokud by došlo pouze k poškození mozku v dospělosti, pravděpodobně by trpěl emoční necitlivostí, nechápal by následky svých činů a mohl by mít sníženou sexuální zdrženlivost, ale bez pedofilních sklonnů. Pincus z tohoto a z dalších podobných případů odvozuje, že zneužívání v dětství generuje nutkání k násilnému jednání a neurologické či psychické defekty v mozkové tkáni způsobují ztrátu zábran taková nutkání ukojit.²⁶²

Popisovaná kazuistika dokládá, že neurologické faktory nejsou jedinými zdroji násilí. Ostatně i Hamer a Copeland, kteří se zabývají biologickými základy osobnosti, zdůrazňují, že pouze geny zločince nedělají. Spouštěčem je vždy kombinace genů, prostředí, povahy a osobnosti.²⁶³ Pincus je však přesvědčen, že precipitory různých druhů násilí se v zásadě příliš neliší. Během své pětadvacetileté praxe vyšetřil přibližně 150 vrahů, u kterých věří, že většina z nich zabíjela ze stejných důvodů, a to i přes rozdílnou klasifikaci jejich činů. Spojovacím článkem jsou dřívější prožitky represe, neurologické defekty a duševní choroby.²⁶⁴

²⁶² PINCUS, Jonathan H. *Masoví vrazi*. Přeložil Ivo POSPÍŠIL. Praha: Lidové noviny, 2002, s. 11–14.

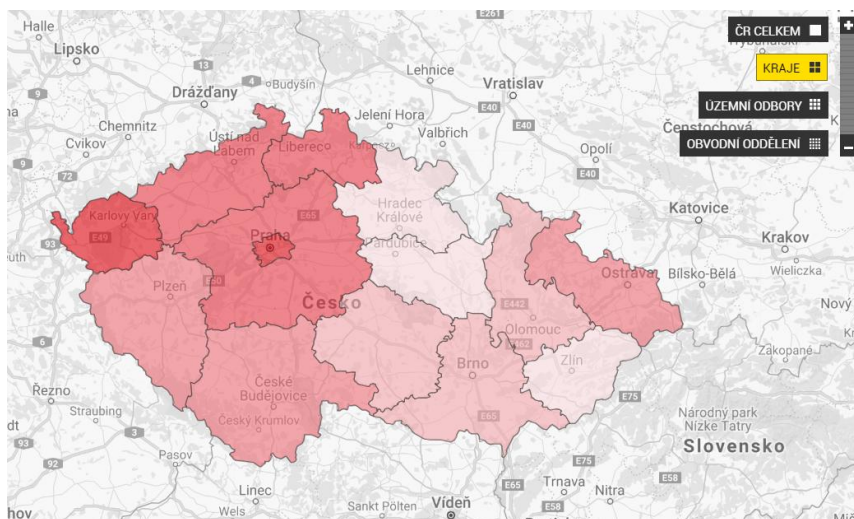
²⁶³ HAMER, Dean a Peter COPELAND. *Geny a osobnost: Biologické základy psychiky člověka*. Přeložili Vlastimil BLECHA, Ondřej PRCÍN a Klára VAŇKOVÁ. Praha: Portál, 2003, s. 78.

²⁶⁴ PINCUS, Jonathan H. *Masoví vrazi*. Přeložil Ivo POSPÍŠIL. Praha: Lidové noviny, 2002, s. 9.

XI. Statistická struktura zjištěné násilné kriminality v ČR

Nejčastější násilnou kriminalitou zjištěnou Policií ČR v období od ledna do prosince 2017 bylo úmyslné ublížení na zdraví (4 767 trestných činů), dalšími četnými činy byly porušování domovní svobody (1 936 trestných činů), nebezpečné vyhrožování (1 919 trestných činů) a loupež (1 564 trestných činů). Méně častými, za to však závažnými násilnými trestnými činy byly znásilnění (598 trestných činů), týrání osoby žijící ve společném obydlí (515 trestných činů), týrání svěřené osoby (197 trestných činů) a vražda (146 trestných činů).²⁶⁵ Ministerstvo vnitra ve své zprávě o vnitřní bezpečnosti vyzdvihuje v oblasti násilné kriminality skutečnost, že stejně jako v posledních třech letech je velké procento vražd (dokonaných i nedokonaných) spácháno na seniorech, rodičích a prarodičích a to brutálním způsobem. V roce 2016 byly také alarmující počty vražd a pokusů vražd na zasahujících policistech. U loupeží pak zdůrazňují přetrvávající trend páchaní pouličních loupeží, a dále loupeží heren a benzínových čerpacích stanic.²⁶⁶ Geografické rozložení vybraných násilných trestných činů na území České republiky lze ilustrovat pomocí následující mapy.

Obrázek č I: Mapa vybrané násilné kriminality za období od ledna 2017 do května 2018 (vraždy, znásilnění, fyzické útoky, loupeže, porušování domovní svobody)²⁶⁷

²⁶⁵ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2017. *Policie České republiky* [online]. ©2018, posl. revize 2. 3. 2018 [cit. 2018-07-23].

²⁶⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2016: Ve srovnání s rokem 2015*. Praha: MV ČR, 2017, s. 21.

²⁶⁷ OTEVŘENÁ SPOLEČNOST. Mapa kriminality. *Otevřená společnost* [online]. ©2018 [cit. 2018-07-23].

Z grafického znázornění vyplývá, že nejvyšší index kriminality (tj. počet zjištěných vybraných skutků za zvolené období, přepočtený na 10 000 obyvatel – dále jen „IK“) u vybraných násilných trestných činů (dále jen „TČ“) se ve sledovaném období objevil na území Karlovarského kraje (IK 36,2; 1 099 TČ) a hlavního města Prahy (IK 33,9; 4 184 TČ). Zvýšená kriminalita se zobrazuje v krajích Ústeckém (IK 32,1; 2 661 TČ), Libereckém (IK 31,7; 1 390 TČ) a Středočeském (IK 31,1; 3 950 TČ). Střední úroveň dosáhly Moravskoslezský kraj (IK 30,9; 3 815 TČ), Plzeňský kraj (IK 30,9; 1 763 TČ) a Jihočeský kraj (IK 27,5; 1 743 TČ). Nižší kriminalita je znázorněna u krajů Jihomoravského (IK 26,4; 3 065 TČ), Vysočina (IK 21,9; 1 119 TČ) a Olomouckého (IK 24,8; 1 583 TČ). Nejnižší kriminalitu pak zaznamenali kraje Zlínský (IK 19,6; 1 155 TČ), Královéhradecký (IK 19,1; 1 061 TČ) a Pardubický (IK 16,7; 863 TČ).

XII. Kriminální sklon

Blatníková a Netík vysvětlují pojem kriminální sklon jako vnitřní předpoklady jedince ke kriminálnímu jednání. Zmiňují, že pod tento jev bývají obvykle zařazovány různé ohrožující faktory, například brzký počátek kriminálního chování, abúzus alkoholu v adolescenci, prudké výbuchy hněvu, nízká sebekontrola, impulzivita, vyhledávání rizika, limitované abstraktní usuzování, kognitivní rigidita, deficitní řešení problémů v sociálních interakcích, nedostatek empatie, sobeckost, egocentrický hodnotový systém, nedostatek kritického myšlení apod.²⁶⁸

Kulišťák aj. zmiňují sklon ke kriminálnímu jednání jako vlastnost sledovanou v dotazníkové psychodiagnostické metodě PEN, a to pomocí kriminální škály.²⁶⁹ Svoboda uvádí, že se tato metoda vyvinula z původního Eysenckova osobnostního dotazníku. Jako nejnovější verzi popisuje EPQ-R, ve kterém škála kriminality obsahuje celkem 34 položek. Tyto diagnostické metody vycházejí z Eysenckova pojetí osobnosti charakterizovaného dimenzemi extraverte-introverze, neuroticismu a psychoticismu.²⁷⁰ Nebylicyn a Gray vysvětlují Eysenckovu teorii vztahující se ke kriminálnímu sklonu na základě předpokladu, že zločinci mívají vyšší skóry v rozměru psychoticismu. Některé položky psychoticismu totiž obsahují znaky související s antisociálním chováním (např. necitlivost, bázlivost, krutost aj.). Odvolávají se při tom také na výzkumy ukazující statisticky významný výskyt psychopatie, zločinnosti nebo alkoholismu u závažnějších duševních chorob (např. schizofrenie).²⁷¹ Tuto problematiku zkoumal i Serin, který vypracoval studii zaměřenou na vztah mezi psychopatií a násilným chováním u zločinců. Dospěl k závěru, že psychopati disponují vyšší mírou impulzivity a agresivity než „ne-

²⁶⁸ BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008, s. 12–32.

²⁶⁹ KULIŠŤÁK, Petr aj. *Klinická neuropsychologie v praxi*. Praha: Karolinum, 2017, s. 443.

²⁷⁰ SVOBODA, Mojmir, ed., Pavel HUMPOLÍČEK a Václav ŠNOREK. *Psychodiagnostika dospělých*. Praha: Portál, 2013, s. 384–385.

²⁷¹ NEBYLICYN, Vladimir D. and Jeffrey A. GRAY, eds. *Biological Bases of Individual Behavior*. New York: Academic, 1972, p. 348.

psychopati“, což u nich zvyšuje pravděpodobnost chovat se agresivně, tedy zesiluje jejich kriminální sklon k násilné trestné činnosti.²⁷²

Šubrt aj. potom pojednávají o kriminálním sklonu jako o individuálních charakteristikách determinujících rozhodnutí, zda jedinec poruší či neporuší právní normy. Tento sklon je dán kombinací morálky jedince a jeho schopností sebekontroly, která může být v určitých situacích oslabena (např. alkoholem). Zdůrazňují však, že velice významný vliv na kriminální chování má dané prostředí, v němž se jedinec nachází. Konstatují, že někteří jedinci se sklonem ke kriminalitě mají větší tendence vyskytovat se v kriminogenním prostředí.²⁷³ Podle Jandourka takové prostředí povzbuzuje sklon k nelegální činnosti a poskytuje jedinci řadu sociálních vazeb s okolím, které preferuje kriminální normy.²⁷⁴ Takové prostředí (sociální, prostorové i situační) pak poskytuje více příležitostí k násilnému kriminálnímu jednání. Je to vlastně nekončící kolotoč vlivů, které podněcují kriminální sklon daného jedince.

²⁷² SERIN, Ralph C. Psychopathy and Violence in Criminals. *Journal of Interpersonal Violence*. 1991, Vol. 6, No. 4, p. 423–431.

²⁷³ ŠUBRT, Jiří aj. *Soudobá sociologie VI: Oblasti a specializace*. Praha: Karolinum, 2014, s. 166.

²⁷⁴ JANDOUREK, Jan. *Průvodce sociologií*. Praha: Grada, 2008, s. 117.

XIII. Kriminální příležitost

Příležitost je velice významným faktorem ovlivňujícím vznik a vývoj kriminálního chování u násilné trestné činnosti. Jak praví moudré přísloví, „příležitost dělá zloděje“. Felson a Clarke ve své publikaci příhodně nazvané podle citovaného přísloví předkládají deset principů, na kterých je postavena teorie příležitosti. Tuto teorii podkládají řadou výzkumů a statistických dat. První princip říká, že *příležitosti jsou jednou z příčin všech trestných činů* (např. nedostatečné zabezpečení baru, setrvávání v nebezpečném prostředí aj.), druhý princip upozorňuje, že *příležitosti k trestné činnosti jsou vysoce specifické* (např. loupežné přepadení má jinou konstelaci příležitosti než vloupání do banky), třetí poukazuje na fakt, že *příležitosti k trestné činnosti se soustřeďují v určitých lokalitách a časech* (např. některá místa jsou po setmění daleko nebezpečnější než ve dne), čtvrtý zdůrazňuje, že *příležitosti vycházejí z každodenního pohybu aktivit* (např. vloupání do bytů se obvykle provádí v době, kdy jsou všichni v práci či ve škole), za páté je vyzdvihováno, že *jeden typ trestné činnosti vytváří příležitosti pro další* (např. kuplířství a prostituce mohou vést k násilí a k loupežným přepadením), za šesté, že *některé produkty nabízejí lákavější příležitosti k trestné činnosti* (např. elektronika v bytě bývá snadno viditelná, přístupná a přenosná), za sedmé, že *společenské a technické změny vyvolávají nové příležitosti* (např. všeobecná atraktivita, vysoká cena a rychlý vývoj notebooků podněcují pravděpodobnost jejich odcizení), za osmé, že *prevenci kriminality lze provádět omezováním příležitostí* (např. zvýšení počtu policejních kontrol v barech jako prevence násilných rvaček), za deváté, že *omezení příležitostí obvykle nevede k přesunu trestné činnosti* (např. výzkumy vyvrátily domněnku, že snížení kriminality v jedné lokalitě bude mít za následek zvýšení kriminality v lokalitě jiné) a konečně za desáté je zdůrazňováno, že *zacílené omezení příležitostí může vést k rozsáhlejšímu snížení kriminality* (např. omezení příležitosti v jedné lokalitě napomáhá snížit kriminalitu v globálním měřítku).²⁷⁵

Blatníková a Netík pak zmiňují konkrétní kriminální příležitosti, například kontakt s kriminálním podsvětím či deviantní trávení volného času s podobně

²⁷⁵ FELSON, Marcus a Ronald V. CLARKE. *Příležitost dělá zloděje: Praktická teorie prevence kriminality*. Přeložil Daniel SOUKUP. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003, s. 41.

povahově profilovanými jedinci. Podtrhují také vliv motivace, jelikož jedinci silně motivovaní spáchat trestný čin budou pravděpodobně intenzivně vyhledávat vhodné kriminální příležitosti a naopak.²⁷⁶ Matoušková v souvislosti s motivací pachatele poukazuje i na tzv. teorii chaosu. Ta pojímá kriminální situaci jako souhru proměnných, které nelze ovlivnit, jsou nezávislé na vůli a jsou významně podmíněny shodou různých náhod.²⁷⁷ Čírtková dodává, že kriminální jednání nemusí být vždy logicky vysvětlitelné. Ne vždy se jedná o vyústění kauzálního řetězce psychologických, sociálních a jiných příčin. Jev zvaný „motýlí efekt“ vysvětluje situace, při kterých může i zanedbatelná okolnost způsobit nastartování závažných důsledků v podobě násilného kriminálního chování (např. drobné nedorozumění mezi partnery vyústí ve velký incident s původně nepředpokladatelnými následky).²⁷⁸

²⁷⁶ BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008, s. 12–32.

²⁷⁷ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 85–86.

²⁷⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 185.

XIV. Konzultační činnost psychologa při vyšetřování násilných trestných činů

Vyšetřovatelé a kriminalisté se ve své praxi běžně setkávají s řadou úkolů, při kterých hrají významnou roli psychologické jevy pramenící z osobnosti pachatele (zvláště pak u násilné trestné činnosti). Jejich práce tak může být zefektivněna přizváním psychologa konzultanta a to k poměrně široké škále vyšetřovacích úkonů. V této příloze předkládám výčet významných situací, ve kterých může psycholog konzultant účinně intervenovat. Strukturuji je na konzultace před zahájením vyšetřování, konzultace před zahájením trestního stíhání, psychologickou analýzu vyšetřovacích úkonů a psychologickou pomoc při přípravě vyšetřovacích úkonů.

- **Konzultace před zahájením vyšetřování**

Záhorská konstatuje, že jsou konzultační služby psychologa ve fázi před zahájením vyšetřování využívány spíše sporadicky, ačkoli by mohly být velice efektivní. Upozorňuje, že důvod netkví v tom, že by taková konzultace nebyla zapotřebí. Problémem je spíše fakt, že jen málokdo ví, že lze psychologa využít již v tomto stádiu.²⁷⁹ Dle § 14 zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky však policie při plnění svých úkolů spolupracuje mimo jiné i s fyzickými osobami. Dle § 18 téhož zákona jsou policisté oprávněni tyto osoby požádat o osobní pomoc (v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu).²⁸⁰ Taková pomoc může být dle Záhorské využita *v průběhu různých modelů operativně pátrací činnosti* (tj. využití informátora, krycích prostředků, zabezpečovací techniky a zvláštních finančních prostředků) nebo *při použití operativně pátracích prostředků a metod* (tj. předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta). Jako konkrétní příklad ze své praxe pak uvádí intervenci při sledování osob a při telefonických odposleších. Psychologická analýza operativně pátracích činností může mít

²⁷⁹ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 83.

²⁸⁰ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 11. 8. 2008, s. 4086–4116.

význam zejména pro vytváření taktiky zásahu, pro odhad nebezpečnosti osoby, pro přípravu taktiky výslechu či pro plánování dalších vyšetřovacích kroků.²⁸¹

- **Konzultace před zahájením trestního stíhání**

V době před zahájením trestního stíhání je pachatel neznámý. Policie může mít v této fázi vytipované podezřelé, ale doposud nikoho neobvinila. Gillernová, Boukalová aj. uvádějí v tomto stádiu jako příklad intervence psychologa konzultanta (nikoliv kompletní výčet) podněty k práci kriminalistů s podezřelými, svědky či poškozenými, ale také *psychologické profilování*.²⁸² Čírtková shrnuje psychologické profilování jako „*systematické vyhodnocení všech dostupných informací o případu, které jsou použity k podrobné psychologické rekonstrukci chování pachatele. ... Z rozboru chování se pak podle určitých interpretačních pravidel a s využitím určitých teorií a modelů vysuzuje pravděpodobný portrét (profil) pachatele*“.²⁸³ Gillernová, Boukalová aj. podotýkají, že ne každý trestný čin lze profilovat. Pro vyšetřování násilné trestné činnosti je však *psychologické profilování neznámého pachatele* velice cenným instrumentem, zejména pak u činů, které jsou páčány sériově. Kromě tohoto typu profilu je možné v praxi využít i *posuzování osobnosti a obvyklých a posledních aktivit oběti*, což může taktéž přispět k vytipování pravděpodobného pachatele.²⁸⁴

- **Psychologická analýza vyšetřovacích úkonů**

Psychologická analýza vyšetřovacích úkonů představuje podle Čírtkové specifickou oblast pomoci kriminalistické praxi. Je tvořena zvláštními psychologickými postupy a metodami, které se však v tuzemských podmínkách příliš často nevyužívají. Čírtková spatřuje jejich výjimečnost také v tom, že je pro ně nezbytné absolvování nadstavbového studia, které není běžnou součástí jednooborové psychologie.²⁸⁵ Lze sem zařadit metody *fyziodetekčního vyšetření* (tj. „detektor lži“, který zaznamenává fyziologické procesy během individuálně sestaveného vyšetření jedince, kde může psycholog figurovat jako ten, kdo úkon

²⁸¹ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 84–85.

²⁸² GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 17.

²⁸³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 381.

²⁸⁴ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 79–83.

²⁸⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 295.

přímo provádí či jako přizvaný konzultant, který pouze podporuje činnost fyziodekčního specialisty), *videoanalýzy* (tj. psychologická analýza obrazových a zvukových informací zachycujících nějaký procesní úkon, kdy může psycholog záznam přímo analyzovat či napomáhat vyšetřovateli při jeho přípravě),²⁸⁶ *grafologie* (tj. rozbor ručního písma využitý jako projektivní psychodiagnostická metoda zobrazující aktuální duševní stav i trvalejší charakteristiky osobnosti jedince), *psycholingvistiky* (tj. analýza specifického obrazu řečového chování zachyceného na písemnosti či audiozáznamu, jejímž výsledkem bývá profil neznámého pachatele) a *vyšetřovací hypnózy* (tj. navození změny stavu vědomí za účelem osvěžení paměti vyslychané osoby).²⁸⁷

- **Psychologická pomoc při přípravě vyšetřovacích úkonů**

Vyšetřovací úkony jsou realizovány v průběhu vyšetřování trestného činu, tedy po vznesení obvinění a zahájení trestního stíhání konkrétní osoby (ta může být stíhána na svobodě či ve vyšetřovací vazbě). Psycholog konzultant bývá v ČR v tomto stádiu přizván k úkonům výslechu, konfrontace, rekognice či rekonstrukce, méně často pak k vyšetřovacímu pokusu (např. pokus, zda mohl někdo za určitých okolností něco vidět, slyšet, provést apod.) nebo prověrce na místě (tj. forma vyšetřovacího pokusu vztahující se k určitému místu).²⁸⁸

- *Výslech*

Výslech je kriminalistická metoda, pomocí které se získávají relevantní informace z paměťových stop osoby, která vypovídá či podává vysvětlení.²⁸⁹ Významná je již jeho příprava, která probíhá ve fázi analytické (tj. analýza znalostí, schopností a psychického stavu vyslychajícího, dosud shromážděného materiálu a osobnosti vyslychaného) a syntetické (tj. závěr přípravy zahrnující v obecné části vytváření podmínek k výslechu a ve zvláštní části vypracování plánu výslechu)²⁹⁰. Záhorská zdůrazňuje, že psycholog konzultant není v přímém kontaktu s vyslychanou osobou. Podpůrné informace tak může podat v přípravné fázi

²⁸⁶ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 239, 263.

²⁸⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 389–415.

²⁸⁸ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 86.

²⁸⁹ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVAŇA. *Základy kriminalistiky*. Praha: Armex, 2005, s. 82.

²⁹⁰ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 20–21.

výslechu, bezprostředně před zahájením výslechu, během přestávky při výslechu, anebo po jeho skončení. Odborná konzultace zpravidla spočívá v zjištění základních charakteristik osobnosti vyslýchaného, doporučení nejvhodnější taktiky vedení výslechu, přizpůsobení kladených otázek osobnosti vyslýchaného, vytipování vhodné doby k vedení výslechu, analýze neverbálních projevů vyslýchaného a zhodnocení věrohodnosti výpovědi.²⁹¹

- *Konfrontace*

Konfrontace se provádí při nejasnostech v závažných okolnostech trestní věci vyplývajících z rozporu ve výpovědích dvou či více vyslechnutých osob. Při konfrontaci tváří v tvář se mají tyto rozpory vyjasnit.²⁹² Z psychologického i kriminalistického hlediska se jedná o velice složitý úkon, který vyžaduje pečlivou přípravu. Pro důkladnou analýzu je vhodné pořídít z konfrontace videozáznam.²⁹³ Záhorská spatřuje úkoly konzultačního psychologa v určení submisivity a dominance účastníků, předložení návrhů otázek a taktiky práce s účastníky, sledování neverbálních projevů a projevů zastrašování či ovlivňování ze strany dominantnějšího jedince.²⁹⁴

- *Rekognice*

Rekognice je specifická metoda kriminalistické praxe, která spočívá v opětovném poznávání a ztotožňování nějakého objektu.²⁹⁵ Gillernová, Boukalová aj. popisují, že se může týkat osob, zvířat či věcí. Může probíhat několika způsoby (znovupoznání objektů najednou, pouze jednoho objektu či objektů prezentovanými po sobě). Psycholog se zde zpravidla vyjadřuje k zaznamenaným projevům neverbálních reakcí osoby, která znovupoznává, či osoby, která je poznávána (např. projevy nejistoty, úzkosti aj.).²⁹⁶ Záhorská vysvětluje, že úkolem psychologa konzultanta v tomto vyšetřovacím úkonu je především vytvoření orientačního odhadu věrohodnosti výpovědi osoby provádějící rekognici, posouzení chování

²⁹¹ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 86–87.

²⁹² PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVAŇA. *Základy kriminalistiky*. Praha: Armex, 2005, s. 82.

²⁹³ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 208–209.

²⁹⁴ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 92.

²⁹⁵ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVAŇA. *Základy kriminalistiky*. Praha: Armex, 2005, s. 87.

²⁹⁶ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 207–208.

podezřelého, ale i doporučení ve smyslu způsobu jednání s účastníky (na základě dostupných informací o osobnostech přítomných jedinců).²⁹⁷

- *Rekonstrukce*

Rekonstrukce jakožto kriminalistická metoda a zvláštní způsob dokazování je založena na obnovení situace a okolností, za kterých byl trestný čin spáchán, anebo které k němu mají významný vztah.²⁹⁸ Podle Gillernové, Boukalové aj. lze rekonstruovat kriminalisticky významná místa, předměty, vlastnosti člověka, jednání a události. Při rekonstrukci děje obviněný nebo svědek předvádí, jak se situace stala a tuto inscenaci doplňuje o slovní výpověď. Pro psychologickou analýzu je klíčová nejen sama rekonstrukce, ale i její příprava (přizvaný psycholog by se tak měl podílet na obou fázích).²⁹⁹ Záhorská spatřuje úkol psychologa konzultanta v asistenci při sestavování taktiky (plánování načasování či jednání s pachatelem na základě jeho osobnostních charakteristik apod.), při sestavování okruhu otázek a v podrobném sledování neverbálních projevů a chování osob přítomných rekonstrukci.³⁰⁰

Z předloženého výčtu úkonů vyplývá, že se psycholog konzultant musí orientovat v řadě teoretických oblastí, současně však musí být vybaven i dostatečnou zkušeností a vhodnými osobnostními vlastnostmi.

²⁹⁷ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 95.

²⁹⁸ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVAŇA. *Základy kriminalistiky*. Praha: Armex, 2005, s. 93.

²⁹⁹ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ aj. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 204.

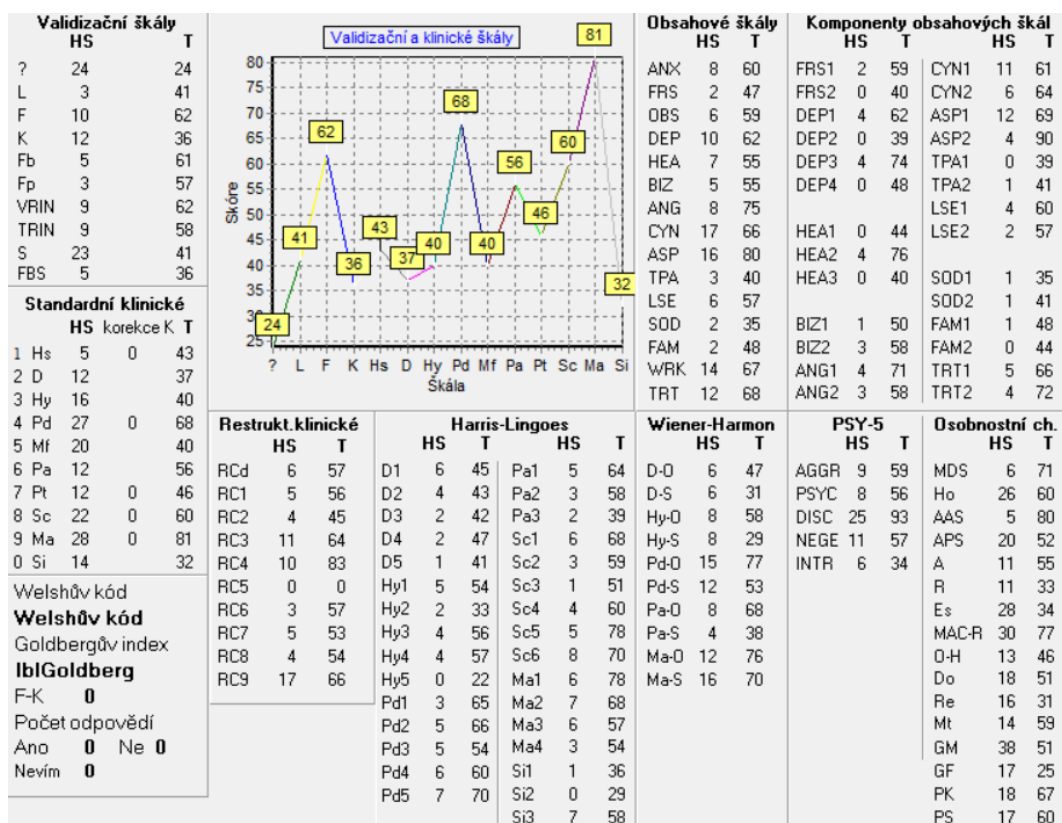
³⁰⁰ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, 2007, s. 96.

XV. Výsledky testů MMPI-2 soborů N₁ a N₂

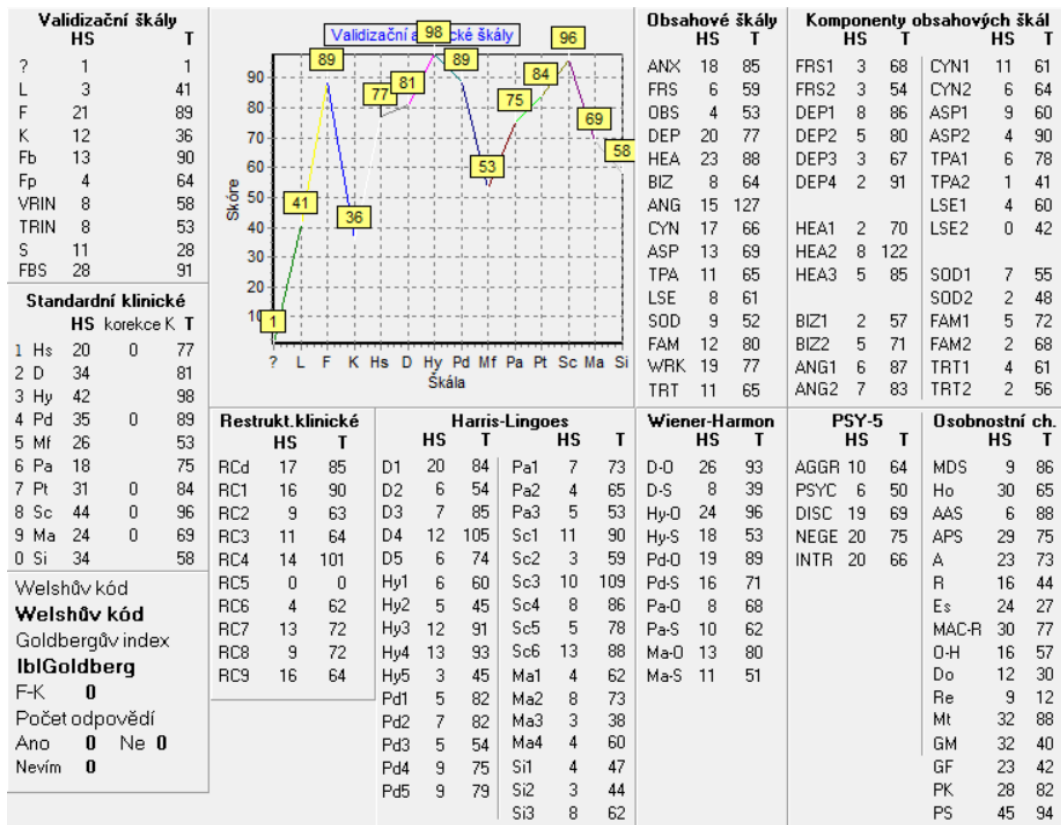
- Soubor N₁:

Níže přikládám výsledky testů všech pachatelů násilných trestných činů zařazených do souboru (N₁ = 20).

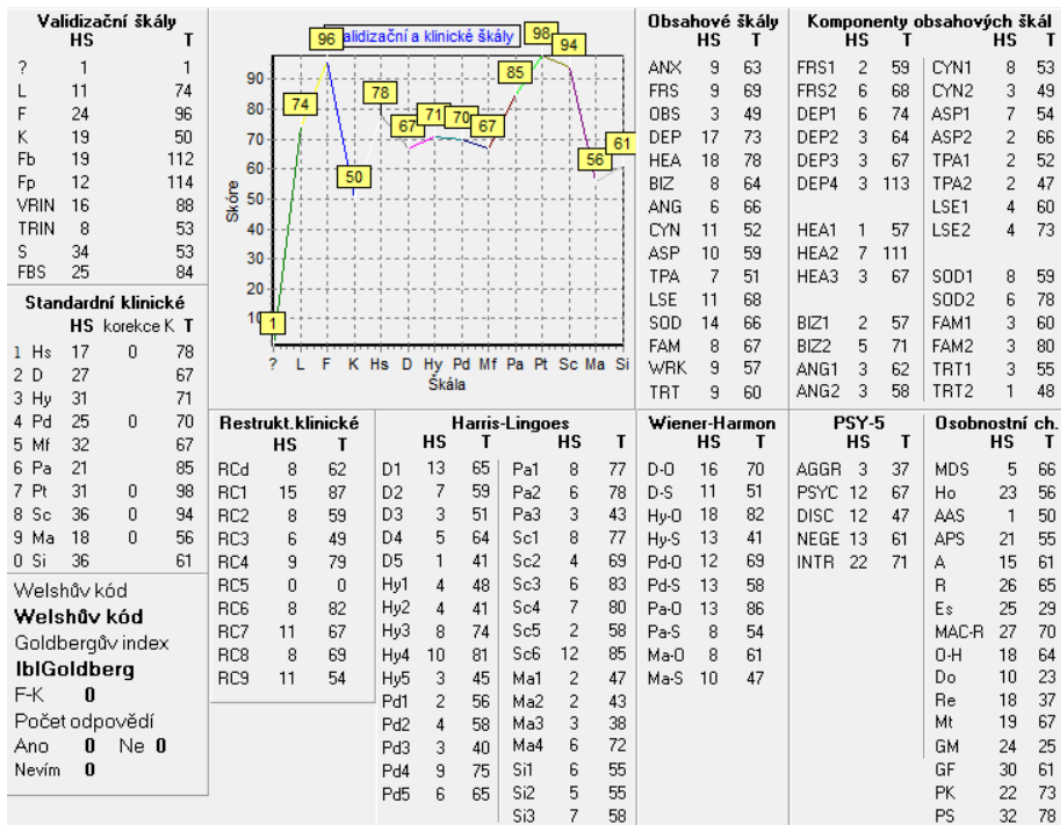
Obrázek č. II: Výsledky testu respondenta č. 1

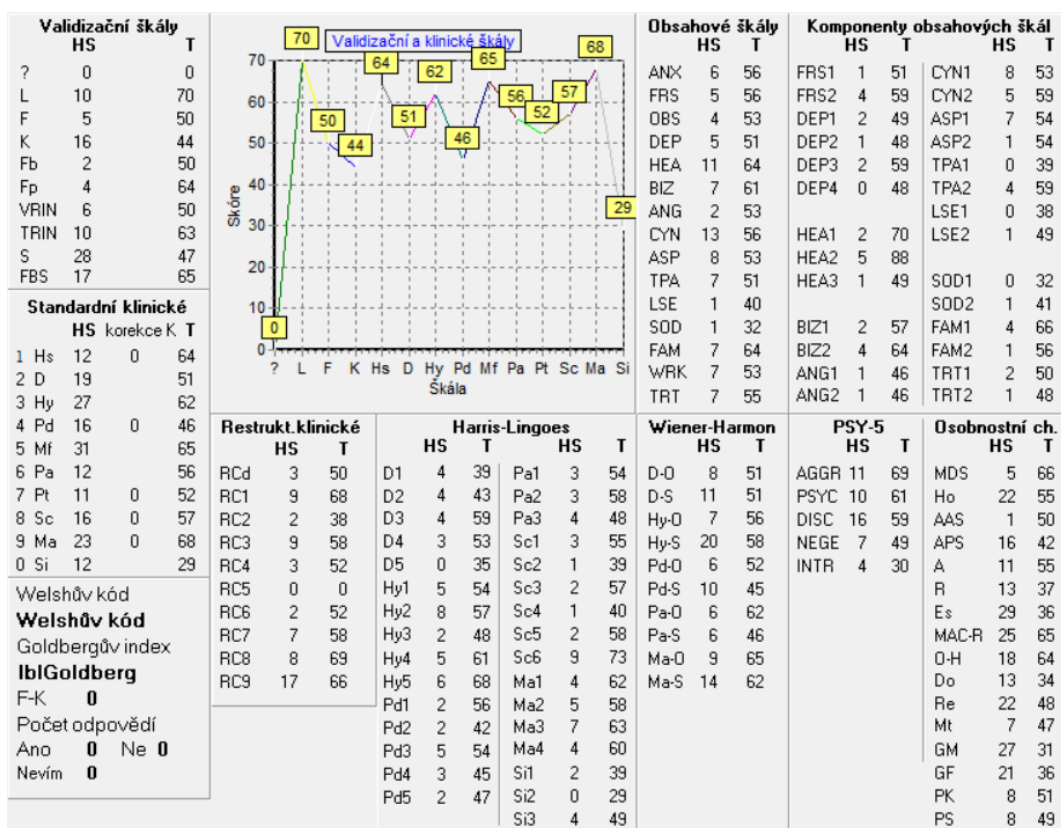
Obrázek č. III: Výsledky testu respondenta č. 4

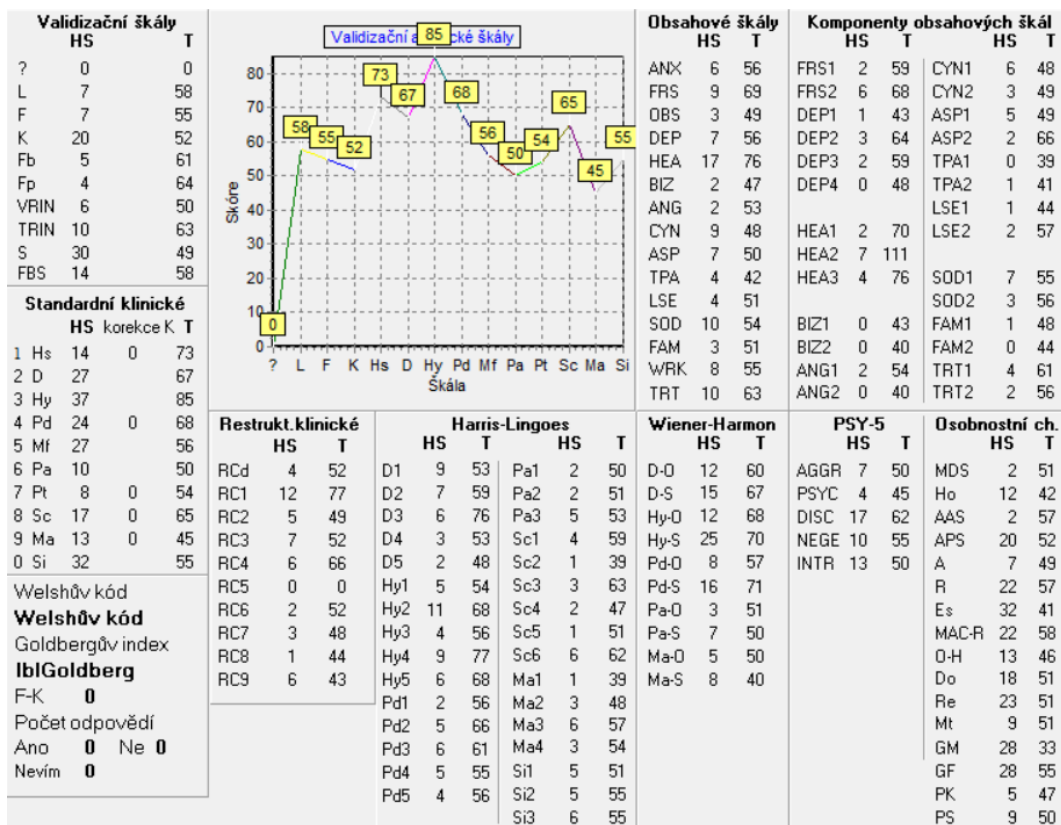
Obrázek č. IV: Výsledky testu respondenta č. 7

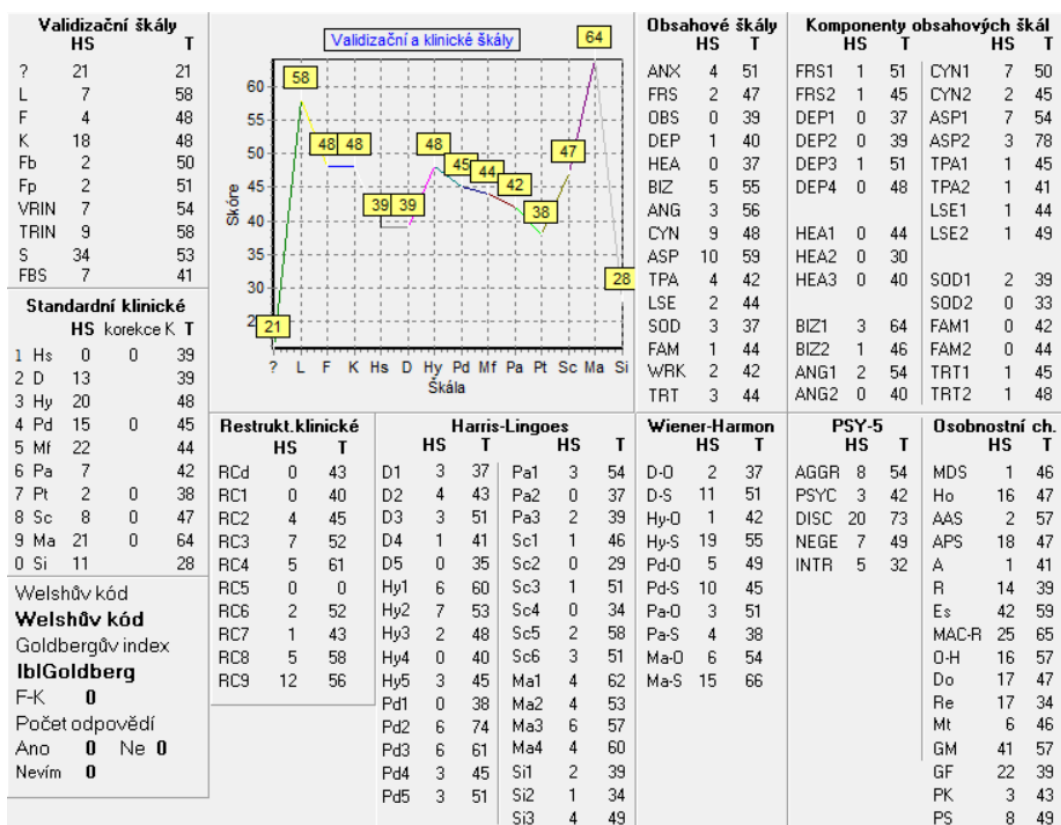
Obrázek č. V: Výsledek testu respondenta č. 11

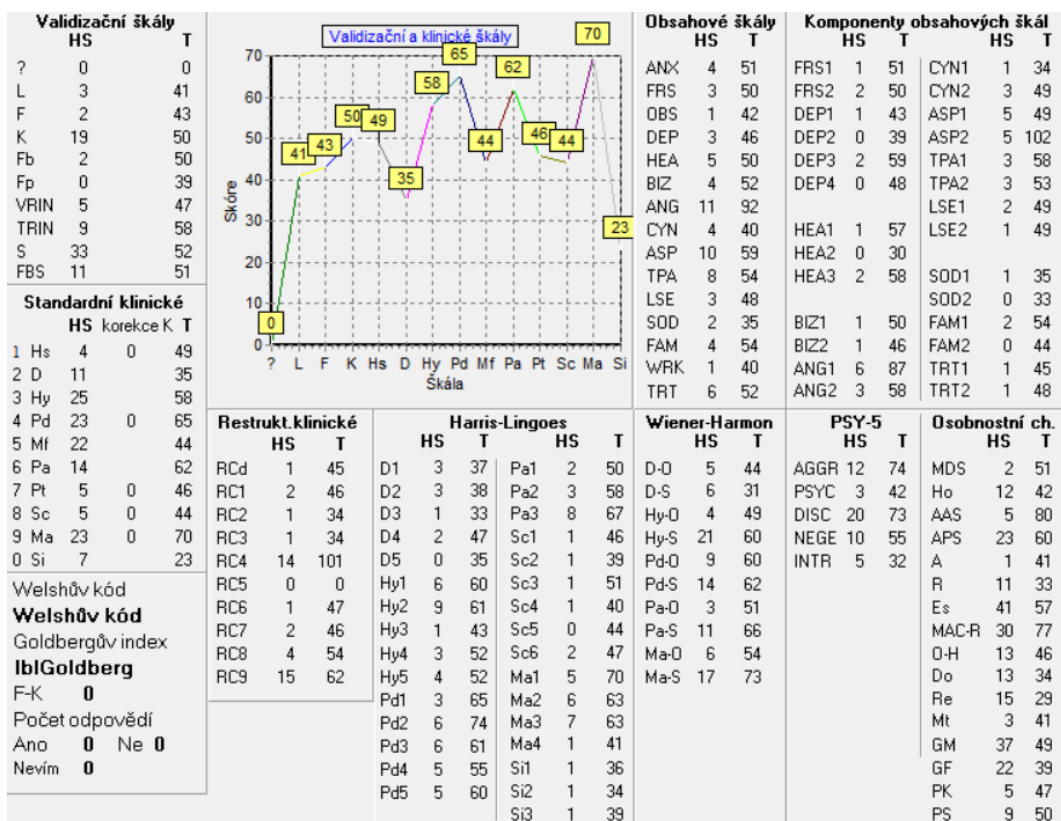
Obrázek č. VI: Výsledek testu respondenta č. 15

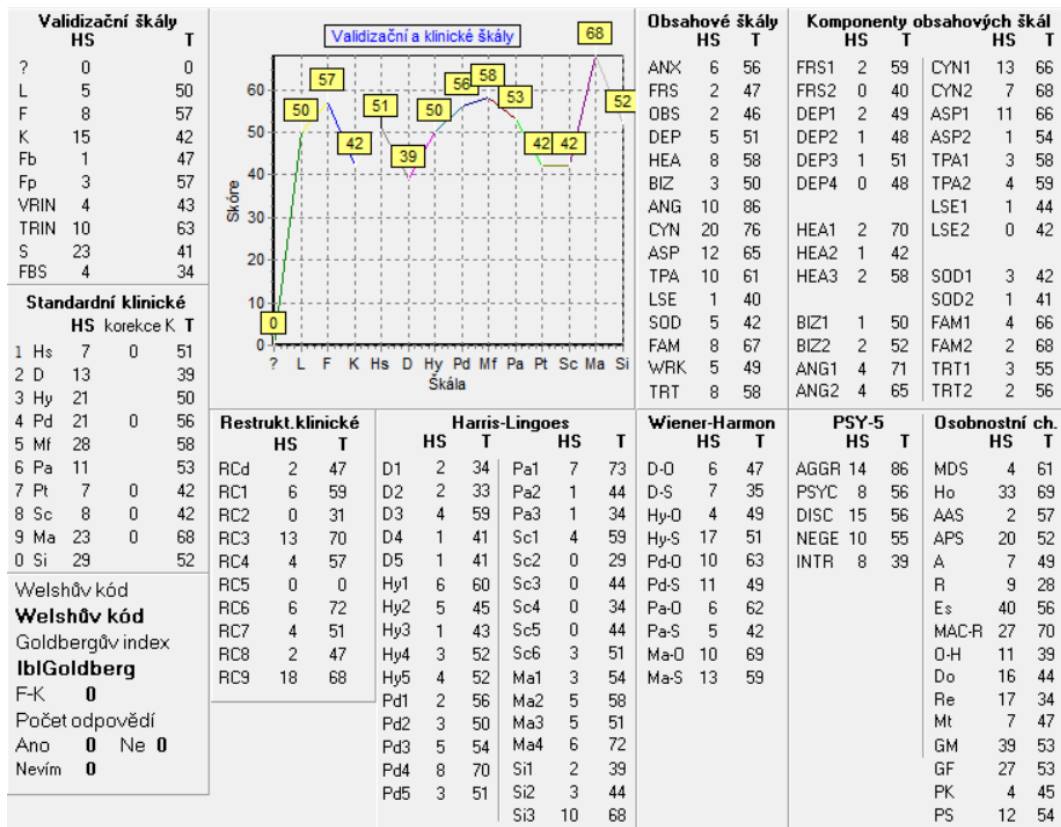
Obrázek č. VII: Výsledky testu respondenta č. 16

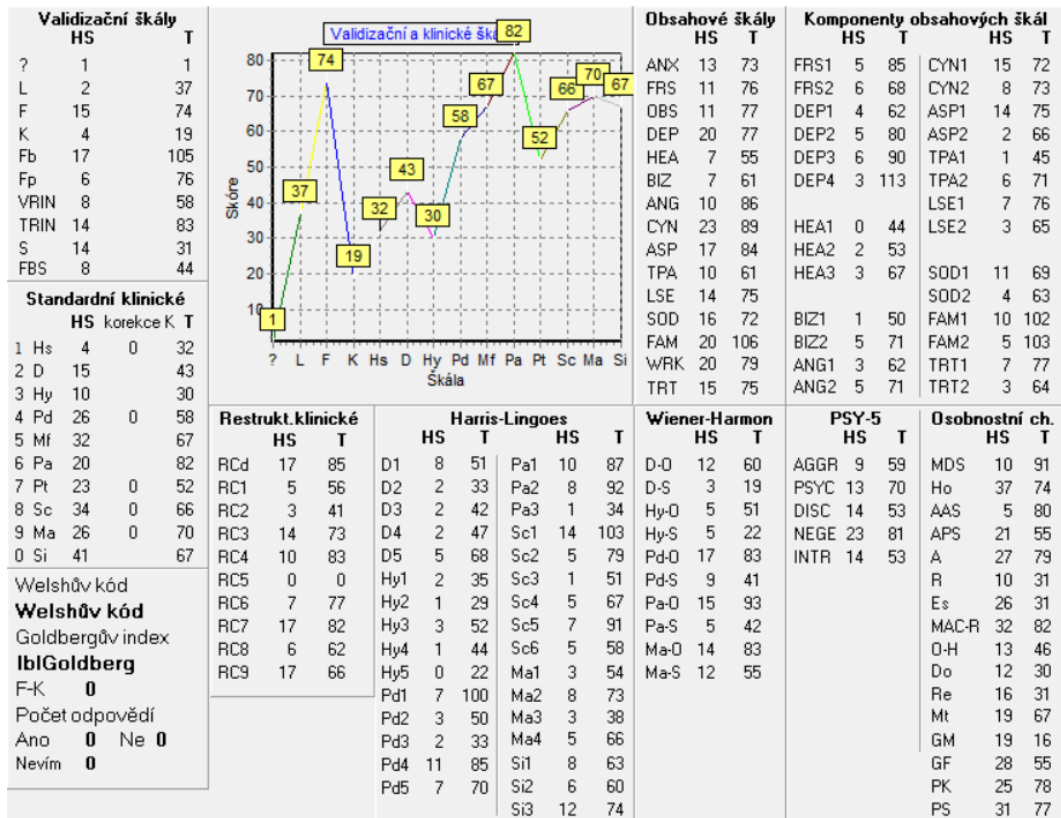
Obrázek č. VIII: Výsledky testu respondenta č. 17

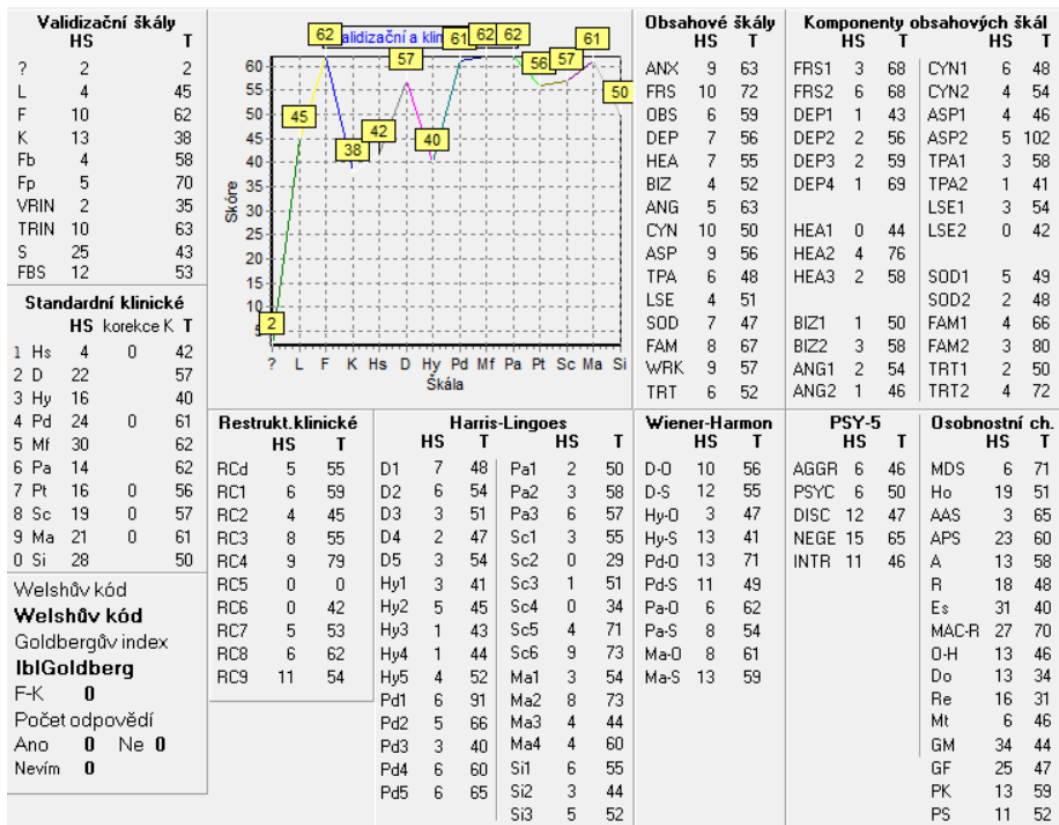
Obrázek č. IX: Výsledek testu respondenta č. 18

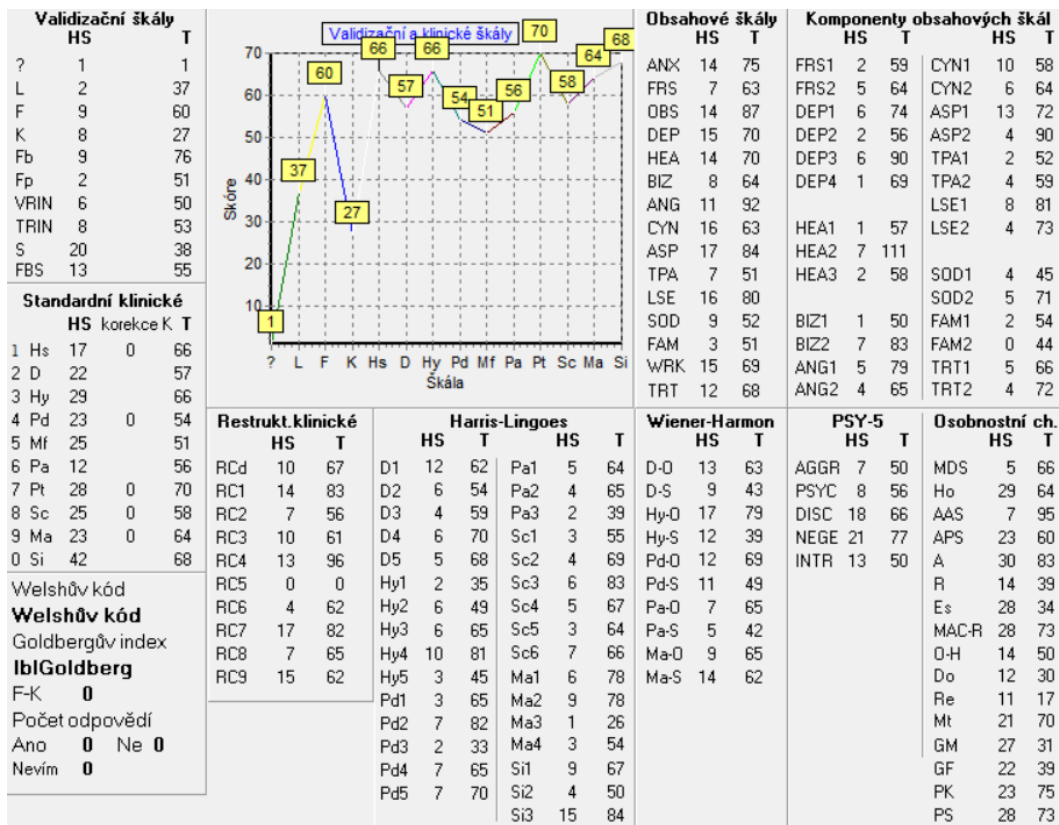
Obrázek č. X: Výsledek testu respondenta č. 19

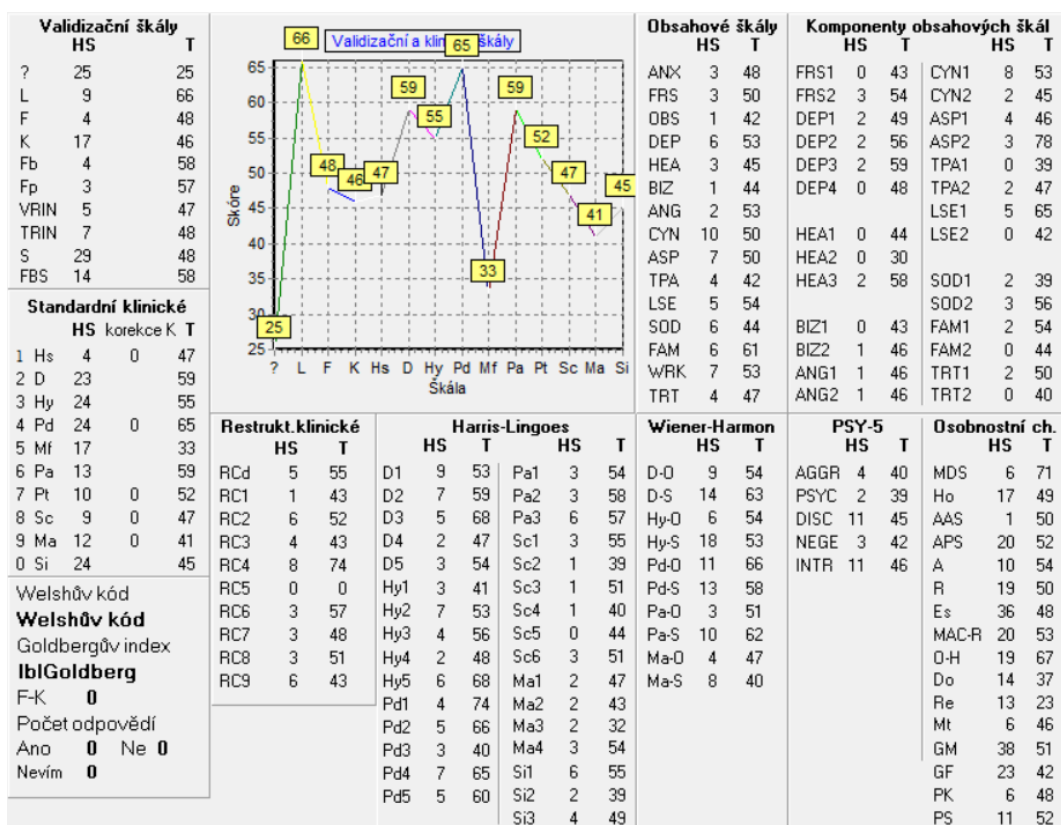
Obrázek č. XI: Výsledky testu respondenta č. 22

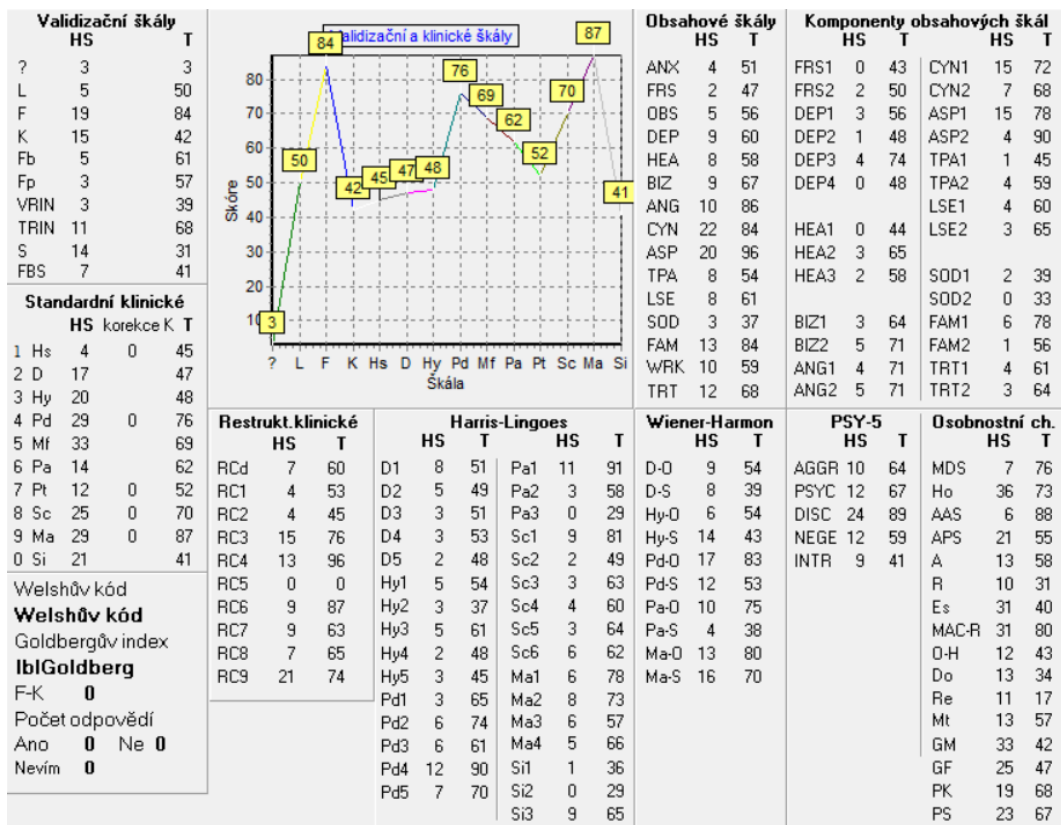
Obrázek č. XII: Výsledky testu respondenta č. 23

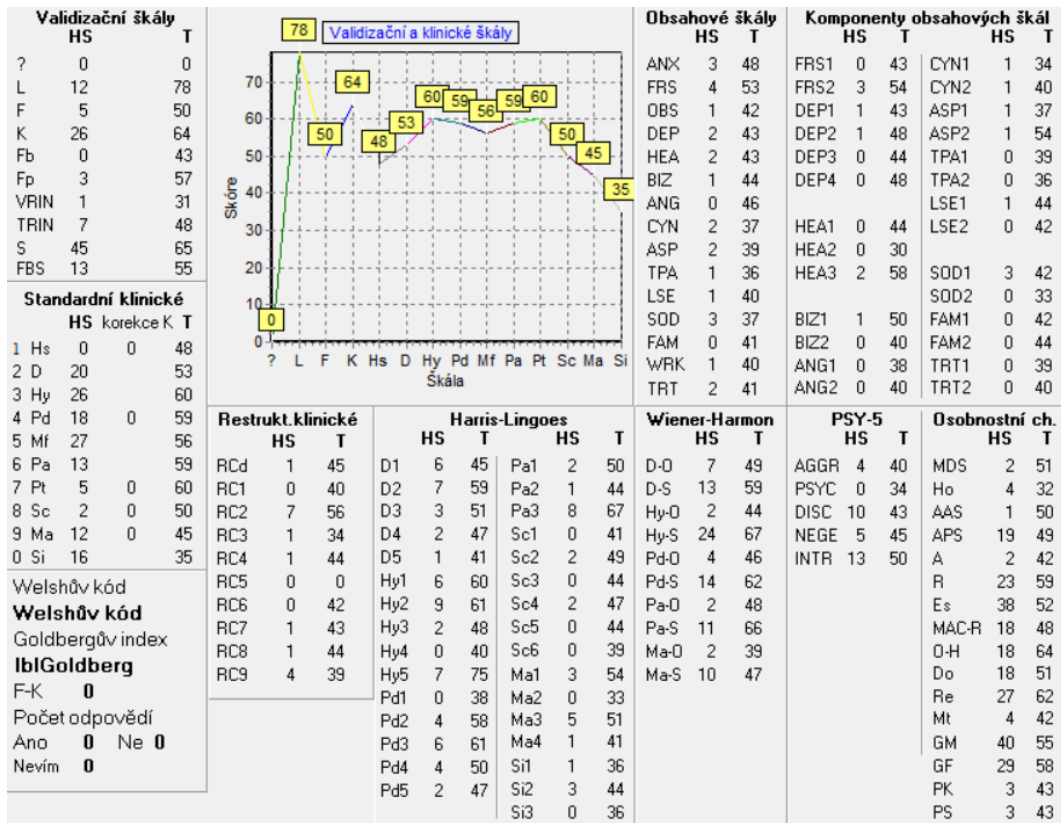
Obrázek č. XIII: Výsledky testu respondenta č. 24

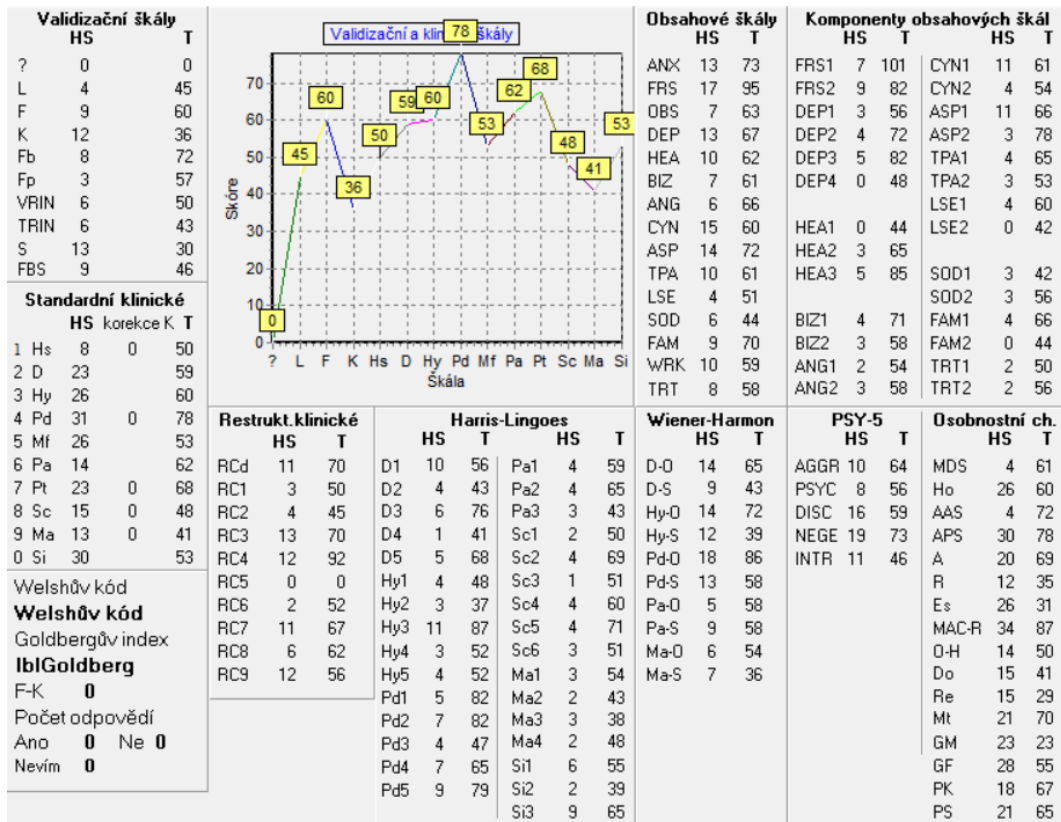
Obrázek č. XIV: Výsledky testu respondenta č. 25

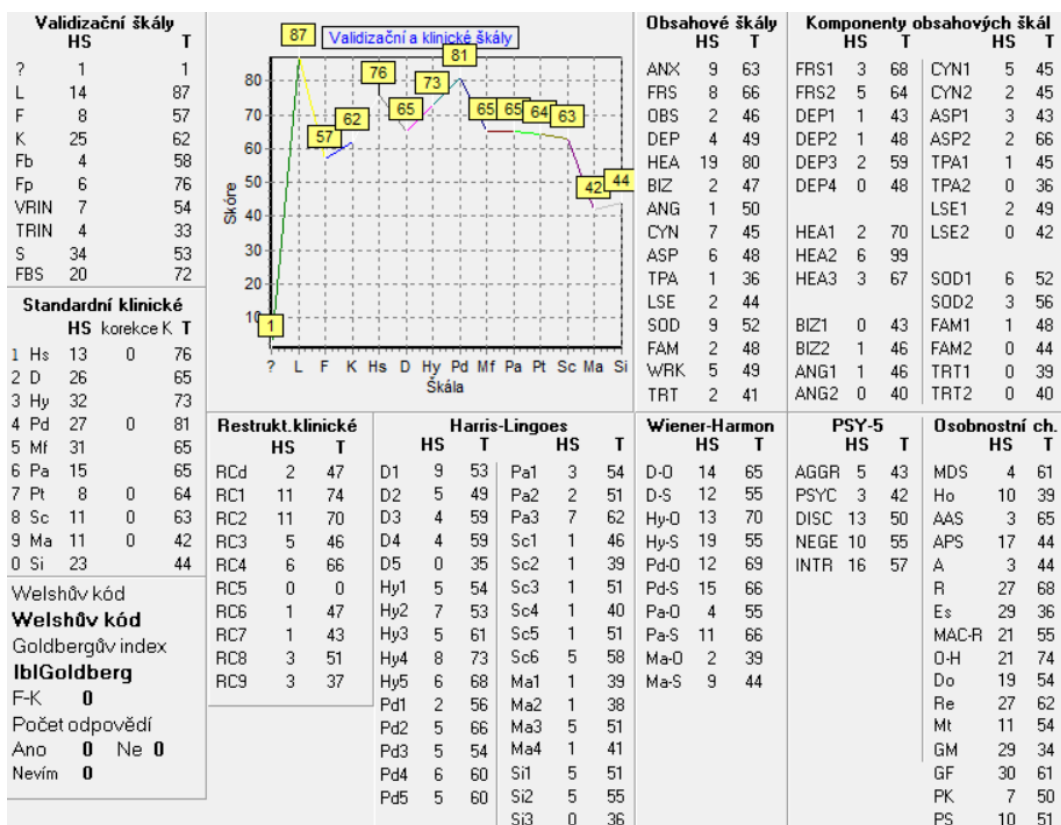
Obrázek č. XV: Výsledky testu respondenta č. 29

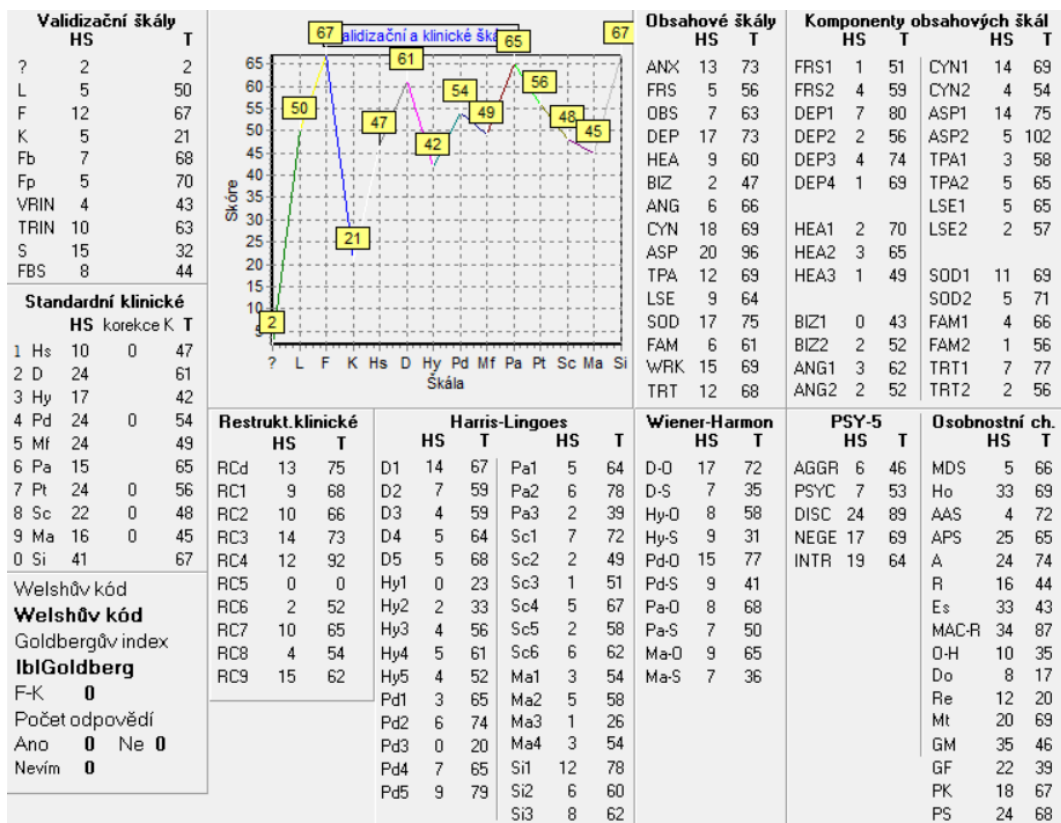
Obrázek č. XVI: Výsledky testu respondenta č. 33

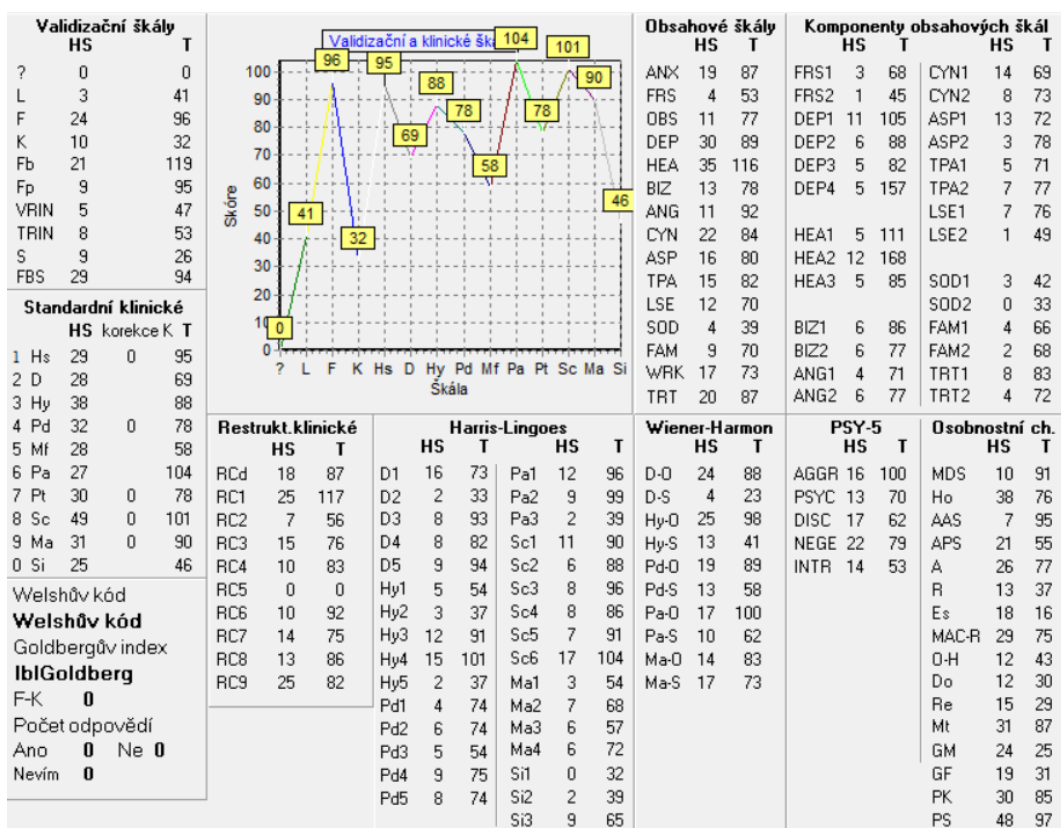
Obrázek č. XVII: Výsledky testu respondenta č. 34

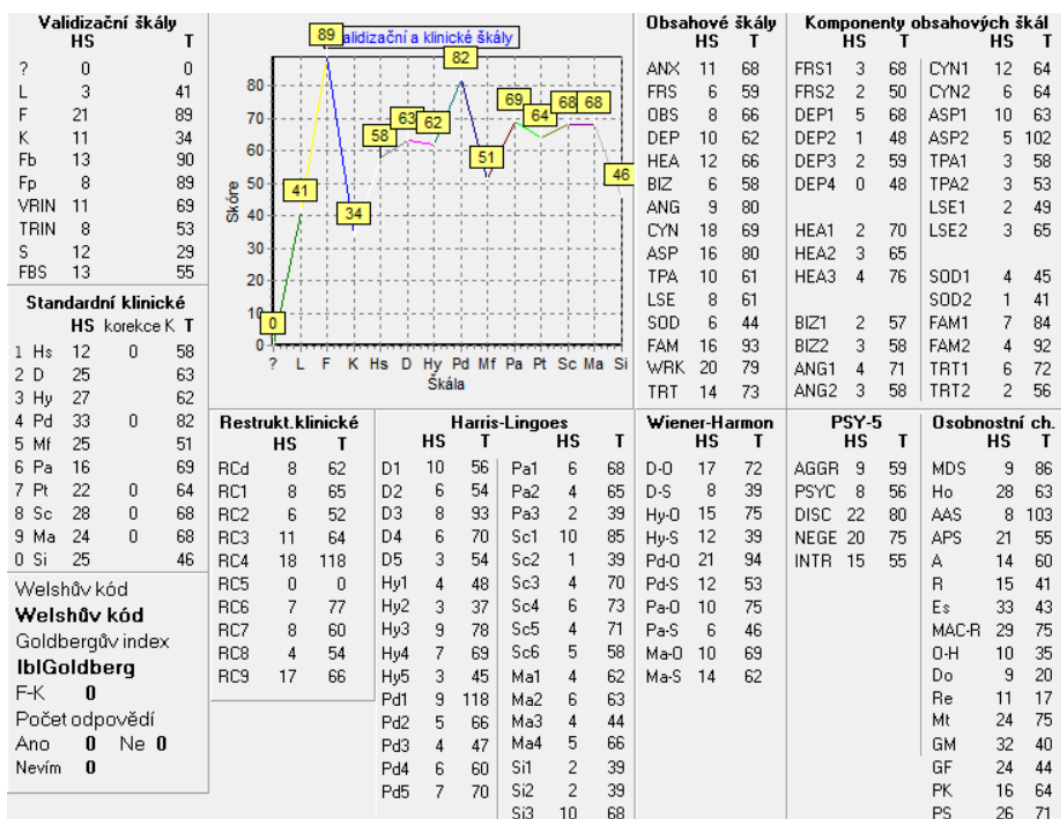
Obrázek č. XVIII: Výsledky testu respondenta č. 38

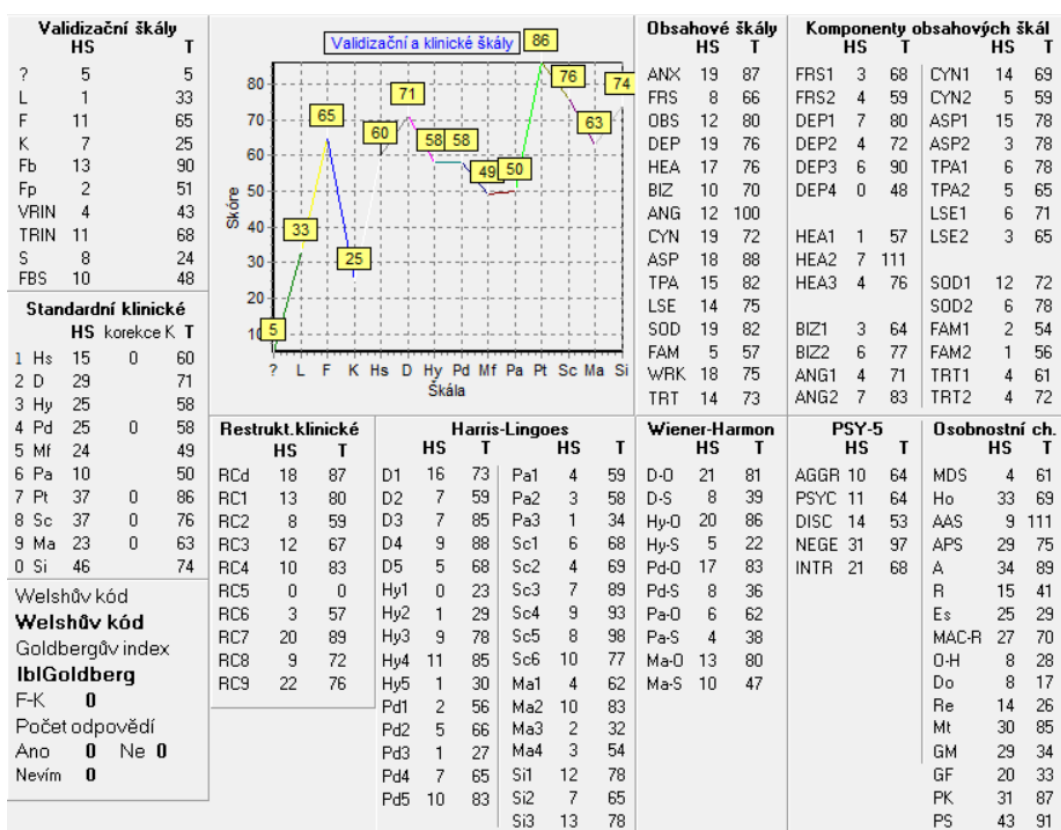
Obrázek č. XIX: Výsledky testu respondenta č. 39

Obrázek č. XX: Výsledky testu respondenta č. 40

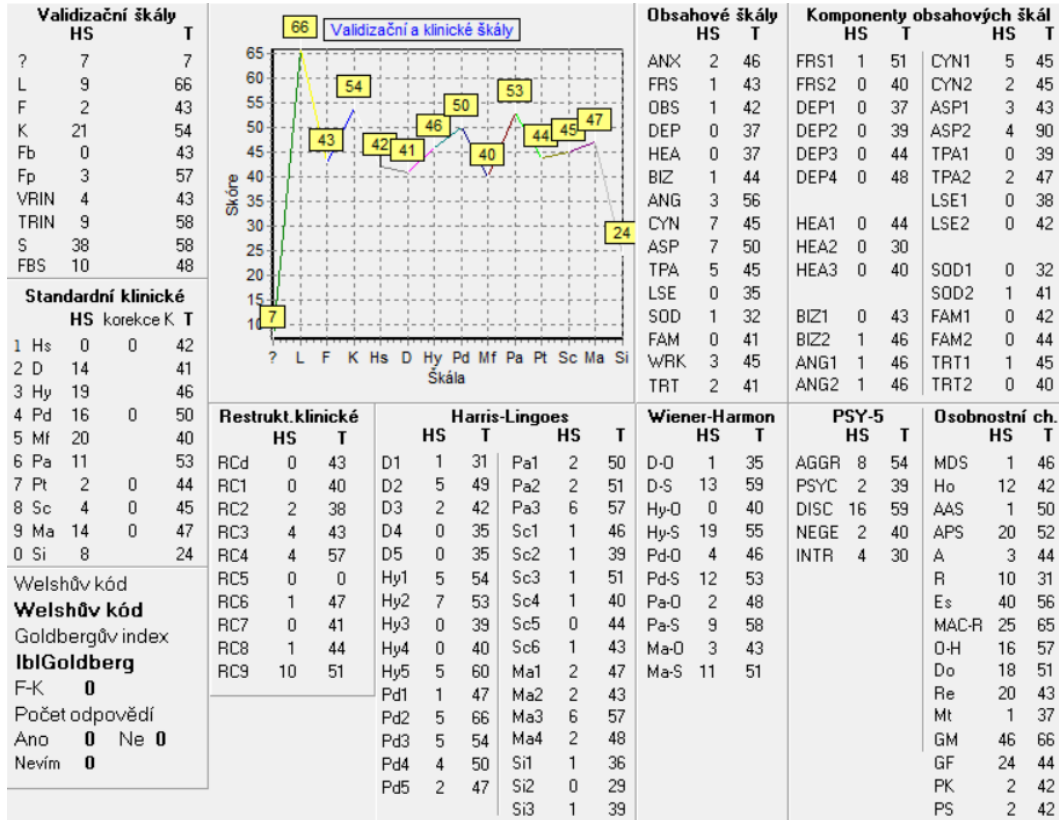
Obrázek č. XXI: Výsledky testu respondenta č. 41

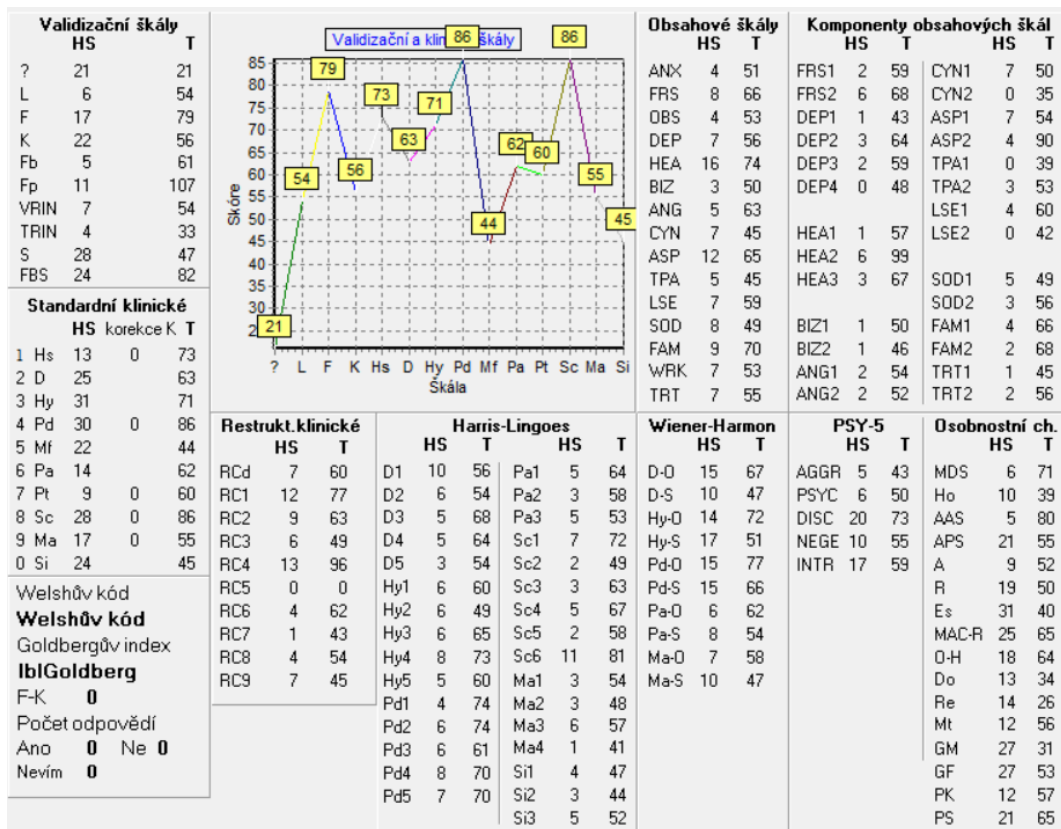
- Soubor N2:

Níže přikládám výsledky testů všech pachatelů násilných trestných činů zařazených do souboru (N₂ = 20).

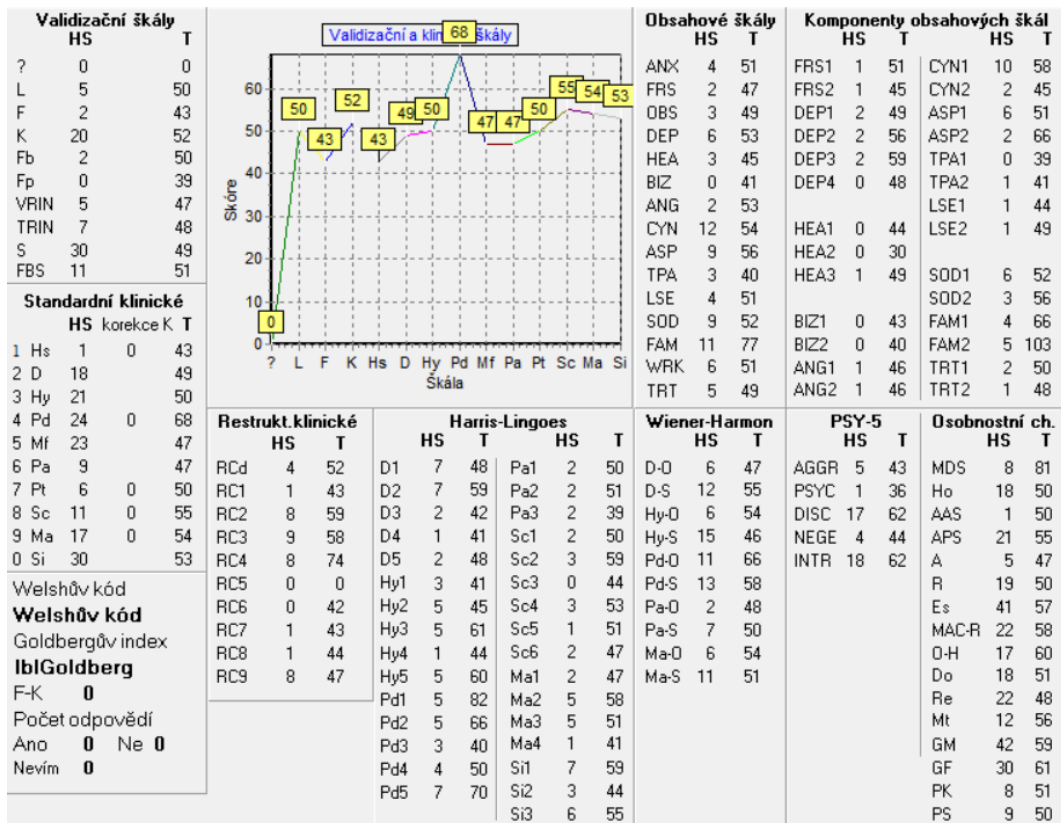
Obrázek č. XXII: Výsledky testu respondenta č. 3

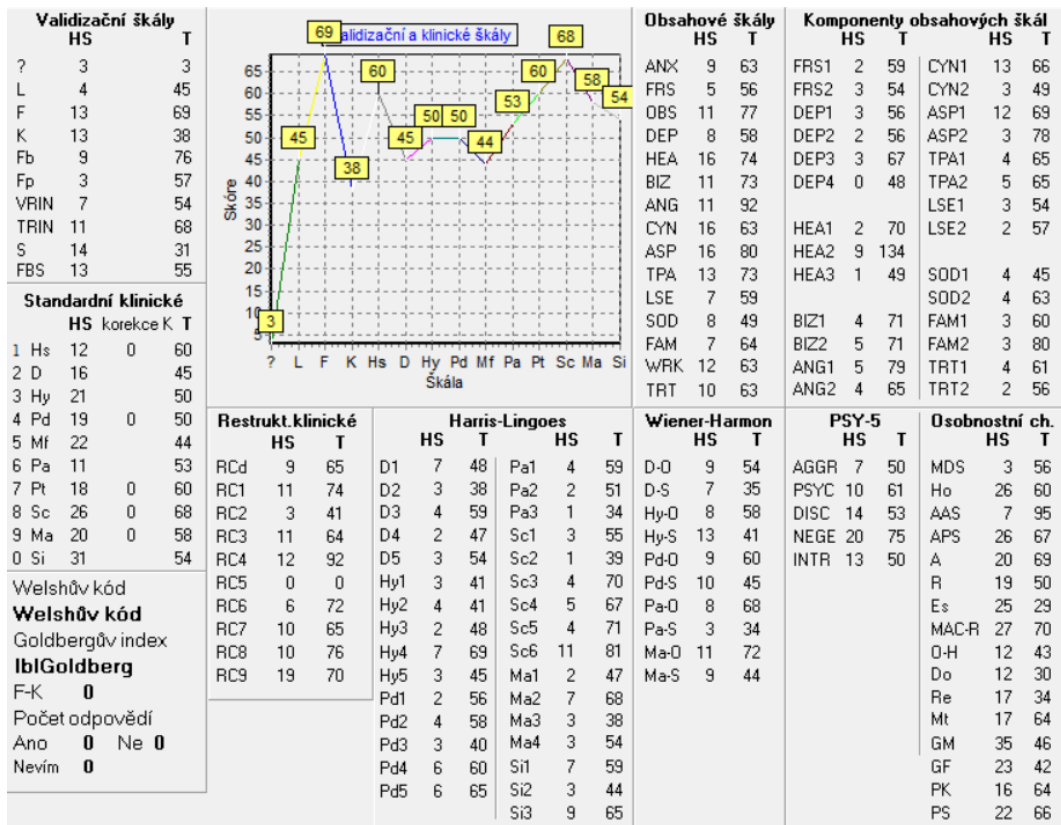
Obrázek č. XXIII: Výsledky testu respondenta č. 5

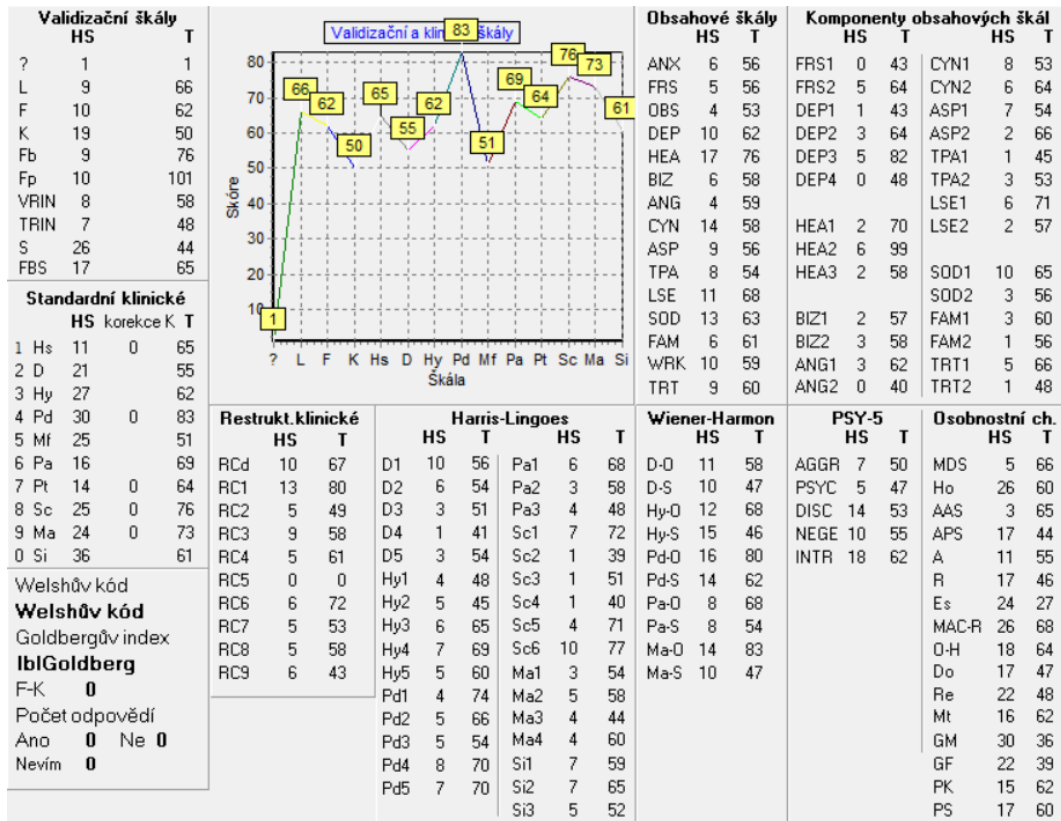
Obrázek č. XXIV: Výsledky testu respondenta č. 6

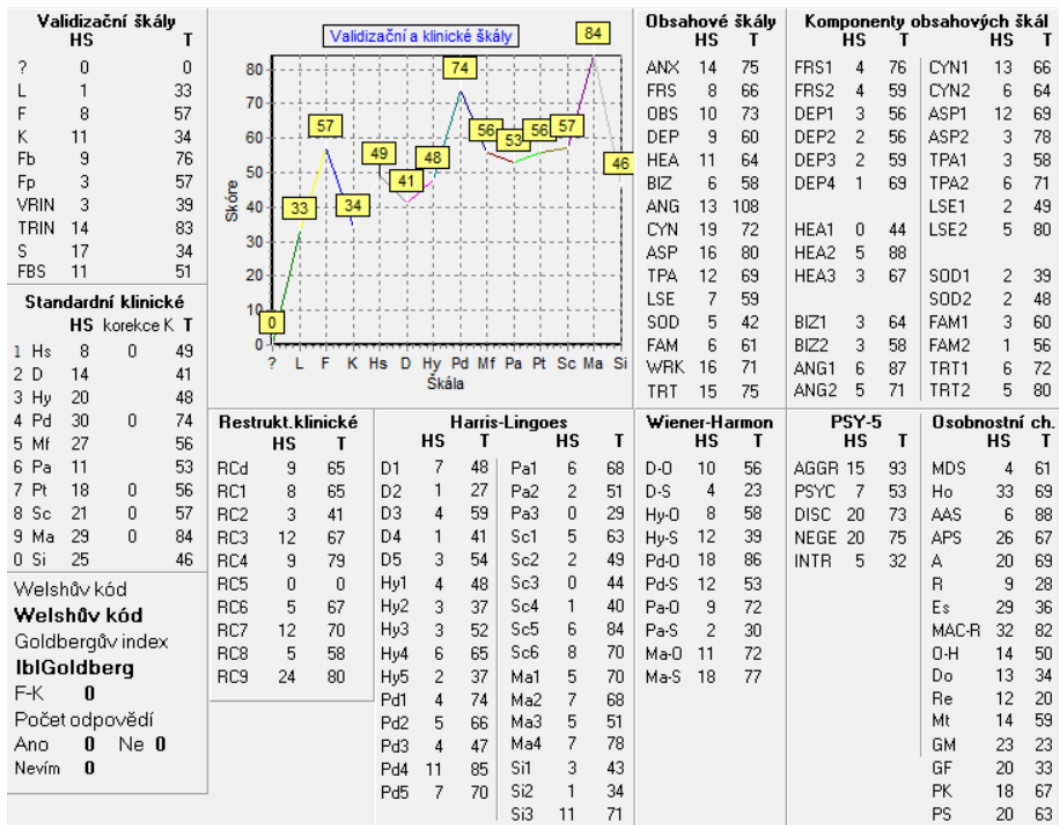
Obrázek č. XXV: Výsledky testu respondenta č. 8

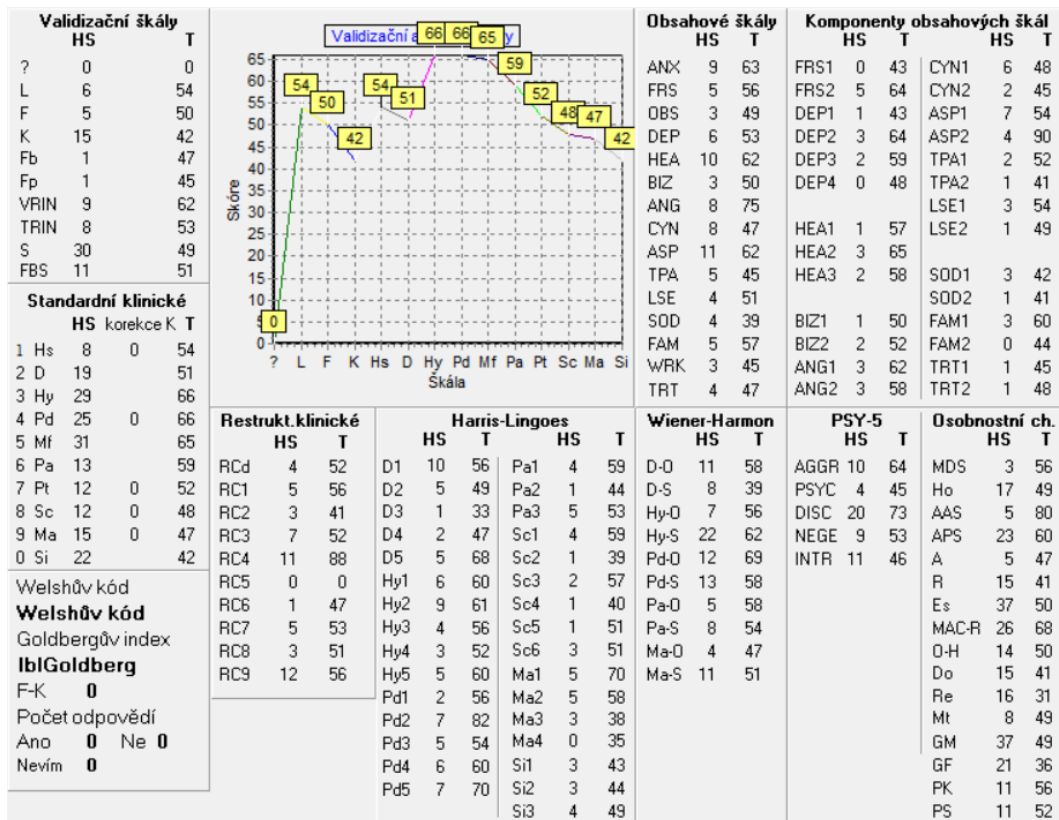
Obrázek č. XXVI: Výsledky testu respondenta č. 9

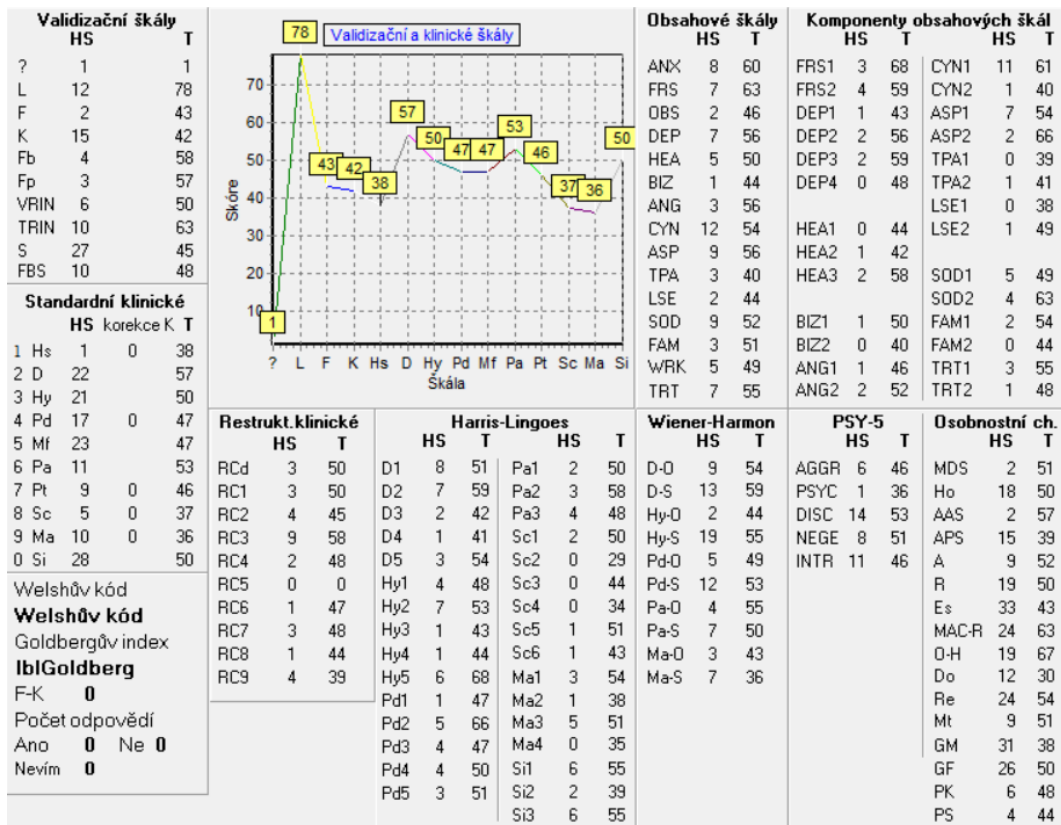
Obrázek č. XXVII: Výsledky testu respondenta č. 10

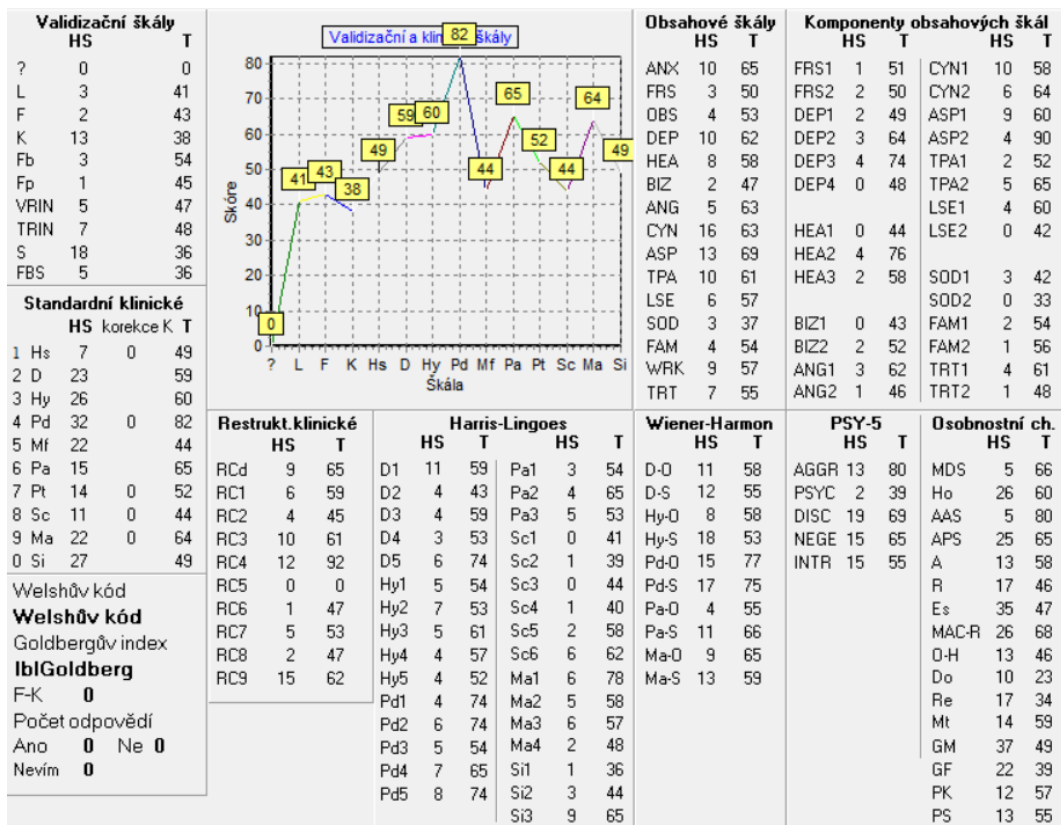
Obrázek č. XXVIII: Výsledky testu respondenta č. 12

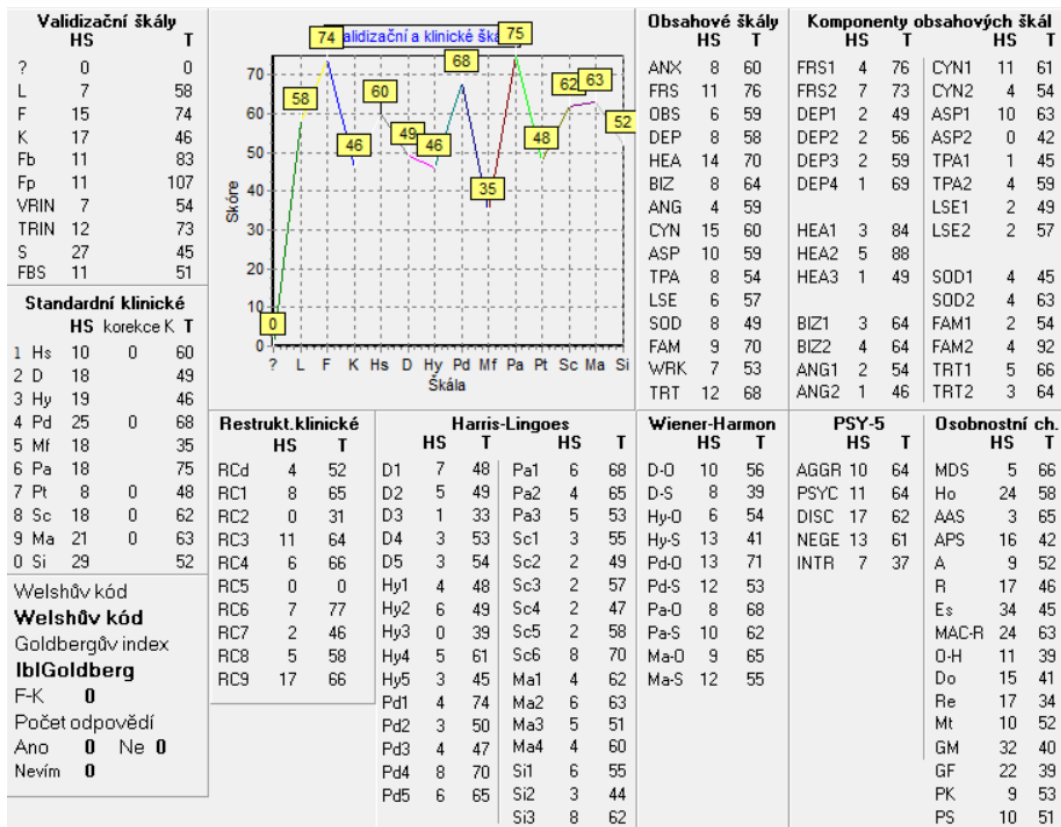
Obrázek č. XXXI: Výsledky testu respondenta č. 21

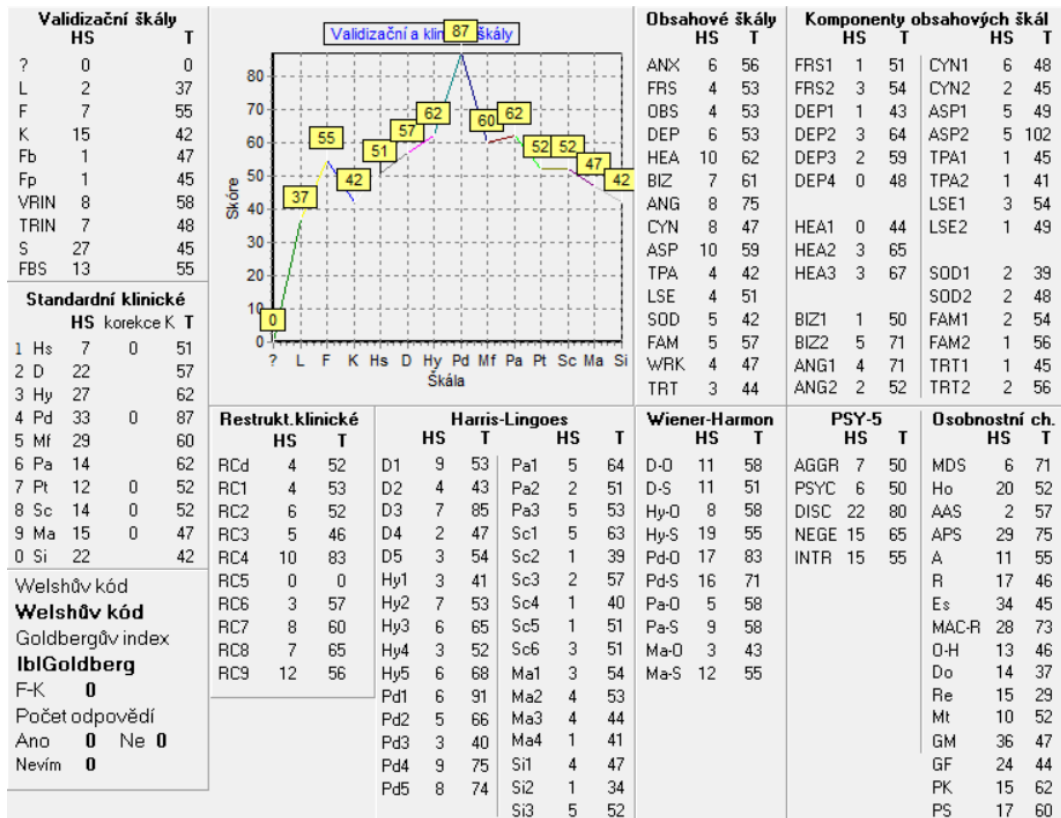
Obrázek č. XXXII: Výsledky testu respondenta č. 26

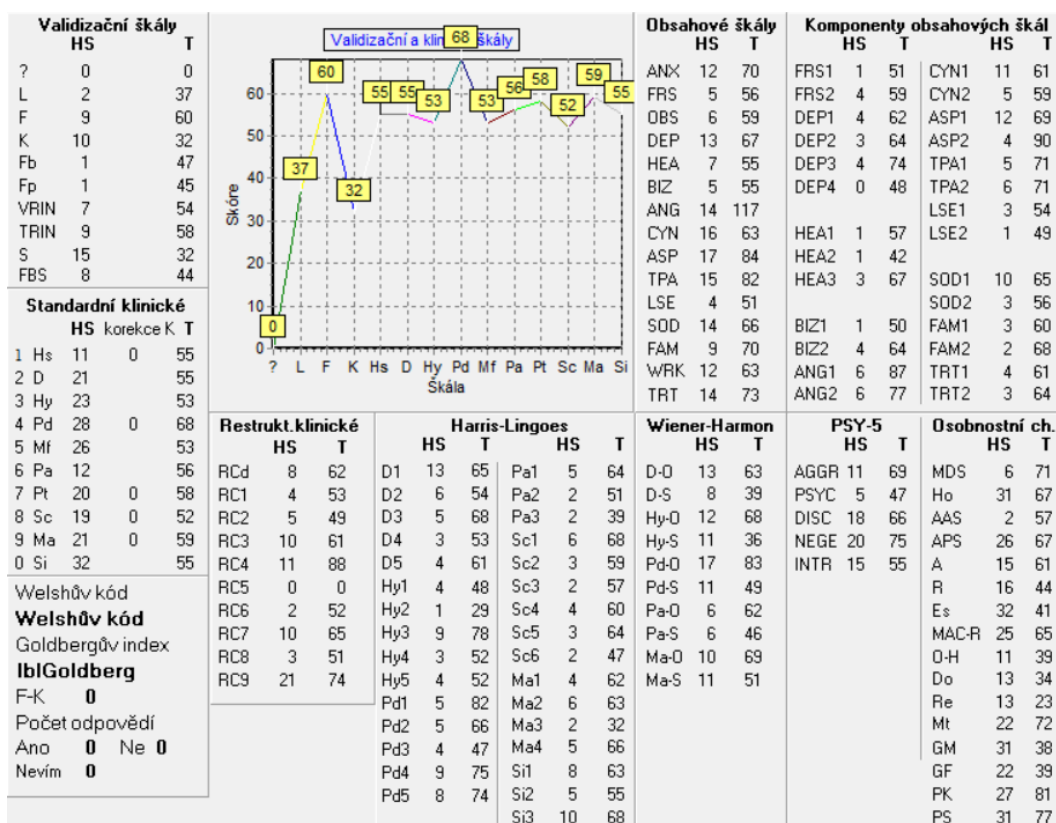
Obrázek č. XXXIII: Výsledky testu respondenta č. 28

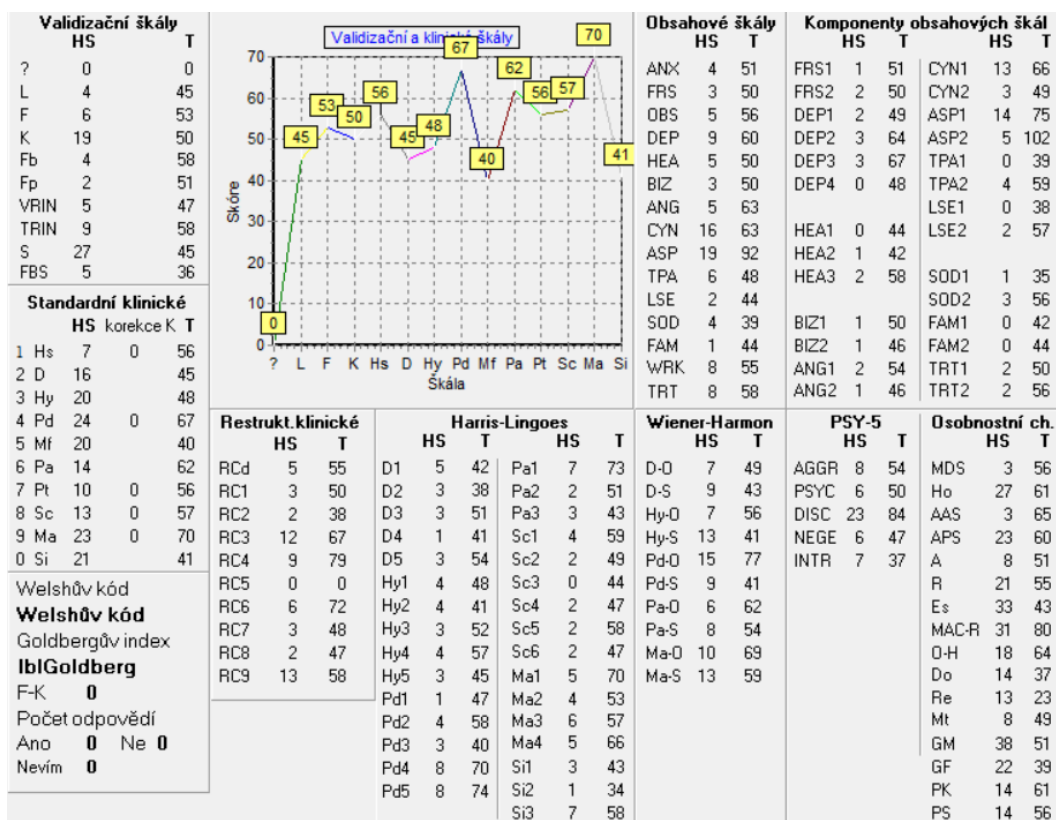
Obrázek č. XXXIV: Výsledky testu respondenta č. 30

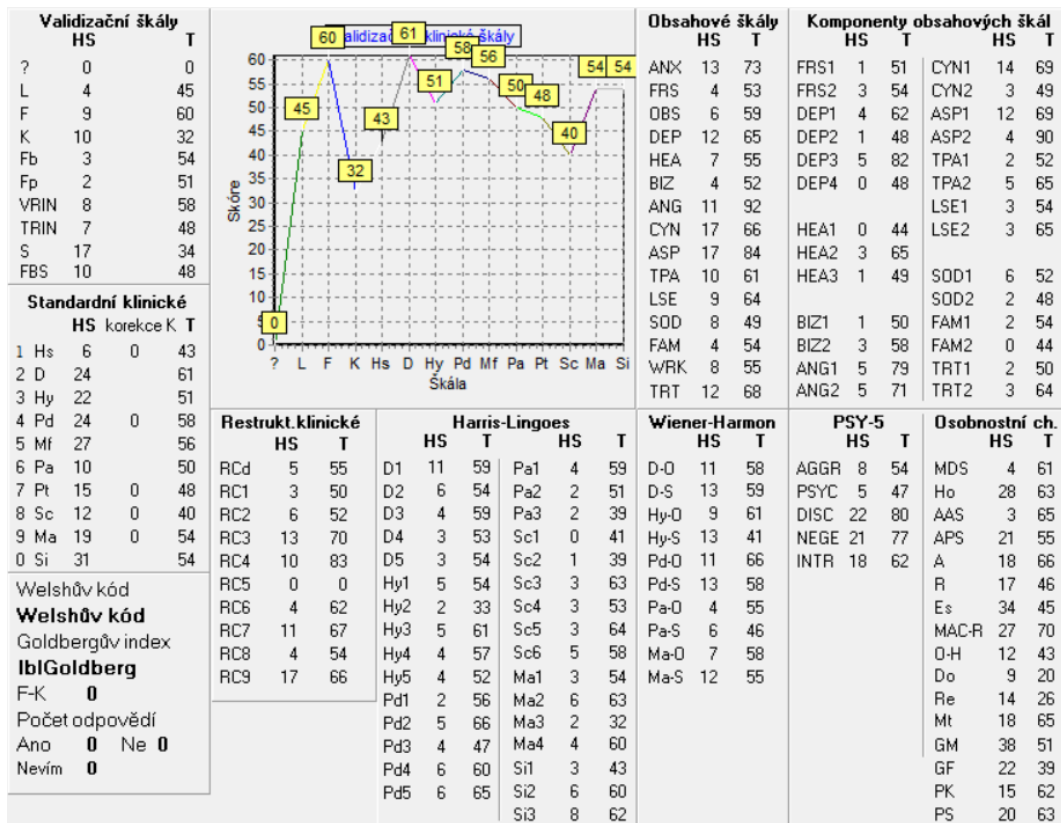
Obrázek č. XXXV: Výsledky testu respondenta č. 31

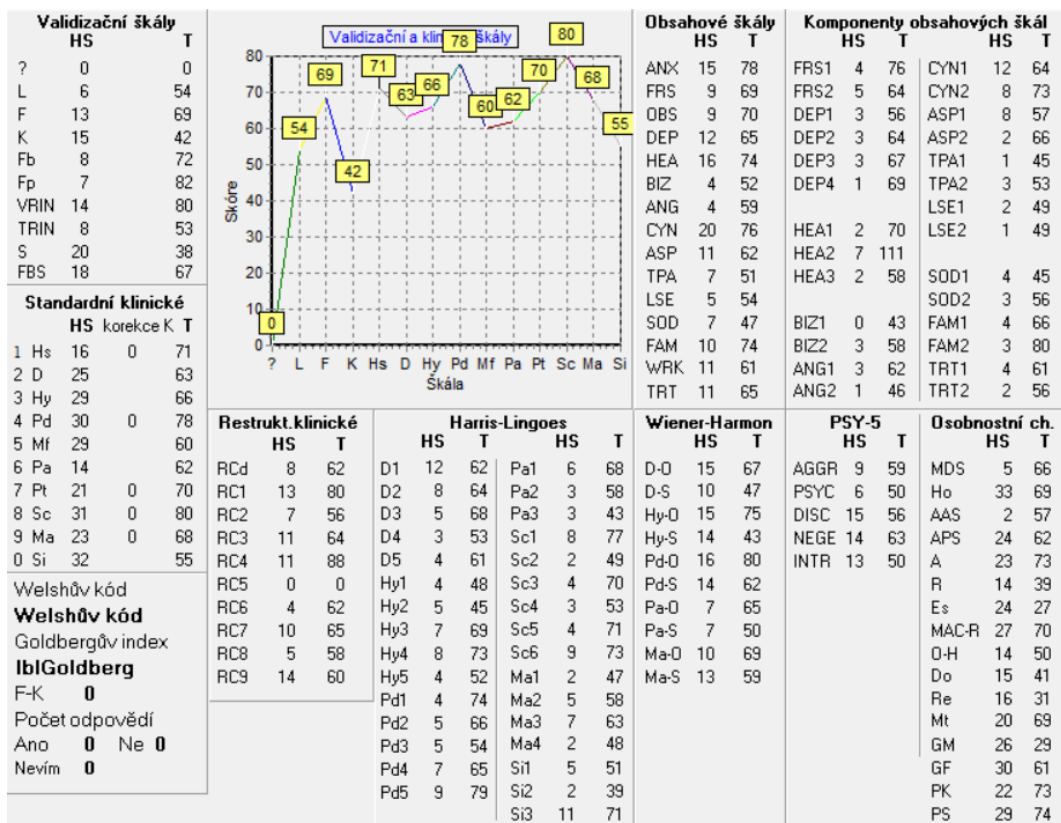
Obrázek č. XXXVI: Výsledky testu respondenta č. 32

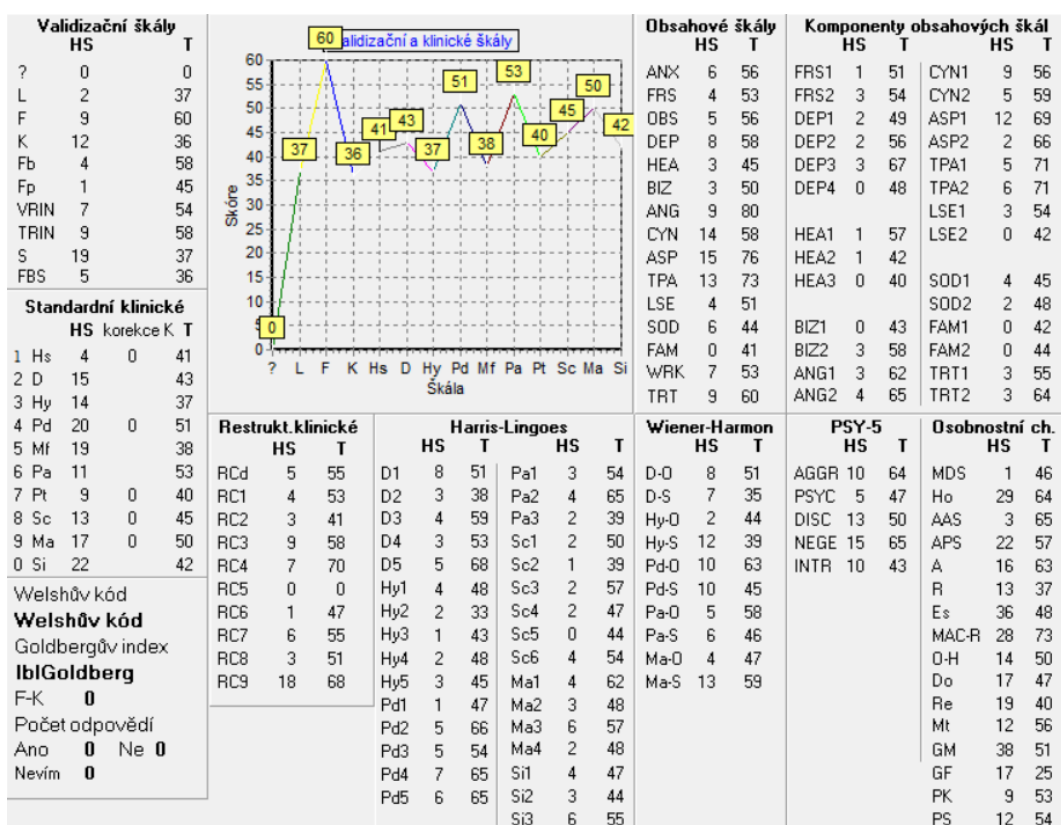
Obrázek č. XXXVII: Výsledek testu respondenta č. 35

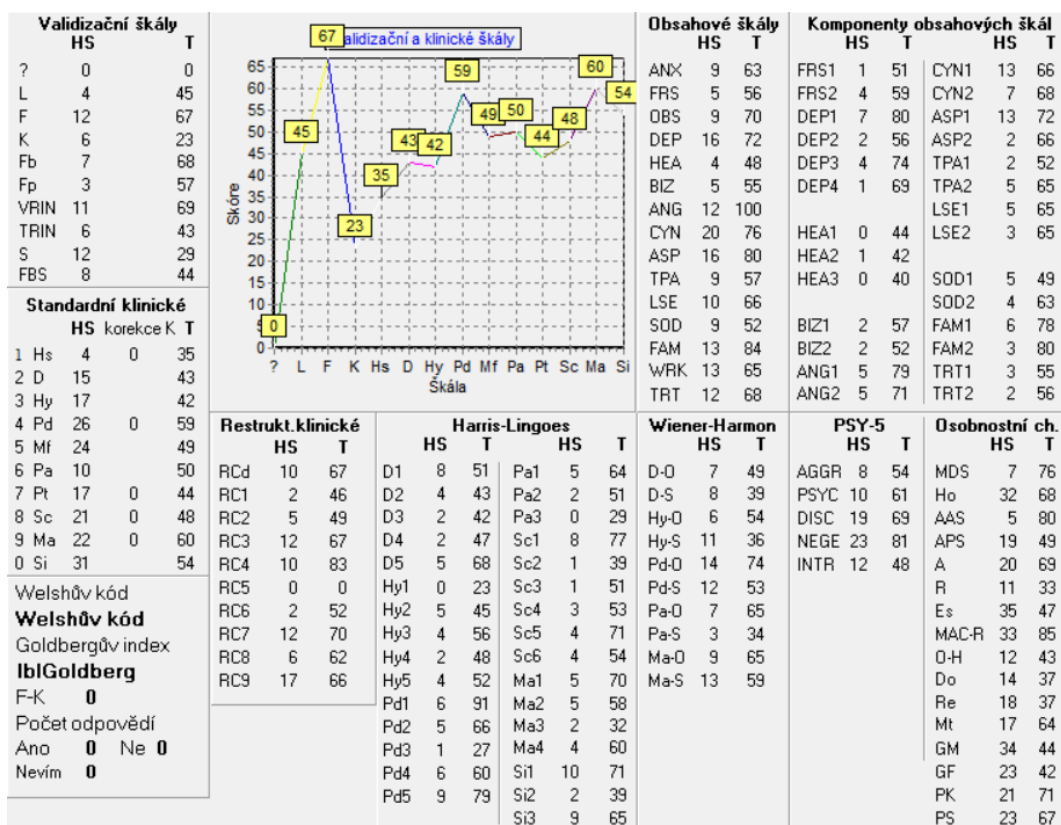
Obrázek č. XXXVIII: Výsledek testu respondenta č. 36

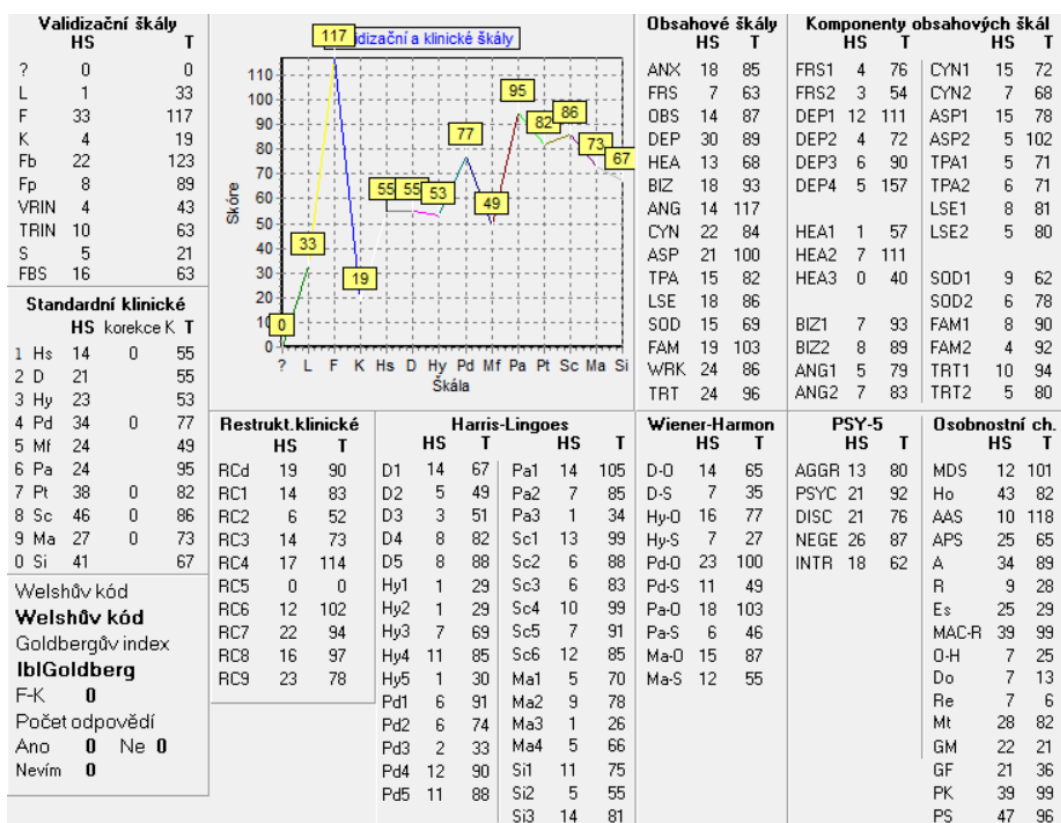
Obrázek č. XXXIX: Výsledky testu respondenta č. 37

Obrázek č. XL: Výsledky testu respondenta č. 42

Obrázek č. XLI: Výsledky testu respondenta č. 43

XVI. Užití tabulkového procesoru MS Excel a softwaru SPSS

Tabulka č. 1: Použité funkce v tabulkovém procesoru MS Excel

Použité funkce	Kategorie	Popis
KDYŽ	logická	Ověří, zda je podmínka splněna, a vrátí jednu hodnotu, jestliže je výsledkem hodnota PRAVDA, a jinou hodnotu, pokud je výsledkem hodnota NEPRAVDA.
A		Ověří, zda mají všechny argumenty hodnotu PRAVDA, a v takovém případě vrátí hodnotu PRAVDA. Pokud alespoň jeden argument má hodnotu NEPRAVDA, vrátí hodnotu NEPRAVDA.
NEBO		Ověří, zda je nejméně jeden argument roven hodnotě PRAVDA, a vrátí hodnotu PRAVDA nebo NEPRAVDA. Vrátí hodnotu NEPRAVDA pouze v případě, že všechny argumenty jsou rovny hodnotě NEPRAVDA.
NE		Změní hodnotu NEPRAVDA na PRAVDA nebo naopak.
MAX	statistická	Vrátí maximální hodnotu množiny hodnot. Přeskočí logické hodnoty a text.
MIN		Vrátí minimální hodnotu množiny hodnot. Přeskočí logické hodnoty a text.
RANK		Vrátí pořadí čísla v seznamu čísel, tedy jeho relativní velikost vzhledem k ostatním hodnotám v seznamu. Pokud má stejné pořadí více hodnot, bude vráceno nejvyšší pořadí dané množiny
LARGE		Vrátí k-tou největší hodnotu množiny dat, například páté největší číslo.
COUNTIF		Vrátí počet buněk v zadané oblasti, které splňují požadované kritérium.
ABS	matematická	Vrátí absolutní hodnotu čísla. Absolutní hodnota čísla je totéž číslo bez znaménka.
SUMA		Sečte všechna čísla v oblasti buněk.

Tabulka obsahuje úplný výčet funkcí použitých v tabulkovém procesoru MS Excel pro zjištění výsledné klasifikace profilu. Vytvořila jsem 231 různých vzorců, které se skládají z těchto funkcí a jejich argumenty obsahují matematické operátory (součet, rozdíl, součin, podíl) a relační operátory (menší než, větší než, menší nebo rovno, větší nebo rovno, rovná se, nerovná se). Některé vzorce jsou tvořeny až 10 vnořenými funkcemi.

V softwaru SPSS určenému k zpracování kvantitativních dat jsem na základě postupů uvedených v příručce využila následující funkce: popisné statistiky skupin, Kolmogorovův-Smirnovův test normality, Leveneův test shodnosti rozptylů, t-test dvou nezávislých výběrů, jednovýběrový t-test, chí-kvadrát test dobré shody.³⁰¹

³⁰¹ HINTON, Perry R., Charlotte BROWNLOW, Isabella MCMURRAY and Bob COZENS. *SPSS explained*. New York: Routledge, 2004, p. 30–294.

XVII. Výpočty pravidel klasifikace pachatelů pomocí MMPI-2

Tabulka č. II: Základní procedury

Číslo respondenta	Validizační škály		Standardní klinické škály										Součty				Rozdíly							
	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	Levý součet	Pravý součet	Velký součet	D	E	F	G	Spád	B	C	D	E
1	62	36	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	188	243	431	120	105	184	149	55	26	-13	-10	21
4	89	36	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	345	324	669	256	170	260	158	-21	53	20	9	-27
11	50	44	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	223	233	456	177	97	159	114	10	6	-22	-4	11
15	55	52	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	293	214	507	225	135	183	113	-79	3	23	4	-20
16	48	48	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	171	191	362	126	84	134	109	20	0	-19	-4	17
17	43	50	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	207	222	429	142	100	171	135	15	-7	-5	-16	26
18	57	42	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	196	205	401	140	95	151	124	9	15	-12	-11	26
19	74	19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	163	270	433	105	101	206	128	107	55	-12	-30	4
22	62	38	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	200	236	436	139	118	180	122	36	24	0	-6	4
23	60	27	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	243	248	491	189	111	168	118	5	33	-10	14	6
24	48	46	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	226	199	425	161	124	171	106	-27	2	24	-7	-6
25	84	42	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	216	271	487	140	123	208	163	55	42	-11	-10	17
29	50	64	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	220	214	434	161	112	168	104	-6	-14	14	1	-5
33	60	36	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	247	219	466	169	137	188	119	-28	24	37	6	-7
38	67	21	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	204	214	418	150	115	167	99	10	46	9	-9	-3
39	96	32	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	330	373	703	252	147	283	168	43	64	-12	-26	-11
40	89	34	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	265	269	534	183	145	219	150	4	55	14	-5	0
41	65	25	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	247	275	522	189	129	184	121	28	40	-5	36	-13
3	43	54	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	179	189	368	129	91	148	97	10	-11	3	-9	2
5	79	56	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	293	263	556	207	149	234	141	-30	23	31	-2	-31
6	43	52	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	210	206	416	142	117	170	122	-4	-9	14	3	-1
8	69	38	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	205	239	444	155	95	171	108	34	31	-8	7	-10
9	62	50	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	265	282	547	182	138	228	156	17	12	10	-5	-3
10	57	34	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	212	250	462	138	115	184	158	38	23	-10	3	27
12	50	42	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	237	206	443	171	117	173	113	-31	8	19	-7	-1
14	117	13	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	153	282	435	105	91	201	129	129	104	-33	-24	0
20	60	52	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	182	204	386	133	86	136	126	22	8	-28	-5	35
21	43	42	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	192	172	364	145	104	137	83	-20	1	11	-7	-1
26	43	38	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	250	225	475	168	141	191	146	-25	5	18	-13	20
28	74	46	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	223	248	471	155	117	205	131	25	28	5	-27	1
30	55	42	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	257	213	470	170	144	201	134	-44	13	40	-10	-5
31	60	32	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	231	225	456	163	123	176	127	-6	28	9	2	7
32	53	50	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	216	245	461	149	112	186	137	29	3	-3	-6	13
35	60	32	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	213	192	405	155	119	148	112	-21	28	4	-2	14
36	69	42	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	278	280	558	200	141	220	146	2	27	10	8	-12
37	60	36	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	172	188	360	121	94	149	101	16	24	1	-13	5
42	67	23	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	179	202	381	120	102	157	119	23	44	-1	-6	12
43	117	19	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	240	336	576	163	132	258	150	96	98	4	-13	-13

Použitím T skóre zjištěných z MMPI-2 se vypočítají následující součty:

Levý součet je roven součtu škál 1, 2, 3 a 4. Pravý součet je roven součtu škál 6, 7, 8 a 9. Velký součet je roven součtu levého a pravého součtu. Součet D je roven

součtu škál 1, 2 a 3. Součet E je roven součtu škál 2 a 4. Součet F je roven součtu škál 4, 6 a 8. Součet G je roven součtu škál 4 a 9.

Použitím T skóre zjištěných z MMPI-2 se vypočítají následující rozdíly:

Spád je roven rozdílu pravého a levého součtu. Rozdíl B je roven rozdílu škál F a K. Rozdíl C je roven rozdílu škál 4 a 9. Rozdíl D je roven rozdílu škál 7 a 6. Rozdíl E je roven rozdílu škál 9 a 8.

Tabulka č. III: Able – primární pravidla

Číslo respondenta	Standardní klinické škály											Able – primární pravidla												
	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	8. pravidlo	9. pravidlo	10. pravidlo	11. pravidlo	12. pravidlo	Všechna pravidla	
1	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
4	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
11	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
15	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
16	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
17	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
18	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
22	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
23	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
24	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
25	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
29	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
33	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
38	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
39	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
40	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
41	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
3	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
5	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
6	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
8	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
9	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
10	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
12	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
14	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
20	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
21	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
26	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
28	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
30	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
31	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
32	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
35	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
36	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
37	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
42	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
43	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne

Able – primární pravidla:

1. pravidlo: Nejvyšší škála je menší než 86.

2. pravidlo: Buď škála 4, nebo škála 9 je nejvyšší škála (vyjma škál 4 a 9, rovnosti nejsou povoleny).

3. pravidlo: Bez ohledu na škály 5 a 0, škály 4 a 9 jsou obě mezi čtyřmi nejvyššími škálami.

4. pravidlo: Škála 7 je menší než 75.

5. pravidlo: Škály 1, 3 a 0 jsou menší než 71.

6. pravidlo: Škály 2 a 8 jsou menší než 66.

7. pravidlo: Škály 4 a 9 jsou větší než 43.

8. pravidlo: Rozdíl škál 4 a 9, resp. 9 a 4, je menší než 21.

9. pravidlo: Škála 3 je menší než škála 4.

10. pravidlo: Škála 9 je větší nebo rovna škále 8.

11. pravidlo: Součet škál 1, 2 a 3 je menší než 195.

12. pravidlo: Jestliže škála 3 je větší než 60, nemůže to být jedna ze třech nejvyšších škál nebo se jim rovnat.

Tabulka č. IV: Able – sekundární pravidla

Číslo respondenta	Standardní klinické škály											Able – sekundární pravidla										Úroveň shody
	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	8. pravidlo	9. pravidlo	10. pravidlo		
1	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	vysoká	
17	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	vysoká	
18	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	vysoká	
10	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	vysoká	
26	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	vysoká	
31	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	střední	
32	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	vysoká	
42	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	střední	

Able – sekundární pravidla:

1. pravidlo: Škála 9 je nejvyšší škála (rovnosti nejsou povoleny). 1 bod

2. pravidlo: Škály 4 a 9 jsou dvě nevyšší škály. 1 bod

3. pravidlo: Škály 4 a 9 patří mezi tři nejvyšší škály. 1 bod

4. pravidlo: Škála 0 je menší než 51. 1 bod

5. pravidlo: Škála 0 nebo škála 5 je nejnižší škála. 1 bod

6. pravidlo: Škála 8 není jedna ze čtyř nejvyšších škál, ani se jim nerovná. 1 bod
7. pravidlo: Škála 2 není jedna ze tří nejvyšších škál, ani se jim nerovná. 1 bod
8. pravidlo: Škála 2 je menší než škála 1. 1 bod
9. pravidlo: Škála 2 je menší než škála 3. 1 bod
10. pravidlo: Rozdíl škál 9 a 8, resp. 8 a 9, je větší než 14. 1 bod

Tabulka č. V: Bodové rozdělení pro skupinu Able

Počet bodů	Úroveň shody
7-10	vysoká
4-6	střední
1-3	nízká
0	minimální

Tabulka č. VI: Baker – primární pravidla

Číslo respondenta	Standardní klinické škály										Baker – primární pravidla											
	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	8. pravidlo	9. pravidlo	10. pravidlo	11. pravidlo	Všechna pravidla
1	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
4	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne
11	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
15	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
16	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
17	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
18	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne
22	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne
23	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne
24	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
25	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
29	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
33	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
38	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
39	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
40	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
41	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
3	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
5	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
6	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
8	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
9	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
10	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
12	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
14	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
20	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
21	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
26	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
28	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
30	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
31	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
32	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
35	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
36	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
37	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
42	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
43	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne

Baker – primární pravidla:

1. pravidlo: Nejvyšší škála je menší než 85.
2. pravidlo: Škály 1 a 5 nemohou být nejvyšší škály nebo se jim rovnat.
3. pravidlo: Škála 3 nemůže být mezi dvěma nejvyššími škálami nebo se jim rovnat.

4. pravidlo: Bez ohledu na škálu 0, buď škála 2 nebo škála 4 je jedna z dvou nejvyšších škál nebo se jim rovná.

5. pravidlo: Škály 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8 a 9 jsou menší než 71.

6. pravidlo: Škála 2 je větší než 41.

7. pravidlo: Škála 4 je větší než 47.

8. pravidlo: Škála 5 je menší než 55.

9. pravidlo: Škála 2 je větší nebo rovna škále 1 a větší než škála 3.

10. pravidlo: Škála 4 je větší nebo rovna škále 3 a větší než škála 5.

11. pravidlo: Součet škál 1, 2 a 3 je menší než 181.

Tabulka č. VII: Baker – sekundární pravidla

Číslo respondenta	Standardní klinické škály										Základní procedury		Baker – sekundární pravidla								Úroveň shody	
	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	Levý součet	Pravý součet	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	8. pravidlo		
24	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	226	199	0	0	1	1	1	1	0	1	1	střední
38	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	204	214	1	1	1	1	0	1	1	1	1	střední
31	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	231	225	0	0	1	1	1	0	1	1	1	střední
37	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	172	188	1	0	1	1	0	1	1	1	1	střední
42	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	179	202	1	1	1	1	0	1	1	1	1	střední

Baker – sekundární pravidla:

1. pravidlo: Nejvyšší škála je škála 6, 8, 9 nebo 0. ³⁰²	1 bod
2. pravidlo: Škála 0 je jedna ze třech nejvyšších škál.	1 bod
3. pravidlo: Škála 1 není jedna ze třech nejvyšších škál.	1 bod
4. pravidlo: Škála 3 není jedna ze třech nejvyšších škál.	1 bod
5. pravidlo: Levý součet je větší než pravý součet.	1 bod
6. pravidlo: Škála 1 je menší než 55.	1 bod
7. pravidlo: Škála 3 je menší než 55.	1 bod

³⁰² U prvních čtyř pravidel jsou rovnosti povoleny.

8. pravidlo: Škála 6 je větší než škála 5.

1 bod

Tabulka č. VIII: Bodové rozdělení pro skupinu Baker

Počet bodů	Úroveň shody
8	vysoká
5-7	střední
1-4	nízká
0	minimální

Tabulka č. IX: Charlie – primární pravidla

Číslo respondenta	Standardní klinické škály											Charlie – primární pravidla							
	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	8. pravidlo	Všechna pravidla
1	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
4	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
11	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
15	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne
16	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
17	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
18	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
22	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
23	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
24	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
25	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
29	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
33	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
38	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
39	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
40	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
41	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
3	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
5	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
6	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
8	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne
9	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
10	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
12	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
14	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
20	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
21	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
26	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
28	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
30	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
31	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
32	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
35	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
36	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
37	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
42	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
43	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano

Charlie – primární pravidla:

1. pravidlo: Nejvyšší škála je větší než 68 a menší než 112.
2. pravidlo: Škály 4, 6 nebo 8 nejsou mezi dvěma nejvyššími škálami.
(Povolena je rovnost mezi škálami 4, 6 nebo 8, ale jiné rovnosti povoleny nejsou.)
3. pravidlo: Škály 1, 2, 3, 5 a 0 nejsou nejvyšší škály, ani se jim nerovnají.

4. pravidlo: Škály 1, 2 a 3 jsou menší než 82.
5. pravidlo: Škála 6 je větší než 57.
6. pravidlo: Škála 8 je větší než 60.
7. pravidlo: Rozdíl škál 7 a 6 je menší než 11.
8. pravidlo: Součet škál 4, 6 a 8 je větší než 185.

Tabulka č. X: Charlie – sekundární pravidla

Číslo respondenta	Standardní klinické škály										Základní procedury		Charlie – sekundární pravidla						Úroveň shody
	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	Levý součet	Pravý součet	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	
19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	163	270	1	0	1	1	0	1	střední
25	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	216	271	0	0	1	0	0	1	nízká
40	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	265	269	0	1	1	1	0	1	střední
5	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	293	263	0	0	1	0	0	0	nízká
9	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	265	282	0	1	1	0	0	1	střední
28	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	223	248	1	1	1	1	0	1	vysoká
36	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	278	280	0	0	0	0	0	1	nízká
43	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	240	336	1	1	1	1	1	1	vysoká

Charlie – sekundární pravidla:

1. pravidlo: Škála 6 je nejvyšší škála. (Možná je shoda se škálami 4 nebo 8.) 1 bod
2. pravidlo: Škály 4, 6 a 8 jsou všechny mezi čtyřmi nejvyššími škálami. 1 bod
3. pravidlo: Škála 6 je větší než škála 7. 1 bod
4. pravidlo: Škála 6 je větší než škála 8. 1 bod
5. pravidlo: Škály 6 a 8 jsou dvě největší škály. Rovnosti jsou povoleny. 1 bod
6. pravidlo: Levý součet je menší nebo roven pravému součtu. 1 bod

Tabulka č. XI: Bodové rozdělení pro skupinu Charlie

Počet bodů	Úroveň shody
5-6	vysoká
3-4	střední
1-2	nízká
0	minimální

Tabulka č. XII: Delta – primární pravidla

Číslo respondenta	Standardní klinické škály										Delta – primární pravidla						
	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	1. pravidla	2. pravidla	3. pravidla	4. pravidla	5. pravidla	6. pravidla	Všechna pravidla
1	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
4	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne
11	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
15	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
16	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
17	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
18	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne
22	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
23	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
24	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
25	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
29	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
33	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
38	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
39	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne
40	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
41	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
3	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
5	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
6	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
8	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
9	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
10	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
12	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
14	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
20	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne
21	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
26	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
28	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
30	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
31	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
32	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
35	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
36	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
37	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
42	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
43	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne

Delta – primární pravidla:

1. pravidlo: Bez ohledu na škály 5 a 0, škála 4 je nejvyšší škála. Rovnosti jsou povoleny.
2. pravidlo: Škála 4 je o nejméně čtyři body vyšší než nějaká ze škál 1, 2, 3, 7, 8 nebo 9.

3. pravidlo: Škála 4 je větší nebo rovna 61.
4. pravidlo: Škály 2 a 3 jsou menší než 77.
5. pravidlo: Škály 6, 8 a 0 jsou všechny menší než 74.
6. pravidlo: Škály 1, 5, 7 a 9 jsou menší než 71.

Tabulka č. XIII: Delta – sekundární pravidla

Číslo respondenta	Standardní klinické škály										Delta – sekundární pravidla								Úroveň shody
	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	8. pravidlo	
24	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	2	0	1	0	0	0	1	1	střední
33	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	2	1	1	1	1	0	0	0	vysoká
40	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	2	1	0	1	1	1	1	1	vysoká
6	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	2	1	0	1	0	0	0	0	střední
12	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	0	0	1	1	0	0	0	0	nízká
26	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	2	1	1	1	1	1	0	1	vysoká
30	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	2	1	1	1	1	1	0	1	vysoká
31	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	2	0	0	1	0	0	0	0	střední

Delta – sekundární pravidla:

1. pravidlo: Škála 4 je o nejméně 5 bodů vyšší než jakákoliv další klinická škála. 2 body
2. pravidlo: Škála 4 je o nejméně 10 bodů vyšší než jakákoliv další klinická škála. 1 bod
3. pravidlo: Rozdíl škál 4 a 9 je větší než 14. 1 bod
4. pravidlo: Škála 4 je větší než 65. 1 bod
5. pravidlo: Škála 4 je větší než 70. 1 bod
6. pravidlo: Škála 4 je větší než 79. 1 bod
7. pravidlo: Škála 2 je větší než škály 1 a 3. 1 bod
8. pravidlo: Škála 6 je druhá nejvyšší škála. Rovnosti jsou povoleny. 1 bod

Tabulka č. XIV: Bodové rozdělení pro skupinu Delta

Počet bodů	Úroveň shody
6-9	vysoká
3-5	střední
1-2	nízká
0	minimální

Tabulka č. XV: Easy – primární pravidla

Číslo respondenta	Standardní klinické škály											Easy – primární pravidla							
	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	8. pravidlo	Všechna pravidla
1	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
4	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
11	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
15	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
16	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
17	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
18	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
22	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
23	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
24	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
25	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
29	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
33	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
38	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
39	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
40	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
41	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
3	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
5	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
6	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
8	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
9	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
10	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
12	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
14	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
20	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
21	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
26	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
28	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
30	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
31	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
32	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
35	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
36	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
37	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
42	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
43	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne

Easy – primární pravidla:

1. pravidlo: Ani škála 8 ani škála 9 nemohou být nejvyšší škálou nebo se jí rovnat.
2. pravidlo: Bez ohledu na škály 5 a 0, nejméně dvě ze škál 1, 2, 3 nebo 4 jsou mezi třemi nejvyššími škálami. Rovnosti jsou povoleny.

3. pravidlo: Škály 4 a 9 nemohou obě být mezi třemi nejvyššími škálami nebo se jim rovnat.

4. pravidlo: Škály 1 a 9 jsou menší než 80.

5. pravidlo: Škály 2 a 0 jsou menší než 75.

6. pravidlo: Škály 4, 5, 6, 7 a 8 jsou menší než 70.

7. pravidlo: Škála 3 je větší než 49.

8. pravidlo: Škála 4 je větší než 45.

Tabulka č. XVI: Easy – sekundární pravidla

Číslo respondenta	Validizační škály			Standardní klinické škály										Základní procedury		Easy – sekundární pravidla							Úroveň shody
	L	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	Levý součet	Pravý součet	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	
15	58	55	52	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	293	214	1	1	1	1	0	1	1	střední
24	66	48	46	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	226	199	0	0	0	1	0	0	1	nízká
29	78	50	64	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	220	214	1	1	1	1	1	1	1	vysoká
12	54	50	42	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	237	206	1	1	0	1	0	1	1	střední
21	78	43	42	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	192	172	0	0	0	1	0	0	1	nízká
35	45	60	32	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	213	192	0	0	0	0	0	0	1	nízká

Easy – sekundární pravidla:

1. pravidlo: Škála 3 je nejvyšší škála. 1 bod
2. pravidlo: Škála 3 je jedna ze dvou nejvyšších škál. 1 bod
3. pravidlo: Škály 2 a 4 nejsou dvě nejvyšší škály ani se jim nerovnají. 1 bod
4. pravidlo: Škála F je menší než škála L. 1 bod
5. pravidlo: Škála F je menší než škála K. 1 bod
6. pravidlo: Škála 3 je větší než škála 2. 1 bod
7. pravidlo: Levý součet je větší než pravý součet. 1 bod

Tabulka č. XVII: Bodové rozdělení pro skupinu Easy

Počet bodů	Úroveň shody
7	vysoká
4-6	střední
1-3	nízká
0	minimální

Tabulka č. XVIII: Foxtrot – primární pravidla

Číslo respondenta	Validizační škály			Standardní klinické škály										Základní procedury	Foxtrot – primární pravidla												
	L	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	Velký součet	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	8. pravidlo	9. pravidlo	10. pravidlo	11. pravidlo	Všechna pravidla	
1	41	62	36	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	431	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
4	41	89	36	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	669	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
11	70	50	44	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	456	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
15	58	55	52	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	507	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
16	58	48	48	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	362	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
17	41	43	50	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	429	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
18	50	57	42	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	401	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
19	37	74	19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	433	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
22	45	62	38	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	436	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
23	37	60	27	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	491	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
24	66	48	46	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	425	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
25	50	84	42	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	487	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
29	78	50	64	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	434	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
33	45	60	36	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	466	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
38	50	67	21	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	418	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
39	41	96	32	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	703	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
40	41	89	34	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	534	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
41	33	65	25	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	522	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
3	66	43	54	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	368	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
5	54	79	56	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	556	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
6	50	43	52	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	416	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
8	45	69	38	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	444	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
9	66	62	50	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	547	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
10	33	57	34	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	462	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
12	54	50	42	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	443	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
14	50	117	13	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	435	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
20	62	60	52	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	386	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
21	78	43	42	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	364	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
26	41	43	38	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	475	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
28	58	74	46	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	471	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
30	37	55	42	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	470	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
31	37	60	32	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	456	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
32	45	53	50	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	461	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
35	45	60	32	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	405	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
36	54	69	42	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	558	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
37	37	60	36	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	360	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
42	45	67	23	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	381	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
43	33	117	19	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	576	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne

Foxtrot – primární pravidla:

1. pravidlo: Nejvyšší škála je menší než 100.

2. pravidlo: Škály 1, 2, 3, 5 nebo 0 nejsou nikdy nejvyšší škály ani se jim nerovnají.

3. pravidlo: Bez ohledu na škálu 0, škály 4, 8 a 9 jsou všechny mezi čtyřmi nejvyššími škálami.

4. pravidlo: Škála 6 je menší než 80.

5. pravidlo: Škály 1, 2, 3, 7 a 0 jsou všechny menší než 76.

6. pravidlo: Škála 4 je větší než 56 a menší než 91.

7. pravidlo: Škála 8 je větší než 45 a menší než 91.

8. pravidlo: Škála 9 je větší 58.

9. pravidlo: Rozdíl škál 4 a 9, resp. 9 a 4, je menší než 21.

10. Velký součet je větší než 366.

11. Velký součet je menší než 607.

Tabulka č. XIX: Foxtrot – sekundární pravidla

Číslo respondenta	Validizační škály			Standardní klinické škály										Foxtrot – sekundární pravidla						Úroveň shody
	L	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	
1	41	62	36	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	1	1	1	1	1	1	vysoká
25	50	84	42	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	1	1	1	1	1	1	vysoká
40	41	89	34	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	1	1	0	0	0	1	střední
9	66	62	50	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	1	1	0	1	0	1	střední
10	33	57	34	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	1	1	1	1	1	1	vysoká
28	58	74	46	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	0	1	0	0	1	1	střední
32	45	53	50	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	0	1	1	1	1	1	vysoká

Foxtrot – sekundární pravidla:

1. pravidlo: Škály 4, 8 a 9 jsou tři nevyšší škály. 1 bod

2. pravidlo: Škály 4, 8 a 9 jsou mezi čtyřmi nejvyššími škálami. Rovnosti jsou povoleny. 1 bod

3. pravidlo: Škála 9 je nejvyšší škála. Rovnosti jsou povoleny. 1 bod

4. pravidlo: Škála 9 je větší než škála 6. 1 bod

5. pravidlo: Škála 9 je větší než škála 8. 1 bod

6. pravidlo: Škála F je větší než škála K. 1 bod

Tabulka č. XX: Bodové rozdělení pro skupinu Foxtrot

Počet bodů	Úroveň shody
5-6	vysoká
3-4	střední
1-2	nízká
0	minimální

Tabulka č. XXI: George – primární pravidla

Číslo respondenta	Validizační škály			Standardní klinické škály										Základní procedury			George – primární pravidla												
	L	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	Levý součet	Pravý součet	Velký součet	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	8. pravidlo	9. pravidlo	10. pravidlo	11. pravidlo	Všechna pravidla	
1	41	62	36	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	188	243	431	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne
4	41	89	36	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	345	324	669	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne
11	70	50	44	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	223	233	456	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
15	58	55	52	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	293	214	507	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
16	58	48	48	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	171	191	362	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
17	41	43	50	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	207	222	429	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
18	50	57	42	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	196	205	401	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
19	37	74	19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	163	270	433	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
22	45	62	38	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	200	236	436	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
23	37	60	27	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	243	248	491	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
24	66	48	46	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	226	199	425	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
25	50	84	42	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	216	271	487	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
29	78	50	64	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	220	214	434	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
33	45	60	36	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	247	219	466	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
38	50	67	21	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	204	214	418	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
39	41	96	32	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	330	373	703	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	
40	41	89	34	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	265	269	534	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
41	33	65	25	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	247	275	522	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
3	66	43	54	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	179	189	368	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
5	54	79	56	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	293	263	556	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
6	50	43	52	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	210	206	416	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
8	45	69	38	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	205	239	444	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
9	66	62	50	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	265	282	547	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
10	33	57	34	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	212	250	462	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
12	54	50	42	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	237	206	443	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
14	50	117	13	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	153	282	435	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
20	62	60	52	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	182	204	386	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
21	78	43	42	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	192	172	364	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
26	41	43	38	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	250	225	475	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
28	58	74	46	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	223	248	471	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
30	37	55	42	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	257	213	470	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
31	37	60	32	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	231	225	456	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
32	45	53	50	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	216	245	461	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
35	45	60	32	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	213	192	405	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
36	54	69	42	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	278	280	558	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
37	37	60	36	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	172	188	360	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
42	45	67	23	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	179	202	381	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
43	33	117	19	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	240	336	576	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne

George – primární pravidla:

1. pravidlo: Nejvyšší škála je menší než 95.

2. pravidlo: Jestliže je nejvyšší škála větší než 61, pak to nemůže být škála 5, 6, 8 nebo 9 a nejvyšší škála nemůže být rovna škálám 5, 6, 8 nebo 9.

3. pravidlo: Jestliže škála 3 je menší než 70, nemůže to být jedna ze dvou nejvyšších škál nebo se jim rovnat.

4. pravidlo: Škála 2 je větší než 49 a menší než 78.

5. pravidlo: Škála 4 je větší než 43 a menší než 80.

6. pravidlo: Škála 6 je menší než 69.

7. pravidlo: Škála 7 je menší než 78.

8. pravidlo: Škály 8 a 9 jsou menší než 76.

9. pravidlo: Velký součet je větší než 345.

10. pravidlo: Velký součet je menší než 540.

11. pravidlo: Jestliže škála 7 je menší než 70, levý součet je větší než pravý součet.

Tabulka č. XXII: George – sekundární pravidla

Číslo respondenta	Validizační škály			Standardní klinické škály										George – sekundární pravidla						Úroveň shody
	L	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	
15	58	55	52	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	0	1	0	0	0	1	nízká
23	37	60	27	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	0	0	0	0	0	0	minimální
24	66	48	46	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	1	1	1	1	1	0	vysoká
33	45	60	36	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	1	0	0	0	0	0	nízká
21	78	43	42	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	1	0	0	1	1	0	střední
31	37	60	32	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	1	0	0	0	1	0	nízká
35	45	60	32	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	1	1	1	1	1	0	vysoká

George – sekundární pravidla:

1. pravidlo: Škála 1, 2 nebo 4 je nejvyšší škála. Rovnosti jsou povoleny. 1 bod

2. pravidlo: Škála 1, 2 nebo 4 je druhá nejvyšší škála. 1 bod

3. pravidlo: Škály 2 a 4 jsou dvě nejvyšší škály. Rovnosti jsou povoleny. 1 bod

4. pravidlo: Škála 2 je jedna z třech nejvyšších škál. Rovnosti jsou povoleny. 1 bod.

5. pravidlo: Škála 2 je větší než škála 3. 1 bod

6. pravidlo: Škála 2 je větší než 64.

Tabulka č. XXIII: Bodové rozdělení pro skupinu George

Počet bodů	Úroveň shody
5-6	vysoká
3-4	střední
1-2	nízká
0	minimální

Tabulka č. XXIV: How – primární pravidla

Číslo respondenta	Validizační škály			Standardní klinické škály										Základní procedury	How – primární pravidla							
	L	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	Velký součet	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	Všechna pravidla
1	41	62	36	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	431	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
4	41	89	36	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	669	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
11	70	50	44	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	456	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
15	58	55	52	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	507	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
16	58	48	48	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	362	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
17	41	43	50	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	429	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
18	50	57	42	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	401	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
19	37	74	19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	433	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne
22	45	62	38	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	436	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
23	37	60	27	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	491	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
24	66	48	46	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	425	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
25	50	84	42	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	487	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
29	78	50	64	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	434	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
33	45	60	36	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	466	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
38	50	67	21	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	418	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
39	41	96	32	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	703	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
40	41	89	34	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	534	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
41	33	65	25	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	522	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
3	66	43	54	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	368	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
5	54	79	56	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	556	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
6	50	43	52	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	416	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
8	45	69	38	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	444	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
9	66	62	50	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	547	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
10	33	57	34	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	462	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
12	54	50	42	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	443	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
14	50	117	13	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	435	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
20	62	60	52	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	386	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
21	78	43	42	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	364	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
26	41	43	38	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	475	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne
28	58	74	46	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	471	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne
30	37	55	42	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	470	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
31	37	60	32	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	456	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
32	45	53	50	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	461	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
35	45	60	32	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	405	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne
36	54	69	42	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	558	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
37	37	60	36	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	360	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne
42	45	67	23	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	381	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
43	33	117	19	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	576	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne

How – primární pravidla:

1. pravidlo: Nejvyšší klinická škála je větší než 71.
2. pravidlo: Druhá nejvyšší klinická škála je větší než 67.
3. pravidlo: Nejvyšší škála není nikdy škála 5 nebo 0, ani se jim nikdy nerovná.

4. pravidlo: Škála 2 je větší než 56.
5. pravidlo: Rozdíl škál 9 a 8 je menší nebo roven 11.
6. pravidlo: Velký součet je větší než 479.
7. pravidlo: Nejméně pět klinických škál je větších než 59.

Tabulka č. XXV: How – sekundární pravidla

Číslo respondenta	Validizační škály			Standardní klinické škály										How – sekundární pravidla						Úroveň shody
	L	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	
4	41	89	36	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	1	1	1	1	0	1	vysoká
15	58	55	52	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	0	0	1	1	0	1	střední
39	41	96	32	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	1	1	1	0	0	0	střední
40	41	89	34	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	0	1	1	0	0	0	nízká
41	33	65	25	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	1	0	1	1	0	1	střední
5	54	79	56	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	1	1	1	0	0	1	střední
36	54	69	42	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	1	1	0	1	1	1	vysoká

How – sekundární pravidla:

1. pravidlo: Tři klinické škály jsou větší než 69. 1 bod
2. pravidlo: Sedm nebo více klinických škál je větší než 59. 1 bod
3. pravidlo: Nejvyšší škála je větší než 80. 1 bod
4. pravidlo: Škála 7 je větší než škála 6. 1 bod
5. pravidlo: Škála 8 je nejvyšší škála. Rovnosti nejsou povoleny. 1 bod
6. pravidlo: Škála 8 je větší než škála 6. 1 bod

Tabulka č. XXVI: Bodové rozdělení pro skupinu How

Počet bodů	Úroveň shody
5–6	vysoká
3–4	střední
1–2	nízká
0	minimální

Tabulka č. XXVII: Item – primární pravidla

Číslo respondenta	Validizační škály			Standardní klinické škály										Základní procedury			Item – primární pravidla								
	L	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	Levý součet	Pravý součet	Velký součet	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	8. pravidlo	Všechna pravidla
1	41	62	36	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	188	243	431	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
4	41	89	36	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	345	324	669	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
11	70	50	44	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	223	233	456	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
15	58	55	52	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	293	214	507	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
16	58	48	48	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	171	191	362	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
17	41	43	50	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	207	222	429	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
18	50	57	42	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	196	205	401	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
19	37	74	19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	163	270	433	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
22	45	62	38	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	200	236	436	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
23	37	60	27	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	243	248	491	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
24	66	48	46	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	226	199	425	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
25	50	84	42	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	216	271	487	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne
29	78	50	64	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	220	214	434	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
33	45	60	36	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	247	219	466	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
38	50	67	21	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	204	214	418	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
39	41	96	32	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	330	373	703	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
40	41	89	34	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	265	269	534	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
41	33	65	25	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	247	275	522	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne
3	66	43	54	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	179	189	368	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
5	54	79	56	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	293	263	556	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
6	50	43	52	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	210	206	416	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
8	45	69	38	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	205	239	444	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
9	66	62	50	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	265	282	547	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
10	33	57	34	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	212	250	462	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
12	54	50	42	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	237	206	443	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
14	50	117	13	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	153	282	435	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
20	62	60	52	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	182	204	386	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
21	78	43	42	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	192	172	364	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
26	41	43	38	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	250	225	475	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
28	58	74	46	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	223	248	471	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
30	37	55	42	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	257	213	470	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne
31	37	60	32	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	231	225	456	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
32	45	53	50	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	216	245	461	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
35	45	60	32	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	213	192	405	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
36	54	69	42	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	278	280	558	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
37	37	60	36	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	172	188	360	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
42	45	67	23	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	179	202	381	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
43	33	117	19	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	240	336	576	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

Item – primární pravidla:

1. pravidlo: Všechny klinické škály jsou menší než 70. Rovnosti jsou povoleny.

2. pravidlo: Třetí nejvyšší klinická škála je menší než 66.

3. pravidlo: Velký součet je menší než 495.

4. pravidlo: Součet škál 1, 2 a 3 je menší než 185.

5. pravidlo: Součet škál 2 a 4 je menší než 129.

6. pravidlo: Součet škál 4 a 9 je menší než 135.

7. pravidlo: Součet škál 4, 6 a 8 je menší než 195.

8. pravidlo: Pravý součet je menší než 258.

Tabulka č. XXVIII: Item – sekundární pravidla

Číslo respondenta	Validizační škály			Standardní klinické škály										Základní procedury			Item – sekundární pravidla						Úroveň shody
	L	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Sj (0)	Levý součet	Pravý součet	Velký součet	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	
1	41	62	36	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	188	243	431	0	0	1	0	1	0	nízká
4	41	89	36	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	345	324	669	0	0	1	0	0	0	nízká
11	70	50	44	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	223	233	456	0	0	1	1	1	0	střední
15	58	55	52	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	293	214	507	0	0	1	1	0	0	nízká
16	58	48	48	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	171	191	362	1	0	1	1	1	1	vysoká
17	41	43	50	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	207	222	429	0	0	1	0	1	0	nízká
18	50	57	42	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	196	205	401	0	0	1	0	1	0	nízká
19	37	74	19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	163	270	433	0	1	1	0	1	0	střední
22	45	62	38	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	200	236	436	1	1	1	0	1	0	střední
23	37	60	27	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	243	248	491	0	0	1	0	1	0	nízká
24	66	48	46	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	226	199	425	1	0	1	1	0	1	střední
25	50	84	42	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	216	271	487	0	0	1	0	1	0	nízká
29	78	50	64	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	220	214	434	1	0	1	1	0	1	střední
33	45	60	36	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	247	219	466	0	0	1	0	0	0	nízká
38	50	67	21	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	204	214	418	1	1	1	0	1	1	vysoká
39	41	96	32	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	330	373	703	0	1	1	0	1	0	střední
40	41	89	34	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	265	269	534	0	0	1	0	1	0	nízká
41	33	65	25	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	247	275	522	0	0	1	0	1	0	nízká
3	66	43	54	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	179	189	368	1	1	1	1	1	1	vysoká
5	54	79	56	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	293	263	556	0	0	0	0	0	0	minimální
6	50	43	52	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	210	206	416	0	0	1	1	0	0	nízká
8	45	69	38	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	205	239	444	0	0	0	0	1	1	nízká
9	66	62	50	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	265	282	547	0	0	1	1	1	0	střední
10	33	57	34	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	212	250	462	0	0	1	0	1	0	nízká
12	54	50	42	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	237	206	443	0	0	1	1	0	0	nízká
14	50	117	13	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	153	282	435	0	0	0	0	1	0	nízká
20	62	60	52	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	182	204	386	0	0	1	1	1	0	střední
21	78	43	42	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	192	172	364	1	0	1	1	0	1	střední
26	41	43	38	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	250	225	475	0	0	1	0	0	0	nízká
28	58	74	46	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	223	248	471	0	1	1	0	1	0	střední
30	37	55	42	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	257	213	470	0	0	1	0	0	0	nízká
31	37	60	32	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	231	225	456	0	0	1	0	0	0	nízká
32	45	53	50	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	216	245	461	0	0	1	0	1	0	nízká
35	45	60	32	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	213	192	405	1	0	1	0	0	0	nízká
36	54	69	42	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	278	280	558	0	0	0	0	1	0	nízká
37	37	60	36	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	172	188	360	1	1	1	0	1	1	vysoká
42	45	67	23	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	179	202	381	1	0	1	0	1	0	střední

Item – sekundární pravidla:

1. pravidlo: Škály 1 až 9 jsou všechny menší než 66. 1 bod
2. pravidlo: Škála 5, 6 nebo 0 je nejvyšší škála. 1 bod
3. pravidlo: Škála 8 není nejvyšší škála a ani se jí nerovná. 1 bod
4. pravidlo: Škála L je větší nebo rovna škále F. 1 bod
5. pravidlo: Levý součet je menší nebo roven pravému součtu. 1 bod
6. pravidlo: Součet škál 4 a 9 je menší než 110. 1 bod

Tabulka č. XXIX: Bodové rozdělení pro skupinu Item

Počet bodů	Úroveň shody
5-6	vysoká
3-4	střední
1-2	nízká
0	minimální

Tabulka č. XXX: Jupiter – primární pravidla

Číslo respondenta	Validizační škály			Standardní klinické škály										Základní procedury		Jupiter – primární pravidla									
	L	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	Levý součet	Pravý součet	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	6. pravidlo	7. pravidlo	8. pravidlo	9. pravidlo	Všechna pravidla
1	41	62	36	40	43	37	40	68	56	46	60	81	32	188	243	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
4	41	89	36	53	77	81	98	89	75	84	96	69	58	345	324	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
11	70	50	44	65	64	51	62	46	56	52	57	68	29	223	233	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
15	58	55	52	56	73	67	85	68	50	54	65	45	55	293	214	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
16	58	48	48	44	39	39	48	45	42	38	47	64	28	171	191	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
17	41	43	50	44	49	35	58	65	62	46	44	70	23	207	222	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
18	50	57	42	58	51	39	50	56	53	42	42	68	52	196	205	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
19	37	74	19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	163	270	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
22	45	62	38	62	42	57	40	61	62	56	57	61	50	200	236	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
23	37	60	27	51	66	57	66	54	56	70	58	64	68	243	248	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
24	66	48	46	33	47	59	55	65	59	52	47	41	45	226	199	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
25	50	84	42	69	45	47	48	76	62	52	70	87	41	216	271	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
29	78	50	64	56	48	53	60	59	59	60	50	45	35	220	214	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne
33	45	60	36	53	50	59	60	78	62	68	48	41	53	247	219	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
38	50	67	21	49	47	61	42	54	65	56	48	45	67	204	214	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
39	41	96	32	58	95	69	88	78	104	78	101	90	46	330	373	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
40	41	89	34	51	58	63	62	82	69	64	68	68	46	265	269	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
41	33	65	25	49	60	71	58	58	50	86	76	63	74	247	275	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
3	66	43	54	40	42	41	46	50	53	44	45	47	24	179	189	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
5	54	79	56	44	73	63	71	86	62	60	86	55	45	293	263	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
6	50	43	52	47	43	49	50	68	47	50	55	54	53	210	206	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
8	45	69	38	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	205	239	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
9	66	62	50	51	65	55	62	83	69	64	76	73	61	265	282	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
10	33	57	34	56	49	41	48	74	53	56	57	84	46	212	250	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
12	54	50	42	65	54	51	66	66	59	52	48	47	42	237	206	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
14	50	117	13	47	33	43	29	48	72	48	81	81	55	153	282	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
20	62	60	52	51	46	37	50	49	45	40	42	77	31	182	204	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
21	78	43	42	47	38	57	50	47	53	46	37	36	50	192	172	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
26	41	43	38	44	49	59	60	82	65	52	44	64	49	250	225	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
28	58	74	46	35	60	49	46	68	75	48	62	63	52	223	248	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
30	37	55	42	60	51	57	62	87	62	52	52	47	42	257	213	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne
31	37	60	32	53	55	55	53	68	56	58	52	59	55	231	225	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
32	45	53	50	40	56	45	48	67	62	56	57	70	41	216	245	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
35	45	60	32	56	43	61	51	58	50	48	40	54	54	213	192	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
36	54	69	42	60	71	63	66	78	62	70	80	68	55	278	280	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
37	37	60	36	38	41	43	37	51	53	40	45	50	42	172	188	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
42	45	67	23	49	35	43	42	59	50	44	48	60	54	179	202	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
43	33	117	19	49	55	55	53	77	95	82	86	73	67	240	336	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne

Jupiter – primární pravidla:

1. pravidlo: Nejvyšší škála je větší než 66.
2. pravidlo: Bez ohledu na škálu 0, nejvyšší škála je 6, 7, 8 nebo 9. S výjimkou škál 6, 7, 8 nebo 9, rovnosti nejsou povoleny.
3. pravidlo: Škály 1 a 0 jsou menší než 78.

4. pravidlo: Škála 3 je menší než 72.

5. pravidlo: Škála 4 je větší než 39 a menší než 68.

6. pravidlo: Škála 7 je větší než 48 a menší než 80.

7. pravidlo: Škála 8 je větší než 57 a menší než 97.

8. pravidlo: Škála 9 je větší než 52 a menší než 95.

9. pravidlo: Rozdíl pravého součtu a levého součtu, resp. levého součtu a pravého součtu, je větší nebo roven 10.

Tabulka č. XXXI: Jupiter – sekundární pravidla

Číslo respondenta	Validizační škály			Standardní klinické škály										Jupiter – sekundární pravidla					Úroveň shody
	L	F	K	Mf (5)	Hs (1)	D (2)	Hy (3)	Pd (4)	Pa (6)	Pt (7)	Sc (8)	Ma (9)	Si (0)	1. pravidlo	2. pravidlo	3. pravidlo	4. pravidlo	5. pravidlo	
19	37	74	19	67	32	43	30	58	82	52	66	70	67	1	1	0	1	1	střední
8	45	69	38	44	60	45	50	50	53	60	68	58	54	1	1	1	1	1	vysoká

Jupiter – sekundární pravidla:

1. pravidlo: Nejvyšší škála je menší než 91. 1 bod

2. pravidlo: Bez ohledu na škálu 0, jedna ze škál 7, 8 nebo 9 je mezi dvěma nejvyššími škálami. Rovnosti jsou povoleny. 1 bod

3. pravidlo: Bez ohledu na škálu 0, škály 7, 8 a 9 jsou všechny mezi čtyřmi největšími škálami. 1 bod

4. pravidlo: Rozdíl škál F a K, resp. K a F, je větší než 9. 1 bod

5. pravidlo: Rozdíl škál 9 a 8 je menší než nebo roven 19. 1 bod

Tabulka č. XXXII: Bodové rozdělení pro skupinu Jupiter

Počet bodů	Úroveň shody
5	vysoká
3-4	střední
1-2	nízká
0	minimální

Tabulka č. XXXIII: Klasifikace pachatelů trestných činů podle Megargeeho systému

Číslo respondenta	Able		Baker		Charlie		Delta		Easy		Foxtrot		George		How		Item		Jupiter		Klasifikace profilu
	primární	sekundární	primární	sekundární	primární	sekundární	primární	sekundární	primární	sekundární	primární	sekundární	primární	sekundární	primární	sekundární	primární	sekundární	primární	sekundární	
1	Ano	3	Ne	2	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ano	3	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	2	Foxtrot
4	Ne	2	Ne	1	Ne	0	Ne	2	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ano	3	Ne	1	Ne	2	How
11	Ne	3	Ne	1	Ne	1	Ne	0	Ne	1	Ne	2	Ne	0	Ne	1	Ano	2	Ne	2	Item
15	Ne	2	Ne	1	Ne	0	Ne	1	Ano	2	Ne	1	Ano	1	Ano	2	Ne	1	Ne	1	Easy
16	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ne	0	Ne	2	Ne	2	Ne	0	Ne	1	Ano	3	Ne	2	Item
17	Ano	3	Ne	2	Ne	2	Ne	0	Ne	1	Ne	2	Ne	1	Ne	0	Ne	1	Ne	1	Able
18	Ano	3	Ne	2	Ne	2	Ne	0	Ne	1	Ne	2	Ne	0	Ne	0	Ano	1	Ne	2	Able
19	Ne	1	Ne	2	Ano	2	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	2	Ano	2	Charlie/Jupiter
22	Ne	2	Ne	2	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	0	Ano	2	Ne	2	Item
23	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ne	0	Ne	1	Ne	2	Ano	0	Ne	1	Ne	1	Ne	2	George
24	Ne	1	Ano	2	Ne	1	Ano	2	Ano	1	Ne	1	Ano	3	Ne	0	Ano	2	Ne	1	George
25	Ne	3	Ne	2	Ano	1	Ne	1	Ne	1	Ano	3	Ne	1	Ne	2	Ne	1	Ne	2	Foxtrot
29	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ne	0	Ano	3	Ne	0	Ne	0	Ne	1	Ano	2	Ne	2	Easy
33	Ne	1	Ne	2	Ne	1	Ano	3	Ne	1	Ne	1	Ano	1	Ne	1	Ne	1	Ne	2	Delta
38	Ne	1	Ano	2	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	0	Ano	3	Ne	2	Item
39	Ne	2	Ne	1	Ne	3	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ano	2	Ne	2	Ne	2	How
40	Ne	2	Ne	1	Ano	2	Ano	3	Ne	0	Ano	2	Ne	1	Ano	1	Ne	1	Ne	2	Delta
41	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ano	2	Ne	1	Ne	3	How
3	Ne	3	Ne	2	Ne	2	Ne	0	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	0	Ano	3	Ne	2	Item
5	Ne	2	Ne	1	Ano	1	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ano	2	Ne	0	Ne	2	How
6	Ne	1	Ne	2	Ne	0	Ano	2	Ne	2	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ano	1	Ne	2	Delta
8	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ne	0	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	2	Ano	1	Ano	3	Jupiter
9	Ne	2	Ne	1	Ano	2	Ne	2	Ne	1	Ano	2	Ne	1	Ne	2	Ne	2	Ne	2	Foxtrot
10	Ano	3	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ano	3	Ne	1	Ne	2	Ne	1	Ne	2	Able
12	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ano	1	Ano	2	Ne	1	Ne	1	Ne	0	Ano	1	Ne	1	Easy
14	Ne	1	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	2	Ne	1	Ne	2	Ne	1	Ne	3	neklasifikovatelný
20	Ne	3	Ne	1	Ne	2	Ne	0	Ne	1	Ne	2	Ne	0	Ne	0	Ne	2	Ne	1	Item
21	Ne	1	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ano	1	Ne	1	Ano	2	Ne	0	Ano	2	Ne	1	Item
26	Ano	3	Ne	2	Ne	1	Ano	3	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Delta
28	Ne	2	Ne	2	Ano	3	Ne	1	Ne	0	Ano	2	Ne	1	Ne	0	Ne	2	Ne	2	Charlie
30	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ano	3	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	2	Delta
31	Ano	2	Ano	2	Ne	1	Ano	2	Ne	1	Ne	2	Ano	1	Ne	1	Ano	1	Ne	2	Able
32	Ano	3	Ne	2	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ano	3	Ne	1	Ne	0	Ne	1	Ne	2	Able
35	Ne	1	Ne	2	Ne	1	Ne	1	Ano	1	Ne	2	Ano	3	Ne	0	Ano	1	Ne	2	George
36	Ne	2	Ne	1	Ano	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ano	3	Ne	1	Ne	2	How
37	Ne	1	Ano	2	Ne	3	Ne	1	Ne	0	Ne	2	Ne	1	Ne	0	Ano	3	Ne	2	Item
42	Ano	2	Ano	2	Ne	2	Ne	1	Ne	0	Ne	2	Ne	1	Ne	0	Ano	2	Ne	2	Able
43	Ne	1	Ne	2	Ano	3	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	1	Ne	2	Ne	2	Charlie

Shoda zahrnující skupinu Item

Generální princip: Pokud není v pokynech uvedeno jinak, shoda zahrnující skupinu Item by měla být vyřešena ve prospěch druhé skupiny. Doporučení: V případě třískupinové shody, po vyřešení shody zahrnující skupinu Item, by měla být preferovaná skupina porovnána se zbývajícími skupinami.

Specifické srovnání – Item vs. George: V případě shody skupin Item a George, generální princip není možné aplikovat. Všechny takové shody jsou rozhodnuty podle následujících pokynů. Jestliže všechny klinické škály jsou menší než 65, a škály 1, 2, 3 a 4 jsou všechny menší než 60, klasifikuje se jako Item.

Shoda zahrnující skupinu Able

Generální princip: Jestliže škály 9 a 4 jsou dvě nejvyšší škály, je preferována skupina Able.

Specifické srovnání – Able vs. Delta: Bez ohledu na výši škál 5 a 0, jestliže škála 4 je nejvyšší škála, a jestliže škála 9 není druhá nejvyšší škála nebo se s ní neshoduje, klasifikuje se jako Delta. Bez ohledu na výši škál 5 a 0, jestliže škála 4 je nejvyšší škála, a jestliže škála 9 je druhá nejvyšší škála a škála 4 je větší nebo rovna 65, a rozdíl škály 4 a 9 je větší nebo roven 8, klasifikuje se jako Delta. Bez ohledu na výši škál 5 a 0, jestliže škála 4 je nejvyšší škála, a jestliže škála 9 je druhá nejvyšší škála, a škála 4 je menší než 65 nebo rozdíl škál 4 a 9 je menší než 8, klasifikuje se jako Able.

Specifické srovnání – Able vs. Foxtrot: Jestliže škály 4 a 9 jsou dvě nejvyšší škály, a jestliže škála 8 je větší nebo rovna 60, klasifikuje se jako Foxtrot. Jestliže škály 4 a 9 jsou dvě nejvyšší škály, a jestliže škála 8 je menší než 60, klasifikuje se jako Able.

Shoda zahrnující skupinu Charlie

Specifické srovnání – Charlie vs. Foxtrot: Jestliže škály 4, 8 a 9 jsou tři nejvyšší škály, klasifikuje se jako Foxtrot.

Specifické srovnání – Charlie vs. Jupiter: Jestliže škála 2 nebo škála 4 je větší nebo rovna 65, klasifikuje se jako Charlie. Jestliže škála 1 je větší nebo rovna 60, klasifikuje se jako Charlie. Jestliže škála 3 je větší nebo rovna 52, klasifikuje se jako Charlie. Jestliže škála 4 je menší nebo rovna 50, klasifikuje se jako Jupiter.

Shoda zahrnující skupinu Easy

Generální princip: Jestliže škála 3 je nejvyšší škála, klasifikuje se jako Easy.

Tabulka č. XXXIV: Vnější agresivní tendence

Skupina	Číslo respondenta	ANG	CYN	ASP	TPA
N1	1	75	66	80	40
	11	53	56	53	51
	15	53	48	50	42
	16	56	48	59	42
	17	92	40	59	54
	18	86	76	65	61
	22	63	50	56	48
	23	92	63	84	51
	24	53	50	50	42
	25	86	84	96	54
	29	46	37	39	36
	33	66	60	72	61
	38	66	69	96	69
	4	127	66	69	65
	40	80	69	80	61
41	100	72	88	82	
Normy	zvýšená úroveň	10	7	9	3
	normální úroveň s výskytem symptomů	1	2	0	3
	normální úroveň	5	5	6	5
	nízká úroveň	0	2	1	5
N2	12	75	47	62	45
	20	56	54	80	42
	21	56	54	56	40
	26	63	63	69	61
	28	59	60	59	54
	3	56	45	50	45
	30	75	47	59	42
	31	117	63	84	82
	32	63	63	92	48
	35	92	66	84	61
	37	80	58	76	73
	42	100	76	80	57
	5	63	45	65	45
	6	53	54	56	40
	8	92	63	80	73
9	59	58	56	54	

Tabulka zobrazuje T skóry soborů N₁ a N₂ na škálách reflektujících oblast vnějších agresivních tendencí a jejich četnost v normách u N₁.

Tabulka č. XXXV: Poruchy regulace chování

Skupina	Číslo respondenta	Ho	AAS	APS	MAC-R	O-H
N1	1	60	80	52	77	46
	11	55	50	42	65	64
	15	42	57	52	58	46
	16	47	57	47	65	57
	17	42	80	60	77	46
	18	69	57	52	70	39
	22	51	65	60	70	46
	23	64	95	60	73	50
	24	49	50	52	53	67
	25	73	88	55	80	43
	29	32	50	49	48	64
	33	60	72	78	87	50
	38	69	72	65	87	35
	4	65	88	75	77	57
	40	63	103	55	75	35
41	69	111	75	70	28	
Normy	zvýšená úroveň	5	10	4	13	1
	normální úroveň s výskytem symptomů	4	0	3	0	2
	normální úroveň	4	6	8	3	8
	nízká úroveň	3	0	1	0	5
N2	12	49	80	60	68	50
	20	49	50	44	80	57
	21	50	57	39	63	67
	26	60	80	65	68	46
	28	58	65	42	63	39
	3	42	50	52	65	57
	30	52	57	75	73	46
	31	67	57	67	65	39
	32	61	65	60	80	64
	35	63	65	55	70	43
	37	64	65	57	73	50
	42	68	80	49	85	43
	5	39	80	55	65	64
	6	50	50	55	58	60
	8	60	95	67	70	43
9	60	65	44	68	64	

Tabulka zobrazuje T skóry soborů N₁ a N₂ na škálách reflektujících poruchy regulace chování a jejich četnost v normách u N₁.

Tabulka č. XXXVI: Psychopatologie osobnosti

Skupina	Číslo respondenta	AGGR	PSYC	DISC	NEGE	INTR
N1	1	59	56	93	57	34
	11	69	61	59	49	30
	15	50	45	62	55	50
	16	54	42	73	49	32
	17	74	42	73	55	32
	18	86	56	56	55	39
	22	46	50	47	65	46
	23	50	56	66	77	50
	24	40	39	45	42	46
	25	64	67	89	59	41
	29	40	34	43	45	50
	33	64	56	59	73	46
	38	46	53	89	69	64
	4	64	50	69	75	66
	40	59	56	80	75	55
41	64	64	53	97	68	
Normy	zvýšená úroveň	3	1	8	7	2
	normální úroveň s výskytem symptomů	4	2	1	0	1
	normální úroveň	7	9	6	8	7
	nízká úroveň	2	4	1	1	6
N2	12	64	45	73	53	46
	20	64	47	93	38	28
	21	46	36	53	51	46
	26	80	39	69	65	55
	28	64	64	62	61	37
	3	54	39	59	40	30
	30	50	50	80	65	55
	31	69	47	66	75	55
	32	54	50	84	47	37
	35	54	47	80	77	62
	37	64	47	50	65	43
	42	54	61	69	81	48
	5	43	50	73	55	59
	6	43	36	62	44	62
	8	50	61	53	75	50
9	50	47	53	55	62	

Tabulka zobrazuje T skóry soborů N_1 a N_2 na škálách reflektujících psychopatologii osobnosti a jejich četnost v normách u N_1 .

XVIII. Validita dat

Validita dat byla prověřena pomocí jasně stanovených kritérií. Přijatelnost protokolů jsem v první řadě posuzovala na základě instrukcí uvedených v českém manuálu pro vyhodnocení profilů MMPI-2, kde je validita prověřována analýzou výsledků standardních validizačních škál (? , L, F, K) a doplňkových validizačních škál (F_B, TRIN, VRIN). Validitu 40 protokolů jsem proto ověřovala pomocí následujících norem stanovených manuálem:³⁰³

- **? škála (kooperativnost)** vyjadřuje počet nezodpovězených otázek. Aby byl profil shledán validním, nesmí překročit hodnotu 30.
- **Škála TRIN (nekonzistence souhlasných odpovědí)** posuzuje tendence odpovídat nekonzistentně, spíše souhlasně či spíše nesouhlasně. Validní profil je takový, jehož T skór je nižší než 80.
- **Škála VRIN (nekonzistence variabilních odpovědí)** poukazuje na nekonzistentní, náhodné odpovědi. Za validní se považují pouze profily, jejichž T skór je nižší než 80.
- **Škála F (neobvyklé odpovědi)** naznačuje atypický způsob odpovídání. Interpretovatelný je pouze profil s T skórem nižším než 110.
- **Škála F_B (neobvyklé odpovědi v druhé polovině testu)** je analogická s F škálou, ale zahrnuje položky obsažené v druhé polovině testu. Hranice validity bývá zpravidla stanovena v hodnotě T skóru nižší než 90. Některé výzkumy podrobuující metodu MMPI-2 analýze však považují za validní i profil s hodnotou T skóru 90.³⁰⁴ Pro potřeby této práce se přikláním k mírnějšímu hodnocení validity profilů. Jako validní protokol bude označen takový, který má hodnotu T skóru 90 a méně.
- **Škála L (vyhýbání se upřímným odpovědím)** zrcadlí tendence popírat nelichotivé projevy chování či slabosti charakteru. Za validní lze považovat jen profily s T skórem nižším než 80.

³⁰³ NETÍK, Karel. *Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2*. Praha: Testcentrum, 2002, s. 25–28.

³⁰⁴ STOKLASA, Jan. *Fuzzy přístup k vyhodnocování osobnostního inventáře MMPI-2*. Olomouc, 2012, s. 29. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí: PhDr. Radko Obereignerů, Ph.D.

- **Škála K (defenziva)** identifikuje obranné reakce. Validní budou pouze profily, jejichž T skór je menší než 65.

Celkově bude profil klasifikován jako validní pouze tehdy, splní-li všechny výše uvedené podmínky. Výpočty provedené pro určení přijatelnosti protokolů MMPI-2 u soborů N_1 a N_2 ilustruje tabulka č. 9. Jako nekooperativní zde nebyl označen žádný respondent z N_1 ani z N_2 . Nadměrná nekonzistence souhlasných odpovědí se zobrazila celkem u 3 respondentů, z N_1 se jedná o respondenta č. 19 a z N_2 jde o respondenty č. 10 a č. 14. Přílišná nekonzistence variabilních odpovědí se vyskytla u respondenta č. 7 ze skupiny N_1 a respondenta č. 36 ze skupiny N_2 . V N_2 se dále respondenti č. 14 a č. 43 vyznačují zvýšenou mírou neobvyklých odpovědí. Příliš neobvyklých odpovědí v druhé polovině testu se objevilo u respondentů č. 19, č. 39 a č. 7 ze skupiny N_1 a u respondentů č. 14 a 43 ze skupiny N_2 . Vyhýbání se upřímným odpovědím bylo v nadměrné míře zaznamenáno ve skupině N_1 u respondenta č. 34. V defenzivě nebyl žádný respondent. Celkem byli jako nevalidní označeni 4 respondenti ze skupiny N_1 (č. 7, č. 19, č. 34, č. 39) a 4 respondenti ze skupiny N_2 (č. 10, č. 14, č. 36, č. 43). Tyto respondenty proto v části výzkumu interpretovaného na základě českého manuálu, tj. v části pracující pouze se škálami reflektujícími oblast vnějších agresivních tendencí, poruchy regulace chování a psychopatologii osobnosti, vyřazují ze souboru. Pro tuto část výzkumu se soubor $N = 32$, z toho $N_1 = 16$ a $N_2 = 16$.

Tabulka č. XXXVII: Určení přijatelnosti protokolů MMPI-2 na základě českých norem

Skupina	Číslo respondenta	?	L	F	K	Fb	VRIN	TRIN	Kooperativnost	Nekonzistence souhlasných odpovědí	Nekonzistence variabilních odpovědí	Neobvyklé odpovědi	Neobvyklé odpovědi v druhé polovině testu	Vyhýbání se upřímným odpovědím	Defenziva	Nevalidní profil
N1	1	24	41	62	36	61	62	58	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	11	0	70	50	44	50	50	63	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	15	0	58	55	52	61	50	63	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	16	21	58	48	48	50	54	58	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	17	0	41	43	50	50	47	58	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	18	0	50	57	42	47	43	63	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	19	1	37	74	19	105	58	83	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano
	22	2	45	62	38	58	35	63	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	23	1	37	60	27	76	50	53	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	24	25	66	48	46	58	47	48	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	25	3	50	84	42	61	39	68	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	29	0	78	50	64	43	31	48	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	33	0	45	60	36	72	50	43	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	34	1	87	57	62	58	54	33	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano
	38	2	50	67	21	68	43	63	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	39	0	41	96	32	119	47	53	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano
	4	1	41	89	36	90	58	53	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	40	0	41	89	34	90	69	53	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	41	5	33	65	25	90	43	68	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	7	1	74	96	50	112	88	53	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano
N2	10	0	33	57	34	76	39	83	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano
	12	0	54	50	42	47	62	53	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	14	4	50	117	13	119	65	93	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano
	20	2	62	60	52	50	39	53	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	21	1	78	43	42	58	50	63	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	26	0	41	43	38	54	47	48	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	28	0	58	74	46	83	54	73	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	3	7	66	43	54	43	43	58	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	30	0	37	55	42	47	58	48	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	31	0	37	60	32	47	54	58	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	32	0	45	53	50	58	47	58	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	35	0	45	60	32	54	58	48	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	36	0	54	69	42	72	80	53	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano
	37	0	37	60	36	58	54	58	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	42	0	45	67	23	68	69	43	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	43	0	33	117	19	123	43	63	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano
	5	21	54	79	56	61	54	33	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	6	0	50	43	52	50	47	48	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	8	3	45	69	38	76	54	68	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
	9	1	66	62	50	76	58	48	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

Pro účely klasifikace pachatelů trestných činů pomocí MMPI-2 na základě Megargeeho systému jsem validitu dat prověřovala kritérii stanovenými pro škály F, F_B, L, VRIN, ?, počet odpovědí „Ano“, počet odpovědí „Ne“. Dle Megargeeho systému jsou na základě striktně stanovených norem za nevalidní považovány

profily nekompletní, náhodně vyplněné a předstírané. Validitu 40 protokolů jsem proto ověřovala pomocí následujících pravidel:³⁰⁵

- **Nekompletní profil** má nedostatečný počet vyplněných odpovědí. Vyšší počet odpovědí „Nevím“ na otázky od 370 do 567 však nemusí být znakem nevalidního profilu, jelikož všechna klasifikační kritéria Megargeeho systému vychází z první poloviny testu. Za nekompletní profil bude označen takový, který splní 1 podmínku:
 - Škála ? je větší nebo rovna 30 nezodpovězeným otázkám.
- **Náhodně vyplněný profil** se vyznačuje neupřímnými odpověďmi na otázky, je proto bezcenný a nelze jej klasifikovat. Za náhodný profil bude označen takový, který splní alespoň jednu podmínku z těchto 4:
 - Škála F je větší nebo rovna 110 T skóřům a současně škála VRIN je větší nebo rovna 80 T skóřům.
 - Škála F_B je větší nebo rovna 110 T skóřům a současně škála VRIN je větší nebo rovna 80 T skóřům.
 - Počet odpovědí „Ano“ je v celkovém poměru větší nebo roven 95 %.
 - Počet odpovědí „Ne“ je v celkovém poměru větší nebo roven 95 %.
- **Předstíraný profil** je zkreslený zaujatým vyplňováním protokolu. Zvýšený skór na škále L ukazuje, že se respondent snaží vypadat lépe, např. jestliže usiluje o podmíněčné propuštění. Naopak vysoký skór na škále F ukazuje na snahu vypadat negativně, např. jestliže usiluje o zproštění viny z důvodu nepřičetnosti. Tyto profily není možné klasifikovat. Za předstíraný profil bude označen takový, který splní alespoň jednu podmínku z těchto 2:
 - Škála L je větší nebo rovna 80 T skóřům.
 - Škála F je větší nebo rovna 120 T skóřům.

Tabulka č. 10 ilustruje prověření validity dle Megargeeho systému. Nekompletní profil se nevyskytuje u žádného z respondentů. Za náhodně vyplněný

³⁰⁵ MEGARGE, Edwin I., Joyce L. CARBONELL, Martin J. BOHN Jr. a Greta L. SLIGER. *Classifying Criminal Offenders with the MMPI-2: The Megargee System*. Vol. 3. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001, p. 33–34.

profil byl označen respondent č. 7 ze souboru N₁. Respondent č. 34 ze souboru N₁ byl zařazen mezi předstírané profily. Celkem byli jako nevalidní označeni 2 respondenti ze skupiny N₁ (č. 7, č. 34). Tyto respondenty proto v části výzkumu interpretovaného na základě Megargeeho manuálu, tj. pro účely klasifikace pachatelů trestných činů pomocí MMPI-2, vyřazují ze souboru. Pro tuto část výzkumu se soubor N = 38, z toho N₁ = 18 a N₂ = 20.

Tabulka č. XXXVIII: Ověření validity profilů na základě Megargeeho systému

Číslo respondenta	Validizační škály					Počty odpovědí			Nekompletní profil	Náhodně vyplněný profil				Předstíraný profil	
	?	L	F	Fb	VRIN	"Souhlasím"	"Nesouhlasím"	"Nevím"		kritérium 1	kritérium 2	kritérium 3	kritérium 4	kritérium 1	kritérium 2
1	24	41	62	61	62	251	292	24	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
4	1	41	89	90	58	274	292	1	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
7	1	74	96	112	88	215	351	1	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne
11	0	70	50	50	50	244	323	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
15	0	58	55	61	50	173	394	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
16	21	58	48	50	54	216	330	21	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
17	0	41	43	50	47	229	338	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
18	0	50	57	47	43	245	322	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
19	1	37	74	105	58	357	209	1	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
22	2	45	62	58	35	249	316	2	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
23	1	37	60	76	50	281	285	1	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
24	25	66	48	58	47	199	343	25	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
25	3	50	84	61	39	306	258	3	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
29	0	78	50	43	31	141	426	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
33	0	45	60	72	50	280	287	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
34	1	87	57	58	54	109	457	1	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
38	2	50	67	68	43	275	290	2	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
39	0	41	96	119	47	345	222	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
40	0	41	89	90	69	295	272	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
41	5	33	65	90	43	318	244	5	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
3	7	66	43	43	43	194	366	7	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
5	21	54	79	61	54	172	374	21	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
6	0	50	43	50	47	185	382	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
8	3	45	69	76	54	267	297	3	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
9	1	66	62	76	58	224	342	1	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
10	0	33	57	76	39	327	240	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
12	0	54	50	47	62	221	346	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
14	4	50	117	119	65	405	158	4	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
20	2	62	60	50	39	206	359	2	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
21	1	78	43	58	50	206	360	1	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
26	0	41	43	54	47	227	340	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
28	0	58	74	83	54	253	314	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
30	0	37	55	47	58	216	351	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
31	0	37	60	47	54	270	297	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
32	0	45	53	58	47	235	332	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
35	0	45	60	54	58	254	313	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
36	0	54	69	72	80	249	318	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
37	0	37	60	58	54	266	301	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
42	0	45	67	68	69	295	272	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
43	0	33	117	123	43	411	156	0	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

XIX. Test normálního rozložení

Tabulka č. XXXIX: Test normálního rozložení

	Test Kolmogorov-Smirnov	
	Počet pachatelů	Signifikance
ANG	32	0,012
CYN	32	0,200
ASP	32	0,067
TPA	32	0,156
Agresivní tendence (průměr)	32	0,089
Ho	32	0,018
AAS	32	0,013
APS	32	0,191
MAC-R	32	0,200
O-H	32	0,054
Poruchy chování (průměr)	32	0,200
AGGR	32	0,088
PSYC	32	0,200
DISC	32	0,200
NEGE	32	0,189
INTR	32	0,200
Psychopatologie osobnosti (průměr)	32	0,200

V tabulce předkládám výsledky testu normálního rozložení. Proměnné, které jsou označeny červeně, mají signifikanci pod 0,05 (tj. škála ANG – Zloba, škála Ho – Hostilita, škála AAS – Škála manifestního návykového chování). U těchto škál by se tedy se standardním intervalem spolehlivosti 95 % měla zamítnout domněnka, že proměnné mají normální rozložení a za těchto podmínek by neměly být testovány t-testem. Pokud by se však pro potřeby této diplomové práce zmírnily požadavky na spolehlivost testu, bylo by možné provést t-test s nižším intervalem spolehlivosti. Vzhledem k tomu, že normální rozložení bylo zjištěno u 11 škál z 14, pokračuji t-testem ve standardní hladině spolehlivosti 95 %. Omezenou statistickou přesností tří škál, které nejsou v normálním rozložení, zohledním při vyhodnocování a interpretaci výsledků výzkumu.

Bibliografické údaje

Jméno a příjmení autorky: Veronika Macová

Studijní program: Psychologie

Název práce: Osobnost pachatele násilné trestné činnosti v kontextu kriminalistické psychologie

Vedoucí práce: doc. JUDr. Mgr. Joža Spurný, Ph.D.

Rok dokončení práce: 2018

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh)

Přímé citace: 995

Ostatní text: 160 924

Celkový počet znaků: 161 919

Názvy souborů umístěných na doprovodném CD

Text práce ve formátu PDF: DP_Macova_Osobnost_pachatele.pdf

Text práce ve formátu DOC nebo DOCX: DP_Macova_Osobnost_pachatele.docx

Další soubory: DP_Macova_Osobnost_pachatele_MMPI2_data.xlsx

**Posudek vedoucího diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Veronika Macová

Obor studia: Psychologie

Název práce: Osobnost pachatele násilné trestné činnosti v kontextu kriminalistické psychologie

Vedoucí práce: doc. JUDr. Mgr. Joža Spurný, PhD.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh):95

Počet stránek příloh:96

Počet titulů v seznamu literatury: 94

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přiléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

x				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Pojednejte o praktické využitelnosti typologií v psychologii.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Práce po obsahové i formální stránce v plném rozsahu splňuje požadavky, kladené na tento typ závěrečných prací. Vysoce pozitivně hodnotím jak teoretické rozpracování aktuální forenzně psychologické problematiky, tak zejména její empirickou, metodologicky velmi dobře zvládnutou část (jejíž výsledky doporučuji k publikaci v odborném tisku). Text svědčí nejen o zodpovědném přístupu autorky ke zpracování tématu, ale i o její velmi dobré orientaci v řešené problematice.

Doporučení k obhajobě: doporučuji/nedoporučuji*
doporučuji

Navrhovaná klasifikace:
výborně

Datum, podpis: 9.9.2018

* nehodící se, škrtněte

Pražská vysoká škola psychosociálních studií
Posudek oponenta diplomové práce

Autor práce **Veronika Macová**
 Název práce *Osobnost pachatele násilné trestné činnosti v kontextu kriminalistické psychologie*
 Obor studia psychologie
 Oponent doc. Karel Hnilica

stupnice**

1	2	3	4	5	0
---	---	---	---	---	---

Práce s odbornou literaturou

Využití relevantních odborných časopiseckých zdrojů (množství)
 Využití relevantních recentních pramenů (z posledních 2-5 let)
 Využití původních pramenů (nikoli sekundární literatury)

X					
X					
X					

Teoretická část

Členění, návaznost částí, rozvržení témat atp.
 Jasně směřování k hypotézám výzkumu
 Jsou definovány všechny konstrukty vyskytující se v hypotézách?
 Je vymezení klíčových témat a pojmů založeno na studiu více nezávislých zdrojů?
 Původnost zpracování odborné literatury, elaborace hypotéz
 Rozsah textu nesouvisějícího bezprostředně s hypotézami výzkumu („vata“)
 Odborný styl psaní, absence gramatických chyb, srozumitelnost, ...
 Mohla by být teoretická část časopisecky publikována jako původní odborný text?

X					
	X				
X					
X					
	X				
	X				
X					
	X				

Problém, cíle, otázky a hypotézy

Jasnost a srozumitelnost stanovení cíle výzkumu
 Výzkumné otázky (originalita, zajímavost, závažnost...)
 Hypotézy (srozumitelnost, vnitřní konzistence, specifikace vztahů, ...)
 Teoretická / praktická relevantnost hypotéz
 Operacionalizace hypotéz (testovatelnost, falzifikovatelnost)

X					
		X			
	X				
	X				
X					

Výzkumná strategie, design, soubor, techniky sběru dat

Předvýzkum: předběžné ověření psychometrických vlastností nástrojů
 Předvýzkum: předběžné ověření dostupnosti a vhodnosti souboru
 Výběrový soubor (popis - tabulka, vhodnost, velikost)
 Vhodnost použité výzkumné strategie pro test výzkumných hypotéz
 Popis použitých technik sběru dat (operacionalizace proměnných)
 Uvedení psychometrických vlastností použitých technik: reliabilita
 Jsou uvedeny potřebné údaje, aby bylo možno výzkum replikovat?

					X
					X
	X	X			
X					
X					
		X			
X					

Prezentace dat a jejich analýzy

Jsou uvedeny základní deskriptivní údaje (M, SD, %, r, ...)?
 Jsou tabulky a grafy správně vytvořeny a popsány?
 Nejsou v textu údaje a data, která jsou irelevantní k testu hypotéz („vata“)?
 Byly adekvátně testovány všechny hypotézy (správná volba testu)?
 Jsou uvedeny velikosti účinku (r, d, η^2 , ...) a pravděpodobnosti?
 Jsou výsledky testů prezentovány správně, přehledně a srozumitelně?
 Jsou výsledky statistických testů správně interpretovány?
 Jsou v textu uvedeny pouze relevantní údaje, tabulky a grafy?
 Byly testovány všechny apriorní hypotézy a pouze ony?
 Jsou uvedeny potřebné údaje, aby bylo možno analýzy replikovat?

X					
X					
		X			
	X				
X					
X					
X					
	X				
X					
X					

Diskuse výsledků šetření a celkové zhodnocení výzkumu

Je uvedeno stručné a srozumitelné shrnutí hlavních výsledků výzkumu?
 Je provedena diskuse výsledků vzhledem k relevantní literatuře?
 Jsou vyvozeny – je-li to relevantní – přiměřené závěry týkající se důsledků zjištění?
 Mohla by být výzkumná část časopisecky publikována jako původní odborný text?

X					
X					
X					
	X				

** 1 – výborně/ANO; 2 – velmi dobře /SPÍŠE ANO; 3 – dobře/STŘEDNĚ; 4 – velmi špatně/SPÍŠE NE; 5 – nedostatečně/NE; 0 – nehodnoceno, nehodí se atp.

Dodržování citačních a etických norem APA

Citace pramenů (autorů) v textu

Citace textu (správnost, elaborace citací, počet citací a parafrází textu, ...)

Citace jednotlivých pramenů v seznamu literatury

Vytvoření seznamu literatury (formát, abecední řazení, shoda s citacemi v textu, ...)

Etické normy 1: plagiátorství, neuvádění zdrojů, ...

Etické normy 2: informovaný souhlas, anonymizace, debriefing, ...

Etické normy 3: formulování hypotéz na datech, reanalýzy, vylučování případů, ...

					X
					X
					X
X					
					X
					X
					X

Hodnocení jednotlivých částí (Ize uvést hlavní nedostatky)

Autorka předložila pět hypotéz. Jejich adekvátní testování by vyžadovalo mnohem rozsáhlejší soubor. Hypotézy by měly být testovány na celkové hladině 0,05.

Hypotézy jsou formulovány poměrně obecně, ale bez náležitého teoretického zdůvodnění (ač je to poměrně obvyklé, není právě přínosné vysvětlovat násilné chování agresivitou; jde o vysvětlování v kruhu).

Vysoce oceňuji pečlivost, s níž je práce zpracována.

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Domníváte se, že MMPI *vysvětluje* chování odsouzených?

Domníváte se, že by některá z Vašich zjištěná byla využitelná pro predikci?

Práce splňuje podmínky kladené na diplomovou práci a **doporučuji ji k obhajobě.**

Navrhovaná klasifikace: 1-2

Datum, podpis: 18. 8. 2018

Karel Hnilica